

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อ
ความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจ
พอเพียงจังหวัดนครราชสีมา

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์วาสนา ภาณุรักษ์ และคณะ

กุมภาพันธ์ 2557

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อ
ความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจ
พอเพียงจังหวัดนครราชสีมา

คณะผู้วิจัย

สังกัด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วาสนา ภาณุรักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เนตรชนก คงทน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.พงศ์เทพ สุวรรณวาริ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
นายสมศักดิ์ บุญเสริม	นักวิจัยอิสระ
นางพิมพ์พรณ บุญเสริม	นักวิจัยอิสระ
นายชัยวัฒน์ อ้วนโพธิ์กลาง	สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา
นายกฤษฏิน คำตัน	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าววนครราชสีมา
นายสิทธิชัย โคตรมา	สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา
นายไสว ที่รักษ์	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง
นางคำหาญ พิรักษา	องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด
นางสาวสมคิด ทองติตรัมย์	องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด
นางวรรณา ยิ่งนอก	องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด
นายจันทร์ บุตรนันท์	เกษตรกร ตำบลพุดซา

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดนครราชสีมา เป็นโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงาน กองทุนสนับสนุนทุนวิจัย (สกว.) ประจำปีงบประมาณ 2555 ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี 8 เดือน ระหว่างวันที่ 15 มีนาคม 2555 ถึง 14 กันยายน 2556 คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นอย่างสูงที่ได้ให้โอกาสและสนับสนุนทุนในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งได้ก่อให้เกิดประโยชน์กับการ พัฒนาพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เป็นอย่างมาก อีกทั้งได้ก่อให้เกิดประโยชน์กับ การเรียนการสอนนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา รวมทั้งโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทุกแห่งใน พื้นที่รวมถึงสำนักงานจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้ทำหน้าที่ในการติดต่อประสานงานหน่วยงานในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับหน่วยงานภาคีต่างๆที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นที่ได้ร่วมกันทำงานขับเคลื่อนเพื่อเกษตรกรชาวโคราชด้วยกัน ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยงานภาคีหลัก ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา โดยเฉพาะคุณเฉลิมศักดิ์ ประสิทธิ์สุวรรณ และคุณบุญถิ่น เดชสูงเนิน ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา คุณธนิต เจริญทองและเจ้าหน้าที่ทุกท่าน และเจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา ทุกท่าน ที่ได้สนับสนุนโครงการด้วยดีตลอดมารวมถึง หน่วยงานในแต่ละพื้นที่ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนราช การ ภาคประชาชน ต่างๆที่ได้ร่วมกันทำงานบูรณาการในโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดนครราชสีมา จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี อันนำไปสู่การขยายผลงานวิจัยที่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วาสนา ภานุรักษ์
หัวหน้าโครงการวิจัย
กุมภาพันธ์ 2557

หัวข้อวิจัย ความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่ม
รายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา
ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาสนา ภาณุรักษ์ และคณะ
หน่วยงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ปีที่ทำการวิจัยเสร็จเรียบร้อย พ.ศ. 2556

บทคัดย่อ

โครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา เป็นโครงการที่ดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานราชการ หน่วยงานวิชาการ และภาคประชาชน ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อดำเนินโครงการวิจัยโดยใช้แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Area-Based Collaboration หรือ ABC) โครงการนี้ดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ 15 อำเภอ 30 ตำบล ซึ่งเป็นพื้นที่แหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมา ด้วยโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจต่อองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย (GAP) เกษตรกรสามารถผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อการบริโภคและเพิ่มรายได้ของครอบครัวจากการลดต้นทุนการผลิต สนับสนุนให้ครัวเรือนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดผลกระทบการใช้ปุ๋ยเคมี/สารเคมี หันไปทำการผลิตที่มีความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินโครงการโดยเน้นการพัฒนากลไกในพื้นที่เพื่อสร้างความร่วมมือในการ แก้ไขปัญหา การพัฒนาศูนย์ข้อมูลและองค์ความรู้ ในการแก้ไขปัญหา การบันทึกการผลิตข้าวของเกษตรกร การจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ ใช้ระยะเวลาดำเนินโครงการ 18 เดือน (15 มีนาคม 2555 – 15 กันยายน 2556)

ผลการดำเนินงาน จากการสำรวจข้อมูลการทำนาของเกษตรกร พบว่าปัญหาขาดแคลนน้ำ มีมาก รองลงมาคือ เกษตรกรต้องการเรียนรู้วิธีการทำปุ๋ยชีวภาพหรือน้ำหมักชีวภาพเพื่อเป็นการลดการใช้สารเคมี และลดต้นทุนการผลิต และอันดับที่ 3 คือต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ ทั้งเมล็ดพันธุ์ข้าวและพันธุ์พืชที่ใช้หว่านเพื่อเป็นปุ๋ยก่อนที่จะเริ่มต้นการทำนาโดยเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 90 **วิธีการทำนา**ส่วนมาก ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 89 จากการติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการพบว่าเกษตรกรสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 94 โดยมีต้นทุนการผลิต ข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,641 บาท โดยเกษตรกรร้อยละ 74 สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดผลกระทบการใช้ปุ๋ยเคมี / สารเคมี ในการผลิตข้าวเพื่อความปลอดภัยต่อตนเอง และสิ่งแวดล้อมมีการดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และจากการดำเนินโครงการภายใต้กลไกความร่วมมือสามารถจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยในระดับตำบลร่วมกับภาคีเครือข่ายจำนวน 3 ศูนย์ และศูนย์ข้อมูลการเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยระดับจังหวัดจำนวน 1 ศูนย์

Abstract

The Cooperation to Promote the Good Agriculture Practices for Rice to Food Security and Increase the Family Income in Accordance with the Philosophy of Sufficiency Economy was the project under the cooperation of the government, the academic and the public sectors in Nakhon Ratchasima Province. The project was an Area-Based Collaboration which covered 15 districts (30 sub-districts). The study area was an important rice production source in Nakhon Ratchasima Province.

The purpose of the study was 1) to enhance the agriculturists' knowledge about the Good Agriculture Practices for rice cultivation. 2) the agriculturists could cultivate the rice with the Good Agriculture Practices (GAP Rice) and increase the family income from the decreasing in the cost. 3) to support the agriculturists to decrease the chemical fertilizers and to use the Good Agriculture Practices. This would be safe for the agriculturists, the consumers and the environment in accordance with the philosophy of sufficiency economy. The project was carried out by emphasizing the area -based mechanism development to solve the problems of the Learning Center development and the rice production record. The project was operated in 18 months (March 15, 2012. – September 15, 2013)

The study revealed that the most important problem of the rice cultivation was the water lack, followed by the organic fertilizer production to decrease the chemical fertilizer as well as the cost. The last problem was the rice seeds and the fertilizer - plant seeds lack. Most of the rice seeds being used was 105 white jasmine (90%). The agriculturists cultivated the dry field – rice (89%). According to the evaluation of the project, it was found that the agriculturists could produce sufficient rice for consumption (94%). The cost of production was average 2,641 bahts per rai. The agriculturists could decrease the chemical fertilizer/chemical substance usage in the GAP rice cultivation (74%). The purpose was to save their lives and the environment in accordance with the Philosophy of Sufficiency Economy. By the cooperation mechanism, 3 Good Agriculture Practices for Rice Learning Centers could be founded in sub-districts and network parties as well as another one in the province.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	
สารบัญ	
สารบัญภาพ	
สารบัญตาราง	
บทที่ 1	บทนำ 1
	1. ความเป็นมาของโครงการ 1
	2. วัตถุประสงค์โครงการ 4
	3. เกณฑ์ความสำเร็จ(ตัวชี้วัด) 4
	4. หน่วยงานสนับสนุนโครงการ 5
	5. ผลลัพธ์ (Out comes) การดำเนินโครงการ 5
	6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Out puts) จากการดำเนินโครงการ 6
	7. งบประมาณโครงการ 9
บทที่ 2	วิธีดำเนินการวิจัย 10
	1. ระเบียบวิธีวิจัย 10
	2. การติดตามและประเมินผลโครงการ 12
	3. แผนกิจกรรม 13
	4. กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่เป้าหมาย 16
	5. ระยะเวลาดำเนินโครงการ 17
บทที่ 3	ผลการดำเนินงาน 18
	1. กระบวนการพัฒนากลไกการทำงานความร่วมมือของภาคี เครือข่าย 18
	2. กระบวนการสร้างการเรียนรู้ให้กับเกษตรกร 22
	2.1. การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรเป้าหมาย 22
	2.2. กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการนำความรู้ไปปรับใช้ 25
	3. การพัฒนาศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนาการผลิตข้าวปลอดภัย ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา 33

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 4	ข้อค้นพบ / บทเรียนจากการวิจัย 59
	1. การทำงานเชื่อมประสานกับหน่วยงานภาคี 59
	2. องค์การบริหารส่วนตำบลต้นแบบจากการดำเนินโครงการวิจัย 60

	3. การค้นพบเกษตรกร และครัวเรือนต้นแบบ	77
	4. การประเมินตนเองจากการดำเนินโครงการวิจัย	81
บทที่ 5	สรุปและข้อเสนอแนะ	86
	1.สรุปทเรียนการขับเคลื่อนงานวิจัย	86
	2.ข้อเสนอแนะต่อการวิจัย	91
บรรณานุกรม		93
ภาคผนวก		94
ภาคผนวก ก	คำสั่งคณะทำงาน	
ภาคผนวก ข	เครื่องมือวิจัย	
ภาคผนวก ข 1	แบบสัมภาษณ์สถานการณ์ข้าว	
ภาคผนวก ข 2	แบบประเมินโครงการ (ก่อน)	
ภาคผนวก ข 3	แบบประเมินโครงการ (หลัง)	
ภาคผนวก ข 4	แบบประเมินผลและติดตาม	
ภาคผนวก ข 5	สรุปแบบติดตามและประเมินผล และรวบรวมข้อมูลเกษตรกร เป้าหมาย	
ภาคผนวก ข 6	(GAP02)	
ภาคผนวก ค 1	ระบบการผลิตข้าว GAP	
ภาคผนวก ค 2	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดิน	
ภาคผนวก ค 3	การปรับปรุงบำรุงดิน	
ภาคผนวก ค 4	รายงานการประชุมระดับตำบล	
ภาคผนวก ง	การเผยแพร่ผลงานวิจัย	
ภาคผนวก ง 1	หนังสือตอบรับการนำเสนอบทความเรื่อง The Cooperation to Promote the Good Agriculture Practices for Rice to Food Security and Increase the Family Income in Accordance with the Philosophy of Sufficiency Economy, Nakhon Ratchasima Province ระหว่างวันที่ 8-12 พฤษภาคม 2557 ณ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์	
	สารบัญ	หน้า
ภาคผนวก ง 2	หนังสือตอบรับการนำเสนอบทความเรื่อง Community Participation in Good Agriculture Practice Rice to Strengthen the Food Stability and Increase Family's Income under Sufficiency Economy Philosophy: Case Study of Agriculturists at Tambon Khukad, Khong District, Nakhon Ratchasima Province ระหว่างวันที่ 26-29 กันยายน 2557 ณ ฮ่องกง	
ภาคผนวก ง 3	ร่วมจัดนิทรรศการให้ความรู้งานหมกรรมสินค้าเกษตรคุณภาพ อตก.จังหวัดนครราชสีมา ปี 2557 ระหว่างวันที่ 5-9 มีนาคม 2557	
ภาคผนวก ง 4	บทความข้าวกับวิถีชีวิต	

ภาคผนวก จ	รายชื่อเกษตรกร 30 ตำบล
ภาคผนวก ฉ	ภาพกิจกรรม
ภาคผนวก ช 1	ภาพกิจกรรม 6 เดือนแรก
ภาคผนวก ช 2	ภาพกิจกรรม 12 เดือน
ภาคผนวก ช 3	ภาพกิจกรรม 18 เดือน
ภาคผนวก ซ	รายงานทางการเงิน

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง ค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี	29
ตารางจำแนกเปรียบเทียบประชากร เมื่อปี พ.ศ. 2555 – 2556	66
ตารางเปรียบเทียบจำนวนประชากร	67

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภูมิเปรียบเทียบผลผลิต การจัดจำหน่ายและการบริโภคของเกษตรกร	27
แผนภูมิผลผลิตข้าว	27
แผนภูมิการจำหน่ายข้าว	28
แผนภูมิการบริโภคข้าว	28
แผนภูมิเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตข้าว	30
ศูนย์การเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยในระดับตำบล	35
ศูนย์การเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยในระดับตำบล ที่มีความพร้อม 3 ศูนย์	36
จุดเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัย นางคำหาญ พิรักษา	42
ฉางเก็บข้าวเปลือก	43
ป้ายศูนย์ข้าวชุมชน ตำบลคูขาด	44
กิจกรรมศูนย์ฯ ตำบลช้างทอง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	49
สถานที่ตั้งและรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยฯ ระดับจังหวัด	57
สถานที่ตั้ง อบต.คูขาด	64
การหารือความร่วมมือเพื่อพัฒนาด้านการเกษตร และถอดบทเรียน อบต.ต้นแบบ	76
กราฟวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงจังหวัดนครราชสีมา	85

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาของโครงการ

จังหวัดนครราชสีมาโดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาคประชาชน ภาคราชการทั้งส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาควิชาการ ภาคเอกชน ได้ร่วมกัน ดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (2550-2553) โดยใช้วิธีดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาทั้งพื้นที่ (Area-Based Collaborative Research) เป็นแนวทางการดำเนินโครงการ ซึ่งโครงการความร่วมมือฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของพื้นที่เป้าหมายจากระดับฐานราก หมู่บ้าน ตำบล ให้เป็นพื้นที่ต้นแบบในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยใช้ กระบวนการ บัญชีครัวเรือน และแผนชุมชน เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนโครงการ มีการดำเนินการที่สำคัญ คือ

- การพัฒนากลไกการทำงาน โดย พัฒนากลไกการทำงาน ร่วมกันของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการ
- กระบวนการข้อมูล โดยผลักดันให้มีอาสาสมัครบันทึกบัญชีรายรับรายจ่ายครัวเรือน ชุมชนละ 10 ครัวเรือน ระยะเวลาครัวเรือนละ 6 เดือน เพื่อให้สมาชิกในครัวเรือนและโครงการได้รับรู้ถึงข้อมูลการรับจ่าย และเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการพัฒนาโครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน
- กระบวนแผนชุมชน โดยการนำข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้รับจากครัวเรือน ชุมชน และข้อกำหนดการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน มาสังเคราะห์และทบทวน เป็นแผนพัฒนาชุมชนจากการดำเนินโครงการมีผลสำเร็จที่สำคัญ คือ (อ้างอิง รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการฯ : 2554)
- มีครัวเรือนอาสาสมัครบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่ายครัวเรือน ร่วมกระบวนการเรียนรู้ ข้อมูลและองค์ความรู้ ครอบคลุมพื้นที่ 13 ตำบล/อำเภอ 159 หมู่บ้าน รวม 1,702 ครัวเรือน
- เกิดกลไกและภาคีโครงการในแต่ละตำบลทำหน้าที่เป็นหน่วยงานในการประสานงานระดับพื้นที่ คือ เทศบาลตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบพื้นที่ เป็นกลไกหลักในการประสานความร่วมมือการขับเคลื่อนโครงการ
- มีพื้นที่ต้นแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - ครัวเรือนต้นแบบจำนวน 81 ครัวเรือน ซึ่งสามารถลดปลดหนี้ได้สำเร็จ โดยครัวเรือนอาสาสมัครมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของครัวเรือน หันไปดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
 - มีหมู่บ้านต้นแบบในการดำเนินโครงการ คือ หมู่บ้านหินแร่ ม.6 ตำบลบ้านยาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา
 - มีตำบลต้นแบบในการดำเนินโครงการ คือ เทศบาลตำบลเมืองยาง อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

กระบวนการบัญชีครัวเรือน มีข้อมูลบัญชีครัวเรือน ที่สามารถสะท้อนสถานการณ์เศรษฐกิจของครัวเรือนในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ผ่านบัญชีครัวเรือนที่น่าสนใจ คือ(อ้างอิง รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการฯ : 2554)

1) **รายรับของครัวเรือน** อาสาสมัครบันทึกบัญชีครัวเรือน มีรายรับเฉลี่ย 191,303 บาท/ปี/ครัวเรือน โดยมีที่มาของรายรับ ที่สำคัญตามลำดับ คือ จ ากเงินเดือนและเบี้ยเลี้ยง 36,778 บาท/ปี/ครัวเรือน จากการขายผลผลิตจากการทำนาทำไร่ 31,921 บาท/ปี/ครัวเรือน จากการทำงานรับจ้างและบริการ 28,177 บาท/ปี/ครัวเรือน จากการกู้ยืม 28,005 บาท/ปี/ครัวเรือน จาก เงินที่ลูกหลานส่งมาให้ 21,095 บาท/ปี/ครัวเรือน โดยเป็นรายได้จากการพึ่งตนเอง 55,029 บาท/ปี/ครัวเรือน(คิดเป็นร้อยละ 29) รายได้จากการพึ่งภายนอก 136,274 บาท/ปี/ครัวเรือน(คิดเป็นร้อยละ 71)

2) **รายจ่ายของครัวเรือน** อาสาสมัครบันทึกบัญชีครัวเรือนมีรายจ่ายเฉลี่ย 168,024 บาท/ปี/ครัวเรือน โดยมีที่มาของรายจ่าย ที่สำคัญตามลำดับ คือ รายจ่ายในการประกอบอาชีพ 75,953 บาท/ปี/ครัวเรือน รายจ่ายค่าอาหาร 39,805 บาท/ปี/ครัวเรือน รายจ่ายเพื่อการลงทุนและงานสังคม 28,270 บาท/ปี/ครัวเรือน รายจ่ายเพื่อที่อยู่อาศัย 18,986 บาท/ปี/ครัวเรือน ค่ายารักษาโรค สุขภาพอนามัย 7,140 บาท/ปี/ครัวเรือน รายจ่ายเพื่อการศึกษา 6,047 บาท/ปี/ครัวเรือน โดยมีรายการจ่ายที่น่าสนใจ คือ รายจ่ายค่าปุ๋ยเคมี ฮอร์โมน 16,226 บาท/ปี/ครัวเรือน รายจ่ายซื้อเนื้อสัตว์ 9,773 บาท/ปี/ครัวเรือน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 9,447 บาท/ปี/ครัวเรือน ชำระดอกเบี้ยเงินกู้ 8,664 บาท/ครัวเรือน/ปี

3) **รายรับ-รายจ่าย** รวมทั้งปี คงเหลือ 23,278 บาท/ปี/ครัวเรือน และจากการประชุมนำเสนอผลการดำเนินโครงการ ฯ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2553 ณ ห้องประชุมวิไอพี ศาลากลางจังหวัด นครราชสีมา ที่ประชุมได้นำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะต่อไปของโครงการ 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์การสร้างสติ- สมาธิ-ปัญญา เพื่อการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลครัวเรือน ชุมชน จังหวัด โดยใช้เครื่องมือ บัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุน ภูมิปัญญา กระบวนการ ข้อมูลและความรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

(2) ยุทธศาสตร์กระบวนการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ของครัวเรือน ชุมชน จังหวัด เพื่อลดค่าใช้จ่ายเรื่องอาหารและเพิ่มรายได้ของครัวเรือน ตามแนวทางเกษตรปลอดภัย ในประเด็น การผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อการบริโภคและจำหน่ายเสริมรายได้ของครัวเรือน ด้วยกระบวนการข้อมูลและองค์ความรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

(3) ยุทธศาสตร์การประกอบอาชีพ การจัดการแรงงาน และการจัดการทรัพยากร ของครัวเรือน ชุมชน จังหวัด โดยการเสริมศักยภาพ ภูมิปัญญา องค์ความรู้การประกอบอาชีพ การจัดการทรัพยากร บุคลากร ทุนและเครื่องมือการประกอบอาชีพ ให้สอดคล้องกับสภาวะ สิ่งแวดล้อม สภาพภูมิศาสตร์ ฤดูกาล เพศ วัย คนชรา คนพิการ ด้วยกระบวนการข้อมูลและองค์ความรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

การยกระดับและการขยายผลโครงการ ปี 2555-2556

จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ 20,493,964 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,808,728 ไร่ เป็นพื้นที่การเกษตร 8.70 ล้านไร่ (คิดเป็นร้อยละ 67.97 ของพื้นที่ทั้งหมด) แบ่งการปกครองออกเป็น 32 อำเภอ 287 ตำบล รวม 3,743 หมู่บ้าน มีประชากร 2,801,755 คน จาก 382,033 ครัวเรือน และในปี 2553 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเท่ากับ 163,168 ล้านบาท โดยเป็นมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจากภาคการเกษตร 32,172 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 19.72 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมดของจังหวัด โดยในด้านของการปลูก

ข้าวในจังหวัดนครราชสีมาที่มีพื้นที่เพาะปลูก 3.78 ล้านไร่ หรือร้อยละ 43.45 ของพื้นที่เพาะปลูกของจังหวัด มีเกษตรกรปลูกข้าวในปี 189,753 ครัวเรือน ผลผลิตเฉลี่ย 442 กิโลกรัม/ไร่ ผลผลิตรวม 1.60 ล้านตัน มูลค่าการผลิต 19,975 ล้านบาท (อ้างอิง แผนพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553-2556)

จากข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด ประกอบกับผลสำเร็จของการดำเนินโครงการความร่วมมือฯ ระยะที่ผ่านมา คณะทำงานจึง พิจารณาเสนอ โครงการ ความร่วมมือ ส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา เป็นโครงการยกระดับ ความรู้ ความคิด พฤติกรรม และความเป็นอยู่ของเกษตรกร ทั้งนี้เพราะ ปัจจุบันวิถีการดำรงชีวิตของครัวเรือน เกษตรกรหรือชาวนา ในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไป จากที่เคยมีวิถีชีวิต สงบเรียบง่าย กลายเป็นวิถีชีวิตที่มีแต่ความเร่งรีบ จากการทำนาเพื่อกิน เปลี่ยนเป็นเพื่อขาย จากการพึ่งแรงงานคนและสัตว์ภายในครัวเรือน และชุมชน เปลี่ยน เป็นการจ้างแรงงานและพึ่งเครื่องจักรกล จากดินที่มีความอุดมสมบูรณ์เปลี่ยนมาพึ่งปุ๋ยเคมีในการเพิ่มธาตุอาหารในดินเพราะดินเสื่อมโทรม รวมทั้งหันมาใช้สารเคมีปราบวัชพืชและศัตรูพืชที่มีแนวโน้มสูงขึ้น จึงทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สะท้อนจากข้อมูลบัญชีครัวเรือนของโครงการฯ ในระยะที่ผ่านมา และตามมาด้วยปัญหาสุขภาพที่เป็นผลกระทบโดยตรงกับเกษตรกร ผู้ใช้สารเคมี ในกระบวนการผลิต สร้างปัญหาต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ตลอดถึงผู้บริโภค ก็ได้รับ ผลกระทบที่ไม่ปลอดภัย ปรากฏการณ์เช่นนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากการที่ครัวเรือนเป้าหมายรับรู้ไม่เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลง และขาดการนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ อย่างจริงจังจึงไม่สามารถจัดการตนเองได้อย่างเท่าทันและเหมาะสม

ดังนั้น การดำเนินโครงการฯ จึงมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อ ส่งเสริมให้ครัวเรือนเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจต่อองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย สามารถผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อการบริโภคและเพิ่มรายได้ของครอบครัวในระยะยาว สนับสนุนให้ครัวเรือนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อ ลด ละ เลิก การใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี หันไปทำการผลิตที่มีความปลอดภัยต่อทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในกระบวนการโครงการมีการศึกษาและสร้างช่องทางการตลาดข้าวปลอดภัยในพื้นที่ เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรมีความมั่นใจต่อ การผลิตข้าวปลอดภัย มีกระบวนการสนับสนุนและพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวปลอดภัยในพื้นที่ มีการประสานหน่วยงานราชการ ห หน่วยงานวิชาการ หน่วยงานเอกชน ภาคประชาชน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อร่วมกันขับเคลื่อน และสนับสนุนการดำเนินโครงการ

นอกจากนี้ ยังเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนกลยุทธ์การพัฒนา ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรตามแผนพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553-2556

- กลยุทธ์การพัฒนาความแข็งแกร่งทางการเกษตร การส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิ คุณภาพดีสู่สากล โดยเพิ่มศักยภาพการผลิตและปรับปรุงแหล่งน้ำให้เพียงพอ อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อมเพื่อลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน/ชุมชน
- กลยุทธ์การสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตร พัฒนาการรวมกลุ่มสหกรณ์
- กลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางการตลาดสินค้าเกษตร

2. วัตถุประสงค์โครงการ

2.1. เพื่อให้ครัวเรือนเกษตรกร ครอบคลุมพื้นที่ 29 ตำบล ของจังหวัดนครราชสีมา มีความรู้ความเข้าใจการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรนำความรู้ที่ได้ไปทบทวนร่วมกับองค์ความรู้เดิมของเกษตรกร ทำการปรับปรุงแบบแผนการทำนาข้าวของครัวเรือน พัฒนาเป็นครัวเรือนผลิตข้าวปลอดภัย มีผลผลิตข้าวปลอดภัยพอเพียงต่อการบริโภคในครัวเรือน

2.2. เพื่อให้มีศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย เป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลข่าวสารและถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัยแก่เกษตรกรหรือผู้สนใจ

2.3. เพื่อให้มีศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนากิจการการผลิตข้าวปลอดภัย จังหวัดนครราชสีมาเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย ศึกษาการเพิ่มมูลค่าผลผลิต ศึกษาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อให้บริการแก่เกษตรกรและผู้สนใจ

3. เกณฑ์ความสำเร็จ(ตัวชี้วัด)

3.1 ร้อยละ 80 ของครัวเรือนเกษตรกร ในพื้นที่ 29 ตำบล ของจังหวัดนครราชสีมา ที่เข้าร่วมกระบวนการกิจกรรมโครงการ มีความรู้ความเข้าใจการผลิตข้าวปลอดภัย นำความรู้ที่ได้ ทบทวนร่วมกับองค์ความรู้เดิมของเกษตรกร ทำการปรับปรุงแบบแผนการทำนาข้าวของครัวเรือน พัฒนาเป็นครัวเรือนผลิตข้าวปลอดภัย มีผลผลิตข้าวปลอดภัยพอเพียงต่อการบริโภคในครัวเรือน

3.2 ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย จำนวน 9 ศูนย์ เป็นศูนย์รวบรวม องค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย เป็นแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยนรู้ การผลิตข้าวปลอดภัย ให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจทำการศึกษา

3.3 ศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนากิจการการผลิตข้าวปลอดภัย จังหวัดนครราชสีมา รวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตข้าวปลอดภัย ให้บริการแก่เกษตรกรและผู้สนใจ

4. หน่วยงานสนับสนุนโครงการ

หน่วยงานราชการ ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด พัฒนาชุมชนจังหวัด เกษตรจังหวัด พาณิชย์จังหวัด สาธารณสุขจังหวัด สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจังหวัด สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3 สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา ศูนย์บริหารศัตรูพืชจังหวัด สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์นครราชสีมา สำนักงานธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานพลังงานจังหวัด โครงการชลประทานนครราชสีมา นายอำเภอ เกษตรอำเภอ พัฒนาการอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ฯลฯ ให้การสนับสนุนทรัพยากร ความรู้ การดำเนินโครงการและเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้รับผิดชอบพื้นที่ ให้การสนับสนุน บุคลากร ทรัพยากร เครื่องมือ การดำเนินโครงการ รับผิดชอบดำเนินโครงการในพื้นที่

ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ศูนย์เรียนรู้หมอดินอาสา อาสาสมัครสาธารณสุข ศูนย์ข้าวชุมชน ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (ธ.ก.ส.) ฯลฯ ให้การสนับสนุนข้อมูล บุคลากร การดำเนินโครงการ รับผิดชอบดำเนินโครงการในพื้นที่

ภาคประชาชน เกษตรกร นักพัฒนา ประชาสังคม หน่วยงานเอกชน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ให้การสนับสนุนข้อมูล ความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากรร่วมรับผิดชอบโครงการ

ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สถาบันการศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาและจากส่วนกลาง ให้การสนับสนุน นักวิชาการ สถานที่ ข้อมูล บุคลากร ทรัพยากร การดำเนินโครงการ และร่วมรับผิดชอบโครงการ

5.ผลลัพธ์ (Out comes) การดำเนินโครงการ

5.1 เกิดเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวปลอดภัย 30 ตำบล ที่เข้มแข็ง ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

5.2 เกษตรกรผู้ผลิตข้าวปลอดภัย 30 ตำบล มีข้าวปลอดภัยเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากการลดต้นทุนการผลิตข้าวปลอดภัย

5.3 มีภาคีหน่วยงานสนับสนุนการผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เข้มแข็งในจังหวัดนครราชสีมา ให้การสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตรกร ให้เกษตรกรมีอาชีพที่มั่นคงยั่งยืนในท้องถิ่นตนเอง ลดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ

5.4 ชุมชนมีความรู้การผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร (ระดับครัวเรือนเกษตรกร) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

5.5 ชุมชนมีความรู้การดำเนินโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัว ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาจาก 30 ตำบล ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

6.ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Out puts) จากการดำเนินโครงการ (แบ่งเป็นราย 6 เดือน)

6.1 หกเดือนที่ 1

6.1.1 ภาคีโครงการ ระดับจังหวัด และระดับตำบล มีความรู้ความเข้าใจร่วม และตรงกันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ กระบวนการกิจกรรมโครงการ

6.1.2. ได้ร่างรายงานข้อมูลผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลสถานการณ์ข้าวฯของพื้นที่ตำบล และภาพรวมจังหวัด

6.1.3. ภาคีโครงการในพื้นที่ตำบล มีความรู้ความเข้าใจร่วมและตรงกัน เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ กระบวนการกิจกรรมโครงการ มีรายชื่อครัวเรือนเกษตรกรอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ และ ข้อมูล แปลงผลิตข้าวปลอดภัย (GAP-01) ครบทุกตำบล

6.1.4. เกษตรกรครัวเรือนเป้าหมาย มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรเก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์คุณภาพดิน เกษตรกรมีความรู้เรื่องการพัฒนาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ การเจริญเติบโตของข้าว การจัดการศัตรูข้าว การเก็บเกี่ยว มีความรู้เรื่องการบันทึกบัญชีครัวเรือน มีความเข้าใจ การบันทึกข้อมูลการผลิตข้าวปลอดภัย (GAP-02)

6.1.5. เกษตรกรครัวเรือนเป้าหมายทุกครัวเรือนได้เป็นผู้เยี่ยมแปลงและได้รับการเยี่ยมแปลง อย่างน้อย 1 ครั้ง ได้ข้อมูลรายงานปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด การผลิตข้าวปลอดภัย จากกิจกรรมเยี่ยมแปลง

6.1.6. มีข้อตกลงเรื่องบทบาทหน้าที่ของศูนย์เรียนรู้ มีคณะกรรมการร่วมดูแลบริหารศูนย์เรียนรู้ ศูนย์เรียนรู้ให้บริการ และให้การสนับสนุนการผลิตข้าวปลอดภัยของเกษตรกรและผู้สนใจ

6.1.7. ศูนย์เรียนรู้เปิดให้บริการแก่เกษตรกรและผู้สนใจ โดยมีคณะกรรมการร่วมกันดูแลศูนย์ฯ มี ภาศหลักโครงการในพื้นที่ทำงานร่วมกันสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้

6.1.8. ดำเนินการศึกษาช่องทางการตลาด ตามแนวทางสายโซ่อุปทาน และแนวทางสายโซ่คุณค่า (ศึกษาการเพิ่มมูลค่าการผลิต การแปรรูปและการประกอบอาหาร การพัฒนาคุณภาพข้าว การลดต้นทุน การผลิต) โดยคณะทำงานตำบลมีส่วนร่วมในการศึกษา

6.1.9. นักเรียน เยาวชน นักศึกษา ซึ่งเป็นบุตรหลานของเกษตรกร ได้ใช้ความรู้ความสามารถ ร่วม กิจกรรมโครงการ

6.1.10. ในกระบวนการกิจกรรมโครงการ นักวิจัย ภาศโครงการระดับจังหวัด/อำเภอ/ตำบล เกษตรกร อาสาสมัคร ได้มีส่วนร่วมตลอดกระบวนการกิจกรรมโครงการ

6.1.11. มีรายงานผลการติดตามประเมินผลคุณภาพโครงการ ด้วยกระบวนการเสริมพลัง ร่วมกับ ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการกิจกรรมโครงการ ทุก 6 เดือน

6.1.12. โครงการมีศูนย์ประสานงานกลางที่จังหวัด ทำหน้าที่ประสานงานหน่วยงานสนับสนุน/ภาศโครงการ/ที่ปรึกษาโครงการ และเชื่อมประสานกับ หน่วยงานในพื้นที่ซึ่งเป็นกลไกการขับเคลื่อนโครงการ โดยกลุ่มเป้าหมายของโครงการคือครัวเรือนเกษตรกร

6.2 ทกเดือนที่ 2

6.2.1. เกษตรกรครัวเรือนเป้าหมาย ได้เยี่ยมและได้รับการเยี่ยมแปลง ครั้งที่ 2 สามารถบันทึก ข้อมูลการผลิตข้าว ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน ได้ข้อมูลรายงานปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด การผลิตข้าวปลอดภัย จากกิจกรรมเยี่ยมแปลง เกษตรกรได้พูดคุยปรึกษาข้อปัญหาหรือข้อสงสัยต่างๆ ร่วมกันระหว่างการเยี่ยม

6.2.2. ศูนย์เรียนรู้เปิดให้บริการแก่เกษตรกรและผู้สนใจ โดยมีคณะกรรมการร่วมกันดูแลศูนย์ฯ มี ภาศหลักโครงการในพื้นที่ทำงานร่วมกันสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้

6.2.3. ศูนย์เรียนรู้ มีกิจกรรมให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและผู้สนใจ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้รับ ความรู้จากกิจกรรมโครงการที่ศูนย์เรียนรู้ดำเนินการ มีข้อมูล ความรู้และแหล่งเรียนรู้เรื่องการผลิตข้าว ปลอดภัย เป็นกิจกรรมสำคัญของศูนย์เรียนรู้

6.2.4. คณะทำงานตำบลมีส่วนร่วมในการศึกษาช่องทางการตลาด ตามแนวทางสายโซ่อุปทาน และ แนวทางสายโซ่คุณค่า ศึกษาการเพิ่มมูลค่าการผลิต การแปรรูปและการประกอบอาหาร การพัฒนาคุณภาพ ข้าว การลดต้นทุนการผลิต

6.2.5. นักเรียน เยาวชน นักศึกษา บุตรหลานของเกษตรกร มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถ ร่วม สนับสนุนกิจกรรมโครงการ พัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อช่วยเหลือครอบครัวมากขึ้น

6.2.6. ได้รายงานข้อมูลผลการศึกษาข้อมูลสถานการณ์ข้าวฯของพื้นที่ตำบล และภาพรวมจังหวัด

6.2.7. นักวิจัย และภาศโครงการระดับจังหวัด/อำเภอ/ตำบล เกษตรกรอาสาสมัคร ได้ร่วมกัน ทำงานตลอดกระบวนการกิจกรรมโครงการ

6.2.8. รายงานผลการติดตามประเมินผลคุณภาพโครงการ ด้วยกระบวนการเสริมพลัง ร่วมกับ ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการกิจกรรมโครงการ ทุก 6 เดือน

6.2.9.โครงการมีศูนย์ประสานงานกลางที่จังหวัด ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานสนับสนุน/ภาคีโครงการ/ที่ปรึกษาโครงการ และเชื่อมประสานกับ หน่วยงานในพื้นที่เพื่อเป็นกลไกการขับเคลื่อนโครงการโดยกลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการคือเกษตรกร

6.3 ทกเดือนที่ 3

6.3.1. เกษตรกรครัวเรือนเป้าหมายทุกครัวเรือน ได้เยี่ยมและได้รับการเยี่ยมแปลง ครั้งที่ 3 เกษตรกรสามารถบันทึกข้อมูลการผลิตข้าว (GAP-02) ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน เกษตรกรได้พูดคุยปรึกษาข้อปัญหาหรือข้อสงสัยต่างๆ ระหว่างการเยี่ยม

6.3.2. ได้รายงานข้อมูลผลการดำเนินโครงการส่งเสริมผลิตข้าวปลอดภัย ปัญหาและการแก้ไข อุปสรรค ข้อจำกัด ความรู้และภูมิปัญญา ข้อค้นพบ รายงานแต่ละตำบล และภาพรวมจังหวัด

6.3.3. ได้รายงานความรู้เรื่อง บทเรียนและข้อค้นพบการดำเนินโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

6.3.4. ศูนย์เรียนรู้เปิดให้บริการแก่เกษตรกรและผู้สนใจ โดยมีคณะกรรมการร่วมกันดูแลศูนย์ฯ มีภาคีหลักโครงการในพื้นที่ทำงานร่วมกันสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้

6.3.5. ศูนย์เรียนรู้ มีกิจกรรมให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและผู้สนใจ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้รับความรู้จากกิจกรรมโครงการที่ศูนย์เรียนรู้ดำเนินการ มีข้อมูล ความรู้และแหล่งเรียนรู้เรื่องการผลิตข้าวปลอดภัย เป็นกิจกรรมสำคัญของศูนย์เรียนรู้

6.3.6. ได้ชุดความรู้เรื่อง บทเรียนและข้อค้นพบการพัฒนาศูนย์เรียนรู้เพื่อส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

6.3.7. เกษตรกรและคณะทำงาน ได้จัดให้มีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินโครงการ ข้อมูลและความรู้ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ บทเรียน และข้อค้นพบ ทำการ ถ่ายทอดข้อมูลและความรู้ ให้เพื่อนเกษตรกรและผู้สนใจนำข้อมูลและความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์และเพื่อการจัดทำแผนพัฒนา ระดับครัวเรือน เกษตรกร ชุมชนตำบล จังหวัด ต่อไป

6.3.8. นักวิจัยและภาคีโครงการหน่วยงานระดับจังหวัด/อำเภอ/ตำบล นักวิจัยในพื้นที่ตำบล เกษตรกรอาสาสมัครดำเนินโครงการ ได้ร่วมกัน ทำงาน ได้รับรู้ความก้าวหน้าได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนางานร่วมกันตลอดกระบวนการกิจกรรมโครงการ

6.3.9. มีรายงานผลการติดตามประเมินผลคุณภาพโครงการ ด้วยกระบวนการเสริมพลัง ร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการกิจกรรมโครงการ ทุก 6 เดือน

6.3.10. โครงการมีศูนย์ประสานงานกลางที่จังหวัด ทำหน้าที่ประสานงานหน่วยงานสนับสนุน ภาคีโครงการ ที่ปรึกษาโครงการ และเชื่อมประสานกับ หน่วยงานประสานงานโครงการในพื้นที่ตำบล(ท้องถิ่น)ซึ่งเป็นกลไกร่วมในการขับเคลื่อนโครงการ โดยเกษตรกรเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก/ผู้ได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ

6.3.11. ได้รายงาน ข้อค้นพบตำบล และครัวเรือนเกษตรกร ต้นแบบดำเนินโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา

7. งบประมาณโครงการ

งบประมาณ จาก สกว. 2,496,300 บาท

บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัย เรื่อง “ความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา ” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีดำเนินการตามแผนงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่(Area-Based Collaborative Research for Development : ABCRD) โดยดำเนินการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

การดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง “ความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา” เป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยเหตุผลสำคัญ คือ เป็นการศึกษาที่เน้นไปที่ การบูรณาการกลไกความร่วมมือ ให้ความสำคัญกับภาคีที่เกี่ยวข้องเป็นผู้มีส่วนร่วมตลอดกระบวนการวิจัย ตั้งแต่เกษตรกรเป้าหมายและหน่วยงานต่างๆ โดยมีการศึกษาเกษตรกรที่เข้าร่วมในมุมมองของความคิดเห็นที่ใช้วิธีการเชิงปริมาณมาประกอบเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย ตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 การกำหนดคำถามในการวิจัย โดยเลือกคำถามที่มุ่งหาคำตอบสำหรับกลุ่มตัวอย่าง สถานที่หรือบริบทที่เจาะจง เปิดกว้างสำหรับข้อมูลที่หลากหลายจากการดำเนินกิจกรรมวิจัยทั้งการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ การสังเกต การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับ โครงการทั้งเกษตรกร องค์กรปกครองท้องถิ่น นักวิชาการ หน่วยงาน ภาคีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรโดยเฉพาะเรื่องข้าว

1.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่จะให้มีผลการประเมินเชิงระบบที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่การมีความรู้ ความจริงเพียงพอต่อการตัดสินใจพัฒนาระบบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่จะต้องมีการดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง

1.3 การกำหนดแนวคิดทฤษฎีในการวิจัย คือ การกำหนดระบบโนทัศน์ ข้อสรุป สิ่งที่น่าสนใจ คาดหวัง ความเชื่อและทฤษฎีที่สนับสนุนและให้แนวทางในการทำวิจัย จากความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ส่วนตัวของนักวิจัยประกอบกับแนวคิดทฤษฎี ที่มีอยู่แล้วในด้านการบริหารจัดการ การพัฒนา พื้นที่ที่เน้นให้เกิดทั้งผลการพัฒนาและผลการเรียนรู้ ด้วยการเน้นการมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ ใช้วิธีดำเนินการตามแผนงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่(Area-Based Collaborative Research for Development :ABCRD) โดยมีกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกลไกของการดำเนินการวิจัยไปตามกรอบแนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าว

1.4 วิธีการวิจัย ใช้วิธีการศึกษาแบบแบบมุ่งหาคำอธิบาย ตามวัตถุประสงค์ ที่ค้นหาทั้งปรากฏการณ์และคำอธิบายเพิ่มเติม ดังนี้

- 1). การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพด้วยเครื่องมือหลากหลายประกอบกัน คือ การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการสำรวจ
- 2). การ วิเคราะห์และตีความข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์แบบอุปนัย และการจำแนกข้อมูล เพื่อพรรณนาข้อมูลการวิเคราะห์ โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและความเชื่อถือได้ของผลการศึกษาทั้งการพรรณนา การตีความ ความสอดคล้องกับทฤษฎีและการ

นำไปใช้ประโยชน์ ด้วยการตรวจสอบภายในจากกระบวนการวิจัยของนักวิจัยเองโดยมีที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ตรวจสอบทางวิชาการเป็นผู้ร่วมให้ข้อคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะ และการตรวจสอบภายนอกที่เน้นการคืนข้อมูลเพื่อการวิพากษ์จากผู้ถูกวิจัย

1.5 การสร้างเครื่องมือ นักวิจัยในโครงการได้ร่วมกัน สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ค้นหาคำตอบของการวิจัยซึ่งประกอบไปด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบประเมินผลความรู้และการนำไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร รวมทั้งแบบสนทนากลุ่ม ดังนี้

- 1) แบบสัมภาษณ์เกษตรกรเกี่ยวกับสถานการณ์ข้าวในจังหวัดนครราชสีมา
- 2) แบบบันทึก GAP02
- 3) แบบประเมินผลความรู้และการนำไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร

1.6 การเก็บข้อมูล เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยการบันทึกข้อมูลความเห็นและข้อเท็จจริงจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และจากการบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ซึ่งจะใช้การตีความและการวิเคราะห์จำแนกประเภทตามประเด็นความรู้ที่นำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างการวิจัยตลอดเวลา ประกอบด้วย

1) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการตลอดเวลาที่ดำเนินการวิจัย ในเวลาต่าง ๆ ที่มีการร่วมกันดำเนินกิจกรรม ด้วยการสอบถาม พูดคุยในประเด็นการเรียนรู้ ที่ได้พบเห็นระหว่างการดำเนินการวิจัย

2) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกอย่างเป็นทางการ มีการกำหนดประเด็นหลักได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกษตรกรเกี่ยวกับสถานการณ์ข้าวในจังหวัดนครราชสีมา โดยทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรเป้าหมายในพื้นที่ 30 ตำบลๆละ 50 คน รวม 1,500 คน

3) แบบประเมินผลความรู้ และการนำไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย

4) การสนทนากลุ่ม คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการประชุมร่วมกัน โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มให้เกิดการสรุปทบทวน การถอดบทเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5) แบบบันทึก GAP02 เป็นแบบบันทึกที่ให้เกษตรกรที่ร่วมโครงการได้ฝึกการบันทึกข้อมูลที่จะนำไปสู่การผลิตข้าวปลอดภัย และการเกษตรอื่นๆ

1.7 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาตามข้อเท็จจริงที่เกิดจากกระบวนการเก็บและบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์แบบอุปนัยด้วยการเทียบเคียงกับความรู้และข้อเท็จจริงพื้นฐานที่มีอยู่ และในส่วนแบบประเมินผลความรู้และการนำไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน สำหรับเครื่องมือวัดในส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 โดยมีค่าคะแนนในแต่ละระดับดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	มากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	มาก
3 คะแนน	หมายถึง	ปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	น้อย
1 คะแนน	หมายถึง	น้อยที่สุด

เกณฑ์การแบ่งความกว้างของระดับคะแนนในแต่ละระดับคำนวณได้ดังนี้

$$\text{ความกว้างของระดับคะแนนในแต่ละระดับ} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับที่แบ่ง}}$$

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก/กิจกรรมรอง	ระยะเวลาดำเนินการ
ปลอดภัย มีผลผลิตข้าวปลอดภัยพอเพียง ต่อการบริโภคในครัวเรือน	ผลิตข้าว ในพื้นที่แต่ละตำบล เกี่ยวกับ การผลิต(พันธุ์ข้าว แหล่งเมล็ดพันธุ์ การใช้ปุ๋ย การปรับปรุงดิน แหล่งน้ำ การกำจัดศัตรูและโรคข้าว การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาข้าว) การบริโภคและการแปรรูป ภูมิปัญญา(การผลิต การประกอบอาหาร การนำผลผลิตไปใช้ประโยชน์) การขายข้าว แหล่งขาย ปัญหาของเกษตรกร ปัญหาอื่นๆในพื้นที่ตำบล เช่น การเผาฟาง/ป่า 1.3 จัดประชุมภาคีพื้นที่แต่ละตำบลเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องข้าวปลอดภัย (GAP) การจัดทำบัญชีครัวเรือน รวบรวมรายชื่อเกษตรกรในโครงการตำบลละ 50 ครัวเรือน(GAP-01) จัดทำแผนงานโครงการระดับตำบล 1.4 การอบรม ทบทวน/เสริมความรู้การผลิตข้าว ปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแก่เกษตรกร การปรับปรุงบำรุงดิน การตรวจวิเคราะห์คุณภาพดิน การวางแผนแปลงนาผลิตข้าวปลอดภัยของเกษตรกร การบันทึกบัญชีครัวเรือน การบันทึกข้อมูลตามแนวปฏิบัติ (GAP-02) 1.5 กิจกรรมเยี่ยมครัวเรือนและแปลงนา ติดตามความก้าวหน้าการผลิตข้าวปลอดภัยของเกษตรกร การบันทึกข้อมูลการปลูกข้าวปลอดภัย การบันทึกบัญชีครัวเรือน ปัญหาและการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร เยี่ยมครัวเรือนละ 3 ครัว 1.6 เวทีตำบลสรุปการดำเนินโครงการแต่ละตำบล แลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้รับจากข้อมูลบัญชีครัวเรือน ข้อมูลการผลิตข้าวปลอดภัย(GAP) ส่งต่อข้อมูลให้ท้องถิ่นและอื่นๆ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ต่อไป 1.7 เวทีจังหวัดนำเสนอข้อมูล และองค์ความรู้ ที่ได้จากการดำเนินงานของตำบล ส่งต่อข้อมูลให้จังหวัดและอื่นๆ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ต่อไป	มิ.ย-ก.ค 55 ส.ค-ก.ย 55 พ.ค.-ก.ค 55 ส.ค-ก.ย 55 ต.ค-พ.ย 55
2. เพื่อให้มีศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าว ปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย เป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลและถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัยแก่เกษตรกรหรือผู้สนใจ	2.1 ภาคีตำบลดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลการผลิตข้าว ในพื้นที่แต่ละตำบล เกี่ยวกับ การผลิต(พันธุ์ข้าว แหล่งเมล็ดพันธุ์ การใช้ปุ๋ย การปรับปรุงดิน แหล่งน้ำ การกำจัดศัตรูและโรคข้าว การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาข้าว) การบริโภคและการแปรรูป ภูมิปัญญา(การผลิต การประกอบอาหาร การนำผลผลิตไปใช้ประโยชน์) การขายข้าว แหล่งขาย ปัญหาของเกษตรกร ปัญหาอื่นๆในพื้นที่ตำบล เช่น การเผาฟาง/ป่า 2.2 เวทีตำบล นำเสนอผลการศึกษาข้อมูลและองค์	ก.ค.-ก.ย.55 ต.ค 55-ก.พ 56

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก/กิจกรรมรอง	ระยะเวลาดำเนินการ
	ความรู้ที่ได้รับ จัดทำแผนพัฒนาศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยของตำบล 2.3 ศูนย์เรียนรู้ดำเนินบทบาทของตนเอง ให้บริการแก่สมาชิกเกษตรกร รวบรวมข้อมูล ความรู้ พัฒนาและให้คำปรึกษาการผลิตข้าวปลอดภัยแก่เกษตรกรในพื้นที่และผู้สนใจ 2.4 เวทีจังหวัด กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บทบาทของศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัว ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงฯ ส่งต่อข้อมูลให้ตำบลและผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนพัฒนาชุมชน	พ.ค.-ส.ค 56 ส.ค-ก.ย 56
3. เพื่อให้มีศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนาการผลิตข้าวปลอดภัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย ศึกษาการเพิ่มมูลค่าผลผลิต ศึกษาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อให้บริการแก่เกษตรกรและผู้สนใจ	3.1 ดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลการผลิตข้าวปลอดภัยของเกษตรกร 29 ตำบลเป้าหมาย ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับ การผลิต(พันธุ์ข้าว แหล่งเมล็ดพันธุ์ การใช้ปุ๋ย การปรับปรุงดิน แหล่งน้ำ การกำจัดศัตรูและโรคข้าว การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาข้าว) การบริโภคและการแปรรูป ภูมิปัญญา(การผลิต การประกอบอาหาร การนำผลผลิตไปใช้ประโยชน์) การขายข้าว แหล่งขาย ปัญหาของเกษตรกร ปัญหาอื่นๆในพื้นที่ตำบล เช่น การเผาฟาง/ป่า และภาพรวมของ 29 ตำบล เมื่อเริ่มดำเนินโครงการ 3.2 ดำเนินการศึกษาช่องทางการตลาด ตามแนวทางสายโซ่อุปทาน และแนวทางสายโซ่คุณค่า ศึกษาการเพิ่มมูลค่าการผลิต การแปรรูปและการประกอบอาหาร การพัฒนาคุณภาพข้าว การลดต้นทุนการผลิตร่วมกับ 29 ตำบลเป้าหมาย 3.3 สนับสนุนให้นักเรียน นักศึกษา มหาวิทยาลัย ร่วมกิจกรรมโครงการการศึกษาเพื่อต่อยอดและพัฒนา 3.4 เวทีจังหวัด นำเสนอข้อมูลและผลการศึกษาของศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนาการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัว ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงฯ จำนวน 2 ครั้ง	พ.ค.-ก.ย 56 พ.ค.-ก.ย 56 พ.ค.-ก.ย 56 ก.ย-ต.ค 56
4. กิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการ	4.1 การประชุมคณะผู้รับผิดชอบโครงการ ติดตามผลการดำเนินงาน ความคืบหน้า ปัญหาอุปสรรค การแก้ไขปัญหา การรายงานโครงการ/รายงานการเงิน ทุก 1 เดือน 4.2 การจัดทำรายงานผลการดำเนินโครงการ/รายงานการเงินโครงการ นำเสนอผลการดำเนินโครงการ ทุก 6 เดือน (จำนวน 3 ครั้ง) 4.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่าย เพื่อพัฒนาศักยภาพคณะทำงานโครงการ ทุก 2 เดือน	เดือนละ 1 ครั้ง ก.ย.55 มี.ค.56 ก.ย.56

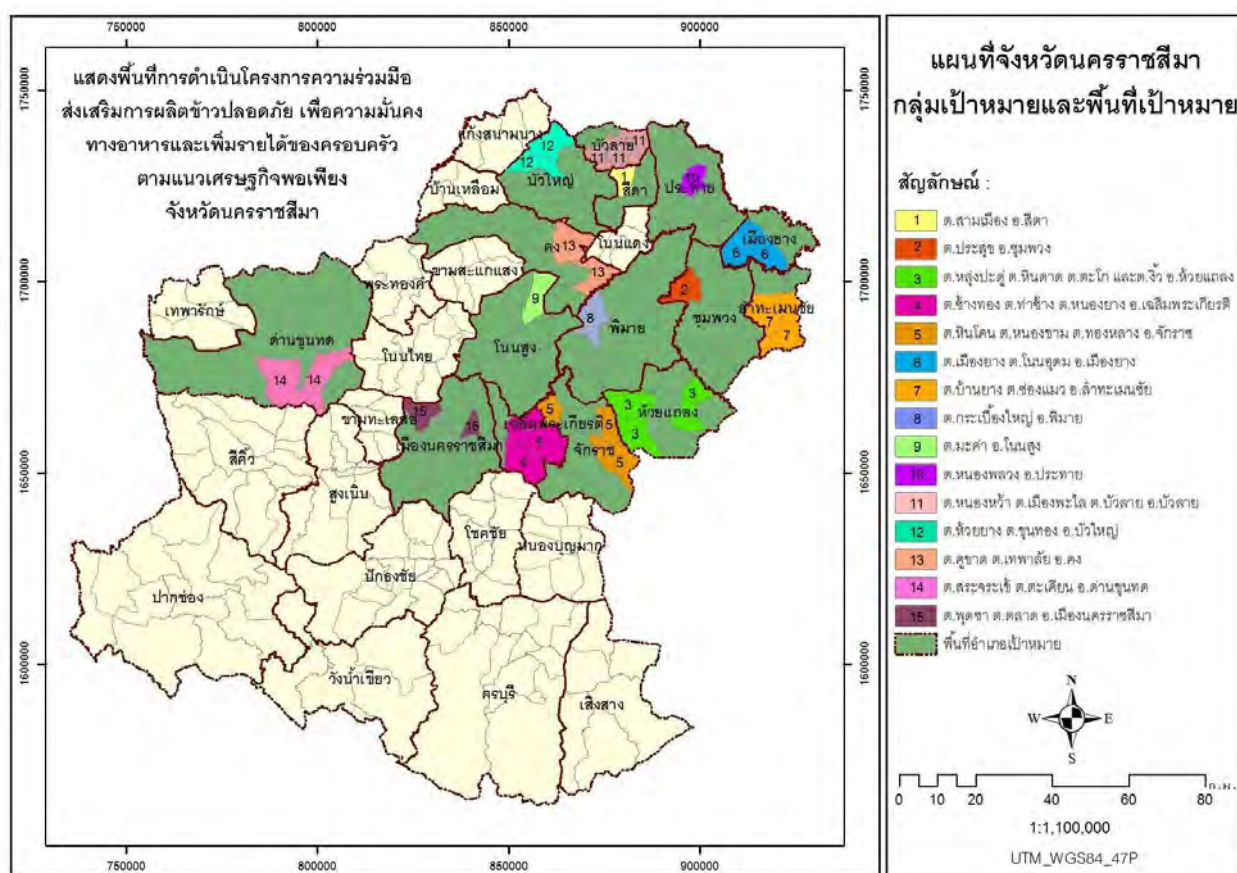
วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก/กิจกรรมรอง	ระยะเวลาดำเนินการ
5. การติดตามประเมินผลและการ รับประกันผลงาน	5.1 ดำเนินการติดตามประเมินผลตามวัตถุประสงค์ โครงการ เพื่อประเมินผลคุณภาพโครงการ ของ ผู้เข้าร่วมกระบวนการกิจกรรมโครงการ(ภาคีโครงการ- Stakeholders)และกลุ่มเป้าหมายโครงการ(ครัวเรือน เกษตรกร)โดยกระบวนการติดตามประเมินแบบเสริม พลัง ติดตามการบันทึกข้อมูลการผลิตตามแนวปฏิบัติ GAP กระบวนการและการนำข้อมูลและความรู้ที่ได้รับ จากการดำเนินโครงการจัดทำเป็นแผนพัฒนาชุมชน ทุก 6 เดือน 5.2 การติดตามการดำเนินโครงการ ของภาคี 29 ตำบลด้านการบริหารจัดการโครงการระดับพื้นที่ตำบล โดยกระบวนการติดตามประเมินแบบเสริมพลัง ทุก 6 เดือน 5.3 การถอดองค์ความรู้ตำบลต้นแบบโครงการ จำนวน 9 ตำบล 5.4 การถอดองค์ความรู้ครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปลอดภัยฯต้นแบบ จำนวน 100 ครัวเรือน	ก.ย.55 มี.ค.56 ก.ย.56 ก.ย.55 มี.ค.56 ก.ย.56

4. กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่เป้าหมาย

4.1 ครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมาย ในพื้นที่ตามวัตถุประสงค์โครงการตั้งไว้ 29 ตำบล เนื่องจากมีพื้นที่ขอเข้าร่วมเพิ่มเติม อีก 1 ตำบล รวมมีตำบลเป้าหมาย 30 ตำบลละ 50 ครัวเรือน รวม 1,500 ครัวเรือน พื้นที่ 15 อำเภอ ของจังหวัดนครราชสีมา (แผนที่ 2.1)

1.อำเภอเมืองนครราชสีมา	ตำบลพุดซา / ตำบลตลาด
2.อำเภอด่านขุนทด	ตำบลสระจรเข้ / ตำบลหนองบัวละคร
3.อำเภอดง	ตำบลคูขาด / ตำบลเทพาลัย
4.อำเภอบัวใหญ่	ตำบลห้วยยาง / ตำบลขุนทอง
5.อำเภอบัวลาย	ตำบลหนองหว้า / ตำบลเมืองพะไล / ตำบลบัวลาย
6.อำเภอสีดา	ตำบลสามเมือง
7.อำเภอประทาย	ตำบลหนองพลวง
8.อำเภอโนนสูง	ตำบลมะค่า
9.อำเภอพิมาย	ตำบลกระเบื้องใหญ่
10.อำเภอลำทะเมนชัย	ตำบลบ้านยาง / ตำบลช่องแมว
11.อำเภอเมืองยาง	ตำบลเมืองยาง / ตำบลโนนอุดม
12.อำเภอจักราช	ตำบลหินโคน / ตำบลหนองขาม / ตำบลทองหลาง
13.อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	ตำบลช้างทอง / ตำบลท่าช้าง / ตำบลหนองยาง
14.อำเภอยางทอง	ตำบลห้วยประทู / ตำบลหินดาด / ตำบลตะโก/ตำบลลิ้ว
15.อำเภอชุมพวง	ตำบลประสุข

4.2 ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยฯ พิจารณาจากพื้นที่ดำเนินโครงการ 30 ตำบล พื้นที่ ใน 15 อำเภอ ของจังหวัดนครราชสีมา

ภาพที่ 2.1 แผนที่พื้นที่เป้าหมาย

5. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

18 เดือน (มีนาคม 2555 – กันยายน 2556)

บทที่ 3

ผลการดำเนินงาน

1. กระบวนการพัฒนากลไกการทำงานความร่วมมือของภาคีเครือข่าย

1.1 กระบวนการพัฒนากลไกโครงการ

การพัฒนากลไกโครงการระดับจังหวัด ทีมบูรณาการและคณะทำงานสนับสนุนโครงการระดับจังหวัด เป็นหน่วยงานบังคับบัญชาชั้นสูงสุดในระดับจังหวัดของแต่ละหน่วยงาน การสร้างกลไกทีมบูรณาการฯ จึงเป็นองค์การของโครงการในการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการ โดยมีคณะเลขานุการเป็นกองเลขา

การพัฒนากลไกโครงการระดับอำเภอ ทีมบูรณาการและคณะทำงานสนับสนุนโครงการระดับอำเภอ เป็นหน่วยงานบังคับบัญชาชั้นสูงสุดในระดับอำเภอของหน่วยงานฯ คือหลักในพื้นที่ การสร้างกลไกทีมบูรณาการฯ จึงเป็นองค์การของโครงการในการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการในระดับอำเภอ กลไกระดับอำเภอ ได้มีการประชุมร่วมกัน รวมทั้งหมด 15 ครั้ง จำนวนผู้เข้าร่วมการประชุม รวมทั้งหมด 324 ท่าน ร่วมเป็นผู้ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ 15 อำเภอ ของจังหวัดนครราชสีมา

การพัฒนากลไกโครงการระดับตำบล โครงการได้เข้าร่วมประชุมคณะทำงานโครงการระดับตำบล รวม 33 ครั้ง จำนวนผู้เข้าร่วมการประชุม รวมทั้งหมด 1,810 ท่าน (รวม 30 ตำบล)

จะเห็นได้ว่ากระบวนการพัฒนากลไกการเคลื่อนของโครงการจะค่อยๆดำเนินการตามลำดับ เพื่อไม่ให้เกิดการก้าวล้ำในบทบาทหน้าที่ของภาคีต่างๆซึ่งได้ดำเนินการไปพร้อมๆกับกลไกระดับฐานรากกลุ่มเกษตรกร โดยใช้แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Area-Based Collaboration หรือ ABC)

ด้วยโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจต่อองค์ความรู้การการผลิตข้าวปลอดภัย (GAP) เกษตรกรสามารถผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อการบริโภคและเพิ่มรายได้ของครอบครัวจากการลดต้นทุนการผลิต สนับสนุนให้ครัวเรือนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดละการใช้ปุ๋ยเคมี /สารเคมี หันไปทำการผลิตที่มีความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินโครงการโดยเน้นการพัฒนากลไกในพื้นที่เพื่อสร้างความร่วมมือในการ แก้ไขปัญหาการพัฒนาข้อมูลและองค์ความรู้ ในการแก้ไขปัญหาโดยกระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือน การบันทึกการผลิตข้าวของเกษตรกร การจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่โดยกระบวนการแผนชุมชน เป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยคณะทำงานโครงการได้ดำเนินการขับเคลื่อนดังกล่าวต่อไป

1.2 แนวทางการขับเคลื่อนกลไกความร่วมมือ

1.2.1 การจัดตั้งศูนย์ประสานงานโครงการ

คณะทำงานโครงการได้ร่วมกันประชุมและมีมติให้มีศูนย์ประสานงานโครงการฯ โดยมีสำนักงานตั้งอยู่ที่โปรแกรมวิชาภูมิสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา อาคาร 32 ชั้น 6 และมีเจ้าหน้าที่ประจำโครงการ 1 คน นางเกียรติสุตา เพ็ชรประยูร

1.2.2 การประสานงานหน่วยงานภาคีหลักในจังหวัดนครราชสีมา

การประสานความร่วมมือ คณะทำงานโครงการได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานภาคีหลัก ที่สำคัญ มี โดยแต่ละภาคีมีบทบาท ดังนี้

1). สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำ การทำงานร่วมกับตัวแทนเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ โดยเกษตรจังหวัด นครราชสีมา หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบงานข้าว และได้ทำหน้าที่ในการติดตามเยี่ยมเกษตรกร ให้คำแนะนำ รวมถึงเก็บข้อมูลประเมินผลเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ส่งข้อมูลให้กับคณะทำงานระดับจังหวัดประมวลผล โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการร่วมกับหัวหน้ากลุ่ม ที่รับผิดชอบงานข้าว เข้าใจบทบาท และร่วมกันหาแนวทางที่จะทำให้เป็นงานส่วนหนึ่งที่จะอยู่ได้อย่างต่อเนื่องของสำนักงานเกษตร ต่อไป

2). ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำ ส่งบุคลากรเข้าร่วมการอบรมให้ความรู้เกษตรกร โดยทางศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวยินดีที่จะให้ความร่วมมือทุกอย่าง แต่อาจจะมีปัญหาในส่วนที่บุคลากรของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวมีจำนวนน้อยอาจจะได้เข้าร่วมเป็นบางกิจกรรมที่สอดคล้องกับงานประจำของศูนย์ดำเนินการ และที่สำคัญทางศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมาได้มอบสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนาการผลิตข้าวปลอดภัยในระดับจังหวัด และมอบหมายบุคลากรที่คอยให้ความรู้สำหรับผู้สนใจเข้าไปศึกษา

3). สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและร่วมเป็นวิทยากรการดำเนินโครงการร่วมกัน และทางผู้อำนวยการได้มอบคู่มือการวิเคราะห์ข้อมูลดินสำหรับการปลูกพืช รายตำบล ซึ่งจะมีแผนที่หน่วยดิน ในการปรับปรุงล่าสุดของกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน 32 อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อใช้สำหรับการวิจัย และการเรียนการสอน โดยได้จัดไว้ที่ศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนาการผลิตข้าวปลอดภัย จังหวัดนครราชสีมา

1.2.3 การประสานงานกับภาคีเครือข่ายโครงการ

เนื่องจากโครงการฯเป็นโครงการที่ดำเนินการร่วมกันทั้งหมด 14 จังหวัดทั่วประเทศ ดำเนินการศึกษา 2 ประเด็น คือ 1) ประเด็นการเกษตร อาหาร ปลอดภัยและเศรษฐกิจชุมชน ประกอบด้วย จังหวัด อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ โยธธร ชัยภูมิ นครราชสีมา พิษณุโลก ชัยนาท อุทัยธานี และนครปฐม 2) ประเด็นการจัดการน้ำและการจัดการภัยพิบัติ ประกอบด้วย จังหวัดกำแพงเพชร นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และสตูล

การดำเนินโครงการ ที่ผ่านมามีทั้ง 14 จังหวัด ได้ร่วมกันประชุมแลกเปลี่ยนการดำเนินโครงการ ร่วมกับนักวิชาการจากส่วนกลางและผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นระยะเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเป็นการเสริมพลังการทำงานร่วมกัน

1.2.4 การประชุมคณะกรรมการระดับจังหวัด

โครงการได้จัดการประชุมคณะกรรมการทุกเดือน และดำเนินการประชุมคณะกรรมการระดับจังหวัดที่เป็นคณะกรรมการใหญ่ จำนวน 5 ครั้งในระยะเวลา 18 เดือนของการดำเนินโครงการ

จังหวัดนครราชสีมา ได้ออกคำสั่งจังหวัดนครราชสีมา ที่ 2795/2555 เรื่องแต่งตั้งทีมบูรณาการและคณะกรรมการสนับสนุนโครงการ ความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัว ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา : สัปดาห์ที่ 5 กรกฎาคม 2555 โดยนายชวน ศิรินันท์พร ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ทีมบูรณาการประกอบด้วย คณะที่ปรึกษา รวม 6 ท่าน คณะทำงาน ระดับจังหวัด รวม 36 ท่าน โดยในคำสั่งจังหวัดได้มอบหมาย นายชยาวุธ จันทร รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา เป็นประธานคณะกรรมการระดับจังหวัด ซึ่งมี หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์ / สำนักงานจังหวัด หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต / สำนักงานเกษตรจังหวัด และ ผศ.วาสนา ภานุรักษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นเลขานุการและคณะกรรมการระดับจังหวัด

จังหวัดนครราชสีมา ได้ออกคำสั่งจังหวัดนครราชสีมา ที่ 2800/2555 เรื่องแต่งตั้งทีมบูรณาการและคณะกรรมการสนับสนุนโครงการระดับอำเภอตามโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัว ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา : สัปดาห์ที่ 5 กรกฎาคม 2555 โดยนายชยาวุธ จันทร รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาการแทน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ทีมบูรณาการประกอบด้วย คณะที่ปรึกษา รวม 6 ท่าน คณะทำงานระดับ อำเภอในพื้นที่เป้าหมายดำเนินโครงการ รวม 15 อำเภอๆละ 14-20 ท่าน โดยในคำสั่งจังหวัดได้มอบหมายให้ นายอำเภอ เป็นประธานคณะกรรมการระดับอำเภอ เกษตรอำเภอ เป็นคณะเลขานุการและคณะกรรมการระดับอำเภอ

ผลจากการออกคำสั่งของจังหวัดนครราชสีมาเพื่อให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือการทำงานของทุกภาคส่วนทำให้การดำเนินงานตามโครงการค่อยๆขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี

1.2.5 การประชุมคณะกรรมการระดับอำเภอ

โครงการได้ดำเนินการประสานงานในการประชุมคณะกรรมการระดับอำเภอ ในพื้นที่เป้าหมายดำเนินโครงการ รวม 15 อำเภอ โดยการเข้าหารือเพื่อเตรียมการประชุม ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยการประชุมคณะกรรมการระดับอำเภอ มีวัตถุประสงค์การประชุมเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันถึง

1.) ความรู้ความเข้าใจต่อแนวทางการดำเนินโครงการตามแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Area-Based Collaboration หรือ ABC)

2.) ความรู้ สถานการณ์ และแนวทางการส่งเสริมผลิตข้าวปลอดภัย ความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อลดต้นทุนการทำนา กระบวนการบัญชีครัวเรือน

3.) ปรึกษาแนวทางการดำเนินโครงการในพื้นที่อำเภอ เกี่ยวกับ การคัดเลือกและการแต่งตั้ง คณะทำงานตำบลเป้าหมาย การคัดเลือกและการจัดส่งรายชื่อครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมาย

โครงการได้ดำเนินการประชุมคณะกรรมการระดับอำเภอ โดยเริ่มวันที่ 16 กรกฎาคม 2555 ถึง วันที่ 13 กันยายน 2555 เสร็จสิ้นเรียบร้อย รวมทั้งหมด 15 อำเภอ ผลจากการประชุมดังกล่าวทำให้เกิด

ความเข้าใจตรงกันระหว่างคณะนักวิจัยกับหน่วยงานในพื้นที่ในการที่จะประสานความร่วมมือเพื่อดำเนินโครงการโดยเฉพาะเกษตรอำเภอทุกอำเภอที่ร่วมโครงการซึ่งถือว่าเป็นฝ่ายเลขานุการตามโครงสร้างคำสั่งของจังหวัดนครราชสีมาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยมีส่วนน้อยที่มีการประสานงานเกิดความล่าช้าจากตัวบุคคล

1.2.6 การประชุมคณะทำงานระดับตำบล

การประชุมระดับตำบล เป็นการประชุมของคณะทำงานตำบล ครอบคลุมเกษตรกรเป้าหมาย และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันต่อแนวทางการดำเนินโครงการ การสนับสนุนและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เครื่องมือในการดำเนินโครงการ เพื่อกำหนดแผนปฏิบัติงานโครงการร่วมกันของตำบลเป้าหมาย การประชุมนี้ จัดขึ้นร่วมกันระหว่างคณะทำงานโครงการระดับจังหวัด คณะทำงานโครงการระดับอำเภอ ดำเนินการประชุมร่วมกับตำบลเป้าหมาย 30 ตำบล แต่ละตำบลใช้เวลาในการประชุม ครั้งๆ ละ 1 วัน โดยมีเนื้อหาการประชุม ประกอบด้วย (1) ความรู้เรื่อง กระบวนการ ผลิตข้าวปลอดภัย : GAP ข้าว โดยมีนักวิชาการเกษตรจากหน่วยงานภาคีโครงการ เช่น จากสำนักงานเมล็ดพันธุ์ข้าววนครราชสีมา หรือจากศูนย์วิจัยข้าววนครราชสีมา หรือนักวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจากสำนักงานเกษตรอำเภอ ที่รับผิดชอบเป็นวิทยากร (2) ความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน โดยวิทยากร นักวิชาการเกษตรจาก สถานีพัฒนาข้าววนครราชสีมา เป็นวิทยากร (3) ความรู้เรื่องกระบวนการบัญชีครัวเรือน โดย วิทยากรจาก คณะทำงานโครงการผู้มีประสบการณ์ (4) การพบปะกันของคณะทำงานโครงการและเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การดำเนินโครงการ การสื่อสารเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

การประชุมระดับตำบลนี้ได้ดำเนินการประชุมตั้งแต่วันที่ 9 ตุลาคม 2555 ถึง วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2556 รวมประชุมทั้งหมด 33 ครั้ง การประชุมนี้มีผู้เข้าร่วมการประชุม รวมทั้ง 1,810 คน เป็นเกษตรกรเป้าหมาย เข้าร่วมการประชุม รวมทั้ง 1,472 คน ทั้งนี้โดยเป็นเกษตรกร จาก 201 หมู่บ้าน 30 ตำบล 15 อำเภอเป้าหมาย จังหวัดนครราชสีมา ผลจากการดำเนินงานประชุมคณะทำงานระดับตำบลและเกษตรกรเป้าหมายทำให้การทำงานขับเคลื่อนความร่วมมือเริ่มมีการเคลื่อนไปได้ ยดี เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคีที่เข้าไปช่วยกันเสริมความรู้ให้กับเกษตรกร และในบางพื้นที่เห็นได้ชัดเจนถึงความตื่นตัวของเกษตรกรเพื่อที่จะเรียนรู้ตามกระบวนการ เช่นกลุ่มตำบลตะโก ตำบลจั่ว อำเภอห้วยแถลง ตำบลคูขาด อำเภอคง ตำบลพุฒา อำเภอเมือง ตำบลทองหลาง อำเภอจักราช ตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย เป็นต้น

1.3 หน่วยงานภาคีหลักและภาคีสันับสนุนโครงการ

1.3.1 ภาคีหลักดำเนินงานพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เกษตรจังหวัด ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ศูนย์วิจัยข้าว สถานีพัฒนาที่ดิน นายอำเภอ เกษตรอำเภอ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานเกษตรตำบล เกษตรกร เป็นกลุ่มที่มีบทบาทหลักในการสนับสนุนโครงการให้เกิดการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

1.3.2 ภาคีสันับสนุน ประกอบด้วย คณะทำงานโครงการระดับจังหวัด คณะทำงานโครงการระดับอำเภอ และหน่วยงานราชการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ได้ช่วยในการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะต่างๆให้โครงการดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

1.3.3 ภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย 1.)เครือข่ายโครงการที่ดำเนินการร่วมกันทั้งหมด 14 จังหวัดทั่วประเทศ ประกอบด้วย จังหวัด อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ยโสธร ชัยภูมิ นครราชสีมา พิษณุโลก ชัยนาท อุทัยธานี

กำแพงเพชร นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และสตูล 2.) ภาศึเครือข่าย 5 จังหวัดภาคอีสานร่วมกันดำเนินโครงการข้าว และพืชผักปลอดภัย ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ยโสธร และชัยภูมิ 3.) โครงการ บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC จังหวัดนครราชสีมา 4. โครงการอื่นๆที่ส่งเสริมการผลิตข้าวคุณภาพในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ภาศึเครือข่ายทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการขับเคลื่อนงานวิจัยให้บรรลุตามเป้าหมายยิ่งขึ้น

2. กระบวนการสร้างการเรียนรู้ให้กับเกษตรกร

2.1 การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรเป้าหมาย

กระบวนการ ถ่ายทอด ความรู้ให้กับเกษตรกรเป้าหมายได้ดำเนินการขับเคลื่อนร่วมกันระหว่าง คณะนักวิจัยและคณะ ทำงานตามโครงสร้างคำสั่งของคณะทำงานระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ใน การสรุป ข้อมูลเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการอบรมให้ความรู้และขับเคลื่อนการทำงานร่วมกันของคณะทำงาน โครงการในระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ โดยมีเนื้อหาหลักในการอบรมให้ความรู้เกษตรกรเพื่อเป็นการเตรียม ความพร้อมสำหรับการผลิตข้าวแบบปลอดภัย จากการอบรมให้ความรู้ระดับตำบล โดยในการใช้แบบ ประเมินผลโครงการ ได้ใช้ทั้งก่อนและหลังการอบรมรวมทั้งใช้แบบติดตามและประเมินผลเพื่อเป็นการติดตาม และเยี่ยมเกษตรกรเป้าหมาย เป็นการติดตามแบบเสริมพลังในพื้นที่อีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งคณะ ผู้วิจัยขอรายงาน ผลการดำเนินงาน ดังนี้

2.1.1 กระบวนการให้ความรู้เกษตรกรเป้าหมาย ก่อนการอบรม การดำเนินงานตามโครงการ ความ ร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา ได้ดำเนินการตามวั ตถุประสงค์การศึกษา โดยได้มีการปรับการใช้ เครื่องมือในบางกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อให้ได้เป้าหมายของการดำเนินงานการดำเนินงาน ได้ดำเนินกิจกรรม อบรมประชุมเชิงปฏิบัติการระดับตำบลเพื่อการถ่ายทอดความรู้เรื่อง 1). ขับเคลื่อนประเทศด้วยพลัง “ข้อมูล และองค์ความรู้” แนะนำโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ โดย ผศ.วาสนา ภาณุรักษ์ และ คณะทำงาน 2).การปรับปรุงบำรุงดินเพื่อลดต้นทุนการทำนา และการเตรียมดินเพื่อปลูกข้าวปลอดภัย (GAP)โดยสถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา 3). หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในระบบการตรวจสอบและรับรอง มาตรฐานข้าวปลอดภัย(GAP): Grain แนะนำเอกสาร GAP01 & GAP02 โดย ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา และศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา 4).ข้อตกลงแนวปฏิบัติ GAP01&GAP02 ในฤดูกาลผลิตที่ผ่านมาและปี 2556/57 โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา และ 5).กระบวนการ บัญชีครัวเรือน โดย คณะทำงาน โครงการ ได้มีการดำเนินการร่วมกับเครือข่าย ระหว่างเดือนตุลาคม 2555 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 โดยให้ ความรู้เกษตรกรเป้าหมายและทำการประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการอบรมตาม จากการวิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการอบรมจำนวน 1,472 คน จาก 30 ตำบล 15 อำเภอ ในการ วิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการสำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรม สำหรับการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับตำบล เพื่อถ่ายทอดความรู้ เรื่อง การผลิตข้าวปลอดภัย การปรับปรุงบำรุงดิน และบัญชีครัวเรือน ภายใต้โครงการวิจัยแบบบูรณาการเรื่อง “ความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา ” ส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับ ประถมศึกษา โดยส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร

ส่วนที่ 2 ผลการสำรวจความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาในการฝึกอบรม

ผลการสำรวจความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาในการฝึกอบรม พบว่าผลการสำรวจระดับความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาในการฝึกอบรม (ก่อนการอบรม) ในภาพรวมมีความรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) โดยเนื้อหาในการฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้มากที่สุด คือ การดูวิดิทัศน์ ขับเคลื่อนประเทศด้วยพลัง “ข้อมูลและองค์ความรู้” แนะนำโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ โดยมี ความรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.14$) รองลงมาคือ ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการ “บัญชีครัวเรือน” มีความรู้ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) ความรู้ที่เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อลดต้นทุนการทำ นา และการเตรียมดินเพื่อปลูกข้าวปลอดภัย(GAP) มีความรู้ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.58$) ความรู้เกี่ยวกับข้อตกลงแนวปฏิบัติ GAP01 & GAP02 ในฤดูกาลผลิตที่ผ่านมาและปี 2556/57 มีความรู้ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.28$) และความรู้ที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้น้อยที่สุด คือ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในระบบการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานข้าวปลอดภัย (GAP): Grain แนะนำเอกสาร GAP01 & GAP02 โดยมีความรู้ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$) ตามลำดับ

ส่วนผลการสำรวจความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาในการฝึกอบรม พบว่าผลการสำรวจระดับความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาในการฝึกอบรม (หลังการอบรม) ในภาพรวมมีความรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.38$) โดยเนื้อหาในการฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้มากที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการ “บัญชีครัวเรือน” โดยมีความรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.14$) รองลงมาคือ วิดิทัศน์ ขับเคลื่อนประเทศด้วยพลัง “ข้อมูลและองค์ความรู้” แนะนำโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ และความรู้เกี่ยวกับข้อตกลงแนวปฏิบัติ GAP01 & GAP02 ในฤดูกาลผลิตที่ผ่านมาและปี 2556/57 มีความรู้ในระดับมากที่สุด โดยมีความรู้เท่ากัน คือ ($\bar{x} = 4.44$) ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อลดต้นทุนการทำนา และการเตรียมดินเพื่อปลูกข้าวปลอดภัย (GAP) มีความรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.30$) และความรู้ที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้น้อยที่สุด คือ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในระบบการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานข้าวปลอดภัย (GAP): Grain แนะนำเอกสาร GAP01 & GAP02 โดยมีความรู้ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 4.16$) ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาในการฝึกอบรมก่อนและหลังการอบรมมีความแตกต่างกัน โดยมีระดับความรู้ในภาพรวมก่อนการอบรม อยู่ในระดับมากเท่านั้น แต่เมื่อหลังการอบรม ผู้เข้าอบรมมีระดับความรู้ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในการฝึกอบรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการฝึกอบรม พบว่าผลการสำรวจระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในการฝึกอบรม ของผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$) โดยประเด็นความคิดเห็นที่ว่าท่านได้รับความรู้ แนวคิด ทักษะใหม่ๆ จากการบรรยายเพียงใด และประเด็นที่ว่าท่านมีความพึงพอใจในการฝึกอบรมครั้งนี้ เพียงใดมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ ($\bar{x} = 4.14$) รองลงมา คือ ประเด็นที่ว่าวิทยากรสร้างบรรยากาศการบรรยายได้อย่างเหมาะสมเพียงใด และประเด็นเนื้อหาการบรรยายเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เพียงใด มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ ($\bar{x} = 4.00$) ประเด็นระยะเวลาที่ใช้ ในการบรรยายนี้มากน้อยเพียงใด และประเด็นที่ว่าวิทยากรอบรมโดยรวมมีคุณภาพ และประสิทธิภาพในการให้ความรู้ ทักษะ ให้แก่ท่านเพียงใด มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ ($\bar{x} = 3.86$) และประเด็นที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ กิจกรรมภาคปฏิบัติเหมาะสมเพียงใด มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{x} = 3.42$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์และประมวลผลจากแบบประเมินดังกล่าวทำให้ได้รู้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับกระบวนการผลิตข้าวปลอดภัย และการเสริมสร้างความรู้ให้กับเกษตรกรนั้นทำให้เห็นถึงการนำไปปรับใช้ต่อในฤดูกาลผลิตถัดไป ซึ่งคณะผู้วิจัยร่วมกับภาคีหลักจึงได้มีการพัฒนาเครื่องมือเพื่อที่จะใช้ติดตาม เยี่ยมและประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรและการนำไปปรับใช้ร่วมกับองค์ความรู้เดิมของเกษตรกรแต่ละคน สรุปได้ ดังนี้

2.2 กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการนำความรู้ไปปรับใช้ เพื่อเป็นการให้ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. ให้สมบูรณ์ คณะผู้วิจัยได้จัดทำแบบติดตามและประเมินผลเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อเป็นการติดตามกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการนำความรู้ไปปรับใช้ โดยทำการสำรวจข้อมูลในการนำความรู้ที่ได้ของเกษตรกรเป้าหมายไปปรับใช้ในฤดูกาลผลิต 2556/2557 และใช้แบบประเมินผลหลังการอบรมให้ความรู้กับเกษตรกร ทำการประเมินผลและเป็นการตรวจเยี่ยมเกษตรกร ในการติดตามและเก็บรายละเอียดข้อมูลนี้ คณะทำงานระดับพื้นที่ เกษตรอำเภอและเกษตรตำบลรวมถึงนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจะเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ได้ดำเนินการระหว่างเดือนสิงหาคม – เดือนตุลาคม 2556 ได้ข้อมูลจากพื้นที่ที่กลับมาเพื่อวิเคราะห์และประมวลผลทั้งสิ้น 24 ตำบล จาก 30 ตำบลโดยส่วนหนึ่งมีผลมาจากการสับเปลี่ยนโยกย้ายระหว่าง หน่วยงานและบางแห่งเกษตรอำเภอก็เกษียณอายุราชการ เป็นต้น ในการสรุปรายงานนี้คณะผู้วิจัยจึงขอสรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล จาก 24 ตำบล ดังนี้

จากข้อมูลแยกเป็นรายตำบลทั้งหมด 24 ตำบล (ดูข้อมูลรายตำบลได้จากภาคผนวก) สามารถสรุปโดยรวมของโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมาได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 86 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 19 ไร่ ลักษณะการครอบครอง เป็นโฉนดที่ดิน และ นส.3 ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่ /ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 30 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 15 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็น โฉนดที่ดินและ นส.3 เช่นเดียวกัน ส่วนพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 18 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 20 ไร่ มีค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,672 บาท/ไร่/ปี ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก ใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 57 อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง พฤศจิกายน ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจาก ชลประทาน คิดเป็น ร้อยละ 7 ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง ตุลาคม ยังใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 17 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 19 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 17 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 2

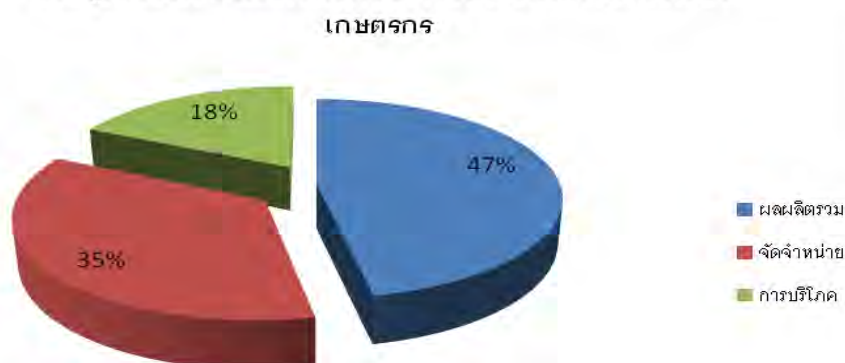
ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ ผสมระหว่างที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 52 เป็นเฉพาะที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 30 และเป็นเฉพาะที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 18

สำหรับเงินทุนที่ใช้ ในการทำนา เป็นเงินทุนต่อหน่วยครัวเรือนที่นำมาใช้ในการผลิตข้าว โดยเป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 89 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 37,378 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 44 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 51,829 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจาก ธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี กองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี และสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 2 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 27,158 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

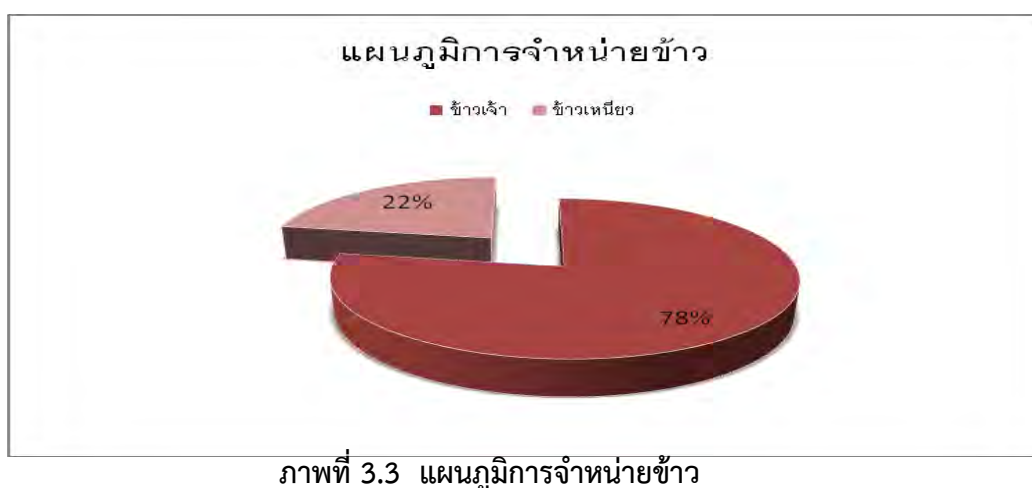
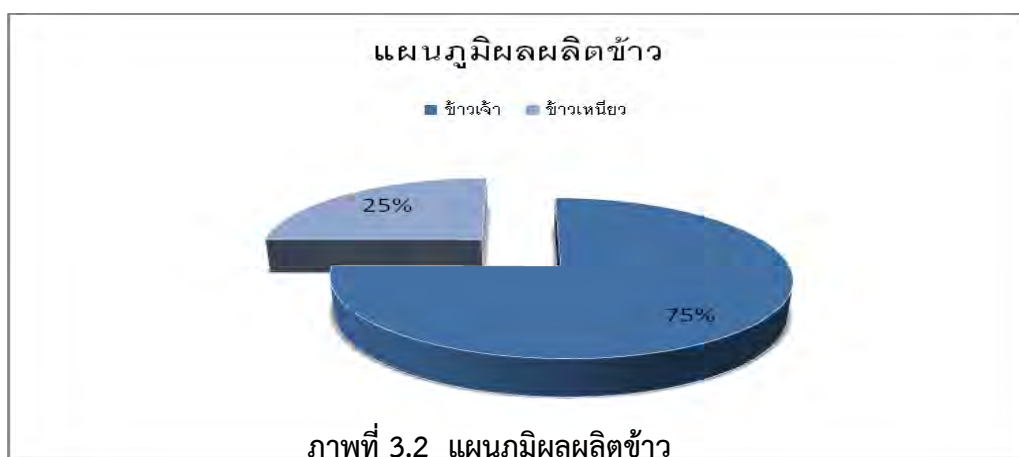
วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 89 วิธินาหว่านน้ำตม คิดเป็นร้อยละ 7 และปักดำโดยแรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 3 โดยส่วนใหญ่ทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี แต่ละหน่วยครัวเรือน สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 7,734 กิโลกรัม/ปี หรือประมาณ 389 – 496 กิโลกรัม/ไร่ เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/ประทิว และผลิตข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 2,570 กิโลกรัม/ปี หรือ 397 กิโลกรัม/ไร่ เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 6,063 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ประทิว และขายข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 1,739 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ส่วนข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,024

แผนภูมิเปรียบเทียบผลผลิต การจัดทำน่ายและการบริโภคของ

ภาพที่ 3.1 แผนภูมิเปรียบเทียบผลผลิต การจัดจำหน่ายและการบริโภคของเกษตรกร

กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/ประทิว เช่นเดียวกัน และข้าวเหนียวที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,904 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 94 ซึ่งเป็นข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม ที่ได้จากการลงพื้นที่จริง

ภาพที่ 3.4 แผนภูมิการบริโภคข้าว

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 10 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 18 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 60 จำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 2 และต่างจังหวัด (นอกจังหวัดนครราชสีมา) คิดเป็นร้อยละ 2 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 37 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 26 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 8 เข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 48 และเข้ากลุ่มของชุมชนคิดเป็นร้อยละ 5 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่กับการเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ตารางที่ 3.1 ค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	1,306
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	4,765
ค่าไถแปร	4,584
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	4,744
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	10,100
ปุ๋ยอินทรีย์	1,670
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	490
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	185
7. ค่าฮอร์โมน	148
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	1,925
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	1,213

ค่าหวานข้าว	664
ค่าดำน	670
ค่าเกี่ยวข้าว	1,045
ค่าหวานปุ๋ย	330
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	221
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	217
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	11,011
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	1,240
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1,696
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	50,558
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	2,641

จากตารางที่ 3.1 สามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 50,558 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,641 บาท ซึ่งคำนวณจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 24 ตำบล

จากแผนภูมิเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตข้าวในภาพรวม สามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นต้นทุนมากที่สุด คือ ค่าปุ๋ย ซึ่งเฉลี่ยแล้วคิดเป็นร้อยละ 24 รองลงมา คือ ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว) คิดเป็นร้อยละ 23 ค่าเตรียมที่ดิน ซึ่งได้แก่ ค่าไถและไถแปร คิดเป็นร้อยละ 19 ค่าเมล็ดพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 10 ค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 9 ส่วนต้นทุนของแต่ละตำบลสามารถดูข้อมูลได้ในภาคผนวก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในพื้นที่เป้าหมายที่ได้ลงไปศึกษา ส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรยังมีค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าปุ๋ย และค่าเก็บเกี่ยว ถ้าหน่วยงานราชการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวโดยไม่ใช้สารเคมีหรือการทำเกษตรปลอดภัย อาจทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนในการผลิตข้าวได้

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 90 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 20 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 24 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 389 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นพันธุ์ข้าวเหนียว กข.6 คิดเป็นร้อยละ 37 มีพื้นที่ปลูก ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 7 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 24 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 397 กิโลกรัม/ไร่ และเป็นข้าวพันธุ์อื่นๆ ได้แก่ ประเทว คิดเป็นร้อยละ 14 มีพื้นที่ปลูก ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 13 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 52 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 496 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 65 และจากการทิ้งเก็บไว้เองและซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 28 และจากการซื้อ คิดเป็นร้อยละ 16 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 33 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 65 บาท/กิโลกรัม มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 21 และมีการรับประกันความงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 15

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะสามารถเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้อยู่บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 11 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ผสมกันระหว่างที่ลุ่มและที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 28 เฉพาะที่ลุ่มร้อยละ 17 และเฉพาะที่ดอนร้อยละ 14

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-8-8, 16-20-0 18-8-8 และ 46-0-0 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 30 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 65 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ยคอก (มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 161 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ , ตราเกลียวเชือก, ตรารถเกษตร และตรากระต่าย เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่ กระสอบละ 777 บาท และปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 385 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 4 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 4 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ย ชีวภาพ (น้ำหมัก) และปุ๋ยคอก (มูลสัตว์) เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จาก ธกส. จากพ่อค้าขายตรง และจากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมัก

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 74 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสู่มั่วอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ **ความรู้ที่เกษตรกรได้นั้น ได้มาจากการที่เกษตรกรเข้าร่วมอบรมในโครงการฯ โดยความรู้ที่เกษตรกรได้รับนั้น เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการผลิตข้าวปลอดภัย ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ**

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐาน ในการผลิตข้าว จากการสมัครเข้าร่วมโครงการฯ โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในที่นี้คือ เกษตรตำบลของแต่ละพื้นที่เข้ามาดูแลและให้การสนับสนุนในการเข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 36 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มดำเนินการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูการผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ขาดแคลนน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน
- ภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- ส่งเสริมและสนับสนุนเงินทุน
- อยากให้มีการส่งเสริมเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยข้อมูลที่วิเคราะห์ได้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงเกษตรกรเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรนำความรู้ที่ได้ไปทบทวนร่วมกับองค์ความรู้เดิมของเกษตรกร ทำการปรับปรุงแบบแผนการทำนาข้าวของครัวเรือน พัฒนาเป็นครัวเรือนผลิตข้าว

ปลอดภัย และมีผลผลิตข้าวปลอดภัยพอเพียงต่อการบริโภคในครัวเรือน จากผลที่เกิดขึ้นข้างต้นนั้น ได้มาจากการลงพื้นที่เก็บแบบสอบถามจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หลังการอบรม

นอกเหนือจากการใช้แบบประเมินผลการนำความรู้ไปใช้ในการปรับปรุงการผลิตของเกษตรกรแล้ว คณะทำงานได้ให้เกษตรกรเป้าหมายที่ร่วมโครงการได้ฝึกการบันทึกแบบ GAP02 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่การผลิตข้าวปลอดภัยและพืชอื่นๆให้ได้มาตรฐานเพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ต่อไปโดยแบบบันทึก GAP02 ดังกล่าวจะจัดทำเป็นฐานข้อมูลไว้ที่ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยในระดับตำบล ต่อไป

3. การพัฒนาศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนาการผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา

3.1 กระบวนการพัฒนา ศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนา การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงระดับตำบล

การพัฒนาเพื่อการดำเนินงานกระบวนการให้เกิดศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยในพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา โดยมีเป้าหมาย เป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลข่าวสารและถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัยแก่เกษตรกรหรือผู้สนใจ นั้น ในการดำเนินงานคณะทำงานร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าววนนครราชสีมา และสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดนครราชสีมา ทำการประเมินศักยภาพ จากศูนย์ข้าวชุมชน และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีระดับตำบล ที่มีอยู่ในทุกตำบลเพื่อจัดกลุ่มในการพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในระดับตำบลโดย มีการตกลงร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศูนย์เรียนรู้ มีคณะกรรมการร่วมดูแลบริหารศูนย์และสนับสนุนการดำเนินโครงการผลิตข้าวปลอดภัยของเกษตรกรและผู้สนใจ โดยเข้าร่วมบูรณาการงานกับศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีระดับตำบล หรือศูนย์ข้าวชุมชน ที่ดำเนินการอยู่เพื่อลดความซ้ำซ้อนของงาน เพราะจะมีนักวิชาการเกษตรเป็นผู้ดูแล ตามกรอบการดำเนินงานโครงการ ได้ตั้งเป้า ตัวชี้วัด ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ๑ ในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย จำนวน 9 ศูนย์เรียนรู้ แต่เมื่อเริ่มดำเนินโครงการร่วมกันกับภาคีต่างๆแล้วพบว่า อาจจะมีการพัฒนาได้มากกว่า 9 ศูนย์เรียนรู้ตามศักยภาพของพื้นที่โดยสามารถประเมินตามศักยภาพออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่มีศักยภาพมากที่สุด

1. ตำบลกระเบื้องใหญ่	อำเภอพิมาย
2. ตำบลสามเมือง	อำเภอสีดา
3. ตำบลประสุข	อำเภอชุมพวง
4. ตำบลขุนทอง	อำเภอบัวใหญ่
5. ตำบลทองหลาง	อำเภอจักราช
6. ตำบลหนองพลวง	อำเภอประทาย
7. ตำบลคูขาด	อำเภอดง
8. ตำบลสระจรเข้	อำเภอด่านขุนทด
9. ตำบลหนองหว่า	อำเภอบัวลาย
10. ตำบลจั่ว	อำเภอห้วยแถลง

11. ตำบลบ้านยาง	อำเภอลำทะเมนชัย
12. ตำบลเมืองยาง	อำเภอเมืองยาง
13. ตำบลช้างทอง	อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

กลุ่มที่มีศักยภาพมาก

1. ตำบลพุฒา	อำเภอเมืองนครราชสีมา
2. ตำบลตลาด	อำเภอเมืองนครราชสีมา
3. ตำบลห้วยยาง	อำเภอบัวใหญ่
4. ตำบลเทพาลัย	อำเภอคง
5. ตำบลบัวลาย	อำเภอบัวลาย
6. ตำบลตะโก	อำเภอห้วยแถลง

กลุ่มที่มีศักยภาพปานกลาง

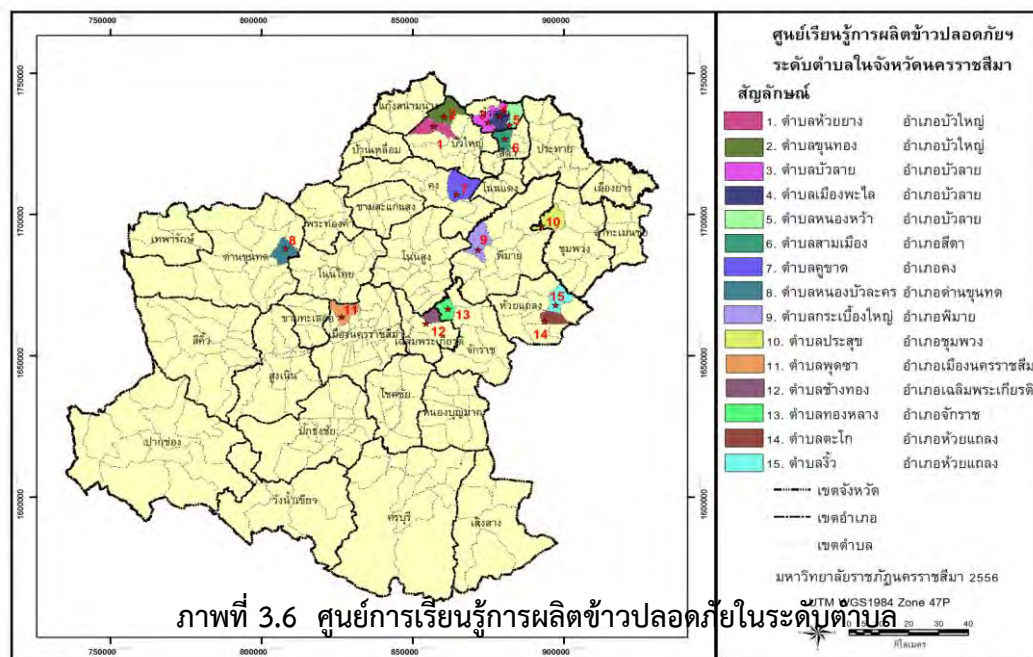
1. ตำบลท่าช้าง	อำเภอห้วยแถลง
2. ตำบลหนองยาง	อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
3. ตำบลหูล่งประดู่	อำเภอห้วยแถลง
4. ตำบลหนองขาม	อำเภอจักราช
5. ตำบลหินโคน	อำเภอจักราช
6. ตำบลมะค่า	อำเภอโนนสูง
7. ตำบลเมืองพะไล	อำเภอบัวลาย
8. ตำบลช่องแมว	อำเภอลำทะเมนชัย
9. ตำบลโนนอุดม	อำเภอเมืองยาง
10. ตำบลตะเคียน	อำเภอด่านขุนทด
11. ตำบลหินดาด	อำเภอห้วยแถลง

ซึ่งคณะทำงานร่วมกับภาคีในพื้นที่โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบได้

ดำเนินการร่วมกันพิจารณา ออกแบบ วางแผนงาน และพัฒนาศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยของตำบล ในวันที่ 22 มีนาคม 2556 ณ หอประชุมเปรมติณสูลานนท์ ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา และได้ประสานกับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และได้มีตำบลสมัครเข้าร่วมพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ระดับพื้นที่จำนวน 15 ศูนย์ ดังนี้

1. ตำบลกระเบื้องใหญ่	อำเภอพิมาย
2. ตำบลสามเมือง	อำเภอสีดา
3. ตำบลประสุข	อำเภอชุมพวง
4. ตำบลทองกลาง	อำเภอจักราช
5. ตำบลคูขาด	อำเภอคง
6. ตำบลจิว	อำเภอห้วยแถลง
7. ตำบลตะโก	อำเภอห้วยแถลง
8. ตำบลพุฒา	อำเภอเมืองนครราชสีมา
9. ตำบลขุนทอง	อำเภอบัวใหญ่
10. ตำบลห้วยยาง	อำเภอบัวใหญ่

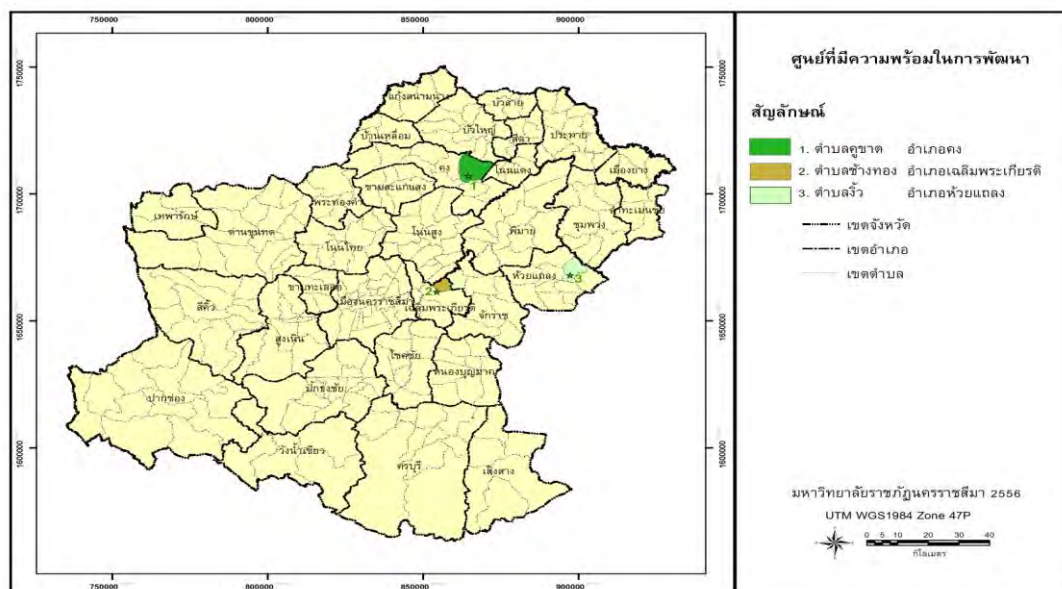
11.ตำบลช้างทอง	อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
12.ตำบลหนองบัวละคร	อำเภอด่านขุนทด
13.ตำบลหนองหว่า	อำเภอบัวลาย
14.ตำบลเมืองพะไล	อำเภอบัวลาย
15.ตำบลบัวลาย	อำเภอบัวลาย

ภาพที่ 3.6 ศูนย์การเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยในระดับตำบล

หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยร่วมกับภาคีในพื้นที่ได้ออกติดตามประเมินและเยี่ยมศูนย์ที่สมัครเข้าร่วมการพัฒนา สุดท้ายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ **ศูนย์ที่มีความพร้อม** (เกณฑ์พิจารณา) ในการพัฒนาจำนวน 3 แห่ง ดังนี้

1. ตำบลคูขาด	อำเภอคง
2. ตำบลช้างทอง	อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
3. ตำบลจิ้ว	อำเภอห้วยแถลง

ภาพที่ 3.7 ศูนย์การเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยในระดับตำบลที่มีความพร้อมจำนวน 3 ศูนย์

3.1.1 ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตำบลคูขาด อำเภอกง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน และสภาพทั่วไปของพื้นที่ตำบลคูขาด

1.1 สภาพทั่วไป

1.1.1 ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอกง ระยะห่างจากที่ทำการอำเภอกง ประมาณ 12 กิโลเมตร มีอาณาเขตปกครองดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่ อำเภอบัวใหญ่

ทิศใต้ ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลขามสมบูรณ์ และองค์การบริหารส่วนตำบลดอนใหญ่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนตาเถร อำเภอโนนแดง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองคง

1.1.2 เนื้อที่

องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา แบ่งเขตการปกครองเป็น 21 หมู่บ้าน มีเนื้อที่ประมาณ 78 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 48,750 ไร่ และได้รับการประกาศจัดตั้งยกฐานะ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ในวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ.2539

1.1.3 ภูมิประเทศ

องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม ทุ่งนา ทุ่งเลี้ยงสัตว์ พื้นที่โดยรวมสูงกว่าระดับน้ำทะเลเฉลี่ยประมาณ 185 เมตร

ส่วนที่ 2 ข้อมูลศักยภาพการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน / ศูนย์การเรียนรู้

2.1 ความเป็นมา

จากการทำแผนแม่บทชุมชนพบว่า เกษตรกรในตำบลคูขาดประสบ ปัญหาพันธุ์ข้าวไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก จึงได้บรรจุโครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี ไว้ในข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด เพื่อสนับสนุนพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีแก่เกษตรกร สำหรับปี พ.ศ. 2555 ได้งบประมาณจัดซื้อพันธุ์ข้าว จำนวน 62 กระสอบ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลคูขาดได้เล็งเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม จึงมีแนวทางให้ผู้ที่จะมาเยี่ยมพันธุ์ข้าวต้องสมัครเป็นสมาชิกก่อน จึงจะมีสิทธิ์เยี่ยมพันธุ์ข้าวได้ หนึ่งคนเยี่ยมพันธุ์ข้าวได้ 1 กระสอบ และในปีเดียวกันได้มีโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และตำบลคูขาดได้เป็นพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาดจึงได้เลือกกลุ่มนี้เข้าร่วมโครงการดังกล่าว

2.2 องค์ประกอบของศูนย์

2.2.1 สถานที่จัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

2.2.2 ป้ายชื่อ ได้ทำการติดไว้ที่หน้าห้องส่วนส่งเสริมการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

2.2.3 คณะกรรมการ

เป็นชุดเดียวกันกับคณะกรรมการกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีตำบลคูขาด รายชื่อมีดังนี้

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมู่ที่
1	นายไชโย กล้าหาญ	ประธาน	3
2	นายวิเชียร เหลือมทองกลาง	กรรมการ	17
3	นางกาญจนา เพียนอก	กรรมการ	5
4	นายประกาย นรินทร์นอก	กรรมการ	11
5	นายสุรัชย์ นรินทร์นอก	กรรมการ	14
6	นายณพรัตน์ มุ่งเคียงกลาง	กรรมการ	18
7	นางสำลี เย็นสันเทียะ	กรรมการ	2
8	นายสมนึก สีสุขกลาง	กรรมการ	15
9	นายเฉลิมศักดิ์ เต็มขุนทด	กรรมการ	7
10	นายสมจิต ภาสนิท	กรรมการ	19
11	นายอนันต์ ปราบมะเรียง	กรรมการ	9

2.2.4 สมาชิก

สมาชิกกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีตำบลคูขาด มีจำนวน 54 คน ส่วนสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนได้คัดเลือกจากสมาชิกกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีตำบลคูขาด จำนวน 3 คน

แผนในอนาคตจะรวมเกษตรกรที่ยืมพันธุ์ข้าวจากองค์การบริหารส่วนตำบลคูขาดของปี พ.ศ. 2556 และเกษตรกรบ้านสนวน หมู่ที่ 16 ที่ได้รับจีเอพีข้าว (GAP: Good Agricultural Practice) จำนวน 21 คน ให้สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีตำบลคูขาด ด้วย

2.2.5 วิทยาการประจำศูนย์

1) นางคำหาญ พิรักษา

เกษตรกร: นายชะลอ พิรักษา นางคำหาญ พิรักษา

ที่อยู่ : บ้านวังยาว หมู่ที่ 14 ต.คูขาด อ.คง จ.นครราชสีมา

พื้นที่ : 28 ไร่ ปลูกไว้เป็นพันธุ์ข้าวเพื่อขายให้สหกรณ์ 10 ไร่ ปลูกข้าวปลอดภัยไว้บริโภคในครัวเรือน 15 ไร่ และที่อยู่อาศัย 3 ไร่

พันธุ์ข้าวที่ปลูก : ข้าวดอกมะลิ 105

การลดต้นทุนการผลิต

1. ลดการใช้ปุ๋ยเคมีหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทน
 - โดยนำมูลสัตว์มาใส่เป็นปุ๋ยรองพื้นหลังจากที่ไถตะแล้ว
 - ใช้น้ำหมักชีวภาพโดยเทใส่ตอนปล่อยน้ำเข้านา
 - ใช้ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด 5 กระสอบผสมกับปุ๋ยยูเรีย 1 กระสอบแล้วนำไปหว่านในนาข้าว
2. พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกได้มาจาก 2 แหล่ง คือ คัดเลือกพันธุ์ไว้เอง และได้รับการสนับสนุนพันธุ์ข้าวหลักจากสหกรณ์การเกษตรคงจำกัด จำนวน 10 กระสอบ บรรจุกะสอบละ 20 กิโลกรัม อัตราการหว่าน 20 กิโลกรัมต่อไร่

2) นางกาญจนา เพียนอก

เกษตรกร : นายดนุ เพียนอก นางกาญจนา เพียนอก

ที่อยู่ : บ้านหนองหว้าน้อย หมู่ที่ 5 ต.คูขาด อ.คง จ.นครราชสีมา

พื้นที่ : 38 ไร่ ปลูกไว้เป็นพันธุ์ข้าวเพื่อขายให้สหกรณ์ 8 ไร่

พันธุ์ข้าวที่ปลูก : ขาวดอกมะลิ 105

การลดต้นทุนการผลิต

1. ลดการใช้ปุ๋ยเคมีหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทน
ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ที่ใช้ได้แก่ มูลสัตว์ ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด ส่วนปุ๋ยเคมีใช้สูตร 16-20-0 จำนวน 17 กระสอบ และสูตร 15-8-28 จำนวน 10 กระสอบ
2. พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกได้มาจาก 2 แหล่ง คือ คัดเลือกพันธุ์ไว้เอง และได้รับการสนับสนุนพันธุ์ข้าวหลักจากสหกรณ์การเกษตรคงจำกัด จำนวน 8 กระสอบ บรรจุกะสอบละ 20 กิโลกรัม อัตราการหว่าน 20 กิโลกรัมต่อไร่

3) นายสมดี กองศรี

เกษตรกร : นายสมดี กองศรี นางนงเยาว์ กองศรี

ที่อยู่ : บ้านหนองหว้าน้อย หมู่ที่ 5 ต.คูขาด อ.คง จ.นครราชสีมา

พื้นที่ : 32 ไร่

พันธุ์ข้าวที่ปลูก : ขาวดอกมะลิ 105

การลดต้นทุนการผลิต

ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ที่ใช้ได้แก่ วัสดุที่เหลือจากการเพาะเห็ด ส่วนปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนจากสหกรณ์การเกษตรคงจำกัด ได้แก่ ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด 5 กระสอบ พันธุ์ข้าวหลักจำนวน 5 กระสอบ

2.2.6 กฎระเบียบ

กฎระเบียบของศูนย์ข้าวชุมชนตำบลคูขาด ยังไม่ได้กำหนดขึ้น

2.2.7 แผนการดำเนินงาน

1. สาธิตตัดพันธุ์ข้าวปน

2. จัดอบรมให้ความรู้และศึกษาดูงานเรื่องการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีไว้ทำพันธุ์ และการปรับปรุงบำรุงดิน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด
3. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี โดยองค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด
4. ประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้า
5. คัดเลือกแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

2.2 บทบาทหน้าที่ของศูนย์

1. การรวบรวมข้อมูล
2. การประสานงาน
3. การรวมกลุ่ม
4. จัดกิจกรรมสมาชิก
5. การถ่ายทอดความรู้
6. ตรวจสอบติดตามประเมินผล
7. สร้างความสามัคคี
8. การเชื่อมโยงเครือข่าย
9. การให้บริการสมาชิกและเกษตรกร
10. ทำวิจัยไทบ้าน

ส่วนที่ 3 สรุปและข้อเสนอแนะ

3.1 แนวความคิดในการส่งเสริม เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม

3.2 ศักยภาพของตำบลคูขาดเกี่ยวกับการผลิตข้าวปลอดภัย

การจัดตั้งศูนย์ข้าวชุมชนเป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีตำบลคูขาด ซึ่งเริ่มในปี พ.ศ. 2555 ฉะนั้นการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ข้าวชุมชนจึงยังไม่ชัดเจน แต่โดยภาพรวมตำบลคูขาดมีศักยภาพในการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชนให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งมีปัจจัยที่สนับสนุนดังนี้

ศักยภาพของตำบลคูขาดเกี่ยวกับการผลิตข้าวปลอดภัย

1. ฉางเก็บข้าวเปลือกของตำบล สนับสนุนโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปีงบประมาณ 2536 ตั้งอยู่ที่บ้านคงถาวร หมู่ที่ 17 ต.คูขาด อ.คง จ.นครราชสีมา
2. โรงผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด ตั้งอยู่ที่บ้านหนองหว้า หมู่ที่ 12 ต.คูขาด อ.คง จ.นครราชสีมา และกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพระดับตำบล
3. ภายในตำบลมีแปลงนารวมของหมู่บ้านอยู่หมู่ที่ 10 12 และ 15
4. เกษตรกรบ้านสนวน หมู่ที่ 16 ได้รับการรับรองจีเอพี ข้าว (GAP = การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี) จำนวน 24 คน
5. ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้
- 5.1 กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพตำบลคูขาด ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากโครงการพัฒนาประชากรวัยแรงงานที่ต้องการเรียนต่อและเพิ่มขอรับทักษะในการประกอบอาชีพ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ในปี พ.ศ.2556 จำนวน 300,000 บาท

5.2 องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด ตั้งงบประมาณเพื่อจัดอบรมให้ความรู้และสนับสนุนพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีแก่เกษตรกร

5.3 สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา สนับสนุนสารเร่งซูเปอร์ พด.1 และสารเร่งซูเปอร์ พด.2 รวมทั้งเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน

5.4 สำนักงานเกษตรอำเภอกง ให้ความรู้เรื่องการเกษตร ประสานงาน เข้าร่วมกิจกรรมและผลักดันแผนการดำเนินงาน

3.3 แนวทางการดำเนินงานต่อไป

3.3.1 ประชุมคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีตำบลคูขาด เพื่อคัดเลือกศูนย์เรียนรู้เรื่องการผลิตข้าวปลอดภัยเพิ่ม จัดตั้งกฎระเบียบ และวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม

3.3.2 พัฒนาศูนย์เรียนรู้และวิทยากรประจำศูนย์

3.3.3 จัดอบรมและศึกษาดูงานเรื่องการจัดตั้งและการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัย

3.3.4 จัดทำข้อมูลพื้นฐานศูนย์ข้าวชุมชน

3.3.5 จัดทำเอกสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

3.4 ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ข้าวชุมชน และติดตามประเมินผลเป็นระยะ

ภาพที่ 3.7 จุดเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัย นางคำหาญ พิรักษา
บ้านวังยาว หมู่ที่ 14 ตำบลคูขุดอำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

ภาพที่ 3.8 ฉางเก็บข้าวเปลือก

ภาพที่ 3.9 ป้ายศูนย์ข้าวชุมชนตำบลคูขาด

3.2 ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตำบลช้างทอง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน และสภาพทั่วไปของพื้นที่ตำบลช้างทอง

ตำบลช้างทอง มีพื้นที่ทั้งหมด 13,925 ไร่ จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,098 ครัวเรือน

- จำนวนครัวเรือนเกษตรกร 670 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 61.02
- จำนวนครัวเรือนนอกภาคเกษตร 428 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 38.98

พื้นที่แบ่งตามสภาพการใช้งาน ดังนี้

1.พื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 11,949 ไร่ ประกอบด้วย

	- ทำนา	8,606	ไร่
	- ทำไร่	2,612	ไร่
-	ทำสวน	580	ไร่
-	เลี้ยงสัตว์	48	ไร่
-	เพาะเลี้ยงประมง	103	ไร่
2.	พื้นที่อยู่อาศัย	จำนวน 1,379	ไร่
3.	พื้นที่ป่า	จำนวน 420	ไร่
4.	พื้นที่สาธารณะ	จำนวน 105	ไร่
5.	พื้นที่อื่นๆ	จำนวน 72	ไร่

การแบ่งพื้นที่ตามสภาพการใช้น้ำ	- ในเขตชลประทาน	จำนวน 6,302 ไร่
	- สูบน้ำด้วยไฟฟ้า	จำนวน 2,850 ไร่
	- อาศัยน้ำฝน	จำนวน 4,773 ไร่

รายชื่อ ศูนย์/กองทุน การผลิตข้าว ของตำบลช้างทอง ประกอบด้วย

1. หมู่ที่ 1 ชื่อ วิสาหกิจชุมชนผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท, กข.47 จำนวนเงินกองทุน 8,000 บาทกลุ่มส่งเสริมอาชีพ จำนวนสมาชิก 61 ราย ดำเนินกิจกรรมกลุ่มต่อเนื่อง
2. หมู่ที่ 1 ชื่อ กลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ไม่ระบุจำนวนเงินกองทุน เป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพ จำนวนสมาชิก 21 ราย ดำเนินการกลุ่มต่อเนื่อง
3. หมู่ที่ 2 ชื่อ ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองป่าโอบ จำนวนเงินกองทุน 50,000 บาท กลุ่มส่งเสริมอาชีพ จำนวนสมาชิก 32 ราย
4. หมู่ที่ 4 ชื่อ กลุ่มเพิ่มผลผลิตข้าวหอมมะลิบ้านโนนพะยอม ไม่มี เงินกองทุน เป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพ จำนวนสมาชิก 24 ราย
5. หมู่ที่ 7 ชื่อ กลุ่มเพิ่มผลผลิตข้าวบ้านทวก จำนวนเงินกองทุน 42,000 บาท กลุ่มส่งเสริมอาชีพ จำนวนสมาชิก 45 ราย
6. หมู่ที่ 8 ชื่อ ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านกรูด ม.8 จำนวนเงินกองทุน 50,000 บาท เป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพ จำนวนสมาชิก 100 ราย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลศักยภาพการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน / ศูนย์การเรียนรู้ฯ

2.1 องค์ประกอบของศูนย์ (สถานที่จัดตั้ง , ป้ายชื่อ , คณะกรรมการ , สมาชิก , วิทยากรประจำศูนย์ , กฎระเบียบ , ข้อมูลพื้นฐาน , แผนการดำเนินงาน , ทุน , วัสดุ , อุปกรณ์ , กิจกรรม)

2.1.2 ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองป่าโอบ

เกษตรกรหนองป่าโอบ ได้ตระหนักถึงปัญหาในการปลูกข้าวที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านและตำบล เช่น การขาดแคลนเมล็ดพันธุ์คุณภาพดี การผลิต ข้าวที่ไม่ได้คุณภาพ การจัดการไร่นาอย่างเหมาะสม การขาดความรู้ในการจัดการผลผลิตให้ได้คุณภาพ จึงเกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าววนครราชสีมา มากกว่า 10 ปี เริ่มก่อตั้งปี พ.ศ.2551 ได้รวมตัวกันจากสมาชิก 50 ราย (ผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ 20 ราย) ผ่าน การประเมินแปลง GAP จากศูนย์วิจัยข้าววนครราชสีมา จำนวน 16 ราย ได้รับใบรับรอง GAP ในรูปกลุ่ม กระจายเมล็ดพันธุ์ดีให้กับเกษตรกรในหมู่บ้าน ในตำบล และตำบลใกล้เคียง ที่ตั้ง ศูนย์ข้าวชุมชน หมู่ที่ 2 ตำบลช้างทอง ไม่มี สถานที่ทำการใช้สถานที่ทำการ คือ ศาลากลางบ้านหนองป่าโอบ

คณะกรรมการบริหารศูนย์ข้าวชุมชน ประกอบด้วย

1. นายใหญ่ จันทุน	ประธานศูนย์ข้าวชุมชน
2. นายจ่านง พูนแจ็ก	รองประธาน
3. นายไพฑูรย์ ดามะตัน	เลขานุการ
4. นายประภาส สิทธิเสื่อ	เหรัญญิก
5. นางรำพัน ภูมะตัน	ปฎิคม

กรรมการฝ่ายส่งเสริมการผลิต ประกอบด้วย

1. นางรำพรรณ ภูมะตัน
2. นางดาวรรณ อัมทองกลาง
3. นางสมหมาย ดามะตัน

กรรมการฝ่ายกองทุน ประกอบด้วย

1. นายประภาส สิทธิเสื่อ ประธาน
2. นางสาววย ดิดห่วย
3. นายเลียง ทิสกลาง

กรรมการฝ่ายตลาด ประกอบด้วย

1. นายไพฑูรย์ ดามะตัน
2. นางสุมาลี พิมพ์ทองกลาง
3. นายวิวัฒน์ จันทุน

ที่ปรึกษา ศูนย์ข้าวชุมชน ประกอบด้วย

1. นายโกมินทร์ อินมะตัน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลช้างทอง
2. นายธงชัย เรืองทองกลาง ผู้ใหญ่บ้านหนองป่าโอบ ม.2 ต.ช้างทอง
3. นายจรัญ บุญถึง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหนองป่าโอบ ม.2 ต.ช้างทอง

4. สมาชิก อบต.ม.2 ต.ช้างทอง

หน่วยงานที่สนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้ง คือ กรมการข้าว และ กรมส่งเสริมการเกษตร มีเงินกองทุน 50,000 บาท มีลานตากข้าว

2.2 บทบาทหน้าที่ของศูนย์

เป้าหมายการกระจายพันธุ์ให้เกษตรกรในหมู่บ้าน ให้เพียงพอ และ กระจายพันธุ์ เกษตรกรทั่วไป ตำบลใกล้เคียง เป้าหมาย ปี 2552-53 พื้นที่ปลูก 1,600 ไร่ ผลผลิต 100,000 กิโลกรัม การดำเนินการจัดทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์

ทำการอบรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ ตลอดการผลิต ไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง ตรวจสอบตัดพันธุ์ปน ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง ในฤดูกาลผลิต แผนการถ่ายทอดความรู้ จำนวน 9 ครั้ง ให้กับสมาชิกศูนย์ข้าวฯ โดยทีมวิทยากรสำนักงานเกษตรอำเภอ ,ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว โดยมีเนื้อหา ดังนี้

1. ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ / เป้าหมาย
2. จัดเวทีชุมชนความรู้วิชาการ
3. กำหนดกฎระเบียบกติกาของกลุ่ม ข้อบังคับกลุ่ม
4. การจัดการคุณภาพข้าว GAP
5. ระบบนิเวศวิทยาในนาข้าว
6. สำรวจแปลง การพยากรณ์โรคและแมลง
7. การตัดพันธุ์ปน
8. การกระจายพันธุ์ วิทยากรหลังการเก็บเกี่ยว
9. สรุปผลการดำเนินงาน / ประเมินผล

2.3 แผนการดำเนินงาน

กติกาข้อตกลงของกลุ่ม

1. การรณรงค์ตำแหน่งของคณะกรรมการ คราวละ 4 ปี หรือ จะเปลี่ยนโดยสมาชิกมากกว่ากึ่งหนึ่งมติที่ประชุมให้ออก
2. สมาชิกต้องเป็นผู้สมัครใจเข้าร่วมกลุ่ม เข้าใจวัตถุประสงค์ ช่วยเหลือพัฒนาหมู่บ้าน
3. เข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่มีนัดหมาย
4. สมาชิกปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดการคุณภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์อย่างเคร่งครัดครบถ้วนถูกต้อง
5. การนัดหมายให้ส่งเมล็ดพันธุ์ หากล่าช้าต้องเสียค่าปรับเพิ่มขึ้น จากดอกเบี้ย อีก 1 เท่า ของปริมาณข้าวที่ต้องส่งคืนให้กลุ่ม
6. เมล็ดพันธุ์ต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากฝ่ายผลิตของกลุ่มก่อนส่งคืนให้กลุ่มได้
7. การฟื้นฟูสภาพจากการเป็นสมาชิก เนื่องจากตาย ลาออก ย้ายครอบครัว เกินกว่า 6 เดือน และไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาของกลุ่ม

ส่วนที่ 3 สรุปและข้อเสนอแนะ

3.1 แนวความคิดในการส่งเสริม เน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้าน การจัดการระบบนิเวศในนาข้าว

3.2 ศักยภาพของตำบลช้างทองเกี่ยวกับการผลิตข้าวปลอดภัย

การจัดตั้งศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองป่าโอบ เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีบ้านหนองป่าโอบ ตำบลช้างทอง เริ่มในปี พ.ศ. 2551 โดยมีส่วนราชการเข้าไปเป็นพี่เลี้ยงตลอดโดยเฉพาะศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา และสำนักงานเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ และมีศักยภาพในการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชนให้เกิดขึ้นได้ต่อเนื่องในการเป็นศูนย์กลางถ่ายทอดความรู้ ซึ่งมีปัจจัยที่สนับสนุนดังนี้

ศักยภาพของตำบลช้างทองเกี่ยวกับการผลิตข้าวปลอดภัย

1. มีเงินกองทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกจำนวน 50,000 บาท
2. มีการขยายพื้นที่ร่วมโครงการต่อเนื่องทุกปี ปัจจุบันมีจำนวน 1,600 ไร่
3. ได้รับการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

3.1 สำนักงานเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ให้ความรู้เรื่องการเกษตร ประสานงาน เข้าร่วมกิจกรรมและผลักดันแผนการดำเนินงาน

3.2 สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา สนับสนุนสารเร่งซูเปอร์ พด.1 และสารเร่งซูเปอร์ พด.2 รวมทั้งเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน

3.3 ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา มีบุคลากรเข้าไปช่วยในการตรวจแปลงและให้ความรู้ด้านต่างๆ

3.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เข้าไปช่วยเสริมสร้างความรู้ อย่างต่อเนื่อง

3.3 แนวทางการดำเนินงานต่อไป

3.3.1 พัฒนาศูนย์เรียนรู้และวิทยากรประจำศูนย์

3.3.2 จัดอบรมและศึกษาดูงานเรื่องการจัดตั้งและการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัย

3.3.3 จัดทำข้อมูลพื้นฐานศูนย์ข้าวชุมชน

3.3.4 จัดทำเอกสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

3.4 ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ข้าวชุมชน และติดตามประเมินผลเป็นระยะ

ภาพที่ 3.10 กิจกรรมศูนย์ฯตำบลช้างทอง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

3.1.3 ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลจิ้ว อำเภอห้วยแถลง

จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ประวัติกลุ่ม

ศูนย์ส่งเสริมผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน บ้านหนองม่วงใหญ่ หมู่ที่ 1 ตำบลจิ้ว อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา จัดตั้งขึ้นเมื่อ ปี 2543 มีสมาชิกเริ่มแรก 40 ราย จัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าวหอมดอกมะลิ 105 จำนวน 200 ไร่ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จากกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นเงิน 104,000 บาทเพื่อใช้ในการดำเนินงาน ดังนี้

1. เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมดอกมะลิ 105 ปีแรก 3,000 กิโลกรัม

ปีที่ 2 2,000 กิโลกรัม ปีที่ 3 1,000 กิโลกรัม

2. ปุ๋ยเคมี สูตร 16-16-8 จำนวน 6,000 กิโลกรัม

สูตร 46-0-0 จำนวน 1,000 กิโลกรัม

3. อบรมกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จำนวน 8 ครั้ง (ค่าวัสดุฝึกอบรม, ค่าอาหารเกษตรกร) เก็บเข้ากองทุน คนละ 375 กิโลกรัม รวม 15,000 กิโลกรัม

ปี 2546 องค์การบริหารส่วนตำบลจิ้ว สนับสนุนปุ๋ยเคมี สูตร 16-16 8 มูลค่า 20,000 บาท

ปี 2546 กลุ่มดำเนินการซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวให้สมาชิกร่วมไปจัดทำแปลง ขยายพันธุ์จำนวน 2,000 กิโลกรัม

ปี 2548 กรมส่งเสริมสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ จำนวน 2,000 กิโลกรัม

ปี 2551 เปลี่ยนชื่อ เป็นศูนย์ข้าวชุมชน ขึ้นตรงต่อกรมการข้าว ได้รับการสนับสนุนพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 จำนวน 3,000 กิโลกรัม ปีที่ 2 พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 2,000 กิโลกรัม ปีที่ 3 ได้รับพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 1,000 กิโลกรัม

ปัจจุบันศูนย์ส่งเสริมและผลิตข้าวชุมชน มีกองทุนหมุนเวียน 166,000 บาท สมาชิกร่วมโครงการ 60 ราย มีคณะกรรมการบริหารกองทุนศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน จำนวน 10 ท่าน

2. วัตถุประสงค์โครงการ

1. ผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อใช้ในชุมชน
2. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวที่ถูกต้อง เหมาะสม
3. เพื่อจัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีและบริโภคในท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีในชุมชน
4. เพื่อเป็นกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน

3. โครงการที่ดำเนินการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านหนองม่วงใหญ่ หมู่ที่ 1 ตำบลจี้ อำเภอยางตลาด จังหวัดนครราชสีมา

ที่	รายการ	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร	ระยะเวลา
1	จัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าวมะลิ 105	200 ไร่	20 ราย	เม.ย. - พ.ค. 56
2	จัดอบรมเกษตรกร ระบบโรงเรียนเกษตรกร	8 ครั้ง	60 ราย	พ.ค. - พ.ย. 56
3	จัดทำโครงการฝึกอบรมต่อช่วงข้าวและจัดทำปุ๋ยพืชสด (หวานปอเทือง)	200 ไร่	20 ราย	ธ.ค. 55 - ม.ค. 56
4	แปรรูปข้าวสารจำหน่าย	10 ตัน	20 ราย	ก.พ. - ธ.ค. 56
5	สุ่มวัดผลผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105		5 ราย	ต.ค. - พ.ย. 56

4. สมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตข้าวชุมชนบ้านหนองม่วงใหญ่ หมู่ที่ 1 ตำบลจี้ ได้เข้าร่วมโครงการผลิตสินค้าปลอดภัยและได้มาตรฐาน ปี 2552 - 2555 และได้ผ่านการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับการผลิตข้าวเปลือก จำนวน 20 ราย ดังนี้

1. นายบุญมา หาชื่น
2. นายทองสุข แสนป้อง
3. นางกวาง แฝงโลกีย์
4. นายศักดิ์สิทธิ์ อินธยา
5. นายธนะช ลิมไธสง
6. นายสนอง นากระโทก
7. นายคำมี เบ้าคำ
8. นางสาวเดือน สอนสุข
9. นางคำปุ่น ลำจำปา
10. นางฐิติรัฐ พรานไพร
11. นายสอน พรานไพร

12. นายโอภาส	บัวชา
13. นายชัยยศ	วงศ์อำมตย์
14. นายจวง	ไพบนา
15. นายรณ	ปะผะลา
16. นายสงวน	มาสูงเนิน
17. นายทองใบ	สีสม
18. นายสมชาย	ปะผะลา
19. นายอำนาจ	แก้วรังศรี
20. นายอรุณ	ชุ่มกลาง

5. ระเบียบกฎเกณฑ์การบริหารศูนย์ข้าวชุมชน

1. สมาชิกต้องถือหุ้นฯละ 10 บาท ไม่ต่ำกว่า 10 หุ้น เป็นเงิน 100 บาทและสูงสุดไม่เกิน 500 หุ้น เป็นเงิน 5,000 บาท

2. สมาชิกศูนย์ผลิตข้าวชุมชน จะต้องมิถุนีลำนเอนอยู่ในพื้นที่ตำบลจ้้วเท่านั้น

3. ศูนย์จะต้องจัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 จำนวน 200 ไร่

4. สมาชิกและคณะกรรมการจะต้องร่วมประชุมไม่ต่ำกว่า 8 ครั้งต่อปี

6. การบริหารกองทุน

1. กลุ่มมีเงินกองทุน 166,050 บาท
 - สมาชิกกู้ยืม 46,000 บาท
 - กลุ่มเกษตรกรกู้ยืม 60,000 บาท
 - เงินสดฝากธนาคาร 54,059 บาท
2. สมาชิกระดมหุ้นฯละ 10 บาท รายละ 10 หุ้น จำนวน 60 ราย
รวมเป็นเงิน 6,000 บาท

6.1. กฎระเบียบข้อบังคับของศูนย์ส่งเสริมและผลิตข้าวชุมชน

1. มีการประชุมสมาชิกและคณะกรรมการ จำนวน 8 ครั้ง ต่อปี
2. สมาชิกทุกคนต้องเข้าร่วมโรงเรียนเกษตรกรทุกครั้ง จำนวน 8 ครั้ง
3. สมาชิกขาดการประชุม 1 ครั้ง ตักเตือน ขาด 2 ครั้ง หลักฐานลาด้วยวาจา ถ้าขาด 3 ครั้ง พิจารณา
โดยคณะกรรมการและสมาชิก
4. สมาชิกต้องแต่งตัวสุภาพ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ ลงปฏิบัติในแปลงนา
5. ห้ามไม่ให้ดื่มสุราและของมีเมา เข้ารับการอบรม
6. สมาชิกต้องเสียสละเวลา มาเรียน เวลา 09.00 – 12.00 น. และรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน
โดยการนำอาหารมารับประทานร่วมกัน
7. หลังจากปฏิบัติและวิเคราะห์แล้ว ให้ตัวแทน สรุปปัญหาในกลุ่ม
8. การคืนเงินกองทุน ให้สมาชิกส่งคืนให้ วันที่ 5 มกราคมของทุกปี
9. ให้ถือหุ้นฯละ 10 บาท อย่างน้อย คนละ 10 หุ้น เป็นเงิน 100 บาทและไม่เกิน 100 หุ้น

6.2 คุณสมบัติของสมาชิกกองทุน

1. เป็นสมาชิกกองทุนศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนที่เข้าใจวัตถุประสงค์และมีความสมัครใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกเพื่อช่วยเหลือพัฒนาหมู่บ้าน
2. เป็นผู้ถือหุ้นกองทุนศูนย์ส่งเสริมและผลิตข้าวชุมชน
3. เป็นสมาชิกครอบครัวที่มีปัญหาขาดแคลนพันธุ์ข้าวและปัจจัยการผลิต

6.3 การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิก

1. ลาออก
2. ตาย
3. ย้ายครอบครัวไปอยู่นอกตำบลเกิน 6 เดือน ขึ้นไป
4. ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อตกลงและที่ประชุมใหญ่ประจำปีของกองทุนให้ออก

6.4 สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

1. เข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานกองทุนศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน
2. ตระหนักในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบบำรุงกองทุนให้มีทุนหมุนเวียนในรูปของทุนหรือทรัพยากร
3. สามารถเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน
4. สามารถกู้ยืมเงินกองทุน เพื่อการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
5. สามารถได้ผลตอบแทนจากกองทุน เช่นเงินปันผล
6. สามารถซื้อผลผลิตของกองทุนในราคาพิเศษ
7. เข้าร่วมประชุมย่อยและการประชุมใหญ่ประจำปีของกองทุนฯ

6.5 คณะกรรมการกองทุนฯ

6.5.1 ประกอบด้วย

- กรรมการหมู่บ้าน 1 คน ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการหมู่บ้านให้มาเป็นกรรมการ
- สมาชิกผู้ถือหุ้นกองทุน จำนวน 3-7 คนที่ได้รับเลือกจากกลุ่มผู้ผลิตต่างๆของกองทุนฯ ให้มาเป็นกรรมการ

6.5.2 หน้าที่คณะกรรมการกองทุนฯ

1. จัดหาและรวบรวมทุนจากสมาชิกหรือจากทางราชการ องค์กรเอกชนจัดตั้งเป็นกองทุนในลักษณะหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ยืมทำการผลิต
2. จัดระเบียบข้อตกลงในการปฏิบัติงานกองทุนฯ
3. ควบคุมและบริหารกองทุนให้เป็นไปตามแผนข้อตกลงและวัตถุประสงค์ของกองทุน
4. ประสานงานกับองค์กรอื่นๆและทางราชการ เพื่อให้การดำเนินงานกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. ทำทะเบียนและควบคุมการใช้จ่ายเงินและพัสดุของกองทุน

6.5.3 การแบ่งหน้าที่ภายในคณะกรรมการ

1. ประธานกรรมการ 1 คน
2. เลขานุการ 1 คน ทำหน้าที่นายทะเบียนและควบคุมบัญชีการเงินพัสดุของกองทุน

3. กรรมการตรวจสอบและติดตามการใช้จ่ายเงินกองทุน 1-2 คน
4. กรรมการส่งเสริมการผลิตและจำหน่าย 1-3 คน

6.5.4 การอยู่ในตำแหน่งของกรรมการ

ให้กรรมการอยู่ในวาระคราวละ 2 ปี และจะเปลี่ยนได้เมื่อสมาชิกกว่ากึ่งหนึ่งมีมติที่ประชุมให้ออกหรือเมื่อกรรมการหมดสมาชิกภาพ

6.6 รายได้ของกองทุน

1. จากการเก็บค่าหุ้นๆละ 10 บาท
2. จากเงินประเดิมหรือการบริจาคของเอกชนหรือทางราชการ
3. จากการให้กู้ยืมเงินกองทุนหรือจัดจำหน่ายผลิตผลกองทุน

6.7 การให้กู้ยืมและเรียกคืนเงิน

1. ให้สมาชิกกู้ยืมไปดำเนินกิจกรรม ดังนี้
 - การปลูกข้าวเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์
 - การปลูกข้าวเพื่อบริโภคและจำหน่าย
2. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อปี หรือ 0.83 ต่อเดือน
3. สมาชิกกู้ได้ปีละ 1 ครั้ง
4. ห้ามกู้ยืมเงินติดต่อกัน 2 ครั้งขึ้นไป ยกเว้นกรณีผลิตเสียหาย
5. ให้สมาชิกกู้ยืมเงินในรูปกลุ่ม เพื่อการค้ำประกันซึ่งกันและกัน
6. ให้สมาชิกส่งใช้เงินคืนกองทุนเมื่อสิ้นสุดฤดูกาลผลิตของแต่ละกิจกรรม (ทุกวันที่ 5 มกราคมของทุกปี)

6.8. การจัดสรรผลประโยชน์

1. นำเข้ากองทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมในปีต่อไป ร้อยละ 70-80
2. เป็นค่าดำเนินการของคณะกรรมการและปันผลผู้เกี่ยวข้อง ร้อยละ 20-30

6.9 การประชุม

1. จัดประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน
2. จัดประชุมสมาชิกเป็นประจำทุก 3 เดือน หรือก่อนการให้กู้ยืมเงิน/ปัจจัยการผลิตทุกครั้ง
3. จัดประชุมใหญ่ประจำปี เพื่อสรุปผลงาน จ่ายเงินปันผลและเลือกตั้งกรรมการชุดใหม่
4. ให้เลขานุการคณะกรรมการจดบันทึกการประชุมไว้ทุกครั้ง
5. จัดประชุมเฉพาะกาล เมื่อมีเรื่องเร่งด่วน หรือประชุมรับข่าวสารวิชาการที่เกี่ยวกับกองทุน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลศักยภาพการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน / ศูนย์การเรียนรู้ฯ

1. ผลงานดีเด่นศูนย์ส่งเสริมและผลิตข้าวชุมชนบ้านหนองม่วงใหญ่ หมู่ที่ 1 ตำบลจี้ว

ได้รับการคัดเลือกเป็นสถาบันทางการเกษตรดีเด่น ระดับสาย ประเภทศูนย์ผลิตข้าวชุมชนปี 2556 และได้รับคัดเลือกเป็นสถาบันทางการเกษตรดีเด่น ระดับจังหวัด ประเภทศูนย์ผลิตข้าวชุมชน ปี 2556

2. กิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.1. ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนได้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลจี้ว ได้ร่วมกันดำเนินงาน จัดวันสาธิตการหว่านข้าวแห้งและหว่านปุ๋ยพืชสด (ปอเทือง) ในการปรับปรุงบำรุงดิน ในปี 2548 เป็นช่วง ประสบสภาวะฝนทิ้งช่วง ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรตำบลจี้วและตำบลใกล้เคียงได้เข้าร่วมโครงการ ในครั้งนี้ได้มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน 1,500 ราย ได้รับเกียรติจากท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัด นครราชสีมา เป็นประธานในพิธีและท่านเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ร่วมเป็นเกียรติและให้กำลังใจแก่เกษตรกร ในพื้นที่ตำบลจี้วและตำบลใกล้เคียง

2.2. ศูนย์ส่งเสริมผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนได้จัดทำแปลงสาธิต แปลงขยายพันธุ์ข้าวพันธุ์ข้าวขาวดอก มะลิ 105 จำนวน 20 แปลง เกษตรกร 20 ราย พื้นที่ดำเนินการ 200 ไร่

2.3. ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน ได้จัดให้มีกิจกรรมการปลูกข้าวนาปรังสาธิต จำนวน 10 ไร่ โดยให้มีกิจกรรมลงแขก เกี่ยวข้าวนาปรัง ซึ่งได้รับเกียรติจากท่านนายอำเภอห้วยแถลง เป็นประธานและ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลจี้ว ร่วมเกี่ยวข้าวนาปรัง

2.4. ได้ดำเนินการถ่ายทอดความรู้แก่คณะ กรรมการและสมาชิกศูนย์ผลิตข้าวชุมชน เน้นการป้องกัน การกำจัดศัตรูพืช แบบผสมผสาน (ตามระบบโรงเรียนเกษตรกร จำนวน 8 ครั้ง

ส่วนที่ 3 สรุปและข้อเสนอแนะ

1. แนวความคิดในการส่งเสริม เน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้าน การปรับปรุงบำรุงดิน และการ กำจัดวัชพืช

2. ศักยภาพของตำบลจี้วเกี่ยวกับการผลิตข้าวปลอดภัย

การจัดตั้งศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองม่วงใหญ่ เป็นศูนย์ข้าวชุมชนที่ทุกภาคส่วนลงไปช่วย สนับสนุน โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลจี้ว และสำนักงานเกษตรอำเภอห้วยแถลง และมีศักยภาพใน การพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชนให้เกิดขึ้นได้ต่อเนื่องในการเป็นศูนย์กลางถ่ายทอดความรู้ ซึ่งมีปัจจัยที่สนับสนุน ดังนี้

1. มีเงินกองทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกจำนวน 166,050 บาท
2. มีการประชุมอย่างต่อเนื่องของกลุ่มสมาชิกเป็นประจำทุกเดือน
3. ได้รับการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

3.1 สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยแถลง ให้ความรู้เรื่องการเกษตร ประสานงาน เข้าร่วม กิจกรรมและผลักดันแผนการดำเนินงาน

3.2 สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา สนับสนุนสารเร่งซูเปอร์ พด.1 และสารเร่งซูเปอร์ พด.2 รวมทั้งเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน

3.3 ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา มีบุคลากรเข้าไปช่วยในการตรวจแปลงและให้ความรู้ด้านการผลิตข้าวปลอดภัย(GAP) อย่างต่อเนื่องทุกปี

3.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เข้าไปช่วยเสริมสร้างความรู้ ตามปัญหาความต้องการของท้องถิ่น อย่างต่อเนื่อง

3. แนวทางการดำเนินงานต่อไป

3.1 พัฒนาศูนย์เรียนรู้และวิทยาการประจำศูนย์

3.2 จัดอบรมและศึกษาดูงานเรื่องการจัดตั้งและการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัย

3.3 จัดทำข้อมูลพื้นฐานศูนย์ข้าวชุมชน

3.4 จัดทำเอกสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

4. ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ข้าวชุมชน และติดตามประเมินผลเป็นระยะ

3.2 กระบวนการเกิด ศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนาการผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดนครราชสีมา

การดำเนินงาน เพื่อให้ เกิด ศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนา การผลิตข้าวปลอดภัย จังหวัดนครราชสีมาเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย ศึกษาการเพิ่มมูลค่าผลผลิต ศึกษาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อให้บริการแก่เกษตรกรและผู้สนใจ นั้น ได้ดำเนินการประชุมคณะทำงานระดับจังหวัด โดยได้ตกลงร่วมกันเบื้องต้นจะจัดตั้งร่วมกับศูนย์บริการชาวนา ของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา ซึ่งคณะทำงานร่วมกับภาคีในพื้นที่โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบจะร่วมกันพิจารณา ออกแบบ วางแผนงาน และพัฒนาศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยของตำบล ในร่วมกันในวันที่ 22 มีนาคม 2556 โดยจากการประชุมร่วมกันยังได้มติเดิม คือการศูนย์การเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยฯ ในระดับจังหวัดจะจัดตั้งร่วมกับศูนย์บริการชาวนา ของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา และได้รับการตอบรับความร่วมมือที่จะจัดตั้งศูนย์ฯจากผู้อำนวยการศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา ที่จะวางแผนการทำงานร่วมกัน และข้อมูลทางด้านวิชาการส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นจากโครงการวิจัยจะนำไปร่วมบริการวิชาการด้านการผลิตข้าวปลอดภัย กับศูนย์ศึกษาและพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และในการพัฒนารูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ระดับจังหวัดจะร่วมกันพัฒนากับภาคีต่างๆในจังหวัดนครราชสีมา ต่อไป

รูปแบบของศูนย์การเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยฯ ในระดับจังหวัด เป็นห้องขนาด 4.35×9 เมตร อยู่ในส่วนเดียวกับศูนย์บริการชาวนา โดยภายในห้องจะจัดแสดงองค์ความรู้และภูมิปัญญาเรื่องการผลิตข้าวปลอดภัยทั้งหมดในรูปแบบ ของนิทรรศการ และในรูปแบบของฐานข้อมูลดิจิทัลของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เรื่องข้าวในจังหวัดนครราชสีมา และในส่วนของการบริหารจัดการให้อยู่ในการกำกับดูแลของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมาโดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเป็นฝ่ายเลขา ร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะมีการช่วยสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการและอื่นๆอย่างต่อเนื่อง โดยศูนย์ดังกล่าวได้เปิดเป็นทางการเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2556 โดยอธิบดีกรมการข้าวได้ให้เกียรติเป็นประธานเปิด ภายหลังการเปิดบริการพบว่ามี

เกษตรกร นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปได้เข้าไปใช้ประโยชน์ ข้อมูลเกี่ยวกับข้าว และมีแนวโน้มการเข้าไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 3.11 สถานที่ตั้ง และรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยฯ ในระดับจังหวัด

3.3 สรุปกระบวนการพัฒนาศูนย์ข้อมูลการเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัย

สำหรับการจัดตั้ง ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อรวบรวมข้อมูล ข้าวสารและถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่าย ผลผลิตข้าวปลอดภัยแก่เกษตรกรหรือผู้สนใจ นั้นทั้งในระดับตำบลและระดับจังหวัดนั้น ได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน โดยมี **ภาคีหลักดำเนินงานพื้นที่** ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เกษตรจังหวัดนครราชสีมา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา นายอำเภอ เกษตรอำเภอ ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานเกษตรตำบล และเกษตรกรที่ร่วมโครงการ **ส่วนภาคีสสนับสนุน** ในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ ประกอบด้วย คณะทำงานโครงการระดับจังหวัด คณะทำงานโครงการระดับอำเภอ และหน่วยงาน ราชการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา นอกจากนี้ยังมี **ภาคีเครือข่าย** ประกอบด้วย 1) เครือข่ายโครงการที่ดำเนินการร่วมกันทั้งหมด 14 จังหวัดทั่วประเทศ ประกอบด้วย จังหวัด อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ยโสธร ชัยภูมิ นครราชสีมา พิษณุโลก ชัยนาท อุทัยธานี กำแพงเพชร นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และสตูล 2) ภาคีเครือข่าย 5 จังหวัดภาคอีสานร่วมกันดำเนินโครงการข้าว และพืชผักปลอดภัย ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ยโสธร และชัยภูมิ 3)โครงการ บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC จังหวัดนครราชสีมา 4) โครงการอื่นๆที่ส่งเสริมการผลิตข้าว

คุณภาพในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา โดยทุกหน่วยงานให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีตั้งแต่เริ่มการประสานงาน
ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหน่วยงานภาครัฐหลักและภาคนับสนุนโครงการ

บทที่ 4

ข้อค้นพบ / บทเรียนจากการวิจัย

ในการดำเนินโครงการวิจัยความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมาได้เกิดข้อค้นพบที่เป็นตัวอย่างของการบูรณาการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาพื้นที่ ดังนี้

1. การทำงานเชื่อมประสานกับหน่วยงานภาคี

ในการทำงานเชื่อมประสานกับหน่วยงานภาคี ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Key stakeholders) ในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา จากการทำงานร่วมกับภาคีต่างๆที่เกี่ยวข้อง สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้ ดังนี้

ภาคีหลักด้านงานพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด(นายชยารุณ จันทรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เกษตรจังหวัด นครราชสีมา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา ศูนย์วิจัยข้าว นครราชสีมา สถานีพัฒนาที่ดิน นครราชสีมา นายอำเภอ เกษตรอำเภอ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานเกษตรตำบล และเกษตรกรที่ร่วมโครงการ

ภาคีสันับสนุน ประกอบด้วย คณะทำงานโครงการระดับจังหวัด คณะทำงานโครงการระดับอำเภอ และหน่วยงานราชการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

ภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย 1).เครือข่ายโครงการที่ดำเนินการร่วมกันทั้งหมด 14 จังหวัดทั่วประเทศ ประกอบด้วย จังหวัด อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ยโสธร ชัยภูมิ นครราชสีมา พิษณุโลก ชัยนาท อุทัยธานี กำแพงเพชร นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และสตูล 2).ภาคีเครือข่าย 5 จังหวัดภาคอีสานร่วมกันดำเนินโครงการข้าว และพืชผักปลอดภัย ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ยโสธร และชัยภูมิ 3).โครงการ บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC จังหวัดนครราชสีมา 4).โครงการอื่นๆที่ส่งเสริมการผลิตข้าวคุณภาพในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

ทุกหน่วยงานให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีตั้งแต่เริ่มการประสานงาน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหน่วยงานภาคีหลักและภาคีสันับสนุนโครงการ

โดยในการดำเนินงานได้เจอ ปัญหาและอุปสรรค จากการประสานงานร่วมกับภาคีต่างๆที่เกี่ยวข้องพบว่าทั้งภาคีหลักด้านงานพื้นที่และภาคีสันับสนุน โครงการในการประสานงานเพื่อการดำเนินโครงการยังมีความล่าช้าในบางประเด็นเนื่องจากต้องรอให้บุคคลที่เกี่ยวข้องว่างจากภารกิจจากงานประจำก่อน และในการประสานงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในบางแห่ง พบว่า ยังพัฒนาบทบาทไม่ชัดเจนและครบถ้วน เพราะคิดว่าเป็นการเพิ่มภาระงานให้กับงานประจำที่ทำอยู่โดยไม่เข้าใจคำว่าบูรณาการงานพัฒนาพื้นที่ แต่เมื่อสิ้นสุดโครงการภาคีต่างๆเริ่มเห็นถึงการบูรณาการในงานพัฒนาพื้นที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งนอกเหนือจากการกลไกการ สร้างความร่วมมือแล้ว ยังมีบทเรียนหรือข้อค้นพบในเชิงของการแก้ไขปัญหา การสร้างการเรียนรู้ของเกษตรกรด้วย ซึ่งจะช่วยตอบโจทย์การลดค่าใช้จ่าย เพิ่มรายได้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน ที่จะนำเสนอเป็นลำดับต่อไป

2. องค์การบริหารส่วนตำบลต้นแบบจากการดำเนินโครงการวิจัย

ในการคัดเลือก อบต.ต้นแบบ มีการวางแผนการดำเนินโครงการ โดยคณะทำงานได้มีกระบวนการ ถอดบทเรียนเป็นลักษณะการวิจัย โดยใช้ชื่อเรื่อง “กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา เกษตรกรตำบลคูขาด อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อให้ครัวเรือนเกษตรกรปลูกข้าวตำบลคูขาด อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา มีความรู้ความเข้าใจการผลิตข้าวปลอดภัย สามารถนำความรู้ที่ได้ไปทบทวนร่วมกับองค์ความรู้เดิมของเกษตรกร ทำการปรับปรุงแบบแผนการทำนาข้าวของครัวเรือน พัฒนาเป็นครัวเรือนผลิตข้าวปลอดภัย มี ผลผลิตข้าวปลอดภัย พอเพียงต่อการบริโภคในครัวเรือน

2. เพื่อให้ตำบลคูขาด อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา มีศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง รวบรวมข้อมูลข่าวสารและถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย แก่เกษตรกรหรือผู้สนใจ

ภายใต้การดำเนินงาน ได้ใช้กรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ (ABC) ผสมผสานเทคนิคเชิงคุณภาพและปริมาณ ซึ่งมีเครื่องมือในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ในการดำเนินงานวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อให้ครัวเรือนเกษตรกรปลูกข้าวตำบลคูขาด อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา มีความรู้ความเข้าใจการผลิตข้าวปลอดภัย สามารถนำความรู้ที่ได้ไปทบทวนร่วมกับองค์ความรู้เดิมของเกษตรกร ทำการปรับปรุงแบบแผนการทำนาข้าวของครัวเรือน พัฒนาเป็นครัวเรือนผลิตข้าวปลอดภัย มีผลผลิตข้าวปลอดภัยพอเพียงต่อการบริโภคในครัวเรือน” ได้ใช้เครื่องมือวิจัยดังนี้

1.1 แบบประเมินผลความรู้และการนำไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดความรู้การผลิตข้าวปลอดภัยฯ

1.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยกำหนดประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ คือ สถานการณ์ข้าวในจังหวัดนครราชสีมา โดยทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรเป้าหมายในพื้นที่ศึกษา 50 คน

1.3 การสนทนากลุ่ม คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการประชุมร่วมกัน โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มให้เกิดการสรุปบทเรียน การถอดบทเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.4 แบบบันทึก GAP02 เป็นแบบบันทึกที่ให้เกษตรกรที่ร่วมโครงการได้ฝึกการบันทึกข้อมูลที่จะนำไปสู่การผลิตข้าวปลอดภัย และการเกษตรอื่นๆ

1.5 โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล SPSS Version16

2. ในการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “เพื่อให้ตำบลคูขาด อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา มีศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง รวบรวมข้อมูลข่าวสารและถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย ศึกษาการเพิ่มมูลค่าผลผลิต ศึกษาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตข้าวปลอดภัย แก่เกษตรกรหรือผู้สนใจ” ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนา ได้ใช้กระบวนการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกภาคส่วน ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชน โดยมีหน่วยงานภาคีหลักที่สำคัญ และมีบทบาท ดังนี้

2.1 สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำการทำงานร่วมกับตัวแทนเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ โดยท่านเกษตรจังหวัด หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบงานข้าว และได้ทำหน้าที่ในการติดตามเยี่ยมเกษตรกร ให้คำแนะนำรวมถึงเก็บข้อมูลประเมินผลเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ส่งข้อมูลให้กับคณะทำงานระดับจังหวัดประมวลผล

2.2 ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำ ส่งบุคลากรเข้าร่วมการอบรมให้ความรู้เกษตรกร นอกจากนี้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมายังได้มอบสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนาการผลิตข้าวปลอดภัยในระดับจังหวัด

2.3 สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและร่วมเป็นวิทยากรการดำเนินโครงการร่วมกัน และยังได้มอบคู่มือการวิเคราะห์ข้อมูลดินสำหรับการปลูกพืชที่เหมาะสมสำหรับตำบลคูหา ซึ่งจะมีแผนที่หน่วยดินจำนวน 32 อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ในการปรับปรุงล่าสุดของกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อใช้สำหรับการวิจัย และการเรียนการสอนโดยได้จัดไว้ที่ศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนาการผลิตข้าวปลอดภัย จังหวัดนครราชสีมา โครงการได้จัดการประชุมคณะกรรมการทุกเดือน และดำเนินการประชุมคณะกรรมการระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล เพื่อให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือการทำงานของทุกภาคส่วน ทำให้การดำเนินงานตามโครงการค่อยๆขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี

ผลการดำเนินงาน มี ดังนี้

จากข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรม สำหรับการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับตำบล เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่อง การผลิตข้าวปลอดภัย การปรับปรุงบำรุงดิน และบัญชีครัวเรือน ภายใต้โครงการวิจัย เป็นเพศชาย 29 คน และเป็นเพศหญิง 21 คน โดยมีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา โดยส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร

ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาในการฝึกอบรม

จากผลการดำเนินโครงการวิจัยพบว่า เกษตรกรเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจการผลิตข้าวปลอดภัย สามารถนำความรู้ที่ได้ไปทบทวนร่วมกับองค์ความรู้เดิมของเกษตรกร ทำการปรับปรุงแบบแผนการทำนาข้าวของครัวเรือน พัฒนาเป็นครัวเรือนผลิตข้าวปลอดภัย และมีผลผลิตข้าวปลอดภัยพอเพียงต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 94 สำหรับผลการสำรวจความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาในการฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรในตำบลคูหาความรู้ด้านเกษตรปลอดภัยหลังจากการดำเนินโครงการอบรมในระดับที่สูงขึ้นทุกเรื่อง ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ประเภทความรู้	ระดับความรู้	
	ก่อน	หลัง
เกษตรปลอดภัย	3.62	4.14
กระบวนการบัญชีครัวเรือน	3.70	4.14
การปรับปรุงบำรุงดินเพื่อลดต้นทุนการทำนา และการเตรียมดินเพื่อปลูกข้าวปลอดภัย(GAP)	3.58	4.30
ข้อตกลงแนวปฏิบัติ GAP01 & GAP02 ในฤดูกาลผลิตที่ผ่านมาและปี 2556/57	3.28	4.44
หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในระบบการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานข้าวปลอดภัย (GAP): Grain แนะนำเอกสาร GAP01 & GAP02	3.16	4.16

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาในการฝึกอบรมก่อนและหลังการอบรมแตกต่างกัน โดยมีระดับความรู้ก่อนการอบรม อยู่ในระดับมากเท่านั้น แต่เมื่อหลังการอบรม ผู้เข้าอบรมมีระดับความรู้ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรหลายรายที่ คณะทำงานไปให้ความรู้ จะโทรศัพท์มาปรึกษาหลังการอบรมให้ความรู้

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการฯ นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 74 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสู่มตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 36 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูกาลผลิตหน้าเป็นต้นไป

นอกจากนี้ คณะทำงานได้ให้เกษตรกรเป้าหมายที่ร่วมโครงการได้ฝึกการบันทึกแบบ GAP02 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่การผลิตข้าวปลอดภัยและพืชอื่นๆ ให้ได้มาตรฐานเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ ต่อไปโดยแบบบันทึก GAP02 ดังกล่าวจะจัดทำเป็นฐานข้อมูลไว้ที่ศูนย์เรียนรู้ การผลิตข้าวปลอดภัยในระดับตำบล ต่อไป

สำหรับการทำบัญชีครัวเรือนนั้น เกษตรกรพบว่า การทำบัญชีครัวเรือนส่งผลให้ เกษตรกรรู้ว่า อะไรจำเป็น อะไรไม่จำเป็น อะไรควรซื้อ อะไรควรประหยัด ผลจากการอบรมหรือเข้าร่วมประชุมในโครงการวิจัยฯ เกษตรกรเห็นว่าบัญชีครัวเรือนมีความสำคัญ และมีการปรับใช้โดยปรับพฤติกรรมจากบัญชีครัวเรือน ลดการใช้ปุ๋ยเคมี หันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทน ปรับเปลี่ยนวิธีการทำนา จากทำนาหว่านตาม เป็นหว่านแห้ง และเริ่มมีการวางแผนทำนาจากเดิมขาดการวางแผนการทำงาน เช่น ปีนี้วางแผนที่จะทำนาดำ ผลจากบัญชีครัวเรือนทำให้ค่าใช้จ่ายในการผลิตลดลง สามารถลดต้นทุนได้แล้ว 10 คน จากสมาชิกในกลุ่ม 50 คน คิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ ที่สามารถลดต้นทุนได้ สำหรับเกษตรกรที่เหลือขณะนี้อยู่ระหว่างการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

2.2 การพัฒนาศูนย์ข้อมูลการเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตำบลคูขาด

สำหรับการจัดตั้ง ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารและถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตข้าวปลอดภัยแก่เกษตรกรหรือผู้บริโภค นั้น ได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน โดยมีภาคีหลักด้านงานพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เกษตรจังหวัดนครราชสีมา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา สถานี พัฒนาที่ดินนครราชสีมา นายอำเภอ เกษตรอำเภอ ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานเกษตรตำบล และเกษตรกรที่ร่วมโครงการ ส่วนภาคีสนับสนุน ในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ ประกอบด้วย คณะทำงานโครงการระดับจังหวัด คณะทำงานโครงการระดับอำเภอ และหน่วยงานราชการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

ในการดำเนินงานจัดตั้งศูนย์นั้น องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา จัดได้ว่าเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งศูนย์ฯ โดยให้การสนับสนุน ดังนี้

1. การให้ความร่วมมือสนับสนุนโครงการ อบต.คูขาดได้ให้การสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นบุคลากรฝ่ายเกษตร และฝ่ายแผนงบประมาณที่รับผิดชอบร่วมกับทางโครงการ ได้มีการผลักดันงบประมาณบางส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เช่นการฝึกอบรมกระบวนการ GAP การรวมกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น

2. การดำเนินนโยบาย/แผนพัฒนาด้านการเกษตร หรือด้านการผลิตข้าว อบต.คูขาดได้มีนโยบายและแผนการพัฒนาด้านการเกษตร เช่นการตั้งงบประมาณและแผนเพื่อจัดสรรเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพให้กับเกษตรกรในพื้นที่ การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร สนับสนุนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ใช้เองในพื้นที่ โดยการสนับสนุนต่างๆได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนา 3 ปี และข้อบัญญัติของ อบต.คูขาด เป็นต้น

3. การดำเนินนโยบายเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตรของบุคลากรในองค์กรและประชาชน นอกเหนือจากนโยบายและแผนพัฒนาที่ทาง อบต.คูขาดได้ดำเนินการแล้ว ผู้นำองค์กรโดยเฉพาะ นายก อบต. คูขาดได้มีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรร่วมกับทางโครงการ และที่สำคัญนายกอบต.คูขาดเองได้ทำเป็นแบบอย่างในการทำเกษตรปลอดภัย และตัวอย่างการลดต้นทุนการผลิต ในที่ดินของตัวเอง ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มผลิตข้าว และพืชผักปลอดภัย อย่างต่อเนื่อง

จุดเด่นอีกด้านหนึ่งของ อบต.คูขาดได้แก่การประสานความร่วมมือของ อบต.คูขาดกับหน่วยงานภาค ส่วนราชการและภาคเอกชนในพื้นที่ที่มีการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี อาทิ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าววนครราชสีมา เข้าไปอบรมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อความต่อเนื่องให้กับเกษตรกรใน ต.คูขาด

รูปแบบของศูนย์การเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยในตำบลคูขาดที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน โครงการวิจัยฯ เป็นจุดเรียนรู้แปลงเกษตรในการผลิตข้าวปลอดภัย ฉางเก็บข้าวเปลือก ศูนย์ข้าวชุมชนที่เป็น ศูนย์เรียนรู้การเกษตรปลอดภัย

จากการดำเนินโครงการวิจัยความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ได้เกิดข้อค้นพบองค์การบริหารส่วนตำบลต้นแบบที่เป็นตัวอย่างของการบูรณาการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด อำเภอกอง จังหวัดนครราชสีมา ถือได้ว่าเป็น อบต. ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่องทั้งภาค ประชาชนและภาคท้องถิ่น โดย อบต.คูขาด มีศักยภาพของพื้นที่ ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด อำเภอกอง จังหวัดนครราชสีมา

ภาพที่ 4.1 สถานที่ตั้ง อบต.คูขาด

2.1 สภาพทั่วไป

2.1.1 ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอคง ระยะห่างจากที่ทำการอำเภอคง ประมาณ 12 กิโลเมตร มีอาณาเขตปกครองดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่ อำเภอบัวใหญ่

ทิศใต้ ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลขามสมบูรณ์

และองค์การบริหารส่วนตำบลดอนใหญ่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนตาเถร อำเภอโนนแดง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองคง

2.1.2 เนื้อที่

องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา แบ่งเขตการปกครองเป็น 21 หมู่บ้าน มีเนื้อที่ประมาณ 78 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 48,750 ไร่ และได้รับการประกาศจัดตั้งยกฐานะ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ในวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ.2539

2.1.3 ภูมิประเทศ

องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม ทุ่งนา ทุ่งเลี้ยงสัตว์ พื้นที่โดยรวมสูงกว่าระดับน้ำทะเลเฉลี่ยประมาณ 185 เมตร

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร ปี 2555			จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร ปี 2556			จำนวน ครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม		ชาย	หญิง	รวม	
1	ปอบิด	467	483	950	213	476	483	959	217
2	เมืองคง	405	422	827	207	400	428	828	212
3	คูขาด	255	268	523	99	249	265	514	102
4	โนนแดง	215	200	415	107	220	198	418	110
5	หนองหัวน้อย	291	275	566	124	302	272	574	127
6	ดอนยาง	113	130	243	54	113	133	246	55
7	น้อย	226	240	466	106	221	238	459	106
8	หนองหนาด	194	236	430	97	195	233	428	98
9	โคกเสี้ยว	376	355	734	170	378	349	727	172
10	จั่ว	200	188	388	98	199	191	390	98
11	โคกเพ็ด	262	267	529	138	261	272	533	138
12	หนองหัว	223	224	447	98	220	222	442	100
13	เหล่า	103	112	215	49	103	112	215	49
14	วังยาว	272	266	538	125	271	270	541	127
15	ดอนเต็ง	278	301	579	141	280	314	594	143
16	สนวน	196	206	402	84	201	210	411	88
17	คงถาวร	380	361	741	168	378	368	746	171
18	โนนตาแก้ว	150	158	308	72	149	163	312	74
19	โนนทัน	135	151	286	57	132	151	283	60
20	โนนไร่	86	90	176	38	86	88	174	39
21	โนนตาลพัฒนา	157	166	323	70	158	171	329	72
ยอดรวมทั้งสิ้น		4,987	5,099	10,086	2,315	4,992	5,131	10,123	2,358

หมายเหตุ : ที่มาข้อมูลประชากร ทะเบียนอำเภอคง

ปี พ.ศ.2555 ข้อมูลเดือนพฤษภาคม ประชากร พ.ศ.2555 จำนวน 10,086 คน

ปี พ.ศ.2556 ข้อมูลเดือนมิถุนายน ประชากร พ.ศ.2556 จำนวน 10,123 คน

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบจำนวนประชากร

ลำดับที่	รายการ เปรียบเทียบ	ปี 2555 จำนวน (คน)	ปี 2556 จำนวน (คน)	ความ แตกต่าง	ผลการเปรียบเทียบ
1	ชาย	4,987	4,992	+5	ประชากรมีการเพิ่มขึ้น

2	หญิง	5,099	5,131	+32	ประชากรมีการเพิ่มขึ้น
3	ครัวเรือน	2,315	2,358	+43	ครัวเรือนมีการเพิ่มขึ้น

แบ่งการปกครองออกเป็น 21 หมู่บ้านซึ่งมีผู้นำดังนี้

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง
3	คูขาด	นายเกษม ทองสุขนอก	กำนันตำบล
1	ปอบิด	นายอิทธิพัทธ์ วีระพัฒน์	ผู้ใหญ่บ้าน
2	เมืองคง	นายชนะชัย พงษ์วีระรัตน์	ผู้ใหญ่บ้าน
4	โนนแดง	นายอบ เพียนอก	ผู้ใหญ่บ้าน
5	หนองหว้าน้อย	นายสุวิทย์ สงครินทร์	ผู้ใหญ่บ้าน
6	ดอนยาง	นายจรัส บุญวิจิตร	ผู้ใหญ่บ้าน
7	น้อย	นายไพศาล อุดมพงษ์	ผู้ใหญ่บ้าน
8	หนองหนาด	นายคำไมล์ การบรรจง	ผู้ใหญ่บ้าน
9	โคกเสี้ยว	นายสมอน ทองดินนอก	ผู้ใหญ่บ้าน
10	จั่ว	นางประจวบ คิตเห็น	ผู้ใหญ่บ้าน
11	โคกเพ็ด	นายศิลปะ พันสวัสดิ์	ผู้ใหญ่บ้าน
12	หนองหว้า	นายบุญสนอง ศาลาแดง	ผู้ใหญ่บ้าน
13	เหล่า	นายอรุณ พรหมชาติ	ผู้ใหญ่บ้าน
14	วังยาว	นายสมศักดิ์ นรินทร์นอก	ผู้ใหญ่บ้าน
15	ดอนเต็ง	นายบัญญัติ ห่วงยวนกลาง	ผู้ใหญ่บ้าน
16	สนวน	นายพิชาญ นิมกลาง	ผู้ใหญ่บ้าน
17	คงถาวร	นายชุม ยี่งนอก	ผู้ใหญ่บ้าน
18	โนนตาแก้ว	นางสาวดวงใจ ใจบุญนอก	ผู้ใหญ่บ้าน
19	โนนทัน	นายไพรัตน์ มหาราช	ผู้ใหญ่บ้าน
20	โนนไร่	นายไพฑูรย์ มงคลพงษ์	ผู้ใหญ่บ้าน
21	โนนตาลพัฒนา	นายประสาน บุญวิจิตร	ผู้ใหญ่บ้าน

2.1.5 ท้องถิ่นอื่นในองค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด

องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด ไม่มีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด

2.2 ด้านเศรษฐกิจ

2.2.1 อาชีพ

ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด ประมาณร้อยละ 90 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียว ได้แก่ การทำนา เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น และประชากรกลุ่มอาชีพในหมู่บ้าน

หมู่ที่	กลุ่มอาชีพในหมู่บ้าน	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
1	2 กลุ่ม	ตัดเย็บเสื้อผ้า 20 คน	จักสาน 10 คน	
2	3 กลุ่ม	กลุ่มเย็บผ้า 20 คน	ทำขนม 10 คน	สมุนไพร 20 คน
3	3 กลุ่ม	เลี้ยงโคแม่พันธุ์ 15 คน	ทอเสื่อกก 25 คน	ทำการเกษตร 96 คน
6	2 กลุ่ม	จักสาน 30 คน	เย็บผ้า 5 คน	
7	3 กลุ่ม	เลี้ยงไก่ 60 คน	เลี้ยงกระบือ 16 คน	เกษตร 63 คน
10	3 กลุ่ม	น้ายาอเนกประสงค์ 15 คน	เลี้ยงไก่พื้นบ้าน 61 คน	ออมทรัพย์เพื่อการผลิต 89 คน
11	1 กลุ่ม	เลี้ยงโคกระบือ 10 คน		
14	2 กลุ่ม	ทอเสื่อกก 20 คน	เลี้ยงไก่ 100 คน	
15	2 กลุ่ม	เย็บผ้า 10 คน	จักสาน 6 คน	
17	3 กลุ่ม	ทำดอกไม้จันทน์และพวงหรีด 30 คน	เย็บผ้า 10 คน	ทำกระเป่า 10 คน
18	2 กลุ่ม	โรงสีข้าวชุมชน	ทุกคนในหมู่บ้าน	ผู้ใช้น้ำ 54 คน
19	1 กลุ่ม	เย็บผ้า 13 คน		

2.3 ด้านสังคม

2.3.1 การศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลคูขุดมีโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 6 แห่ง

1. โรงเรียนบ้านปอบิต	ตั้งอยู่หมู่ที่ 1
2. โรงเรียนบ้านหนองหว้า	ตั้งอยู่หมู่ที่ 4
3. โรงเรียนบ้านโคกเสี้ยว	ตั้งอยู่หมู่ที่ 9
4. โรงเรียนวัดกุสุมาคคี	ตั้งอยู่หมู่ที่ 16
5. โรงเรียนบ้านเมืองคง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 17
6. โรงเรียนบ้านน้อยหนองหนาด	ตั้งอยู่หมู่ที่ 21

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 แห่ง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองคง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 2
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนตาแก้ว	ตั้งอยู่หมู่ที่ 18

2.3.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา

องค์การบริหารส่วนตำบลคูขุด มีสถานที่ทางศาสนา ดังนี้

วัด มีจำนวน 10 แห่ง

1. วัดบ้านปอบิต	ตั้งอยู่หมู่ที่ 1	บ้านปอบิต
2. วัดบ้านเมืองคง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 2	บ้านเมืองคง
3. วัดหนองหว้า	ตั้งอยู่หมู่ที่ 4	บ้านโนนแดง
4. วัดหนองหว้าน้อย	ตั้งอยู่หมู่ที่ 5	บ้านหนองหว้าน้อย
5. วัดป่าเจริญธรรม	ตั้งอยู่หมู่ที่ 6	บ้านดอนยาง
6. วัดบ้านน้อย	ตั้งอยู่หมู่ที่ 7	บ้านน้อย
7. วัดโคกเสี้ยว	ตั้งอยู่หมู่ที่ 9	บ้านโคกเสี้ยว
8. วัดบ้านจั่ว	ตั้งอยู่หมู่ที่ 10	บ้านจั่ว
9. วัดสีมาวนาราม	ตั้งอยู่หมู่ที่ 11	บ้านโคกเพ็ด
10. วัดบ้านเหล่า	ตั้งอยู่หมู่ที่ 13	บ้านเหล่า

สำนักสงฆ์ มีจำนวน 2 แห่ง

1. สำนักสงฆ์ปอบิต	ตั้งอยู่หมู่ที่ 1	บ้านปอบิต
2. สำนักสงฆ์กุสุมาคคี	ตั้งอยู่หมู่ที่ 16	บ้านสนวน

โบสถ์ มีจำนวน 1 แห่ง

1. โบสถ์คริสต์บ้านคูขุด	ตั้งอยู่หมู่ที่ 3

2.3.3 สาธารณสุข

องค์การบริหารส่วนตำบลคูขุด มีสถานอนามัยประจำตำบล จำนวน 2 แห่ง ดังต่อไปนี้

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลปอบิต ที่ทำการตั้งอยู่หมู่ที่ 15 บ้านดอนเตง โดยรับผิดชอบดูแลทางด้านสาธารณสุขของประชาชนจำนวน 10 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

1. หมู่ที่ 1 บ้านโคกเสี้ยว
2. หมู่ที่ 9 บ้านโคกเสี้ยว
3. หมู่ที่ 10 บ้านจั่ว

4. หมู่ที่ 11 บ้านโคกเพ็ด
5. หมู่ที่ 13 บ้านเหล่า
6. หมู่ที่ 14 บ้านวังยาว
7. หมู่ที่ 15 บ้านดอนเต็ง
8. หมู่ที่ 16 บ้านสนวน
9. หมู่ที่ 18 บ้านโนนตาแก้ว
10. หมู่ที่ 20 บ้านโนนไร่

2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ที่ทำการตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านโนนแดง โดยรับผิดชอบดูแลทางด้านสาธารณสุขของประชาชน จำนวน 11 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

1. หมู่ที่ 2 บ้านเมืองคง
2. หมู่ที่ 3 บ้านคูขาด
3. หมู่ที่ 4 บ้านโนนแดง
4. หมู่ที่ 5 บ้านหนองหัวน้อย
5. หมู่ที่ 6 บ้านดอนยาง
6. หมู่ที่ 7 บ้านน้อย
7. หมู่ที่ 8 บ้านหนองหนาด
8. หมู่ที่ 12 บ้านหนองหัว
9. หมู่ที่ 17 บ้านคงถาวร
10. หมู่ที่ 19 บ้านโนนทัน
11. หมู่ที่ 21 บ้านโนนตาลพัฒนา

2.4 การบริการพื้นฐาน

2.4.1 การคมนาคม

ทางรถยนต์ มีทางหลวงแผ่นดิน และถนนสายต่าง ช่วยให้ประชาชนสามารถเดินทางภายในตำบลและการสัญจรไปมา ระหว่างหมู่บ้านและอำเภอได้สะดวกสบาย และมีถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านดังต่อไปนี้

ถนน รพช.	สายดอนเต็ง – ดอนรี สภาพการคมนาคมเป็นถนนลาดยาง
ถนนลาดยาง	สายบ้านโนนตาแก้ว – บ้านจั่ว
ถนนลาดยาง	สายบ้านจั่ว – โนนแดง
ถนนดินลูกรัง	สายบ้านดอนยาง – เสมาใหญ่ อำเภอบัวใหญ่
ถนนดินลูกรัง	สายบ้านโนนแดง – เหล่า – บ้านสนวน – บ้านโคกเพ็ด
ถนนดินลูกรัง	สายบ้านหนองหนาด-บ้านโนนทัน-โคกใหญ่พัฒนา อำเภอโนนแดง
ถนนหินคลุก	สายบ้านจั่ว – โคกเสี้ยว – หนองบัวสามัคคี
ถนนดินยกระดับ	สายบ้านดอนยาง – บ้านไร่ อำเภอบัวใหญ่
ถนนคอนกรีตภายในหมู่บ้านมีทุกหมู่บ้าน แต่ยังไม่ทั่วถึง	

2.4.2 โทรคมนาคม

หมู่ที่ 2	จำนวน 2 แห่ง	ใช้ได้ 1 แห่ง	ใช้ไม่ได้ 1 แห่ง
หมู่ที่ 3	จำนวน 1 แห่ง	ใช้ได้ _ แห่ง	ใช้ไม่ได้ 1 แห่ง
หมู่ที่ 7	จำนวน 2 แห่ง	ใช้ได้ - แห่ง	ใช้ไม่ได้ 2 แห่ง
หมู่ที่ 10	จำนวน 1 แห่ง	ใช้ได้ 1 แห่ง	ใช้ไม่ได้ 1 แห่ง

หมู่ที่ 15	จำนวน 2 แห่ง	ใช้ได้ - แห่ง	ใช้ไม่ได้ 2 แห่ง
หมู่ที่ 16	จำนวน 1 แห่ง	ใช้ได้ - แห่ง	ใช้ไม่ได้ 1 แห่ง
หมู่ที่ 17	จำนวน 1 แห่ง	ใช้ได้ - แห่ง	ใช้ไม่ได้ 1 แห่ง
หมู่ที่ 18	จำนวน 2 แห่ง	ใช้ได้ 2 แห่ง	ใช้ไม่ได้ - แห่ง
หมู่ที่ 19	จำนวน 1 แห่ง	ใช้ได้ - แห่ง	ใช้ไม่ได้ 1 แห่ง

การไฟฟ้า

มีไฟฟ้าใช้ 21 หมู่บ้าน

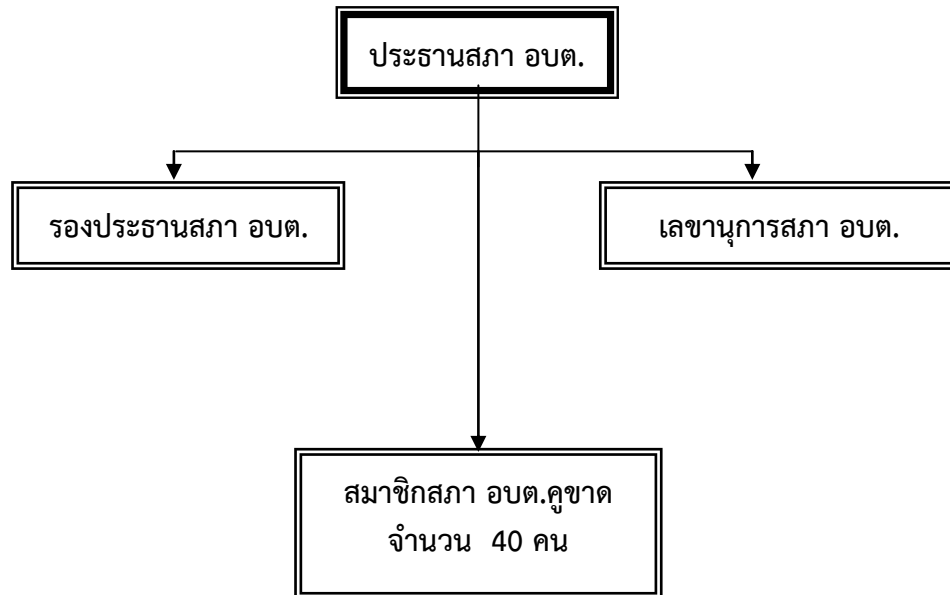
2.4.3 แหล่งน้ำธรรมชาติ

หมู่ที่	บึง	หนองน้ำ	คลอง	ห้วย
1			1.ลำห้วยไผ่ 2.คลองห้วยยาง	
2	อ่างสะแกราช	สระเกษตร	1.คลองลอยฟ้า 2.คลองน้อย	ลำห้วยยาง
3		1.สระหนองแสง 2.สระระเว	1.ห้วยไผ่แหลม 2.อีสานเขียว 3.เลียบถนน	
4	บึงคูขาด			
6		1.หนองประปา 2.หนองวัด		ลำห้วยยาง
10		1.ระเริง 2.กระทุ่ม 3.สาโท 4.ผักแว่น 5.สระวัด	1.วังไทร 2.ลำห้วยไผ่	
11		1.ในที่สาธารณะ 2.ในที่ราชพัสดุ	1.คลองน้ำขนาดเล็ก	
13		1.สระน้ำ		
14			1.คลองอีสานเขียว	1.ลำห้วย
15				1.ลำห้วยไผ่
16		1.กุดเวียน 2.กุดผักหนาม	1.คลองกุดผักหนาม	
17		1.สระหน้าวัดบ้านเมืองคง 2.สระสวนป่า	1.ติดบ้าน 2.โนนพิมาน 3.โคกสระสี่เหลี่ยม 4.สระป่า	
18		1.หนองแส 2.หนองไหล		1.ห้วยไผ่ 2.ห้วยน้อย 3.ห้วยยาง
19		1.สระหมูบ้าน	1.อีสานเขียว 2.คลองหลอด	
20		1.สระหมูบ้าน		1.ห้วยยาง
21			1.คลองหูลิง	

2.5 ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด

2.5.1 โครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

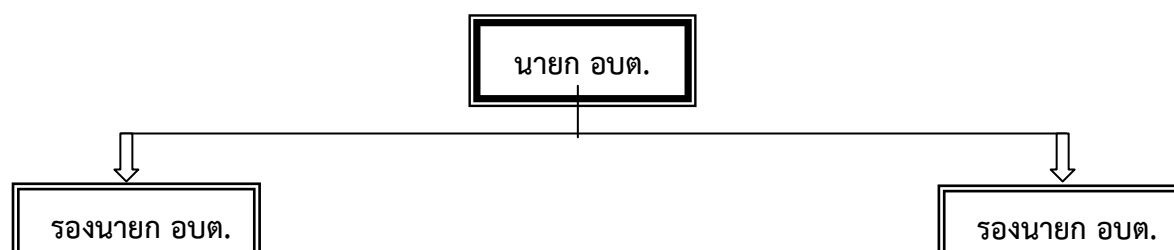
1. สภาพองค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเรียกโดยย่อว่า ส.อบต. มีจำนวนทั้งสิ้น 43 คน

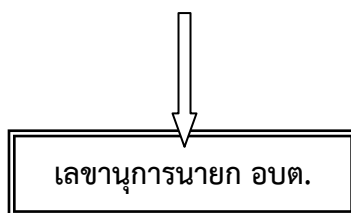

รายชื่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด

ที่	หมู่ที่	บ้าน	ชื่อ -สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1	4	โนนแดง	นายสุเวช เหล่าแสนศรี	ประธานสภา อบต.	
2	1	ปอบิด	นายพจน์ พิรักษา	รองประธานสภา อบต.	
3			นางปาณิสรา พรนิมิตร	เลขานุการสภา อบต.	
4	1	ปอบิด	นายโกญจนาท ศิลากลาง	สมาชิก อบต.	
5	2	เมืองคง	นางสายรุ้ง เศษมา	สมาชิก อบต.	
6	2	เมืองคง	นายอัคคกิตต์ จันทราไพสนธ์	สมาชิก อบต.	
7	3	คูขาด	นางบงกช ทองสุกนอก	สมาชิก อบต.	
8	3	คูขาด	นางรำพึง โหมกทองกลาง	สมาชิก อบต.	
9	4	โนนแดง	นางอนุวาส เพชรสร	สมาชิก อบต.	
10	5	หนองหว้าน้อย	นางกาญจนา เพียนอก	สมาชิก อบต.	
11	5	หนองหว้าน้อย	นางประภาพร เพียนอก	สมาชิก อบต.	
12	6	ดอนยาง	นายสุพจน์ นาดี	สมาชิก อบต.	
13	6	ดอนยาง	นายประกอบ บุญวิจิตร	สมาชิก อบต.	
14	7	น้อย	นายธรรณพ์ พะระนะ	สมาชิก อบต.	
15	7	น้อย	นายเฉลิมศักดิ์ เต็มขุนทด	สมาชิก อบต.	
16	8	หนองหนาด	นางภารดี ภัคดีแก้ว	สมาชิก อบต.	
17	8	หนองหนาด	นายจำลอง การบรรจง	สมาชิก อบต.	
18	9	โคกเสี้ยว	นางสำเนียง นรินทร์นอก	สมาชิก อบต.	
19	9	โคกเสี้ยว	นายอนันต์ ปราบมะเรียง	สมาชิก อบต.	
20	10	จั่ว	นายแหยม แสงนอก	สมาชิก อบต.	
21	10	จั่ว	นางทุเรียน ชัยชนะ	สมาชิก อบต.	
22	11	โคกเพ็ด	นางกุหลาบ อินทร์นอก	สมาชิก อบต.	
23	11	โคกเพ็ด	นายประกาย นรินทร์นอก	สมาชิก อบต.	
24	12	หนองหว้า	นายไพชนนต์ สุขนอก	สมาชิก อบต.	
25	12	หนองหว้า	นายชูชาติ จันทรขาว	สมาชิก อบต.	
26	13	เหล่า	นายสมหมาย ปัญจมาตย์	สมาชิก อบต.	
27	13	เหล่า	นายทนง นรินทร์นอก	สมาชิก อบต.	

2. ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน และรองเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด

1. นายนิพนธ์ พันธวิศิษฐ์	ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด
2. นายจำเริญ ศรีวิชา	ตำแหน่ง รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด
3. นายบุญส่ง จัตนออก	ตำแหน่ง รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด
4. นางพยอม เจริญชัย	ตำแหน่ง เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูขาด

2.6 บทบาทในการส่งเสริมและมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯจนนครราชสีมา

2.6.1 การให้ความร่วมมือสนับสนุนโครงการ อบต.คูขาดได้ให้การสนับสนุนโครงการโดยต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นบุคลากรฝ่ายเกษตร และฝ่ายแผนงบประมาณที่รับผิดชอบร่วมกับทางโครงการ ได้มีการผลักดันงบประมาณบางส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เช่นการฝึกอบรมกระบวนการ GAP การรวมกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น

2.6.2 การดำเนินนโยบาย/แผนพัฒนาด้านการเกษตร หรือด้านการผลิตข้าว อบต.คูขาดได้มีนโยบายและแผนการพัฒนาด้านการเกษตร เช่นการตั้งงบประมาณและแผนเพื่อจัดสรรเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพให้กับเกษตรกรในพื้นที่ การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร สนับสนุนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ใช้เองในพื้นที่ โดยการสนับสนุนต่างๆได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนา 3 ปี และข้อบัญญัติของ อบต.คูขาด เป็นต้น

2.6.3 การดำเนินนโยบายเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตรของบุคลากรในองค์กรและประชาชน นอกเหนือจากนโยบายและแผนพัฒนาที่ทาง อบต.คูขาดได้ดำเนินการแล้ว ผู้นำองค์กรโดยเฉพาะนายก อบต.คูขาดได้มีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนบุคลากรได้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรร่วมกับทางโครงการ และที่สำคัญนายกอบต.คูขาดเองได้ทำเป็นแบบอย่างในการทำเกษตรปลอดภัย และตัวอย่างการลดต้นทุนการผลิตในที่ดินของตัวเอง ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มผลิตข้าว และพืชผักปลอดภัย อย่างต่อเนื่อง

จุดเด่นอีกด้านหนึ่งของ อบต.คูขาดได้แก่การประสานความร่วมมือของ อบต.คูขาดกับหน่วยงานภาคส่วนราชการและภาคเอกชนในพื้นที่ที่มีการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี

ภาพที่ 4.2 การหารือความร่วมมือเพื่อพัฒนาด้านการเกษตร และถอดบทเรียนอบต.ต้นแบบ

3. การค้นพบเกษตรกร และครัวเรือนต้นแบบ

การดำเนินโครงการวิจัยความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ได้เกิดข้อค้นพบครัวเรือนต้นแบบที่เป็นตัวอย่างของ

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อการลดต้นทุนการผลิต และการดำเนินชีวิตครอบครัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาพื้นที่ ได้แก่

3.1.นายองอาจ ปะโมนะตา อายุ 59 ปี

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทำนา

มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน อยู่บ้านเลขที่ 98 หมู่ที่ 1 ตำบลตะโก อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา 30240 โทรศัพท์ 090-8180115

มีพื้นที่เป็นของตนเองจำนวน 20 ไร่ (โหนด) เป็นพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ จำนวน 10 ไร่ แหล่งน้ำที่ใช้เป็นน้ำฝน ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึงเดือน พฤศจิกายน พื้นที่ทำกินเป็นทีดอน มีเงินทุนของตนเองในการทำนาจำนวน 56,370 บาท

ใช้วิธีการทำนาเป็นนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) ทำนา 1 ครั้ง/ปี ช่วงเดือน มิถุนายน ถึงเดือน ธันวาคม ในรอบปีสามารถผลิตข้าวได้ ซึ่งเป็นข้าวเจ้า พันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 จำนวน 10,000 กิโลกรัม/ปี และข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 จำนวน 3,000 กิโลกรัม/ปี มีเฉพาะข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 สำหรับขายจำนวน 7,000 กิโลกรัม/ปี ส่วนข้าวที่ใช้บริโภคในครัวเรือนเป็นข้าวเจ้าขาวดอกมะลิ 105 จำนวน 3,000 กิโลกรัม/ปี และข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 จำนวน 3,000 กิโลกรัม/ปี

สถานที่จำหน่ายข้าวอยู่ในเขตอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลตนเอง) และจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง ต้นทุนการผลิตรวมทั้งสิ้น 45,670 บาท/ปี โดยค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่อยู่ที่ ค่าปุ๋ย ค่าเก็บเกี่ยว และค่าเตรียมดิน โดยมีค่าใช้จ่ายต่อไร่ จำนวน 1,522 บาท/ไร่

ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 จำนวน 22 ไร่ ผลิต 1 ครั้ง/ปี ใช้เมล็ดพันธุ์จำนวน 25 กิโลกรัม/ไร่ ได้ผลผลิตเฉลี่ย 456 กิโลกรัม/ไร่ และปลูกข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 จำนวน 8 ไร่ การผลิต 1 ครั้ง/ปี ใช้เมล็ดพันธุ์ 25 กิโลกรัม/ไร่ ได้ผลผลิต 375 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ คือ เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้เอง มีความสนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว เพราะจะได้ข้าวคุณภาพดีและราคาดี ซึ่งมีความรู้แล้วในการผลิตเมล็ดพันธุ์ จะใช้ทีดอนเป็นพื้นที่ปลูกเมล็ดพันธุ์ จำนวน 4 ไร่

ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 16-8-8 ใช้ในอัตรา 17 กิโลกรัม/ไร่ ยีห่อ รถเกเตอร์ ราคากระสอบละ 700 บาท จำนวน 1 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) ใช้ในอัตรา 50 กิโลกรัม/ไร่ ราคากระสอบละ 390 บาท ใช้จำนวน 2 กระสอบ/ครั้ง โดยซื้อปุ๋ยจากร้านค้า

ส่วนที่ 2 การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แสดงถึงการพึ่งตนเองของครอบครัว

จากการได้สมัครเข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้มาปรับใช้ เช่น การจัดบันทึกและการปฏิบัติในนา ตรวจตัดพันธุ์ปน เคยเข้าร่วมรับรองมาตรฐาน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) โดยเป็นผู้นำ ภายหลังการอบรมกับทางโครงการได้รวมกลุ่มเพื่อขอตั้งเป็น กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ขึ้นจำนวน 20 คน จากที่ร่วมโครงการ 50 คน เพื่อลดต้นทุนในการซื้อเมล็ดพันธุ์และจะได้ขายในราคาถูกให้กับเกษตรกรในพื้นที่ด้วยโดยมี ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา ได้เข้าไปช่วยอบรมต่อยอดในกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ และในฤดูกาลผลิต 2556/2557 ได้มีการปรับเปลี่ยนในการลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารกำจัดวัชพืช มีการปรับปรุงดินตามแนวทางที่ สถานีพัฒนาที่ดินอบรมให้ความรู้ โดยพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวที่มีความปลอดภัยในฤดูกาลผลิตหน้า เต็มรูปแบบ ต่อไป

3.2.นางคำหาญ พิรักษา อายุ 50 ปี

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทำนา

มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน อยู่บ้านเลขที่ 51 หมู่ที่ 14 ตำบลคูขาด อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด นครราชสีมา 30260 โทรศัพท์ 083-3819431

มีพื้นที่เป็นของตนเองจำนวน 57 ไร่ (โหนด) แหล่งน้ำที่ใช้เป็นน้ำฝน ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง เดือน กันยายน และแหล่งน้ำธรรมชาติ พื้นที่ทำกินเป็นที่ลุ่มและที่ดอน มีเงินทุนของตนเองในการทำนา จำนวน 100,000 บาท และเงินกู้สหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ย 8% จำนวน 100,000 บาท

ใช้วิธีการทำนาเป็นนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรวย) ทำนา 1 ครั้ง/ปี ช่วงเดือน พฤษภาคม ถึงเดือน ตุลาคม ในรอบปีสามารถผลิตข้าวได้ ซึ่งเป็นข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 จำนวน 14,000 กิโลกรัม/ปี มีข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ105 สำหรับขายจำนวน 10,000 กิโลกรัม/ปี และข้าวที่ใช้บริโภคในครัวเรือนเป็นข้าวเจ้าขาวดอกมะลิ105 จำนวน 4,000 กิโลกรัม/ปี

สถานที่จำหน่ายข้าวอยู่ในเขตอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลตนเอง) และจำหน่ายผลผลิตโดยการเข้าร่วมโครงการกับรัฐ

ต้นทุนการผลิตรวมทั้งสิ้น 97,600 บาท/ปี โดยค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่อยู่ที่ ค่าจ้างแรงงาน ค่าปุ๋ย และค่าเตรียมดิน โดยมีค่าใช้จ่ายต่อไร่ จำนวน 1,626 บาท/ไร่

ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ105 จำนวน 57 ไร่ ผลิต 1 ครั้ง/ปี ใช้เมล็ดพันธุ์จำนวน 25 กิโลกรัม/ไร่ ได้ผลผลิตเฉลี่ย 375 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ คือ เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้เอง มีความสนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว เพราะทำให้ขายได้ราคาดี เพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ซึ่งพอมีความรู้อยู่บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ จะใช้ที่ดอนและที่ลุ่มเป็นพื้นที่ปลูกเมล็ดพันธุ์จำนวน 28 ไร่

ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 16-8-8 ใช้ในอัตรา 25 กิโลกรัม/ไร่ ยีห่อ ตราพระอาทิตย์ จำนวน 12 กระสอบ/ครั้ง ผลิตปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) และปุ๋ยหมักไว้ใช้เอง และซื้อปุ๋ยจากสหกรณ์

ส่วนที่ 2 การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แสดงถึงการพึ่งตนเองของครอบครัว

จากการเข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้มาปรับใช้ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวที่มีความปลอดภัยในเนื่องจากว่าในพื้นที่บางส่วนได้เริ่มดำเนินการแล้ว และในการดำเนินการตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียง

3.3.นายจันทร์ บุตรนันทน์ อายุ 55 ปี

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทำนา

มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1 คน อยู่บ้านเลขที่ 87 หมู่ที่ 18 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000 โทรศัพท์ 089-2831048

มีพื้นที่เป็นของตนเองจำนวน 22 ไร่ (โฉนดเลขที่ 3) เป็นพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ จำนวน 22 ไร่ แหล่งน้ำที่ใช้เป็นน้ำฝน ระหว่างเดือน กรกฎาคม ถึงเดือน ตุลาคม และใช้น้ำจากบ่อน้ำของตนเอง พื้นที่ทำกินเป็นที่ลุ่มและที่ดอน มีเงินทุนของตนเองในการทำนาจำนวน 50,000 บาท

ใช้วิธีการทำ นานาเป็นนาหวานแห้ง (นาหวานสำรวย) และปักดำโดยแรงงานคน ทำนา 1 ครั้ง/ปี ช่วงเดือน กรกฎาคม ถึงเดือนตุลาคม ในรอบปีสามารถผลิตข้าวได้ ซึ่งเป็นข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 จำนวน 19,360 กิโลกรัม/ปี มีข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 สำหรับขายจำนวน 10,000 กิโลกรัม/ปี และข้าวที่ใช้บริโภคในครัวเรือนเป็นข้าวเจ้าขาวดอกมะลิ 105 จำนวน 9,360 กิโลกรัม/ปี

สถานที่จำหน่ายข้าวอยู่ในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) และจำหน่ายให้กับโรงสี

ต้นทุนการผลิตรวมทั้งสิ้น 76,900 บาท/ปี โดยค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่อยู่ที่ ค่าเตรียมดิน ค่าเก็บเกี่ยว และค่าเมล็ดพันธุ์ โดยมีค่าใช้จ่ายต่อไร่ จำนวน 1,760 บาท/ไร่

ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 จำนวน 44 ไร่ ผลิต 1 ครั้ง/ปี ใช้เมล็ดพันธุ์จำนวน 10 กิโลกรัม/ไร่ ได้ผลผลิตเฉลี่ย 440 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ คือ เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้เองและซื้อจากศูนย์วิจัย ในราคา 40 บาท/กิโลกรัม โดยเมล็ดพันธุ์มีใบรับรองจากทางราชการ มีความสนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว เพราะจะได้ไม่ต้องซื้อเมล็ดพันธุ์หรือลดค่าใช้จ่ายในส่วนของเมล็ดพันธุ์ ซึ่งมีความรู้อยู่แล้วในการผลิตเมล็ดพันธุ์ จะใช้ที่ดอนและที่ลุ่มเป็นพื้นที่ปลูกเมล็ดพันธุ์จำนวน 5 ไร่

ใช้ปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยชีวภาพในการเพาะปลูก และสามารถผลิตไว้ใช้เอง

ส่วนที่ 2 การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แสดงถึงการพึ่งตนเองของครอบครัว

จากการเข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้มาปรับใช้ และเคยเข้าร่วมรับรองมาตรฐาน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวที่มีความปลอดภัยในฤดูกาลผลิตหน้า เพราะมีความสนใจที่จะทำอยู่แล้ว

4. การประเมินตนเองจากการดำเนินโครงการวิจัย

คณะผู้วิจัยของจังหวัดนครราชสีมาได้ร่วมกันประเมินผลการดำเนินโครงการ ตามแบบฟอร์มการประเมินผลโครงการ โดยได้แบ่งตัวชี้วัดการประเมินผลการดำเนินโครงการออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ตัวชี้วัดด้านความร่วมมือ เป็นตัวชี้วัดที่จะแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ในเชิงของการคลี่คลายสถานการณ์ หรือประเด็นปัญหา โดยมีตัวบ่งชี้สำคัญคือ เรื่อง (ประเด็น) ภาวคิที่เกี่วข้อง และลักษณะความร่วมมือ ซึ่งจะชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่หรือเป้าหมาย

ภาคส่วนราชการ

ประกอบด้วยภาคีหลัก เกษตรจังหวัด ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สถานีพัฒนา ที่ดิน ให้คะแนนอยู่ที่ระดับ 4 มองว่า ด้านความร่วมมือค่อนข้างชัดเจน เนื่องจากมีวิธีการปฏิบัติ มีปฏิสัมพันธ์ มีทิศทางการทำงานเป็นแนวเดียวกัน มีการตัดสินใจร่วมกัน มีการขับเคลื่อนงานร่วมกัน ซึ่งวิธีการทำงานแต่ละหน่วยงานจะแยกย้ายกันไปทำงานตามบทบาทของแต่ละคน แสดงความคิดเห็นร่วมกัน มองว่าหน่วยงานทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือดีมาก

ภาคประชาชน

ภาคประชาชนโดย ตัวแทนจากตำบลคูขาด และตำบลพุดซา มีความเห็นว่าอยู่ ระดับ 4 เนื่องจากมีการลงพื้นที่ร่วมกันโดยหน่วยงานภาครัฐจะเข้ามาสนับสนุนงานในพื้นที่ ประสานกันตลอด คุยกันเรื่องปัญหาอุปสรรคจากการทำงานตลอด ส่วนราชการ เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์และหน่วยงานราชการอื่นๆ ให้ความร่วมมือที่ดีผ่านมามีการใช้ข้อมูลจากบัญชีครัวเรือนไปสู่การจัดทำแผนของท้องถิ่นด้วย ในช่วงงานโครงการระยะที่ 1 ปี

50 ภาคประชาชนยัง งงๆ อยู่ แต่ปัจจุบันเรา (ประชาชน ท้องถิ่นและส่วนราชการ) เข้าใจกันมากขึ้น เกษตรตำบล นายกเทศมนตรี รองนายก จะทราบและเข้าใจในสิ่งที่เราทำมากขึ้นและเข้ามาช่วยเหลือ ทำให้ความร่วมมือในท้องถิ่นดีขึ้น นอกจากนี้ยัง พบว่า การทำบัญชีครัวเรือนส่งผลให้เรารู้ว่า อะไรจำเป็น อะไรไม่จำเป็น อะไรควรซื้อ อะไรควรประหยัด ไปอบรมไปประชุมจะเห็นว่า บัญชีครัวเรือนมีความสำคัญ และมีการปรับใช้โดยปรับพฤติกรรมจากบัญชีครัวเรือน เช่น ตำบลพุดซา ลดการใช้ปุ๋ยเคมี หันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทน ปรับเปลี่ยนวิธีการทำนา จากทำนาหว่านตาม เป็นหว่านแห้ง และเริ่มมีการวางแผนทำนาจากเดิมขาดการวางแผนการทำงาน เช่น ปิ่นวางแผนที่จ ะทำนาคำ ผลจากบัญชีครัวเรือนทำให้ค่าใช้จ่ายในการผลิตลดลง สามารถลดต้นทุนได้แล้ว 10 คน จากสมาชิกในกลุ่ม 50 คน คิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ ที่สามารถลดต้นทุนได้ โดยดูจากบัญชีครัวเรือน สำหรับเกษตรกรที่เลือขณนี้อยู่ระหว่างการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

4.2 ตัวชี้วัดด้านระบบการจัดการ เป็นตัวชี้วัดที่ชี้หรือแสดงให้เห็นปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนารวมถึงระดับของการเกื้อหนุนต่อการขับเคลื่อนงาน (กลไก/เงื่อนไขสนับสนุน) โดยมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ บริบทของพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการบริหารบริบท ระบบหรือวิถีคิด การสร้าง /พัฒนาระบบ การสื่อสาร การบริหารจัดการ แผนงานและโครงการ ซึ่งจะเอื้อให้กระบวนการพัฒนาเคลื่อนไหวไปในทิศทางที่ตอบสนองต่อความต้องการหรือเป้าหมายโครงการ

ภาคส่วนราชการ

ประกอบด้วยภาคีหลัก เกษตรจังหวัด ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สถานีพัฒนา ที่ดิน ให้คะแนนอยู่ที่ระดับ 4 เห็นว่าปัจจุบันมีการปรับระบบการจัดการให้เป็นระบบมากขึ้น เราดึงภาคีมาจากหลายภาคส่วนรวมทั้งท้องถิ่น ท้องที่ ในอนาคตมองว่าน่าจะเกิดแผนพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด มองว่าศักยภาพของทีมงานเราจริงๆ ยังมีมากกว่านี้แต่ยังไม่ถึง ในขณะที่บริบทของเราเหมาะสมกับกา ารพัฒนาขณะนี้มีการขับเคลื่อนงานไปแล้ว แต่บทบาทภารกิจเราเป็นหน่วยงานเฉพาะในแต่ละเรื่องไม่ใช่หน่วยงานหลัก แต่ถือว่าเป็นแนวทางที่ดี หากเราสามารถใส่ให้เต็มศักยภาพที่มี หรือเป็นรูปแบบการทำงานที่ชัดเจนมากขึ้นกว่านี้ เพราะขณะนี้สิ่งที่ทำยังไม่เป็นตัวชี้วัดของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง จะเป็นการทำงานด้วยใจ ทำให้เราปล่อยศักยภาพไม่ได้เต็มที่ ดังนั้นควรให้ผู้บริหารสูงสุดในแต่ละหน่วยงาน เข้าใจงานมากขึ้น เพื่อสนับสนุนให้เราสามารถทำงานให้เต็มศักยภาพมากกว่านี้

หากเป็นตัวชี้วัดของหน่วยงานจะทำให้เราสามารถทำได้เต็มที่มากกว่านี้ นอกจากนี้การหาแนวทางยังทำได้ในขีดจำกัดระดับหนึ่ง เพราะศักยภาพหน่วยงานทำได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น และเห็นควรมีการวางแผนและบูรณาการร่วมกันทั้งหน่วยงานและงบประมาณ เพื่อเสริมให้งานวิจัยไปต่อได้ (เช่น หน่วยงานมีงบประมาณในการให้ความรู้แต่ไม่มีงบสาริต) ทำให้งานวิจัยไปได้ไม่สุดทาง ดังนั้นโครงการต้องทำในระยะยาว เพราะแผนงบประมาณต้องขออนุมัติในปีนี้ เพื่อใช้ปีหน้า หรือทำเป็นเฟส

ภาคประชาชน

ประกอบด้วย ตัวแทนจากตำบลคูขาด และตำบลพุดซา มีความเห็นว่าอยู่ ระดับ 3 ปัจจุบันภาคประชาชนได้เข้าไปให้แนวคิด แนวทาง และการจัดการ แต่เราไม่สามารถต่อเนื่องในเรื่องงบประมาณได้ทันในปี นี้ และเห็นว่า ภาคประชาชนบางจุดยังไม่เข้าใจว่า สกว.จะเข้ามาช่วยอะไรได้บ้าง

ทีมเลขานุการโครงการ

เห็นควรอยู่ ระดับ 3 เรามีเป้าหมายที่ตรงกัน มีทั้งหน่วยงานทั้งระดับภูมิภาค แต่เราเป็นงานเชิงประเด็นและงานพื้นที่ร่วมกัน คือ เป็นประเด็นเรื่องข้าว พื้นที่คือจังหวัดนครราชสีมา ดังนั้นทั้งส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น จะถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขระบบการบริหารราชการแผ่นดิน การประสานแผนงานและงบประมาณค่อนข้างจะยากในเวลาจำกัด (โครงสร้างการทำงานเป็นแบบสั่งการจะไม่ยั่งยืน ไม่เหมือนการมาร่วมมือหรือมาร่วมเรียนรู้ด้วยใจ)

แต่ยังขาดการบูรณาการงบประมาณกับหน่วยงาน ในขณะที่ความร่วมมือเรามีคะแนนไปถึง ๔ แล้ว ดังนั้นจะผลักดันอย่างไรให้เกิดแผนงานต่อไป สรุปได้ว่า กลุ่มที่จะเข้มแข็งที่สุดที่จะไปสู่การจัดการที่สำเร็จ คือ ทีมเลขาในการทำงานโครงการ ถ้าทีมเลขาแข็งแกร่งโครงการจะส่งผลต่อความสำเร็จสูง

4.3 ตัวชี้วัดด้านความรู้ เป็นตัวชี้วัดที่บอกถึงระดับปัจจัยเสริมหรือปัจจัยผลักดัน (ด้านข้อมูล การติดตามประเมินผล และการเชื่อมโยงกับสถาบันทางวิชาการเพื่อ) ให้ระบบและการจัดการมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการจัดการปัญหาที่อยู่บนฐานของความร่วมมือในประเด็นที่เป็นปัญหาหรือความต้องการร่วมกันของพื้นที่ ตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ เครื่องมือ ข้อมูล ความรู้ กระบวนการแปรผล การติดตามประเมินผล (เดิมเดิมใน 2 องค์ประกอบ คือ ความร่วมมือ และระบบ-การบริหารจัดการ)

ภาคส่วนราชการ

ประกอบด้วยภาคีหลัก เกษตรจังหวัด ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สถานีพัฒนาที่ดิน ให้คะแนนอยู่ที่ระดับ 4 โดยในส่วนของสถานีพัฒนาที่ดิน หน่วยงานได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปให้ความรู้ พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความตั้งใจและเตรียมการในการถ่ายทอดความรู้เป็น อย่างดี โดยนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปให้ในพื้นที่ก่อนที่อื่น เนื้อหาที่ทางพื้นที่ได้รับนั้นเป็นความรู้ใหม่ที่ทันสมัย เช่น ขอบเขตที่ดิน ขอบเขตการปกครองพื้นที่ การเพาะปลูกพืช โดยมีวิธีการให้ความรู้จะเป็นลักษณะพูดคุยแลกเปลี่ยนและซักถามปัญหาในการทำงาน บางพื้นที่มีการทดสอบคุณภาพดินร่วมด้วย บางพื้นที่มีการนำข้อมูลความรู้จากกรมพัฒนาที่ดินไปใช้ประโยชน์ต่อ โดยนำข้อมูลผลงานวิจัยของพัฒนาที่ดินไปใช้ในการทำการเกษตร เช่น ต.มะค่า นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรหลายรายที่เราไปให้ความรู้โทรศัพท์มาปรึกษาหลังการอบรมให้ความรู้ โดย บางพื้นที่มีหมอดินอาสาที่มีความรู้ความสามารถมาก เช่น ที่ ต.มะค่า อ.โนนสูง นอกจากนี้ยังมีหมอดินอาสาอยู่ที่ ต.ช่องแมว อ.ลำทะเมนชัย ต.หินลาด อ.ห้วยแถลง ต.หนองขาม อ.จักรราช ต.เทพาลัย อ.คง ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีที่บางตำบลที่มีหมอดินอาสา รวมอยู่ด้วย เพราะจะมีการทดสอบความรู้จากสิ่งที่เราสอนไป

ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา มองว่าโครงการเรามีการเก็บข้อมูลก่อนการดำเนินการ ว่าทางพื้นที่ขาดความรู้เรื่องอะไร แล้วไปประสานหาวิทยากรที่เกษตรกรต้องการในสิ่งที่ขาด โดยให้แต่ละพื้นที่จะไปต่อยอดเอง ว่าอยากทำหรือเรียนรู้เรื่องอะไร หลังจากที่รู้ว่าแต่ละหน่วยงานให้การสนับสนุนความรู้เรื่องใด เกษตรกรจะไปต่อยอดเอง หรือไปหาแหล่งวิชาการได้ตรงหรือถูกจุดในสิ่งที่ตนเองขาด เช่น ขณะนี้ทางศูนย์เมล็ดพันธุ์ เข้าไปทำงานต่อกับ ต.คูขาด ต.ตะโก และ ต.พุดซา ที่สนใจทำในเรื่องเมล็ดพันธุ์ ซึ่งถือว่าสำเร็จเพราะเป็นการบูรณาการหน่วยงานให้เข้าถึงพื้นที่ได้จริง และสำนักงานเกษตรจังหวัด มองว่าหน่วยงานราชการหลายหน่วยงานจะมีแผนการทำงานของแต่ละหน่วยงาน ตามระยะเวลาของโครงการที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน เมื่อเกษตรกรไปรับความรู้มาและมีการพัฒนาต่อยอดเป็นเรื่อง ที่ดี ตอนนี้สมาชิกเกษตรกรในศูนย์มีการเชื่อมโยงกันเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ในระดับจังหวัดยังมีศูนย์บริการชาวนาในระดับจังหวัด นอกจากนี้ที่ผ่านมาระยะเวลาที่ผ่านมาเรามีการประเมินผลในทุกระยะของโครงการ

ภาคประชาชน

ภาคประชาชนโดย ตัวแทนจากตำบลคูขาด และตำบลพุดซา มีความเห็นว่าอยู่ ระดับ 3 ในเรื่องความรู้ ทางตำบลพุดซา มีหน่วยงานศูนย์เมล็ดพันธุ์ เกษตรจังหวัด และประมง เข้ามาช่วยเหลือในเรื่องความรู้ โดยเข้าไปทำงานเชิงลึกกับพื้นที่เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์เข้าไปให้ความรู้แล้ว 3-4 ครั้งแล้ว มีการให้ความรู้ในหลายเรื่อง รวมทั้งมีการให้แนวทางปฏิบัติกับเกษตรกร มองว่าหน่วยงานราชการให้ความใส่ใจ **ส่วนตำบล คูขาด** มองว่าในด้านความรู้ ทางโครงการยังให้ความรู้ได้เฉพาะกลุ่มที่อยู่ในโครงการ ยังไม่กว้างพอเมื่อเทียบกับตำบลทั้งหมดในจังหวัดนครราชสีมา เพราะจังหวัดมีพื้นที่ขนาดใหญ่ พื้นที่ในโครงการจำนวน 30 ตำบล จากทั้งหมดประมาณ 300 กว่าตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ตำบลอื่นยังไม่รู้เหมือนเราที่ได้ ควรมีการขยายผลด้านความรู้และการถ่ายทอด มองว่าคณะทำงานเรายังขยายได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากมีการกิจกรรมมากและมีการปฏิบัติงานประจำ เพราะมองว่าในเรื่องความรู้ แต่ละตำบลยังมีความรู้ต่างกัน มาก (บางตำบลมีความรู้อยู่มาก แต่ในขณะเดียวกันบางตำบลมีความรู้น้อยมาก)

ทีมเลขานุการโครงการ

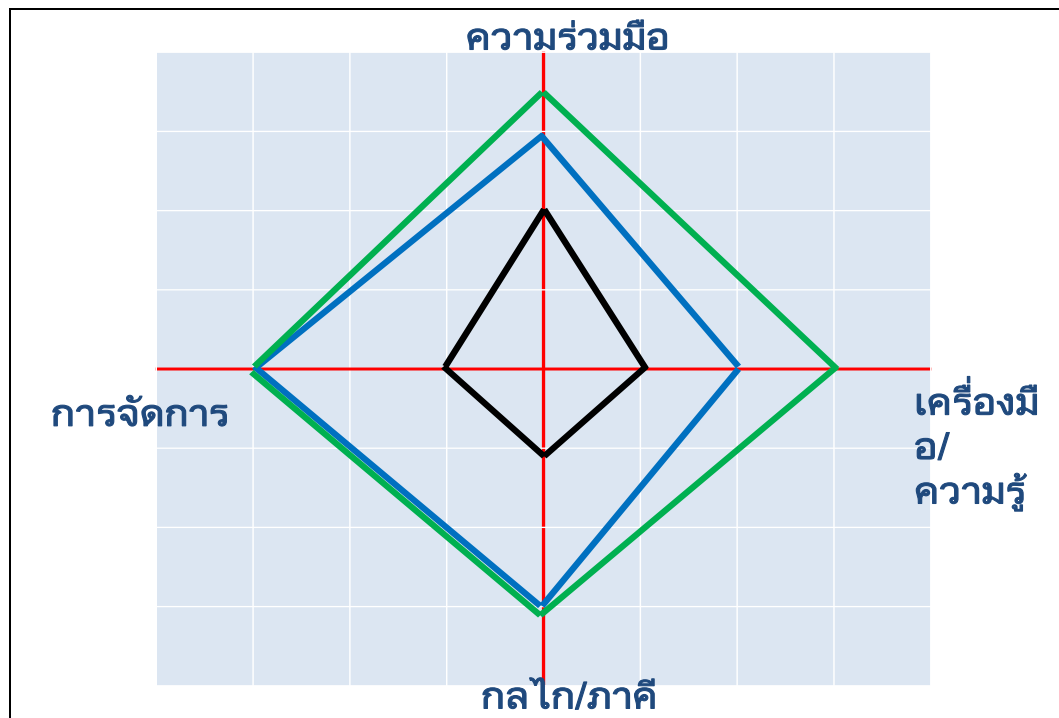
เห็นควรอยู่ ระดับ 3 เนื่องจากโครงการได้นำความรู้จากภาคส่วนต่าง ๆ ได้ใช้โอกาสและความรู้ของภาคส่วนต่างๆ ผ่านเวทีในการสื่อสารโดยตรงต่อเกษตรกรจำนวน 50 ครัวเรือนต่อตำบล บางตำบล เช่นที่ ต. บัวลาย นายอำเภอให้ความสำคัญมาก หรือกรณีปลัดอำเภอเฉลิมพระเกียรติ เวลาบรรยายจะพูดถึงวิสัยทัศน์เรื่องข้าวของตำบล ทำให้เรามีโอกาสในการต่อยอดเพิ่มเติมความรู้ (ความรู้ในประเทศไทยมีมาก แต่โครงการนี้เป็นการนำความรู้ไปถึงตัวเกษตรกรอย่างแท้จริง) แต่อาจจะมีการจำกัดบ้างในเรื่องศักยภาพเรื่องความรู้ที่เราจะพัฒนาไปได้มากกว่านี้ โดยด้านความรู้ที่เราให้กับพื้นที่ ทำให้เกษตรกรรู้ว่ามีความรู้และแหล่งข้อมูลตรงไหน ส่วนข้อมูลในพื้นที่ระดับอำเภอ ระดับตำบล ยังสร้างให้มีการบูรณาการข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูลได้ไม่พอ วิธีการที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ต้องรู้ตัวพื้นที่ (การนำความรู้ในระดับพื้นที่ไปใช้ให้เกิดพลัง และสู่การแก้ไขปัญหา เช่นการรวบรวมองค์ความรู้ในพื้นที่ให้เป็นระบบอย่างเข้าใจ) มีการถ่ายทอด มีผู้ถ่ายทอด มีการใช้ข้อมูลขับเคลื่อนด้วยพลังข้อมูล พลังความรู้

ผู้ติดตามประเมินผลจากทีมกลางสกว. ได้แสดงความคิดเห็นถึงความรู้ที่เราให้กับเกษตรกรในโครงการเป็นความรู้ ในเชิงการให้ความรู้กับกลุ่มเกษตรกร แต่ความรู้ในเชิงการปฏิบัติการ หรือการฝึกปฏิบัติจริง มีหรือไม่อย่างไร

สำนักงานเกษตรจังหวัด ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ความรู้เชิงการปฏิบัติการนั้นทางเกษตรจังหวัด มีวิธีการไปสู่การปฏิบัติการจริงโดยมีโครงการโรงเรียนเกษตรกร ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติการจริงแต่ละสัปดาห์ มีถ่ายทอดตรงนี้ เกี่ยวกับวิชาการที่กลุ่มเกษตรกรยังขาดอยู่ มีตำรา โดยให้เกษตรกรประสานกับเกษตรอำเภอ เพื่อดำเนินการต่อ มีการติดตามประเมินผลโดยดูแปลงและเอามาวิเคราะห์ร่วมกัน ดูระบบดิน ดูระบบน้ำ โรคแมลง ดูอายุข้าว สรุปก็คือการดูลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ซึ่งจะไปสู่การใช้ปุ๋ยอะไรที่เหมาะสม โดยเกษตรกรสามารถประสานงานกับเกษตรอำเภอหรือเกษตรตำบลเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ได้ (แต่บางพื้นที่อาจไม่ต้องการเนื่องจากหากมีกลุ่มที่เข้มแข็ง สามารถรวมกลุ่มและเรียนรู้ด้วยตัวเอง ผ่านปราชญ์ชาวบ้านได้เอง)

เมื่อวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกระบวนการขับเคลื่อนโครงการวิจัย ความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมาในช่วงระยะเวลา 18 เดือนที่ดำเนินโครงการทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่ดีเป็นลำดับตามระยะเวลา โดยคณะผู้วิจัยเห็นควรให้ค่าระดับคะแนน ดังนี้ 1). ด้านความร่วมมือ ระดับ 3.5 คะแนน 2). ด้านการจัดการระดับ 3 คะแนน 3). ด้านกลไก/ภาควิชา ระดับ 3.5 คะแนน และ 4). ด้านความรู้/เครื่องมือ ระดับ 3 คะแนน ซึ่งคณะผู้วิจัยยังมีความเห็นว่าการขับเคลื่อนความร่วมมือเพื่อให้เกิดการทำงานในการแก้ไขปัญหาใน

การพัฒนาพื้นที่อย่างแท้จริงจะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและ ะตลอดไปถึงโครงการจะสิ้นสุด
กระบวนการแล้วแต่การทำงานขับเคลื่อนในพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานภาคีต่างๆคงดำเนินต่อไป

ภาพที่ 4.6 กราฟวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงจังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

1.สรุปบทเรียนการขับเคลื่อนงานวิจัย

การดำเนินโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดนครราชสีมา รูปแบบของโครงการเป็นโครงการวิจัยและพัฒนา ใช้ระยะเวลา 18 เดือนในการดำเนินโครงการ เน้นการทำงานบูรณาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ (Area Based Collaborative Research: ABC) โดย คณะทำงานวิจัยของจังหวัดนครราชสีมา ร่วมกับภาคีในพื้นที่ได้ดำเนินการที่ถือได้ว่ามีทั้งด้านการประสบความสำเร็จ จต้องค์ความรู้ในการต่อยอดการพัฒนาในพื้นที่รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1.1 สรุปความสำเร็จและองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและพัฒนา

1.1.1 ด้านความร่วมมือ

การดำเนินงานด้านความร่วมมือของจังหวัดนครราชสีมา ในช่วงแรกเป็นช่วงของการทำการเรียนรู้ระหว่างทีมคณะทำงานและภาคีที่จะร่วมดำเนินการในพื้นที่ คณะนักวิจัยจะต้องเข้าไปประสานงานชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการกับภาคีทุกภาคส่วนโดยได้รับความร่วมมือในระดับปานกลางและยังมีความล่าช้าในการประสานงานอยู่มาก และได้เริ่มพัฒนาจนเกิดการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างภาคีใช้การประสานงานแบบเชิงรุกเข้าไปร่วมทำงานด้านต่างๆ ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ทำให้เกิดความคุ้นเคยระหว่างบุคคลและหน่วยงานการทำงานเป็นลำดับขั้นตอนได้รับความร่วมมือมากขึ้น กระทั่งระยะ 6 เดือนสุดท้าย(18 เดือน) ในการดำเนินโครงการได้รับความร่วมมือในระดับมากจากทุกภาคส่วนมีการประสานการทำงานร่วมระหว่างภาคีหลัก อย่างต่อเนื่องและได้นำผลการทำงานเข้าสู่ความร่วมมือในการทำงานแก้ปัญหาของพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา โดยมีแผนปฏิบัติการร่วมกันของทุกภาคีหลัก

1.1.2 ด้านกลไก/ภาคี

การดำเนินงานด้าน กลไก/ภาคีในของจังหวัดนครราชสีมา ช่วงแรก จะเห็นได้ว่า ระดับหัวหน้าส่วนราชการของภาคีในพื้นที่ยังให้ความสำคัญกับโครงการน้อยต้องใช้ความพยายามในการพัฒนาความสัมพันธ์กับภาคีต่างๆใช้กลไกการพัฒนาโดยใช้คำสั่งเพื่อแต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุนโครงการ เมื่อดำเนินการโดยมีคำสั่งจากผู้ว่าราชการจังหวัดการดำเนินงานได้ค่อยๆพัฒนามีกลไกความร่วมมือการทำงานจากภาคีต่างๆในพื้นที่มากขึ้นของทุกภาคส่วนมีความเป็นมิตรกันมากขึ้นในระดับบุคคลและองค์กรผลจากการทำงานร่วมกันภายใต้กลไกความร่วมมือประสบความสำเร็จจากภาคีหลักซึ่งประกอบไปด้วย สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าววนนครราชสีมา สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา รวมถึงภาครองในแต่ละพื้นที่มีบทบาทความสัมพันธ์มีการพึ่งพากันด้านต่างๆเพื่อขับเคลื่อนงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

1.1.3 ด้านการจัดการ

การดำเนินงานด้านการจัดการในช่วงแรกมีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานได้มีการวางแผนการทำงานร่วม ระหว่างคณะทำงานโครงการวิจัย กับภาคีต่างๆมีการวางแผนการทำงานร่วม กันโดยมีภาคส่วนระดับอำเภอ ระดับตำบล ระดับจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วม การขับเคลื่อนทำงานด้วยกันมีการจัดการระดับการขับเคลื่อนองค์ความรู้ จากภาคีต่างๆเข้าไปสู่ภาคประชาชนและทุกภาคส่วนด้วยกระบวนการวิจัย

1.1.4 ด้านความรู้/เครื่องมือ

การดำเนินงานด้านความรู้และเครื่องมือ ได้มีการรวบรวมองค์ความรู้จากหน่วยงานต่างๆและสถาบันการศึกษา วางแผนการใช้เครื่องมือเพื่อตอบโจทย์การวิจัย และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม จัดทำเอกสารคู่มือของโครง การ ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ เริ่มมีการพัฒนาเครื่องมือให้ตอบโจทย์บรรลุตามวัตถุประสงค์มีการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับพื้นที่มากขึ้นมีการจัดการความรู้มี การประชุมรวบรวมความรู้เป็นระยะระหว่างคณะทำงานทุกระดับ และมีการปรับใช้เครื่องมือให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างภาคีหลักโดยเฉพาะสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา

1.1.5 ผลการศึกษา(จากการใช้เครื่องมือ)

ผลจากการใช้เครื่องมือ ทำให้ได้ข้อมูล ต้นทุนการผลิตข้าวในภาพรวม ของเกษตรกรที่สามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นต้นทุนมากที่สุด คือ ค่าปุ๋ย ซึ่งเฉลี่ยแล้วคิดเป็นร้อยละ 29 รองลงมา คือ ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว) คิดเป็นร้อยละ 26 ค่าเตรียมที่ดิน ซึ่งได้แก่ ค่าไถและไถแปร ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 23 และค่าจ้างแรงงานกับค่าเมล็ดพันธุ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน อยู่ที่ร้อยละ 11 ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรยังมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวโดยไม่ใช้สารเคมีหรือการทำเกษตรปลอดภัยจะทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนในการผลิตข้าวได้

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการควม ร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 74 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสุมตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่สำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 36 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกร ที่ร่วมโครงการร้อยละ 80 จะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูการผลิต โดย ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ และต้องการให้มีการส่งเสริมเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าวใช้เอง

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยข้อมูลที่วิเคราะห์ได้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงเกษตรกรเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรนำความรู้ที่ได้ไปทบทวนร่วมกับองค์ความรู้เดิมของเกษตรกร ทำการปรับปรุงแบบแผนการทำนาข้าวของครัวเรือน พัฒนาเป็นครัวเรือนผลิตข้าวปลอดภัย และมีผลผลิตข้าวปลอดภัยพอเพียงต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 94

นอกเหนือจากการใช้แบบประเมินผลการนำความรู้ไปใช้ในการปรับปรุงการผลิตของเกษตรกรแล้ว คณะทำงานได้ให้เกษตรกรเป้าหมายที่ร่วมโครงการได้ฝึกการบันทึกแบบ GAP02 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่การผลิตข้าวปลอดภัยและพืชอื่นๆให้ได้มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยทางอาหารและเพิ่มรายได้ต่อไปโดยแบบบันทึก GAP02 ดังกล่าวจะจัดทำเป็นฐานข้อมูลไว้ที่ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยในระดับตำบล

1.1.6 การพัฒนาศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนาการผลิตข้าวปลอดภัย จังหวัดนครราชสีมา

สำหรับการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารและถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตข้าวปลอดภัย แก่เกษตรกรหรือผู้สนใจ นั้นทั้งในระดับพื้นที่ตำบลและระดับจังหวัด ได้ใช้กระบวนการบูรณาการทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้มีส่วนร่วม โดยมีภาคีหลักดำเนินงานพื้นที่ ประกอบด้วย

ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เกษตรจังหวัดนครราชสีมา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา นายอำเภอ เกษตรอำเภอ ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานเกษตรตำบล และเกษตรกรที่ร่วมโครงการ **ส่วนภาคีสันับสนุน** ในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ฯ ประกอบด้วย คณะทำงานโครงการระดับจังหวัด คณะทำงานโครงการระดับอำเภอ และหน่วยงานราชการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

ในการดำเนินงานจัดตั้งศูนย์นั้น ในระดับพื้นที่ตำบลได้ศูนย์ที่มีศักยภาพจำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย ตำบลคูขาด ตำบลช้างทอง และตำบลจั่ว ส่วนศูนย์การเรียนรู้ระดับจังหวัดจัดตั้งร่วมกับศูนย์บริการข้าว และชาวนา ณ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา

1.1.7 องค์การบริหารส่วนตำบลต้นแบบ และครัวเรือนต้นแบบ

กระบวนการได้มาซึ่ง อบต.ต้นแบบ มีการวางแผนการดำเนินโครงการ โดยคณะทำงานได้มีกระบวนการถอดบทเรียนเป็นลักษณะการวิจัย โดยใช้ชื่อเรื่อง “กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาเกษตรกรตำบลคูขาด อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา” ได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคประชาชน โดยมี ภาคีหลักดำเนินงานพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เกษตรจังหวัดนครราชสีมา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา นายอำเภอ เกษตรอำเภอ ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานเกษตรตำบล และเกษตรกรที่ร่วมโครงการ **ส่วนภาคีสันสนับสนุน** ในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ฯ ประกอบด้วย คณะทำงานโครงการระดับจังหวัด คณะทำงานโครงการระดับอำเภอ และหน่วยงานราชการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา รูปแบบของศูนย์การเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยในตำบลคูขาดที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการวิจัย ฯ เป็นจุดเรียนรู้แปลงเกษตรในการผลิตข้าวปลอดภัย ฉางเก็บข้าวเปลือก ศูนย์ข้าวชุมชนที่เป็นศูนย์เรียนรู้การเกษตรปลอดภัย

ส่วนครัวเรือนต้นแบบได้เกิดข้อค้นพบครัวเรือนต้นแบบที่เป็นตัวอย่างของปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อการลดต้นทุนการผลิต และการดำเนินชีวิตครอบครัวตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาพื้นที่ ได้แก่ 1).นายองอาจ ปะโมนะตา ตำบลตะโก อำเภอห้วยแถลง 2). นางคำหาญ พิรักษา ตำบลคูขาด อำเภอคง และ 3).นายจันทร์ บุตรนันท์ ตำบลพุดซา อำเภอเมืองนครราชสีมา

1.2 ปัญหาและอุปสรรค

1.2.1. ในการประสานความร่วมมือและทำความเข้าใจกับหน่วยงานภาคีต่างๆในพื้นที่พบว่า หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจกับการดำเนินงานโครงการมากขึ้นพอสมควรถึงประโยชน์ที่จะเกิดจากกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่และประโยชน์ที่หน่วยงานภาคีต่างๆจะได้รับเมื่อดำเนินโครงการร่วมกัน

1.2.2. เนื่องจากว่าจังหวัดนครราชสีมาที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ทำให้การติดต่อประสานงาน และการเดินทางเกิดความล่าช้า โดยเฉพาะการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาคีต่างในแต่ละพื้นที่

1.2.3. ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนมากจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับตัวบุคคลมากกว่าบริบททั่วไป โดยภาพรวมการดำเนินงานในระยะนี้ แต่ละภาคส่วนและแต่ละพื้นที่เริ่มที่จะเข้าใจรายละเอียดโครงการและประโยชน์ที่พื้นที่จะได้รับแล้วยินดีที่จะช่วยเหลือเต็มที่ในทุกๆด้าน แต่ถ้าเป็นด้านกายภาพในรอบปีการผลิตนี้พบว่า เกิดปัญหาภัยแล้งอย่างรุนแรงในหลายพื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมา ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมโครงการเท่าที่ควร

1.2.4. ปัญหาในการดำเนินการตามกิจกรรมแผนการดำเนินงานของโครงการได้มีการปรับเปลี่ยนในหลายกิจกรรมเนื่องจากในการวิเคราะห์ร่วมกันทั้งคณะทำงานวิจัยของโครงการ และการเข้าร่วม วิเคราะห์การใช้เครื่องมือกับนักวิจัยส่วนกลางของ สกว. การทำงานของจังหวัดนครราชสีมาจำเป็นต้องปรับการใช้เครื่องมือเพื่อให้ตอบโจทย์เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยให้ได้

1.3 การต่อยอดขยายผลการวิจัย

จากการดำเนินโครงการได้เกิดการประสานความร่วมมือการทำงานร่วมกับภาคีหน่วยงานต่างๆในพื้นที่ทั้งภาคีหลักและภาคีรอง เมื่อโครงการวิจัยได้สิ้นสุดลงเป็นที่น่ายินดีในบางส่วนที่ได้มีการขยายผลต่อ เช่น

1.3.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ตั้งงบประมาณประจำปี พ.ศ 2557 เพื่อการอบรมให้ความรู้ในการสร้างเครือข่ายผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจำนวน 2 กลุ่มร่วมกับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา งบประมาณ 50,000 บาท กลุ่มที่ 1 ระหว่างวันที่ 15-16 มกราคม 2557 กลุ่มที่ 2 ระหว่างวันที่ 28-29 มกราคม รวมจำนวนทั้งสิ้น 90 คน

1.3.2 การพัฒนาบุคลากร จากสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา และสถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา โดยมีข้อตกลงร่วมกันที่จะพัฒนาบุคลากรในการเข้าเรียนในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ในสาขาที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยร่วมกันเขียนข้อเสนอโครงการวิจัย ส่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) งบประมาณมุ่งเป้าประจำปี 2557 เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในแผนงานวิจัยเรื่อง **การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพศูนย์ข้าวชุมชน ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าเพิ่มข้าวอย่างยั่งยืน** ประกอบไปด้วย 3 โครงการย่อยดังนี้

ชื่อโครงการวิจัยย่อยที่ 1 กลไกการเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวของศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

ชื่อโครงการวิจัยย่อยที่ 2 การผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิต และมูลค่าเพิ่มข้าวอย่างยั่งยืนของศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดนครราชสีมาด้วยเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ (GIS)

ชื่อโครงการวิจัยย่อยที่ 3 การสร้างต้นแบบการใช้ประโยชน์จากศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดนครราชสีมาเพื่อพัฒนาการผลิตข้าวให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพสูงขึ้นเพื่อการค้าข้าวอย่างยั่งยืน

1.3.3 สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีทรโนโครงการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีสู่สากล จำนวน 25,768,000 บาท โดยได้แยกกิจกรรม ดังนี้

1. การฝึกอบรมเกษตรกรในการเพิ่มผลผลิตข้าว	งบประมาณ 3,450,160 บาท
2. การศึกษาดูงานการลดต้นทุนการผลิตข้าว	งบประมาณ 8,204,000 บาท
3. การสนับสนุนปุ๋ยอินทรีย์	งบประมาณ 980,000 บาท
4. การสนับสนุนสารจุลินทรีย์เข้มข้นเพื่อปรับปรุงดิน	งบประมาณ 8,400,000 บาท
5. ค่าตรวจแปลงข้าวหอมมะลิตามมาตรฐาน GAP	งบประมาณ 480,000 บาท
6. จัดมหกรรม “ชาวนาไทยไป AEC ปี 2557”	งบประมาณ 3,000,000 บาท
7. เพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	งบประมาณ 240,000 บาท
8. ติดตามประเมินผล	งบประมาณ 1,013,840 บาท

โครงการดังกล่าวเป็นผลส่วนหนึ่งจากงานวิจัยที่ช่วยการ ผลักดันให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว จากกลุ่มเป้าหมายในโครงการวิจัยได้เข้าสู่มาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้น จำนวน 400 ราย

1.3.4 สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมาได้อนุมัติงบประมาณ 1,500,000 บาท เพื่อจ้างมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นที่ปรึกษาทำวิจัยเรื่อง การเพิ่มศักยภาพการผลิตและการแปรรูปผลผลิตข้าวหอมมะลิทุ่งสัมฤทธิ์ ประจำปีงบประมาณ 2557 โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาได้มอบหมาย ผศ.วาสนา ภาณุรักษ์ เป็นหัวหน้าคณะนักวิจัยในการทำงานโครงการดังกล่าว เพื่อจะได้เป็นการทำงานวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

1.3.5 สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา สนับสนุนโครงการบ่อน้ำในไร่นาให้กับกลุ่มเกษตรกรที่ร่วมโครงการสำหรับผู้สนใจ และสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด น้ำหมักพด. เป็นต้น

1.3.6 ได้รับการประสานความขอความร่วมมือจากองค์การการตลาดเพื่อเกษตรกร และ สมาพันธ์เกษตรกรจังหวัดนครราชสีมา ร่วมจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ เรื่องข้าวโคราช ภายใต้การดำเนินโครงการวิจัยความร่วมมือในการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ 5-9 มีนาคม 2557 ณ ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

1.3.7 บทความเรื่อง ความร่วมมือในการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา ได้รับการตอบรับเพื่อนำเสนอในงานประชุมสัมมนาและนิทรรศการวิชาการนานาชาติ ครั้งที่10 เรื่อง “เครือข่ายความรู้เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในประชาคมอาเซียน ” “ASEAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability” ระหว่าง วันที่ 8-12 พฤษภาคม 2557 ณ Mandalay Hill Resort Hotel สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

1.3.8 บทความเรื่อง Community Participation in Good Agriculture Practice Rice to Strengthen the Food Stability and Increase Family's Income under Sufficiency Economy Philosophy: Case Study of Agriculturists at Tambon Khukad, Khong District, Nakhon Ratchasima Province ได้รับการตอบรับเพื่อนำเสนอในการประชุม The SIBR-RDINRRU 2014 Hong Kong Conference will be held on September 27-28, 2014, in Hong Kong.

2. ข้อเสนอแนะต่อการวิจัย

2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1.1. ควรใช้นโยบายการดำเนินงานเชิงบูรณาการทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาชน ภาคองค์กรรัฐ / เอกชน และภาควิชาการ เนื่องจากภาควิชาการไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความเป็นกลาง จึงสามารถเป็นผู้ประสานงานระหว่างภาครัฐ/เอกชน และภาคประชาชนด้วยข้อมูลทางวิชาการ การบริหารจัดการ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร

2.1.2 การดำเนินงานเพื่อพัฒนาจังหวัดเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเกษตรควรใช้นโยบายการดำเนินงานด้วยการวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่เป็นต้นแบบสำหรับการขับเคลื่อนโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร เนื่องจากการวิจัยจะทำให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง บ่งชี้ถึงปัจจัยถึงสาเหตุปัญหาที่แท้จริงของการเกษตร และนำข้อมูลนั้นมาขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการเกษตรได้บรรลุเป้าหมาย

2.1.3. ควรมีนโยบายสนับสนุนการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ ด้วยการให้ทุนการศึกษา หรือทุนอบรมแก่เกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่ชุมชน เพื่ อสืบทอด สานต่อ และยกระดับอาชีพการเกษตรภายใต้มิติใหม่ของการเกษตรโลกาภิวัตน์

2.1.4. ควรมีนโยบายสนับสนุนเกษตรกรปลูกข้าวให้ได้มาตรฐาน GAP ด้วยการให้ความรู้ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การให้ทุนสนับสนุน การโฆษณาประชาสัมพันธ์ข้าวมาตรฐาน GAP หรือการให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ ด้านการปลูกข้าวให้ได้มาตรฐาน GAP แก่เกษตรกร เพื่อสร้างศักยภาพความสามารถในการแข่งขันการค้าข้าวในตลาดสากล

2.1.5. เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้มาตรฐาน และปริมาณเมล็ดพันธุ์ ดังนั้นจึงควรมีนโยบายสนับสนุนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวในการเสริมสร้าง เพิ่มพูน พัฒนา ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวได้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

2.1.6. เนื่องจากการผลิตข้าวปลอดภัยเป็นเป้าหมายสำคัญในการบริโภคและการค้าข้าว ดังนั้นจึงควรมีนโยบายสนับสนุนการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง การพัฒนาข้าวพันธุ์พื้นเมืองให้สอดคล้องกับภาวการณ์ของตลาด ความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากข้าวพันธุ์พื้นเมืองมีคุณสมบัติความต้านทานโรคสูง ซึ่งจะสามารถลดการใช้สารเคมี สนับสนุนการผลิตข้าวปลอดภัย และสร้างอัตลักษณ์ของข้าวเฉพาะพื้นที่ได้ เป็นการส่งเสริมและขยายตลาดพิเศษเฉพาะ(Niche Market) สำหรับกลุ่มผู้บริโภคตลาดพิเศษเฉพาะต่อไป

2.2 ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยและพัฒนาต่อไปในพื้นที่

ถ้าจะทำวิจัยต่อควรทำในประเด็นที่ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรายงาน วิจัยเชื่อมกับแผนพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา และดำเนินการต่อในประเด็นที่ไม่สมบูรณ์ในระยะเวลาที่ผ่านมา เช่น การเสริมสร้างศักยภาพศูนย์การเรียนรู้และเครือข่ายการผลิตข้าวปลอดภัย การส่งเสริมเพื่อลดต้นทุนการผลิตในด้านการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมี การส่งเสริมและพัฒนาเพื่อการแปรรูปข้าวโคราชสู่การเป็นเมือง Food Valley และครัวของโลก เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. 2554. ประกาศสำนักทะเบียนกลาง ณ วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ .
- กรมทรัพยากรธรณี. 2552. รายงานชนิดแร่ในจังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา. สีสลาภรณ์ บัวสาย.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา. 2554. รายงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา 2554. นครราชสีมา .
- สำนักงานชลประทานจังหวัดนครราชสีมา. 2554. โครงการชลประทานนครราชสีมา ปี 2554. นครราชสีมา .
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครราชสีมา. 2553. รายงานสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติจังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา : ผู้แต่ง.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2553. รายงานทรัพยากรดินของจังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา. 2554. รายงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา 2554. นครราชสีมา.
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา. 2554. รายงานอุตสาหกรรมนครราชสีมา 2554. นครราชสีมา .
- สถานีอุตุนิยมวิทยานครราชสีมา. 2554. รายงานอุตุนิยมวิทยานครราชสีมา 2554. นครราชสีมา.

ข้อมูลจากการใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เกษตรกร

1. แบบเก็บข้อมูลสถานการณ์ข้าวเกษตรกรผู้ปลูกข้าวจำนวน 1,500 คนจาก 30 ตำบลในพื้นที่ 15 อำเภอ เก็บข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม – เดือนกันยายน 2555
2. แบบประเมินผลความรู้เกษตรกร ผู้เข้าร่วมโครงการใช้ระหว่างกรอบรมให้ความรู้เกษตรกรระหว่างเดือนตุลาคม 2555-เดือนกุมภาพันธ์ 2556 จำนวน 1,500 คน จาก 30 ตำบลในพื้นที่ 15 อำเภอ
3. แบบประเมินและติดตามผลเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม-เดือนตุลาคม 2556 จำนวน 1,124 คนจาก 24 ตำบล ในพื้นที่ 15 อำเภอ

คำสั่งจังหวัดนครราชสีมา

ที่ ๒๗๙๕ / ๒๕๕๕

เรื่อง แต่งตั้งทีมบูรณาการและคณะทำงานสนับสนุนโครงการ ความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย
เพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา

ด้วยจังหวัดนครราชสีมา โดยหน่วยงานราชการ หน่วยงานวิชาการ และภาคประชาสังคม ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยและความร่วมมือเชิงวิชาการจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) เพื่อดำเนินโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ โดยใช้แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่(Area-Based Collaboration หรือ ABC) เป็นแนวทางการดำเนินโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจต่อองค์ความรู้การการผลิตข้าวปลอดภัย(GAP) เกษตรกรสามารถผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อการบริโภคและเพิ่มรายได้ของครอบครัวจากการลดต้นทุนการผลิต สนับสนุนให้ครัวเรือนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดละการใช้ปุ๋ยเคมี/สารเคมี หันไปทำการผลิตที่มีความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินโครงการโดยเน้นการพัฒนากลไกในพื้นที่เพื่อสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหารือกัน การพัฒนาข้อมูลและองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหาโดยกระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือน/การบันทึกการผลิตข้าวของเกษตรกร การจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่โดยกระบวนการแผนชุมชน เป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุตามวัตถุประสงค์ จังหวัดนครราชสีมาจึงแต่งตั้งทีมบูรณาการและคณะทำงานสนับสนุนโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา ดังต่อไปนี้

ก. คณะที่ปรึกษา

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา	ที่ปรึกษา
๒. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	ที่ปรึกษา
๓. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	ที่ปรึกษา
๔. ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)	ที่ปรึกษา
๕. รศ.ดร.ณภัทร น้อยน้ำใส มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	ที่ปรึกษา
๖. นายจันทร์ที ประทุมภา ปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดนครราชสีมา	ที่ปรึกษา

มีหน้าที่

๒๙. ประธานหมอดินจังหวัดนครราชสีมา	คณะทำงาน
๓๐. นายสมศักดิ์ บุญเสริม ผู้ประสานงาน สกว.	คณะทำงาน
๓๑. หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์สำนักงานจังหวัดฯ	คณะทำงานและเลขานุการ
๓๒. หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา	คณะทำงานและเลขานุการ
๓๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วาสนา ภาณุรักษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	คณะทำงานและเลขานุการ
๓๔. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบงานข้าว สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕. นางพิมพ์พรณ บุญเสริม นักวิจัยโครงการ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๖. นางเกียรติสุดา เพ็ชรประยูร	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่

๑. บูรณาการและเชื่อมโยงความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ตามแนวทางความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา และให้ดำเนินการควบคู่กับโครงการบำบัดทุกข์บำรุงสุข ABC จังหวัดนครราชสีมา (การพัฒนาพื้นที่ หรือ Area-Based Collaboration - ABC)
๒. ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ เป้าหมาย/แนวทางการดำเนินงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๓. ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากร ความรู้ คู่มือ และงานวิชาการต่างๆ
๔. ติดตาม สนับสนุนกระบวนการพัฒนาโครงการพื้นที่นาร่อง
๕. ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่แนวทางการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๕

กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

ช.น.

(นายชวน ศิรินันท์พร)

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

คำสั่งจังหวัดนครราชสีมา

ที่ ๒๙๐๐ / ๒๕๕๕

เรื่อง แต่งตั้งทีมบูรณาการและคณะทำงานสนับสนุนโครงการ ความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย
เพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา

ด้วยจังหวัดนครราชสีมา โดยหน่วยงานราชการ หน่วยงานวิชาการ และภาคประชาสังคม ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยและความร่วมมือเชิงวิชาการจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) เพื่อดำเนินโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ โดยใช้แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่(Area-Based Collaboration หรือ ABC) เป็นแนวทางการดำเนินโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจต่อองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย(GAP) เกษตรกรสามารถผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อการบริโภคและเพิ่มรายได้ของครอบครัวจากการลดต้นทุนการผลิต สนับสนุนให้ครัวเรือนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี/สารเคมี หันไปทำการผลิตที่มีความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินโครงการโดยเน้นการพัฒนากลไกในพื้นที่เพื่อสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน การพัฒนาข้อมูลและองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหาโดยกระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือน/การบันทึกการผลิตข้าวของเกษตรกร การจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่โดยกระบวนการแผนชุมชน เป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุตามวัตถุประสงค์ จังหวัดนครราชสีมาจึงแต่งตั้งทีมบูรณาการและคณะทำงานสนับสนุนโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา ดังต่อไปนี้

ก. คณะที่ปรึกษา

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา	ที่ปรึกษา
๒. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	ที่ปรึกษา
๓. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	ที่ปรึกษา
๔. ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)	ที่ปรึกษา
๕. รศ.ดร.ณภัทร น้อยน้ำใส มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	ที่ปรึกษา
๖. นายจันทร์ที ประทุมภา ปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดนครราชสีมา	ที่ปรึกษา

มีหน้าที่

๑. ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินงานตามแนวทางความร่วมมือ ส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตาม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา และให้ดำเนินการควบคู่กับโครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ABC จังหวัดนครราชสีมา (การพัฒนาพื้นที่ หรือ Area-Based Collaboration - ABC)
๒. ประสานความร่วมมือกับ สกว.ในการบูรณาการและเชื่อมโยงความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่เพื่อ แก้ไขปัญหาความยากจนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา

ข. คณะทำงานระดับอำเภอ

๑. นายอำเภอจักราช	หัวหน้าคณะทำงาน
๒. ท้องถิ่นอำเภอ	คณะทำงาน
๓. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน/ตำบลหนองขาม/ตำบลทองหลาง	คณะทำงาน
๔. พัฒนาการอำเภอ	คณะทำงาน
๕. ปศุสัตว์อำเภอ	คณะทำงาน
๖. สาธารณสุขอำเภอ	คณะทำงาน
๗. ประมงอำเภอ	คณะทำงาน
๘. ประธานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านระดับอำเภอ	คณะทำงาน
๙. ประธานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบลหินโคน/ตำบลหนองขาม/ตำบลทองหลาง	คณะทำงาน
๑๐. หมอдинอำเภอ	คณะทำงาน
๑๑. เกษตรอำเภอ	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๒. นางพิมพ์พรรณ บุญเสริม นักวิจัยโครงการ	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๓. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบงานข้าว ระดับอำเภอ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. นักวิชาการเกษตร อบต.หินโคน/อบต.หนองขาม/อบต.ทองหลาง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่

๑. บูรณาการและเชื่อมโยงความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับคณะทำงานระดับจังหวัด
๒. ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ เป้าหมาย/แนวทางการดำเนินงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๓. ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ ความรู้ คู่มีอ สถานที่ในการดำเนินงาน
๔. ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานความร่วมมือระหว่างคณะทำงานระดับจังหวัด และเกษตรกรอาสาสมัครเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่แนวทางการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งและพัฒนา หมู่บ้าน/ชุมชน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

(นายชยวุธ จันทร)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

เลขที่.....
ผู้สัมภาษณ์.....
วัน/เดือน/ปี.....

แบบสัมภาษณ์
สถานการณ์ผลิตข้าวของเกษตรกร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

[1] ชื่อ-สกุล				[2] อายุ	
[3] บ้านเลขที่		[4] หมู่บ้าน		[5] หมู่ที่	
[6] ตำบล			[7] อำเภอ		
[8] รหัสไปรษณีย์			[9] โทรศัพท์		
[10] อีเมลล์			[11] จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
[12] อาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว					

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต

[13] พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูก			
.....			
.....			
.....			
[14] น้ำที่ใช้ในการทำนาได้แก่			
.....			
.....			
.....			
[15] ที่นามีขนาดพื้นที่	ไร่	งาน	ตารางวา
[16] สิทธิการถือครองที่ดินเป็นที่ดินของตนเองหรือเป็นการเช่าเพื่อทำนา			
.....			
กรณีเช่า ค่าเช่าต่อปี.....			
[17] ต้นทุนการผลิต.....บาท/ปี		[18] จำนวนแรงงาน.....คน	
[19] ชนิด/สูตร ปุ๋ยที่ใช้.....		[20] ปริมาณปุ๋ยที่ใช้.....กระสอบ/ไร่	
.....			
.....			
.....			
.....			

ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการ

[21] แหล่งที่มาของพันธุ์ข้าวปลูก
.....
[22] วิธีการปรับปรุงและเตรียมดินก่อนการปลูกข้าว
.....
.....
.....
[23] ช่วงเวลาและวิธีการใส่ปุ๋ย
.....
.....
.....
[24] วิธีการในการจัดการน้ำในไร่นาใช้วิธีการใดและมีความเชื่อ พิธีกรรม หรือภูมิปัญญาใดที่เกี่ยวข้องบ้าง
.....
.....
.....
.....
[25] วิธีการและสารที่ใช้ในการกำจัดศัตรูข้าว
.....
.....
.....

[26] วิธีการในการปลูกข้าวใช้การหว่านหรือดำและมีความเชื่อหรือพิธีกรรมอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง

.....

.....

.....

.....

[27] วิธีการในเก็บเกี่ยวใช้วิธีใดและมีความเชื่อหรือพิธีกรรมอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง

.....

.....

.....

.....

[28] วิธีการในเก็บรักษาข้าวเปลือกใช้วิธีใดและมีความเชื่อหรือพิธีกรรมอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง

.....

.....

.....

[29] แหล่งจำหน่ายผลผลิต และราคาจำหน่ายในปีการผลิตที่ผ่านมา

.....

.....

[30] ปัญหา อุปสรรค หรือความต้องการความช่วยเหลือในการทำนา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมิน (ก่อนการอบรม)

การประชุมเชิงปฏิบัติการระดับตำบล

เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่อง บัญชีครัวเรือน การผลิตข้าวปลอดภัย และการปรับปรุงบำรุงดิน ภายใต้โครงการวิจัย
แบบบูรณาการเรื่อง “ความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของ
ครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา”

.....

คำชี้แจง โปรดเติมคำตอบลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1.1 เพศ

☐

ชาย

☐

หญิง

1.2 อายุ

☐

น้อยกว่า 30 ปี

☐

31 - 45 ปี

☐

46 - 60 ปี

☐

มากกว่า 60 ปี

1.3 ระดับการศึกษา

☐

ประถมศึกษา

☐

มัธยมศึกษา

☐

ปริญญาตรี

☐

สูงกว่าปริญญาตรี

☐

อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.4 อาชีพ

☐

เกษตรกร

☐

รับจ้างทั่วไป

☐

รับราชการ

☐

อื่นๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในการฝึกอบรม

รายการประเมิน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
วิธีทัศน์ ขับเคลื่อนประเทศด้วยพลัง “ข้อมูลและองค์ความรู้” เน้นนำ โครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ					
การปรับปรุงบำรุงดินเพื่อลดต้นทุนการทำนา และการเตรียมดินเพื่อ ปลูกข้าวปลอดภัย(GAP)					
หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในระบบการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน ข้าวปลอดภัย(GAP): Grain เน้นนำเอกสาร GAP01 & GAP02					
ข้อตกลงแนวปฏิบัติ GAP01&GAP02 ในฤดูกาลผลิตที่ผ่านมาและปี 2556/57					
กระบวนการ “บัญชีครัวเรือน”					

ขอขอบคุณในความร่วมมือจากทุกท่าน

โครงการวิจัยความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา

แบบประเมิน (หลังการอบรม)

การประชุมเชิงปฏิบัติการระดับตำบล

เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่อง บัญชีครัวเรือน การผลิตข้าวปลอดภัย และการปรับปรุงบำรุงดิน ภายใต้โครงการวิจัย
แบบบูรณาการเรื่อง “ความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของ
ครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา”

.....

คำชี้แจง โปรดเติมคำตอบลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1.1 เพศ

☐

ชาย

☐

หญิง

1.2 อายุ

☐

น้อยกว่า 30 ปี

☐

31 - 45 ปี

☐

46 - 60 ปี

☐

มากกว่า 60 ปี

1.3 ระดับการศึกษา

☐

ประถมศึกษา

☐

มัธยมศึกษา

☐

ปริญญาตรี

☐

สูงกว่าปริญญาตรี

☐

อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.4 อาชีพ

☐

เกษตรกร

☐

รับจ้างทั่วไป

☐

รับราชการ

☐

อื่นๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในการอบรม

รายการประเมิน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
วิธีทัศน์ ขับเคลื่อนประเทศด้วยพลัง “ข้อมูลและองค์ความรู้” เน้นนำ โครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ					
การปรับปรุงบำรุงดินเพื่อลดต้นทุนการทำนา และการเตรียมดินเพื่อ ปลูกข้าวปลอดภัย(GAP)					
หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในระบบการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน ข้าวปลอดภัย(GAP): Grain เน้นนำเอกสาร GAP01 & GAP02					
ข้อตกลงแนวปฏิบัติ GAP01&GAP02 ในฤดูกาลผลิตที่ผ่านมาและปี 2556/57					
กระบวนการ “บัญชีครัวเรือน”					

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในการฝึกอบรม

รายการประเมิน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. วิทยากรสร้างบรรยากาศการบรรยายได้เหมาะสมเพียงใด					
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการบรรยายนี้มากน้อยเพียงใด					
3. ท่านได้รับความรู้ แนวคิด ทักษะใหม่ๆ จากการบรรยาย เพียงใด					

4. เนื้อหาการบรรยายเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เพียงใด					
5. กิจกรรมภาคปฏิบัติเหมาะสมเพียงใด					
6. วิทยากรอบรมโดยรวมมีคุณภาพและประสิทธิภาพในการให้ความรู้ ทักษะ ให้แก่ท่านเพียงใด					
7. ท่านมีความพึงพอใจในการการฝึกอบรมครั้งนี้เพียงใด					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดอบรม

รายการประเมิน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. อาคารและสภาพแวดล้อมเหมาะสมต่อการฝึกอบรม					
2. รูปแบบการจัดห้องอบรม					
3. อุณหภูมิและการถ่ายเทอากาศ					
4. เสียง					
5. แสงสว่าง					
6. ความทันสมัยของอุปกรณ์/เครื่องมือ					
7. ความเพียงพอของอุปกรณ์/เครื่องมือ					
8. คุณภาพ/ปริมาณอาหารและเครื่องดื่ม					
9. ความสะดวกในการให้บริการต่างๆ ในการฝึกอบรม					
10. การดำเนินงานและประสานงานของฝ่ายจัดการอบรม					

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านอื่นๆ

5.1 หากมีการจัดอบรมครั้งต่อไป ท่านต้องการฝึกอบรมในหัวข้อใด

.....

ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือจากทุกท่าน
โครงการวิจัยความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัด
นครราชสีมา

แบบติดตามและประเมินผล เกษตรกรเป้าหมาย โครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าว
ปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
จังหวัดนครราชสีมา

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัดนครราชสีมา

สนับสนุนโดย..สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

1.1. ข้อมูลพื้นฐาน

1.1.1. ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี

1.1.2. ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

1.2. ลักษณะการถือครองพื้นที่นา (สามารถตอบได้หลายข้อ)

ลักษณะพื้นที่	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ลักษณะการครอบครอง
☐ พื้นที่เป็นของตนเอง		() โฉนด () นส.3 () สปก. () ภ.ทบ.5 () ส.ค. 1 () สาธารณะ () ไม่มีเอกสารสิทธิ์
☐ พื้นที่ของพ่อแม่ /ญาติ (ทำฟรี)		
☐ เช่าทำ		
★ หากเช่าทำโปรดระบุค่าเช่าอัตรา.....บาท/ไร่/ปี		

1.3. ระบบการใช้น้ำ (สามารถตอบได้หลายข้อ)

☐ น้ำฝน (ระหว่างเดือน.....ถึงเดือน.....)

☐ น้ำชลประทาน(ระหว่างเดือน.....ถึงเดือน.....)

☐ น้ำบาดาล (ระหว่างเดือน.....ถึงเดือน.....)

1.4. ลักษณะพื้นที่ทำกิน

- ☐ ที่ดอน ☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ลุ่มและที่ดอน

1.5. เงินทุนที่ใช้ในการทำนาของท่าน (สามารถตอบได้หลายข้อ)

- ☐ เงินทุนของตัวเอง
- ☐ เงินยืมจากญาติ/พี่น้อง/เพื่อน (ไม่มีดอกเบี้ย)
- ☐ เงินกู้(มีดอกเบี้ย) จาก
- ☐ ธกส. อัตราดอกเบี้ย...../ปี จำนวน.....บาท
 - ☐ ธนาคารอื่น อัตราดอกเบี้ย...../ปี จำนวน.....บาท
 - ☐ บริษัทเงินทุน ในระบบ อัตราดอกเบี้ย...../ปี จำนวน.....บาท
 - ☐ สหกรณ์ฯ อัตราดอกเบี้ย...../ปี จำนวน.....บาท
 - ☐ หน่วยงานราชการ อัตราดอกเบี้ย...../ปี จำนวน.....บาท
 - ☐ กองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ย...../ปี จำนวน.....บาท
 - ☐ กลุ่มออมทรัพย์/สัจจะสะสมทรัพย์ อัตราดอกเบี้ย...../ปี จำนวน.....บาท
 - ☐ กลุ่มอื่นๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชน อัตราดอกเบี้ย...../ปี จำนวน.....บาท
 - ☐ เงินกู้นอกระบบจากบุคคลทั่วไป อัตราดอกเบี้ย...../ปี จำนวน.....บาท
 - ☐ อื่นๆ (ระบุ).....อัตราดอกเบี้ย...../ปี จำนวน.....บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

2.1. วิธีการทำนา

- ☐ นาหว่าน
- ☐ นาหว่านน้ำตาม
- ☐ ปักดำโดยแรงงานคน
- ☐ ปักดำ โดยเครื่องจักร
- ☐ โยนกล้า
- ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

2.2. จำนวนครั้งที่ทำนา/ปี ☐ 1 ครั้ง ☐ 2 ครั้ง ☐ 3 ครั้ง

- ครั้งที่ 1 ช่วงเวลาเดือน.....ถึง เดือน.....
- ครั้งที่ 2 ช่วงเวลาเดือน.....ถึง เดือน.....
- ครั้งที่ 3 ช่วงเวลาเดือน.....ถึง เดือน.....

2.3. ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวได้จำนวนเท่าไร

- ☐ ข้าวเหนียว.....กิโลกรัม/ปี
- ☐ ข้าวเจ้า.....กิโลกรัม/ปี

2.4. ในรอบการทำงานในแต่ละปี มีข้าวเหลือขายจำนวนเท่าไร

☐ ข้าวเหนียว.....กิโลกรัม/ปี

☐ ข้าวเจ้า.....กิโลกรัม/ปี

2.5. ในรอบการทำงานในแต่ละปี ข้าวที่บริโภคในครัวเรือนจำนวนเท่าไร

☐ ข้าวเหนียว.....กิโลกรัม/ปี

☐ ข้าวเจ้า.....กิโลกรัม/ปี

2.8. ค่าใช้จ่ายการลงทุนของท่าน/รอบการผลิต.....

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. ค่าเช่าที่ดิน	
2. ค่าเตรียมที่ดิน (ไถ/คราด)	
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	
4. ค่าปุ๋ย	
4.1. ปุ๋ยเคมี	
4.2. ปุ๋ยอินทรีย์	
5. ยาคุมหญ้า/ฆ่าหญ้า	
6. ยาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	
7. ค่าฮอร์โมน	
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	
9. ค่าจ้างแรงงาน	
9.1. เตรียมดิน (ไถ/คราด)	
9.2. หว่านข้าว	
9.3. หว่านปุ๋ย	
9.4. ฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	
9.5. กำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	
10. ค่าเก็บเกี่ยว	
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

3.1. เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้

พันธุ์ข้าวที่ปลูก	พื้นที่ปลูก (ไร่)	การผลิต/ปี (ครั้ง)	จำนวนที่ใช้ (ถังต่อไร่)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (ถัง)
☐ ข้าวชัยนาท				
☐ ข้าวหอมมะลิ 105				
☐ ข้าวเหนียว กข. 6				
☐ ข้าวเหนียว กข. 10				
☐ ข้าวเจ้า กข. 15				
☐ พันธุ์ข้าวอื่น ๆ โปรดระบุ				

* หมายเหตุ 1 ถัง =กิโลกรัม

3.2. แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้

- ☐ เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง
- ☐ ทั้งเก็บพันธุ์ข้าวไว้เองและซื้อ
- ☐ ซื้อ โปรดระบุแหล่งซื้อ (สามารถตอบได้หลายข้อ)
- ☐ จากเกษตรกร トラ.....
- ☐ จากร้านค้า トラ.....
- ☐ จาก ธกส. トラ.....
- ☐ จาก สหกรณ์ トラ.....
- ☐ จากหน่วยงานราชการ หน่วยงาน.....
- ☐ อื่นๆ (ระบุ).....ตรา.....

สถานที่ในการซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว (สามารถตอบได้หลายข้อ)

- ☐ ในหมู่บ้าน
- ☐ ในตำบล
- ☐ ในอำเภอ (ซื้อในพื้นที่ต่างตำบล)
- ☐ ในจังหวัด (ซื้อในพื้นที่ต่างอำเภอ)

3.3. วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว

- ☐ เงินสด จำนวน.....บาท/กิโลกรัม
- ☐ เงินเชื่อ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ.....บาท/เดือน/ครั้ง/ปี

ส่วนที่ 4. แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

รายการประเมิน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
การนำความรู้เรื่อง การปรับปรุงบำรุงดินเพื่อลดต้นทุนการทำนา และการเตรียมดินเพื่อปลูกข้าวปลอดภัย(GAP)					
มีการใช้ปุ๋ยและสารเคมีตามหลักการผลิตข้าวปลอดภัยและใช้ในอัตราส่วนที่เหมาะสม					
ความเข้าใจหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในระบบการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานข้าวปลอดภัย(GAP): Grain					
การเข้าใจข้อตกลงแนวปฏิบัติ GAP01 & GAP02 ในฤดูกาลผลิตที่ผ่านมาและปี 2556/57					

ส่วนที่ 5. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

5.1 ท่านเคยเข้าร่วมรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าวอะไรบ้าง

- ☐ มาตรฐานการเกษตรอินทรีย์ไทย (มกท.)
- ☐ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (IFOAM)
- ☐ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP)
- ☐ มาตรฐานจากหน่วยงานอื่นๆ ทั้งในประเทศและนอกประเทศ (ระบุ).....
- ☐ มาตรฐานอื่นๆ (ระบุ).....

5.2 ปัญหาในการผลิตข้าวของท่านและปัญหาของกลุ่ม มีอะไรบ้าง

.....

.....

5.3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สรุปแบบติดตามและประเมินผล และรวบรวมข้อมูลเกษตรกรเป้าหมาย
โครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้
ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา

1.ตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
 จำนวน 50 ราย ตามรายการ ดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก ครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นางทองม้วน พาจันทิก	45	3-3015-00848-51-3	4	42 หมู่ 6	085-7657399
2.	นางปราณี มาปะโท	50	3-3015-00847-80-3	3	30 หมู่ 6	-
3.	นายวินัย ทิศรักษ์	54	3-3015-00847-78-1	4	30/1 หมู่ 6	087-2470328
4.	นางพร ทิศรักษ์	63	3-3015-00847-66-8	5	28 หมู่ 6	089-9843540
5.	นางจันทร์ ยั่งดี	49	3-3015-00846-50-5	5	51 หมู่ 6	088-7042409
6.	นางบุญส่ง ดำงเหลื่อม	54	3-3022-00337-63-1	3	2/1 หมู่ 6	-
7.	นางน้อย เกิดสุข	65	3-3015-00845-32-1	4	2 หมู่ 6	-
8.	นายสมพงษ์ กล้าหาญ	54	3-3015-00812-99-6	4	16/3 หมู่ 6	-
9.	นางชิน ปุ่มโคกกรวด	44	3-3015-00862-26-8	3	12/2 หมู่ 6	-
10.	นางกำไร ระวังโค	39	3-3015-00862-29-2	6	8/1 หมู่ 6	081-0732181
11.	นางเชย ทองสุขกลาง	62	3-3015-00847-34-0	5	25 หมู่ 6	081-3603834
12.	นางเป้า ม่วงกลาง	59	3-3015-00845-81-9	5	7/1 หมู่ 6	085-2055009
13.	นางบวร ชวนพิมาย	51	3-3015-00818-83-8	4	4/2 หมู่ 6	086-0450535
14.	นางพรทิพย์ คำประเสริฐ	50	3-3015-00846-40-8	4	13 หมู่ 6	-
15.	นางสุนันท์ กลีประกอบ	54	3-3015-00846-61-1	4	33 หมู่ 6	084-9206717
16.	นางยุวดี พาจันทิก	41	3-3015-00845-93-2	4	61 หมู่ 6	-
17.	นางแป้น แจ้งดี	64	3-3015-00846-60-2	6	17 หมู่ 6	089-0254105
18.	นางสังวาล ม่วงกลาง	70	3-3015-00845-56-8	2	4/1 หมู่ 6	085-3482034
19.	นางธำปณี แก้วระวัง	54	3-3015-00293-42-5	5	16/2 หมู่ 6	-
20.	นางจริญ เที่ยงคำขาว	61	3-3015-00847-26-9	1	23/1 หมู่ 6	-
21.	นายอุบล วงศ์จันทร์	38	3-3416-01099-01-2	4	48 หมู่ 6	-
22.	นายฉลอง เฉลี่ยกลาง	59	3-3015-00862-22-5	6	10 หมู่ 6	086-8691440
23.	นางประกอบ งามจันอัด	47	3-3015-00845-91-6	2	9/3 หมู่ 6	087-2556781
24.	นางลำดวน ผ่องพูน	36	3-3015-00847-75-7	5	29 หมู่ 6	085-7657629
25.	นางสม แก้วระวัง	69	3-3015-00194-62-1	5	28/1 หมู่ 6	-
26.	นางสำลี เลี่ยมกระโทก	50	3-3015-00845-95-9	3	62 หมู่ 6	080-0913182
27.	นางศรีไพร ทิศรักษ์	46	5-3015-00045-14-2	5	45 หมู่ 6	087-2604820
28.	นายประจิดร นามพุทรา	52	3-3015-00861-776	7	5/1 หมู่ 6	-

29.	นางต๋น ศรีวิชา	73	5-3015-90009-47-7	3	32/1 หมู่ 6	-
30.	นางดวง แก้วระวัง	47	3-3004-00200-97-1	3	43 หมู่ 6	-
31.	นางโซลม เรืองมะเริง	44	3-3015-00848-00-1	5	33 หมู่ 6	-
32.	นางนัม แก้วระวัง	46	3-3015-00846-82-3	4	20 หมู่ 6	088-4724948
33.	นายนรินทร์ เทียงสันเทียะ	36	3-3015-00846-05-0	3	47 หมู่ 6	084-4108065
34.	นางลอย แก้วระวัง	-	3-3015-00848-12-5	1	35 หมู่ 6	-
35.	นางสาวนีย์ งามวงษ์	53	3-3015-01093-83-7	9	7 หมู่ 6	-
36.	นางเฉลิม ทิศรักษ์	69	3-3015-00847-83-8	3	31 หมู่ 6	087-8785904
37.	นายเจริญ พุฒนอก	40	3-3015-00845-96-7	5	66 หมู่ 6	087-8787730
38.	นางอัมไพ จีบจอหอ	58	3-3015-00846-15-7	2	2/2 หมู่ 6	-
39.	นางเจียว ทองเรือง	49	3-3015-00847-59-5	3	20/2 หมู่ 6	-
40.	นางสมหมาย นิลบัวลา	45	3-4012-00416-28-0	3	21/2 หมู่ 6	-
41.	นางสมหมาย ศรีบุตร	54	3-3015-00846-24-6	5	11/2 หมู่ 6	-
42.	นายประสิทธิ์ เกิดสุข	65	3-3015-00845-44-4	5	4 หมู่ 6	-
43.	นางระวิทย์ ดวงมาลา	43	3-4014-00312-55-9	5	13/2 หมู่ 6	085-1143021
44.	นายบุญยง นิลบัวลา	55	3-3015-00847-42-1	7	12/4 หมู่ 6	-
45.	นางเต็ม ศรีวิชา	50	3-3015-00820-62-0	5	14/1 หมู่ 6	-
46.	นางถนอม หาญสงคราม	56	3-3015-00846-57-2	5	16/1 หมู่ 6	-
47.	นายชั้น นิลบัวลา	68	3-3015-00847-02-1	4	22 หมู่ 6	-
48.	นางแจ้ ไวการ	64	3-3015-00846-90-4	3	20/1 หมู่ 6	084-8325854
49.	นายชิต กลิ่งงูเหลือม	65	3-3015-00846-66-1	2	17/1 หมู่ 6	-
50.	นายสุนทร แซจอหอ	54	3-3015-00812-52-0	5	19 หมู่ 6	082-1484962

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 80 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 21 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 18 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 33 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 46 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 48 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,552 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำ ที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง กันยายน ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 78 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 34 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 28 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 6

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่ม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 60 เป็นที่ลุ่มและที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 30 และเป็นเฉพาะที่ดอนคิดเป็นร้อยละ 10

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 70 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 76,643 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 60 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 119,200 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี สหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี และ ธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี ทั้งนี้ไม่มีการกู้เงินนอกระบบมาใช้ในการทำนา

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรวย) คิดเป็นร้อยละ 98 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 14,027 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/ประทิว มีข้าวเจ้า สำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 12,882 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ประทิว เป็นข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,647 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ประทิวเช่นเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 16 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 12 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 84 จำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 16 และต่างจังหวัด (นอกจังหวัดนครราชสีมา) คิดเป็นร้อยละ 6 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 4 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 8 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 10 เข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 86 เข้าร่วมกลุ่มของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 12 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 12 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ในการเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	34,510
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	7,331
ค่าไถแปร	7,313
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	5,096
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	17,933
ปุ๋ยอินทรีย์	4,252
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	666
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	178
7. ค่าฮอร์โมน	78
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	5,784
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	764
ค่าหว่านข้าว	1,402

ค่าด้านา	1,100
ค่าเกี่ยวข้าว	-
ค่าหว่านปุ๋ย	1,647
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	690
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	260
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	22,528
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	1,343
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	2,099
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	124,375
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	2,190

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 124,375 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,190 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 92 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 29 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 23 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 378 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นข้าวพันธุ์ประทิว คิดเป็นร้อยละ 52 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ประทิว เฉลี่ยอยู่ที่ 16 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 16 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 177 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 76 จากการทั้งเก็บไว้เอง และซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 28 และจากการซื้อ เช่น กรมการข้าว จังหวัดนครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 20 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 28 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 29 บาท/กิโลกรัม มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 26 และมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 16

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะปัจจุบันราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูง ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 12 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 68 ที่ดอน ร้อยละ 22 และที่ลุ่มที่ดอน ร้อยละ 8

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-8-8, 16-20-0 และ 46-0-0 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ยเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 25 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 20 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตรากะต่าย และตรามงกุฏ เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 747 บาท และปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 312 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 1 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพ (น้ำหมัก) และปุ๋ยพืชสด เพราะสามารถหาเศษวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง และจากพ่อค้าขายตรง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมัก

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 100 เช่น การวิเคราะห์ดิน การสู่มั่วตัวอย่าง การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 54 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูการผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ
- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- ใช้เมล็ดพันธุ์ตามปริมาณที่กำหนด

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน
- ภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- อยากให้มีการส่งเสริมเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว
- ส่งเสริมและสนับสนุนเงินทุน
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- จัดทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

2. ตำบลมะค่า อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลมะค่า อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก ครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นางกระเสริม แสงนอก	47	3301001073977	-	86 หมู่ 11	-
2.	นายสุพจน์ พลสาคร	42	3301001073519	4	69/1 หมู่ 11	087-9351798
3.	นายขวัญชัย รอดกลาง	39	3301001075830	3	119 หมู่ 11	-
4.	นายแก้ว ขอยีดกลาง	-	3301001076062	5	101 หมู่ 11	-
5.	นางศรี ประหยัดกลาง	48	3301001073623	3	72/3 หมู่ 11	-
6.	นางแสงเพ็ญ ขอดวังกลาง	53	3301001076011	6	113 หมู่ 11	-
7.	นางอมรรัตน์ แลบัว	45	3301001073641	4	72/4 หมู่ 11	-
8.	นายวิชัย หวังคุ้มกลาง	38	5302100120539	3	226 หมู่ 11	-
9.	นายชาติ นัยวิกุล	43	3301001073047	3	70/4 หมู่ 11	-
10.	นายसानนท์ กล้ากลาง	49	3301001074931	5	118 หมู่ 11	-
11.	นายแบน สนคณนอก	56	3300400209618	5	125/2 หมู่ 11	-
12.	นายสิน คุยกกลาง	54	3301001073217	5	116 หมู่ 11	-
13.	นายไชยวุฒิ क्रमกลาง	55	3301001061545	3	64/1 หมู่ 11	-
14.	นายพร ชลยิดกลาง	64	-	8	75/2 หมู่ 11	-
15.	นางพิน พลสาคร	61	3301001073489	2	72 หมู่ 11	-
16.	นายสุพันธ์ คมโปะนา	62	3301001073756	3	74/1 หมู่ 11	088-3417434
17.	นายเช่า มุ่งช่วยกลาง	63	3301001073161	3	70/6 หมู่ 11	089-2851277
18.	นายสง่า โชตินอก	63	3301001074477	3	80/2 หมู่ 11	-
19.	นายประสิทธิ์ แลบัว	68	3301001073616	2	72/2 หมู่ 11	-
20.	น.ส.จิตราภรณ์ พิมพา	-	1031000080906	4	69 หมู่ 11	-
21.	นางสำเภา โกแสนตอ	51	3301001071095	4	51 หมู่ 11	-
22.	นางสมบัติร นามจันอัด	44	3301001072270	2	48 หมู่ 11	-
23.	นายอนชา ขอดีกลาง	33	3301001073721	2	70/9 หมู่ 11	087-9197458
24.	นางชั้น คำนอก	60	5301090012851	2	71 หมู่ 1	-
25.	นายเจิม ขวดกลาง	70	3301001073837	5	75 หมู่ 11	-
26.	นายประจวบ ทรัพย์กลาง	55	330210002102055	2	111 หมู่ 15	-
27.	นางสมควร ช้อนกลาง	61	3301001125543	2	54 หมู่ 15	-
28.	นางลัดดา ไกลค่างพล	38	3301001125268	4	14/2 หมู่ 15	-
29.	นายอึ้ง นิงกลาง	77	5301090016792	2	9 หมู่ 15	-
30.	นายสนอง แจ่มกลาง	53	3301000806075	7	74 หมู่ 15	-

31.	นายมงคล น้อยกลาง	67	5301090013726	4	47 หมู่ 15	-
32.	นางสมใจ ศรีจันทิก	62	3301001125063	4	34 หมู่ 15	-
33.	นายวิชิตศักดิ์ รากายิ่ง	61	3301001122048	2	3 หมู่ 15	-
34.	นางอมเชย ด้านเสลา	56	3301001124288	3	56 หมู่ 15	-
35.	นางปราณี จงปลงกลาง	42	5301000039810	3	100 หมู่ 15	-
36.	นายบุญส่ง ขาวหมื่นไวย	52	3302000812700	-	85/2 หมู่ 15	085-6326497
37.	น.ส.เปล่ง ขอดวงกลาง	63	3301001125306	6	58 หมู่ 15	-
38.	นางทองพูน โพนนอก	38	3301001123826	4	26/1 หมู่ 15	-
39.	นางชูชีพ ทองอัม	40	3301001124334	4	115 หมู่ 15	-
40.	นางจำลอง ตะโลกกลาง	49	3301001122781	6	68 หมู่ 15	-
41.	นายประสงค์ แจกเกาะ	66	3301001122933	3	71 หมู่ 15	-
42.	นางปราณี ชิดนอก	49	3301001126183	3	51 หมู่ 15	-
43.	นางมานิชย์ จรกลาง	38	3301001133279	3	81 หมู่ 15	-
44.	นางสุดารัตน์ อินทร์กลาง	47	3301001125454	4	101 หมู่ 15	-
45.	นางสุนทร โด่งดัง	55	3301001133244	2	105 หมู่ 15	-
46.	นางบุญหลาย นิมนวล	47	3301000809716	2	531 หมู่ 15	-
47.	นางประจวบ เยื่อนพิมาย	51	3301001126272	4	112 หมู่ 15	-
48.	น.ส.ชอบ จงปลงกลาง	42	3301001124326	3	80 หมู่ 15	-
49.	นางแต้ว จงหวงกลาง	59	3301001122838	6	69 หมู่ 15	-
50.	นางอนงค์ ลิมกลาง	36	3600900646259	4	116 หมู่ 15	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 76 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 21 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 26 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 17 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 24 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 43 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,083 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง พฤศจิกายน ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 6 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 4 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 46 เป็นที่ลุ่มและที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 42 และเป็นเฉพาะที่ลุ่มคิดเป็นร้อยละ 12

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 94 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 36,644 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 28 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 40,367 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี จากกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี และสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 2 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 18,400 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรวย) คิดเป็นร้อยละ 100 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 28,407 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 6,242 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,153 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105เช่นเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 94

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 19 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 10 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 16 และจำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 38 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 36 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 40 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 10 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 30 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงสีข้าว

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	4,300
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถดะ	6,793
ค่าไถแปร	3,634
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	6,054
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	12,542
ปุ๋ยอินทรีย์	1,905
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	676
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	187

7. ค่าฮอร์โมน	-
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	1,344
9. ค่าจ้างแรงงาน ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด) ค่าหว่านข้าว ค่าดำนา ค่าเกี่ยวข้าว ค่าหว่านปุ๋ย ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	 1,333 306 616 516 214 110 76
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	11,304
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	744
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1206
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	53,291
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	2,299

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 53,291 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,299 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 100 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 24 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 30 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 326 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 92 จากการทิ้งเก็บไว้เอง และซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 6 และจากการซื้อ เช่น ธกส. คิดเป็นร้อยละ 2 เท่านั้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 18 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 26 บาท/กิโลกรัม มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 14

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะพื้นที่ในการเพาะปลูกมีน้อย แต่ถ้าเกษตรกรสนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์นั้น เกษตรกรเองพอมีความรู้อยู่บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 9 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 12

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-20-0, 46-0-0 และ 16-8-8 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 30 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 30 กิโลกรัม/ไร่ ปุ๋ยคอก(มูลสัตว์)เฉลี่ยอยู่ที่ 138 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ยน้ำชีวภาพเฉลี่ยอยู่ที่ 14 ลิตร/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตรากระต่าย และตรามงกุฏ เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 758 บาท ปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 336 บาท ปุ๋ยคอก(มูลสัตว์)มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 495 บาท และปุ๋ยน้ำชีวภาพมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่ลิตรละ 7 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 4 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์)เฉลี่ยอยู่ที่ 5 กระสอบ/ครั้ง

การจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จาก ธกส. จากพ่อค้าขายตรง และจากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมัก

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 60 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสุมตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 64 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูการผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ขาดแคลนน้ำที่ใช้ในการทำการเกษตร
- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- ส่งเสริมและสนับสนุนเงินทุน
- อยากให้มีการส่งเสริมเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว

3. ตำบลจั่ว อำเภอยางตลาด จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลจั่ว อำเภอยางตลาด จังหวัดนครราชสีมา
จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก ครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายทองคูณ เหล่านาคำ	67	3301600223330	4	168 หมู่ 1	-
2.	นายอรุณ ชุ่มกลาง	67	3301600223933	5	190 หมู่ 1	087-9663028
3.	นายศิริ ธรรมสุข	57	3301600487451	2	45/2 หมู่ 1	-
4.	นายสุวรรณ ลำจำปา	67	3301600212036	3	19 หมู่ 1	087-7793490
5.	นายธนัช ลิ้มไธสง	58	3301600220471	6	117/1 หมู่ 1	-
6.	นายทองสุข แสนป่อง	67	3301600219448	5	102 หมู่ 1	083-7412418
7.	นายสุดชา จำปาพันธ์	60	3301600214161	4	91 หมู่ 1	081-3607113
8.	นายสุดใจ แสงจันทร์ศรี	56	3301600213881	3	27 หมู่ 1	-
9.	นายสมชาย ปะทะลา	61	3301600211862	3	17 หมู่ 1	091-3467966
10.	นางจิตติรัตน์ พรานไพร	47	3301600215493	4	62 หมู่ 1	080-4904421
11.	นายประดิษฐ์ ทนาไธสง	48	5301600038482	5	214 หมู่ 1	-
12.	นายเนียร คำกองแก้ว	65	3301600226011	2	14 หมู่ 2	087-2423518
13.	นายทัน ลาดดี	54	3301500570127	5	203 หมู่ 2	085-3755585
14.	นายประวิทย์ ด่านแก้ว	50	5301690011473	4	9 หมู่ 3	-
15.	นายประเสริฐ ชัยสิทธิ์	36	3301600238647	4	21 หมู่ 3	080-4760561
16.	นายเนียม พิมถาร	59	3301600237551	4	13 หมู่ 3	-
17.	นายสุดใจ พรยา	37	3301701016593	6	18 หมู่ 3	-
18.	นายสุนทร เครือนิล	53	3301600237403	4	29 หมู่ 3	087-9640244
19.	นายจำรัส ขอบหาญ	50	3301600237250	5	30 หมู่ 3	-
20.	นายสมจิตร เครือผือ	52	3301600331400	6	90 หมู่ 4	082-8672904
21.	นายบัวไข่ เมืองนาม	46	3301600239414	2	104 หมู่ 4	087-2432580
22.	นายสนอง แก้วไทย	58	3301600334867	3	10 หมู่ 5	085-4926623
23.	นางเสน่ ร่มสบาย	42	3301600336185	4	28/1 หมู่ 5	088-1218354
24.	นางบุญเรือง อินทวิเชียร	51	3301600342525	3	93 หมู่ 5	080-1631036
25.	นายน้อย สังรัมย์	65	3301600342673	2	109 หมู่ 5	-
26.	นางหนูย ชัยชนะ	47	3301600337793	5	50 หมู่ 5	085-7419133

27.	นายณัฐกมล กระบัตทอง	44	3301600364839	2	35 หมู่ 8	081-7302042
28.	นายถั่วแระ กระบัตทอง	52	3301600364807	4	72 หมู่ 8	-
29.	นายสำรวย ชินโคกรวด	46	3301600369393	2	202 หมู่ 8	085-1025406
30.	นายวินัย จุติตรี	49	3301600368419	4	30 หมู่ 8	082-8708164
31.	นายกฤษฏา แชนกลาง	45	3301600370944	3	49 หมู่ 8	081-4708929
32.	นายอำนาจ เนื่อนา	43	3301600374834	4	70 หมู่ 9	088-3604420
33.	นายรุ่งรัตน์ คล่องกาง	46	3301600374915	4	76 หมู่ 9	084-8880076
34.	นายออด อินทร์พะเนา	51	3301600374737	2	49 หมู่ 9	-
35.	นายชุม พุททา	48	3301600375024	5	66 หมู่ 9	-
36.	นายมิตร ไสวกกลาง	45	3301600375130	4	26 หมู่ 9	-
37.	นายชอบ สัตย์ซ้ำ	51	3700100899641	6	56 หมู่ 10	-
38.	นายอุดร ธรรมโล	60	3301600377728	4	15 หมู่ 10	-
39.	นายบัวไข สายปัญญา	66	3250200811277	2	65 หมู่ 10	-
40.	นายขุน แก้วโลมา	63	3301600378180	2	21 หมู่ 10	-
41.	นายอุทัย รักบุญ	51	3301600365134	3	278 หมู่ 11	081-3608521
42.	นายณรงค์ชัย แผลมทองกลาง	44	3301600365584	5	53 หมู่ 11	-
43.	นายสาม ร่วมเรียง	40	3301600369989	5	117 หมู่ 11	088-3622804
44.	นายอัมพร สีหอมกลิ่น	52	5301600011266	4	27 หมู่ 12	084-8310228
45.	นางอัมไพรัตน์ จิระโท	39	3400700622943	6	3 หมู่ 12	085-2055953
46.	นายสกลิต ประตังเอสา	48	5301600032557	4	20 หมู่ 13	-
47.	นายทองใส ปักกาเวสุ	54	3301600551248	3	40 หมู่ 14	087-9321148
48.	นายหนูกราย ตาโงสง	65	3301600227661	4	36 หมู่ 14	-
49.	นายจำลอง สอนศิลา	48	3301600231201	4	85 หมู่ 14	-
50.	นายนิพนธ์ พิมพ์จันทร์	52	3301600232703	4	244 หมู่ 14	082-1446846

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 96 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 22 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน และสปก. ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 30 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 20 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนด และสปก.เช่นเดียวกัน และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 28 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 11 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนด และ ภ.ทบ.5 ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,745 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง พฤศจิกายน ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 18 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 34 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 62 เป็นที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 28 และเป็นเฉพาะลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 10

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 98 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 53,819 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 42 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่

26,001 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี และจากกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี ส่วนเงินกู้ยืมระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 4 โดยเป็นเงินกู้ยืมระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 10,150 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรวย) คิดเป็นร้อยละ 94 และนาหว่านน้ำ ตม คิดเป็นร้อยละ 6 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 8,654 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105 ผลิตข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 2,022 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6/ข้าวพันธุ์พื้นเมือง มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 6,621 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 ข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,136 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และข้าวเหนียวที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,733 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 12 จำหน่ายในตลาดคิดเป็นร้อยละ 12 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 88 จำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 10 และต่างจังหวัด (นอกจังหวัดนครราชสีมา) คิดเป็นร้อยละ 2 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 30 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 64 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 2 เข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 52 เข้าร่วมกลุ่มของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 4 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงสีข้าว และการเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	3,898
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	6,128
ค่าไถแปร	8,982
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	9,406
4. ค่าปุ๋ย	

ปุ๋ยเคมี	9,350
ปุ๋ยอินทรีย์	1,891
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	541
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	42
7. ค่าฮอร์โมน	107
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	880
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	36
ค่าหว่านข้าว	999
ค่าดำนา	670
ค่าเกี่ยวข้าว	1,031
ค่าหว่านปุ๋ย	531
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	548
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	70
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	16,506
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	1,741
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1,761
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	65,424
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	2,272

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 65,424 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,272 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 100 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 28 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 21 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 329 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 คิดเป็นร้อยละ 20 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 5 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 21 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 351 กิโลกรัม/ไร่ และข้าวเหนียวพันธุ์พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 2 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 2 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 10 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 400 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 72 จากการทั้งเก็บไว้เอง และซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 26 และจากการซื้อ เช่น ศูนย์ขยายพันธุ์พืชจังหวัดนครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 10 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 30 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 22 บาท/กิโลกรัม ส่วนใหญ่ไม่มีใบรับรอง คิดเป็นร้อยละ 18

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะจะได้มีพันธุ์ข้าวที่ดีและสามารถขยายพันธุ์ข้าวลงสู่ชุมชน ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 5 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 34 ที่ลุ่มร้อยละ 20 และที่ดอนร้อยละ 18

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-8-8, 16-20-0 และ 46-0-0 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 24 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 17 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์)เฉลี่ยอยู่ที่ 50 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราเกลียวเชือก, ตรากระต่าย และตราหัววัวคันไถ เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 758 บาท และปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 405 บาท และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์)มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 138 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 1 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์)เฉลี่ยอยู่ที่ 1 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพ (น้ำหมัก) และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากพ่อค้าขายตรงจาก ธกส. จากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์)

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 60 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสูมตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 16 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มดำเนินการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูกาลผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ขาดความรู้ในการคัดพันธุ์ข้าวที่จะใช้ในการเพาะปลูก
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- อยากให้มีการส่งเสริมเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว
- ส่งเสริมและสนับสนุนเงินทุน
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. ตำบลหินดาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลหินดาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา
จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก ครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นางคำผย คุณสาร	49	3301600639765	4	14 หมู่ 9	-
2.	นายบุตดี สังชนะ	53	3301600640372	-	20 หมู่ 9	-
3.	นางประทุมมา พรหมมากุล	41	3301600704621	3	69 หมู่ 9	-
4.	นางปราณี พลแสน	40	3301600703628	6	523 หมู่ 9	-
5.	นายเชิด โทนหงษา	62	3301600639587	2	11/1 หมู่ 9	-
6.	นางอารดา โสชนะ	40	3450600189113	7	73 หมู่ 9	-
7.	นางสมจิตย์ ทองบ่อ	45	3301600704362	3	62 หมู่ 9	-
8.	นายบุญรอด ปรารจันเต	58	3301600464329	4	88 หมู่ 9	-
9.	นายเจริญ จันทะเฒ่	55	3301600467042	5	15 หมู่ 9	-
10.	นายภาณุวัฒน์ กุลแย้ม	42	3360800005050	4	19 หมู่ 9	-
11.	นายบุญเลิศ พิมพ์ปฐุ	57	3301600557289	5	137 หมู่ 9	-
12.	นายมนตรี โพธามาศย์	49	3301600640623	4	102 หมู่ 9	-
13.	นายชัยวัฒน์ พลทองมาก	55	3301600452185	2	97 หมู่ 9	-
14.	นางบังอร มอญลีลา	29	3301600701487	5	33 หมู่ 9	-
15.	นายทองคำ พรหมสว่าง	49	3301600539048	7	111 หมู่ 9	-
16.	นายสำรอง แอบจิทาต	56	3301600082841	5	104 หมู่ 9	-
17.	นายกลม สมนาม	53	3301600700855	7	51 หมู่ 9	-
18.	นางนงนุช คุ่มไพฑูลย์	33	3301600704532	6	66 หมู่ 9	-
19.	นางน้ำอ้อย พิมพ์กัต์	40	3301600705229	3	82 หมู่ 9	-
20.	นางบุตรีดี ปัจจยโคลา	41	3301600703757	5	56 หมู่ 9	-
21.	นายทองม้วน ปัดไธสง	56	3301600640453	4	8 หมู่ 9	-

22.	นายคำกอง แก้วคุณอก	63	3301500310931	4	99 หมู่ 9	-
23.	นายบุญโอม สร้างนอก	48	3300600733825	3	4 หมู่ 9	-
24.	นายลำพึง บุตรศรีภูมิ	47	3301600701100	5	44 หมู่ 9	-
25.	นายบุญลบ ทวนไธสง	58	3301600546252	4	60 หมู่ 2	-
26.	นายสัมฤทธิ์ ศรีสุกกกลาง	53	3301600083199	3	50 หมู่ 2	-
27.	นางหนูจำ โคตรศักดิ์	56	5301600015199	6	4 หมู่ 2	-
28.	นายทองปน สุทธิ	52	3401006655301	5	1 หมู่ 2	-
29.	นายไพร ทุมนาหาด	50	3301600638670	4	37 หมู่ 9	-
30.	นางเสาร์ ชนะอุดม	51	3301600082345	4	58 หมู่ 2	-
31.	นายไพศาล วรรณกลาง	56	3300600061321	4	หมู่ 2	-
32.	นางรอง ลำไธสง	53	3301600704028	2	58/1 หมู่ 9	-
33.	นายเชื้อม สายทองทิพย์	62	3301600638599	5	96 หมู่ 9	-
34.	นายน้อย สันทโยทา	62	3301600703471	7	52 หมู่ 9	-
35.	นางกรองแก้ว โพธามาตย์	35	3342100065388	2	65 หมู่ 9	-
36.	นายบุญล้อม ปัตยสา	53	3301600417819	4	23 หมู่ 9	-
37.	นางบุญถม ลาสุดตา	54	3301600080750	4	5 หมู่ 2	-
38.	นายวัง ภูคำศักดิ์	62	3301600082990	8	38 หมู่ 2	-
39.	นายสุวรรณชัย คำสอนพันธ์	47	3301600475002	4	79 หมู่ 2	-
40.	นางแสงจันทร์ กิ่งสีดา	57	3301600083368	2	42 หมู่ 2	-
41.	นายบุญเหลือ สายทองทิพย์	64	3301600081527	5	14 หมู่ 2	-
42.	นายบัวภา ศรีภูวงษ์	53	4301600602161	-	20 หมู่ 2	-
43.	นายสมพร สุมิตร	56	3310500317935	3	46 หมู่ 2	-
44.	นายดนุพล สอนจันดา	47	5301600015202	4	66 หมู่ 2	-
45.	นางวิภา ตั้งชาลี	42	3300801101311	5	73 หมู่ 2	-
46.	นายเสถียร กลางสวัสดิ์	49	3300101684799	2	71 หมู่ 2	-
47.	นางสำลี ปานพรมมา	60	3301600082078	4	21 หมู่ 2	-
48.	นางเครือวัล สมนาม	40	3301600081748	6	17 หมู่ 2	-
49.	นางละม้าย สารรัมย์	55	3301600081799	7	18 หมู่ 2	-
50.	นายสวอง สีทองราช	58	5301600033448	4	29 หมู่ 2	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 100 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 22 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ ภ.ทบ.5

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง กันยายน ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 98 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 98 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 96 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 2

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 52 เป็นที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 26 และเป็นเฉพาะที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 22

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 100 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 16,188 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 100 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 5,731 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105 ผลิตข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 3,806 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 2,530 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 ขายข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 1,714 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 และข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 3,656 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และข้าวเหนียวที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 3,080 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 84 และจำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 26 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 80 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 86 และสหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 6 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงสีข้าวและส่งให้พ่อค้าคนกลาง

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	-

2. ค่าเตรียมที่ดิน ค่าไถตะ ค่าไถแปร	3,942 4,002
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	-
4. ค่าปุ๋ย ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์	3,218 170
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	563
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	-
7. ค่าฮอร์โมน	-
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	776
9. ค่าจ้างแรงงาน ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด) ค่าหว่านข้าว ค่าดำนา ค่าเกี่ยวข้าว ค่าหว่านปุ๋ย ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	1,606 1,522 - 646 24 - -
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	13,480
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	520
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	637
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	31,093
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	1,573

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 31,093บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 1,573 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 100 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 12 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 16 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 474 กิโลกรัม/ไร่ และเป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 คิดเป็นร้อยละ 100 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 8 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 16 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 521 กิโลกรัม/ไร่ แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 96 จากการทั้งเก็บไว้เองและซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 4 และจากการซื้อ เช่น กรมการข้าว จังหวัด

นครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 4 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 2 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 29 บาท/กิโลกรัม มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 2 และมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 2

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะพื้นที่ในการเพาะปลูกไม่เหมาะสม

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-8-8, 15-15-15 และ 14-4-6 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 15 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 15 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราเกลียวเชือก, ตรารถีแต่น และหัววัวคันไถ เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 733 บาท และปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 350 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 1 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 1 กระสอบ/ครั้ง

การจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจาก ธกส. และจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมัก

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 60 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสูมตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ปลอดภัย (GAP) คิดเป็นร้อยละ 16 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มดำเนินการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูกาลผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ
- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- งบประมาณที่ใช้ในการเพาะปลูก

- ขาดความรู้
- สภาพดินฟ้าอากาศ ที่ไม่ตรงตามฤดูกาล

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- ส่งเสริมและสนับสนุนเงินทุน
- จัดทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

5. ตำบลเทพาลัย อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลเทพาลัย อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก ครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายฉลุย สิงห์ทอง	55	3300400331391	5	42 หมู่ 5	088-3728076
2.	นางพิกุล สอสุธรรม	60	3300400331847	4	56 หมู่ 5	-
3.	นายถาวร พิมพ์อุบล	48	3301300209722	4	13 หมู่ 5	084-6065114
4.	นางทองเลื่อน คำขึ้น	43	3300400331600	4	67 หมู่ 5	-
5.	นายคุณ นาคดี	69	3300400317798	4	4 หมู่ 5	-
6.	นายวิชัย กองคำ	53	3300400332746	3	87 หมู่ 5	-
7.	นายชม นาคดี	63	3301300195772	3	5 หมู่ 5	-
8.	นายชาติ เพชรแสน	69	3300400331359	4	29 หมู่ 5	-
9.	นางค่านาง ทูลมากนอก	56	3300400332070	4	36/1 หมู่ 5	-
10.	นายพนม ยอดนอก	44	3300400361886	2	15/1 หมู่ 5	-
11.	นางน้ำอ้อย ออกมา	37	3300400361461	4	11/1 หมู่ 5	-
12.	นายคำสาบ ชัยชนะ	50	3301300189926	4	78 หมู่ 5	-
13.	นางเรณู ขุนจงกลาง	55	3300400361169	3	6 หมู่ 5	-
14.	นายสามารถ ยุทธกล้า	61	3130300553203	3	7 หมู่ 5	-
15.	นางชนนี ขุนจงกลาง	34	3300400361983	2	117 หมู่ 5	-

16.	นางธัญญรัตน์ เพชรแสน	40	3300400317976	3	118 หมู่ 5	-
17.	นางนวล ศรีนอก	56	3300400331863	4	34 หมู่ 5	-
18.	นางนงลักษณ์ ออกมา	38	3300400332991	4	47/1 หมู่ 5	-
19.	นางทุเรียน เกิดใบลี	64	3300400362629	4	20/3 หมู่ 5	-
20.	นางจิต ไพรแดน	59	3300400331014	3	25/1 หมู่ 5	-
21.	นางถาวร ขำขัน	46	3300400361959	3	120 หมู่ 5	-
22.	นางผิวบาง นาทรัพย์	55	3300400362238	4	17 หมู่ 5	-
23.	นายสิงห์ อินทร์สิงห์	71	3300400319286	4	หมู่ 5	-
24.	นายอนันต์ คุ่มปากฟิง	56	3650100933873	4	86 หมู่ 5	-
25.	นางยุภา ตูสระภาค	42	3300400362114	2	18/1 หมู่ 5	-
26.	นางสมบุรณ์ อุดม	50	3300400332827	3	100 หมู่ 5	-
27.	นายวินัย รอบไธสง	71	3300400319090	4	62 หมู่ 5	-
28.	นางโฉมเฉลา ไพรแดน	42	3300400362525	5	12 หมู่ 5	-
29.	นายเกิด ชัยชนะ	72	3300400361649	6	13/1 หมู่ 5	-
30.	นางพิไลวรรณ พิลาลี	44	3300400332843	3	46 หมู่ 5	-
31.	นางปราณี เทพนอก	52	3300400319626	4	68 หมู่ 5	-
32.	นางบุญเลิศ กองขึ้น	55	3301300503574	3	39 หมู่ 5	-
33.	นายสงวน เชื้อมพงษ์	60	3300400317895	6	52/1 หมู่ 5	-
34.	นางสมคิด ดีเลือก	54	3300400331979	4	36 หมู่ 5	-
35.	นางทองใบ คำภูเมือง	54	3300400332932	3	47 หมู่ 5	-
36.	นางแสงจันทร์ อักษร	47	3300400332916	3	99 หมู่ 5	-
37.	นายเฉลิม รวากลาง	61	3300400331090	3	72 หมู่ 5	-
38.	นางอันใจ เชื้อมพงษ์	49	3320501290941	3	82 หมู่ 5	-
39.	น.ส.มะลิสา กลิ่นด่านกลาง	33	3301001065974	3	30 หมู่ 5	-
40.	นางอนันต์ สีใส	47	3300400319561	4	70/1 หมู่ 5	-
41.	นายสงวน สาแสน	61	3300400361223	5	7/1 หมู่ 5	-
42.	นางโสภี หาญสงคราม	44	3300400318301	3	54/1 หมู่ 5	-
43.	นางทวน หมั่นคง	63	3300400361843	4	35 หมู่ 5	-
44.	นางประณีต เทพเกาะ	46	3300400361762	4	15 หมู่ 5	-
45.	นางสมสุข สิงห์ทอง	50	3300400332908	3	71 หมู่ 5	-
46.	นางซูชีพ พลแสน	43	3300400341452	3	85 หมู่ 5	-
47.	นางปุ่น ลวดลาย	53	3300400317569	3	64 หมู่ 5	-
48.	นางเป็ลยว เทียนโคกกรวด	58	3300400317551	2	90 หมู่ 5	-
49.	นางธิดารัตน์ คำสอนพันธ์	48	3300400317585	5	48 หมู่ 5	-
50.	นางชั้น บุญภิญโญ	62	3300400319197	4	112 หมู่ 5	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 98 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 22 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน และไม่มีเอกสารสิทธิ์ ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 2 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 16 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนด และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 4 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 38 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,150 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง พฤศจิกายน ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 40 และ ใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 32 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่ม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50 เป็น ที่ดอนคิดเป็นร้อยละ 44 และเป็น ที่ลุ่มและที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 6

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 96 โดยเป็นเงินทุนของตัวเอง เฉลี่ยอยู่ที่ 41,208 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 66 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 37,212 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี จากกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี และสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี ทั้งนี้ไม่มีการกู้เงินนอกระบบมาใช้ในการทำนา

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 100 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าว เจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 10,812 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/กข.15 มีข้าวเจ้า สำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 8,015 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/กข.15 เป็นข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,853 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/กข.15 เช่นเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและ เหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 20 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 68 และจำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอ ของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 4 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของ ตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 4 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 6 สหกรณ์ การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 8 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 78 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่าย ผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ที่การเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	1,118
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	4,950
ค่าไถแปร	4,950
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	8,142
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	14,104
ปุ๋ยอินทรีย์	2,535
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	498
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	40
7. ค่าฮอร์โมน	-
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	1,367
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	218
ค่าหว่านข้าว	232
ค่าดำนา	60
ค่าเกี่ยวข้าว	-
ค่าหว่านปุ๋ย	266
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	260
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	540
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	11,448
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	654
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	701
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	50,881
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	2,233

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 50,881 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,233 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 98 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 23 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 28 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 445 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นข้าวพันธุ์ กข.15 คิดเป็นร้อยละ 4 มี

พื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 20 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 28 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 396 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป คิดเป็นร้อยละ 100

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะปัจจุบันราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมียาราคาสูง ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 22 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่กลุ่มในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 44 ที่ดอน ร้อยละ 38 และที่ลุ่มที่ดอน ร้อยละ 4

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-8-8, 16-20-0 และ 46-0-0 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 27 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 48 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตรา มงกุฏ, ตราหัววัวคันไถ, และตรากระต่าย เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 774 บาท และปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 336 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 1 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยน้ำหมัก และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตรจาก ธกส.และจากพ่อค้าขายตรง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมัก

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 80 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสูมตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 74 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มดำเนินการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูการผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- รวมกลุ่มผลิตพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีฯ เพื่อเพิ่มผลผลิต
- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้
- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน

6.ตำบลหูล่งประดู่ อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลหูล่งประดู่ อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา
จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก ครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายสัมฤทธิ์ ปิตดาละคะ	57	3301600422235	6	240 หมู่ 2	081-0706407
2.	นายสวัสดิ์ พรหนองแสง	62	3301600422766	4	284 หมู่ 2	086-2434407
3.	นายจำลอง กลางสวัสดิ์	52	3301600210131	2	287 หมู่ 2	088-3496173
4.	นายสมพงษ์ ชินภา	53	530160011011	2	295 หมู่ 2	-
5.	นายอำนาจ แสนเมือง	54	3301600421042	4	221 หมู่ 2	085-1058133
6.	นางบุญเกิด ชนะนอก	41	3310200353910	5	14 หมู่ 8	080-1698453
7.	นางซิม ชาสุดสี	55	301600684078	-	48 หมู่ 8	-
8.	นายอลงกรณ์ แก้วฝ้ายนอก	42	3301600122614	4	79 หมู่ 8	084-5243206
9.	นางหนุกาย พลแสน	52	3301600680978	4	69 หมู่ 8	091-3402169
10.	นางบุปผา รินลำพา	58	3301600696289	4	71 หมู่ 8	-
11.	นางธนาภา ปริธรรมเม	36	5301600041220	4	7 หมู่ 14	-

12.	นางปอนใจ สุทธิสิน	38	3301600415140	4	133 หมู่ 14	-
13.	นางสุทินยา ปินะภา	36	5301600036749	4	25 หมู่ 14	-
14.	นายศักดิ์ชัย กลางสวัสดิ์	-	3301600210149	4	158 หมู่ 14	-
15.	นางหนูพิศ กลางสวัสดิ์	46	3301600203355	3	15 หมู่ 2	083-3862363
16.	นายสุนทร การบรรจง	55	3300400302651	-	89 หมู่ 8	-
17.	นายคำพาย สิงห์ทอง	69	3301600682938	6	36 หมู่ 8	-
18.	นายสังวาล คงพิณิจ	60	3301600680951	3	13 หมู่ 8	-
19.	นางรุจิรา โอโลรัมย์	30	3301600683136	3	37 หมู่ 8	084-4941826
20.	นางเตือนใจ มุทธราช	36	3301600683560	4	99 หมู่ 8	087-8681334
21.	นางวันดี หุ่มไธสง	-	3301600196499	-	172 หมู่ 11	-
22.	นางมลวิทย์ หมั่นจิตร	43	3301600198521	4	299 หมู่ 11	080-1738034
23.	นางผ่องศรี ชินหัวคง	44	3301600194232	7	79 หมู่ 11	087-8681315
24.	นางบุญแถว รามจะตุ	38	3301600419102	4	118 หมู่ 7	087-2410395
25.	นางบุญแถว อุปถัมภ์	36	3301500419111	4	96 หมู่ 7	089-2835187
26.	นางแสงจันทร์ คิมสูง	42	3301600420844	3	68 หมู่ 7	084-9610676
27.	นางสุกัญญา หาคุ่มกลาง	43	3301600206770	4	77 หมู่ 2	-
28.	นางสายฝน โคตรสมบัติ	44	3301600411730	4	38 หมู่ 13	-
29.	นางถาวร ปินะทาโน	46	3301600693972	4	4 หมู่ 13	-
30.	นายประยูร ชินโคตร	42	3301600412884	4	56 หมู่ 14	-
31.	นางสำภาส ไชยนอก	42	3301600688910	4	122 หมู่ 9	-
32.	นายประดิษฐ์ คงอุทัย	50	3440900474361	6	19 หมู่ 9	-
33.	นางลลันรัตน์ สลัยสี	38	3301600318739	5	288 หมู่ 11	081-0854968
34.	นางสุระ เปรมไธสง	45	3301600419269	4	39 หมู่ 7	-
35.	นางหนูกัน จุลทัศน์	45	3301600419781	3	47 หมู่ 7	-
36.	นายพุ่ม รุ่งเป้า	59	3301600417703	4	69 หมู่ 9	-
37.	นายจันดี โคตรสมบัติ	51	3301500433910	5	65 หมู่ 9	-
38.	นายสุวรรณ ชัยสิทธิ์	50	3301600688456	4	61 หมู่ 9	-
39.	นางเตือนใจเพ็ญ สังฆะมณี	42	3301600688367	4	58 หมู่ 9	-
40.	นางเกสร จำปางาม	45	3301600687964	5	14 หมู่ 9	-
41.	นางภาวิดา ลอมไธสง	43	3301600198751	-	99 หมู่ 11	-
42.	นางมาลี ตุ่มไธสง	37	3301600199625	4	300 หมู่ 11	-
43.	นางสังวาล คมไธสง	47	5301690007808	3	52 หมู่ 7	080-0027864
44.	นางกันหา ขุนบุญนางรอง	44	3301600199056	4	59 หมู่ 11	081-3602499
45.	นางปาริชาติ ปินะทาโส	48	3301600677799	3	51 หมู่ 13	-
46.	นายสม อนันมา	61	3301600678175	6	44 หมู่ 13	-
47.	น.ส.จิราพรณี เจริญกิจ	32	3301600200771	4	94 หมู่ 11	-
48.	นางบุญอ้อย บุตรช่วง	62	3301600678418	4	16 หมู่ 13	-
49.	นางทองวรรณ นามมูลตรี	45	3301600190831	4	119 หมู่ 11	-
50.	นางวงเดือน บุญแต่ง	-	3301600182935	5	231 หมู่ 11	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 96 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 17 ไร่ **ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและนส.3** ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 2 โดยมี

จำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 20 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็น นส.3 และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 12 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 26 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดและนส.3 เช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,097 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง พฤศจิกายน ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 20 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 40 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 36 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 4

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 72 เป็นที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 18 และเป็นเฉพาะที่ดอนคิดเป็นร้อยละ 10

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 92 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 58,076 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 6 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 30,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี สหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี และ ธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 2 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 20,000บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรวย) คิดเป็นร้อยละ 100 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 4,727 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105 และผลิตข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 3,268 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 3,651 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และขายข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 1,631 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ส่วนข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,051 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 เช่นเดียวกัน และข้าวเหนียวที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,299 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในตลาดคิดเป็นร้อยละ 2 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 70 และจำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 10 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 24 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 10 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 50 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ที่การเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	4,800
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	4,011
ค่าไถแปร	3,942
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	10,419
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	8,397
ปุ๋ยอินทรีย์	2,662
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	171
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	281
7. ค่าฮอร์โมน	172
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	740
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	4,691
ค่าหว่านข้าว	2,527
ค่าดำนา	240
ค่าเกี่ยวข้าว	2,142
ค่าหว่านปุ๋ย	373
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	394
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	848
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	10,576
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	1,642
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	6,714
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	65,447
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	3,413

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 65,447 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 3,413 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 98 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 13 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 27 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 368 กิโลกรัม/ไร่ และเป็นพันธุ์ข้าวเหนียว กข.6 คิดเป็นร้อยละ 94 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 7 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 26 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 460 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 92 และจากการทิ้งเก็บไว้เองและซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 10 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 10 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 29 บาท/กิโลกรัม ไม่มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ คิดเป็นร้อยละ 8

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะสามารถเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 11 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 78 ที่ดอน ที่ลุ่มร้อยละ 14 และที่ดอนร้อยละ 10

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-8-8, 12-3-3 และ 16-20-0 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ยเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 43 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 51 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 41 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตราเกลียวเชือก, ตรารถเกษตร และตราแสงทอง เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 753 บาท และปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 412 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง

การจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จาก ธกส. จากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง และจากพ่อค้าขายตรง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมัก

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 96 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสุ่มตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูการผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- เกิดโรคและแมลงศัตรูพืช

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- ส่งเสริมและสนับสนุนเงินทุน
- อยากรให้มีการส่งเสริมเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว

7. ตำบลช่องแมว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลช่องแมว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 42 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิกครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายคำสิงห์ ทองก้อน	59	3301700229071	6	111 หมู่ 21	085-2005440
2.	นายสมาน อุตสาห์งาน	57	5301700070329	3	107 หมู่ 3	087-2596227
3.	นายสรัน เลไธสง	58	3301700730926	4	44 หมู่ 13	-
4.	นางประมวล พดแกคำ	54	5030170021701	3	141 หมู่ 13	081-7598025
5.	นายสงวน ปัจจยิตา	-	-	3	หมู่ 7	-
6.	นางจรัสศรี มากศรี	57	3301700740077	-	120 หมู่ 19	-

7.	นางพิสมัย สุวรรณสุน	41	3401000822827	4	85 หมู่ 16	085-0752182
8.	นางพัน สามารถ	62	3301700743386	5	68 หมู่ 22	081-7254614
9.	นายสมโชค ประสอนศรี	53	3340400365474	5	27 หมู่ 22	-
10.	นางสำเภา จำหมั่น	44	3301700677847	7	52 หมู่ 11	-
11.	นางมาลัย สีดี	44	3301700567950	7	133 หมู่ 6	088-3523421
12.	นายทองสี เทียมทัน	49	3301701025487	5	1/1 หมู่ 6	088-3607982
13.	นางบุญเลิศ พูนสวัสดิ์	50	3461100224735	4	24 หมู่ 6	087-2596724
14.	นางคุณศรี ประกาย	59	3301700741731	7	36 หมู่ 4	084-7691013
15.	นางบัวภา ทับที	-	3301700946597	4	101 หมู่ 9	-
16.	นายทองกาญจน์ เหมหาเทวัญ	63	3301700680619	8	66 หมู่ 17	-
17.	นายเสมียน พิมพ์จันทร์	54	3301700684321	-	91 หมู่ 18	084-4776217
18.	นายสมปอง แยมศรี	43	3301700749686	6	หมู่ 4	080-1571772
19.	นายปาน พวงโปร่งแก้ว	40	3301700952554	7	70 หมู่ 21	-
20.	นายสุรตชัย เลไธสง	60	3301700749065	7	24 หมู่ 4	-
21.	นางเจียม ชูขวัญ	34	3301700871210	5	128 หมู่ 5	083-3667126
22.	นายเส็ง ทวยหา	-	3301700722982	4	68 หมู่ 2	-
23.	นายคำปุ่น อุปลา	45	3301700229615	4	122 หมู่ 21	085-6581815
24.	น.ส.อนงค์ นาคำ	36	3301700890605	-	82 หมู่ 12	-
25.	นายสมพงษ์ วาปีนะ	41	5301700057497	-	95 หมู่ 2	-
26.	นายชยวัฒน์ เอื้องจันทิก	54	3301700349882	-	45 หมู่ 5	-
27.	นายอำนวย คำด้วง	48	3301700739095	-	19 หมู่ 19	-
28.	นางศิริมา สิวราง	51	3301700880952	-	25 หมู่ 16	-
29.	นางปราณี ประทุมศิริ	28	1301700024073	-	110 หมู่ 19	-
30.	นายถนอม บุญเที่ยง	57	3301700225512	-	22 หมู่ 9	-
31.	นายบุญ บุตรศรีภูมิ	68	3301701007462	-	26 หมู่ 12	-
32.	นายชัย บุตรศรีภูมิ	63	3440100447938	-	91 หมู่ 8	-
33.	นางวาสนา เตือนแจ้งรัมย์	-	3301700016298	-	25 หมู่ 3	-
34.	นายสุวิทย์ คัดภักดี	54	3301700357524	-	130 หมู่ 12	-
35.	นายแสง เพ็ชรตะกั่ว	61	3301700896743	-	76 หมู่ 7	-
36.	นายสำลี คงภักดี	66	3301700679726	-	55 หมู่ 1	-
37.	นายหนูเทียน เดชบริวาร	49	3301700951442	-	107 หมู่ 19	-
38.	นายสมประสงค์ ทองประดับ	47	3230400275611	-	49 15	-
39.	นางบุญเพ็ง เสวยราช	48	3301700885997	-	16 หมู่ 12	-
40.	นายบัวหา บุตรศรีภูมิ	51	3301700886209	-	10 หมู่ 12	-
41.	นางเนาว์ ประทุมศรี	55	3301700890311	-	77 หมู่ 12	-
42.	นายบุญมา ยศหวางทุม	-	3301700944462	5	11 หมู่ 9	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 86 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 14 ไร่ **ลักษณะการครอบครอง**เป็นโฉนดที่ดิน ภ.ทบ.5 และ สปก. ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 16 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 14 ไร่ **ลักษณะการครอบครอง**เป็น ส.ค.1 และโฉนด ส่วนพื้นที่เช่าทำ คิด

เป็นร้อยละ 5 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เข้าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 9 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนด ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,250 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง กันยายน ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 69 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 10 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 7 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 4

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 83 และเป็นเฉพาะที่ดอนคิดเป็นร้อยละ 17

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 90 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 26,428 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 26 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 37,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี จากกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี ส่วนเงินกู้นอกกระบวนนั้นคิดเป็นร้อยละ 11 โดยเป็นเงินกู้นอกกระบวนเฉลี่ยอยู่ที่ 43,000 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรวย) คิดเป็นร้อยละ 76 เป็นนาปักดำโดยแรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 19 และนาหว่านน้ำตม คิดเป็นร้อยละ 2 โดยจะทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 3,706 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/กข.15 และผลิตข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 2,121 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 2,971 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/กข.15 และขายข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 1,375 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ส่วนข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,036 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/กข.15 และข้าวเหนียวที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,664 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ 83

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2 จำหน่ายในตลาดคิดเป็นร้อยละ 2 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 28 จำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 7 และต่างจังหวัด (นอกจังหวัดนครราชสีมา) คิดเป็นร้อยละ 2 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 31 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 5 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 5 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 11 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ที่การส่งข้าวให้พ่อค้าคนกลาง

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	285
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	3,025
ค่าไถแปร	2,895
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	716
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	4,803
ปุ๋ยอินทรีย์	696
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	621
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	941
7. ค่าฮอร์โมน	66
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	1,004
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	1,496
ค่าหว่านข้าว	440
ค่าดำนา	1,083
ค่าเกี่ยวข้าว	3,342
ค่าหว่านปุ๋ย	90
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	92
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	21
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	3,157
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	695
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	954
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	26,016
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	1,736

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 26,016 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 1,736 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 71 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 8 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 23 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 338 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 คิดเป็นร้อยละ 50 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 7 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 27 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 387 กิโลกรัม/ไร่ และข้าว กข.15 คิดเป็นร้อยละ 2 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 10 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 30 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 700 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 83 และจากการทิ้งเก็บไว้เองและซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 20 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 5 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 25 บาท/กิโลกรัม ไม่มีใบรับรอง คิดเป็นร้อยละ 47 และมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 14

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะปัจจุบันราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูง ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 6 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 38 ที่ดอนร้อยละ 9 และที่ลุ่ม ร้อยละ 7

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ย ที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-16-8, 15-15-15 และ 18-8-8 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 27 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตรากะต่าย และตราเกลียวเชือก เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 781 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 3 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง

การจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จาก ธกส. จากพ่อค้าขายตรง และจากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมัก

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ไม่ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็น ร้อยละ 29 เช่น การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสู่มตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการ ปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 10 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะ เปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรยังไม่สามารถระบุเวลาที่จะเริ่มต้น การเปลี่ยนแปลง

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- ใช้เมล็ดพันธุ์ตามปริมาณที่กำหนดและคัดเลือกเมล็ดพันธุ์เอง

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- ภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- จัดกิจกรรมการเรียนรู้

8.ตำบลพุทรา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลพุทรา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิกครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายประยูร เขียวหมื่นไวย	50	3300100410636	5	44 หมู่ 1	085-1253665

2.	นายพวง หาดขุนทด	46	3300100410822	6	59 หมู่ 1	087-9138053
3.	นายมานะ รากพุดซา	50	3300101530456	5	138 หมู่ 2	-
4.	นายเพชรรุ่ง ใจทน	37	3300100413821	4	79 หมู่ 3	083-3658146
5.	นางแสง ก้านพุดซา	48	3300101566222	5	116 หมู่ 4	082-1256082
6.	นางกล้วย ส้ากลาง	51	3300100024996	5	90 หมู่ 4	-
7.	นางบุญช่วย เจริมกลาง	52	5300190005180	5	72 หมู่ 5	090-3652589
8.	นายสมาน ภักดีพุดซา	58	3300100328402	6	6/2 หมู่ 6	-
9.	นายประสิทธิ์ รัตนารักษ์	62	3191100289864	4	83 หมู่ 6	-
10.	นายสนาน ท่วมพุดซา	46	3300100330756	6	9 หมู่ 7	087-2400308
11.	นางชฎากาญจน์ เข้มพุดซา	54	3300100693727	4	127 หมู่ 8	087-2563126
12.	นายหนูแดง รัตนารักษ์	54	3300100267425	4	79 หมู่ 8	089-7162035
13.	นางสำลี ศรีวิชัย	58	3300100358120	4	24 หมู่ 8	082-1389096
14.	นายมานะ เหนือกระโทก	60	3300100693450	3	12 หมู่ 8	-
15.	นางปิ่น โปสันเทียะ	58	3300100692763	7	105 หมู่ 8	-
16.	นางสมพร สมพลกรัง	46	3300101410451	4	47 หมู่ 8	082-8683140
17.	นายพวง หัดขุนทด	58	3300100357146	5	142 หมู่ 8	-
18.	นางเรไร งามจบ	75	3300101496232	5	150 หมู่ 8	-
19.	นางรัตติกาล แก่นพุดซา	46	5300100056502	-	28/1 หมู่ 9	088-3501354
20.	นายเขนชัย แต้มพุดซา	56	3300100790463	5	35 หมู่ 9	-
21.	นายวันดี ทิมสันเทียะ	58	3300100246755	3	61 หมู่ 10	-
22.	นายมลเทียน เหิดขุนทด	46	3300100360621	4	50 หมู่ 10	084-4748074
23.	นายล้วน ไหญ่สูงเนิน	74	530990054202	3	46 หมู่ 11	087-6455384
24.	นายไสว รูปพุดซา	62	3300100787403	5	139 หมู่ 12	044-215591
25.	นายสมคิด ขุนจิตรพัตร	40	3300100792521	4	16 หมู่ 12	087-2571463
26.	นายรวยริน ทิมสันเทียะ	46	3300100792270	3	27 หมู่ 12	088-4750438
27.	นางยุพิน เพ็ชรแสน	48	3300100785893	4	238 หมู่ 12	086-6524098
28.	นางลำเพย แนนใหม่	45	3300100785907	4	273 หมู่ 12	082-8643697
29.	นายหลุย ต้นพุดซา	74	3300100792784	4	233 หมู่ 12	-
30.	นายทองสุข ธีระแนว	50	3530200037978	3	287 หมู่ 13	080-1525849
31.	นางหล้า ยศกลาง	48	3300100724983	5	37 หมู่ 13	087-4540662
32.	นางกิ่งแก้ว อ้อยพุดซา	50	3300100386913	5	37/1 หมู่ 13	089-5951186
33.	นางวิภา รัตนพันธ์	46	3300100726510	9	253 หมู่ 13	086-0259081
34.	นายจันทร์ ฤทธิ์เดช	52	-	5	176 หมู่ 13	-
35.	นายจำนอง พานรอง	60	-	4	140 หมู่ 15	082-8667167
36.	น.ส.กัญญา รวมใหม่	26	3300100692577	5	99 หมู่ 15	084-8349530
37.	นายชะลอ หนูนพลกรัง	60	3300100693280	7	115 หมู่ 5	082-8663890
38.	น.ส.มาลี ปราณีตพลกรัง	38	3300100693590	7	134 หมู่ 15	084-8111310
39.	นางสมหมาย เคยพุดซา	56	3300100662538	4	18 หมู่ 15	089-9476093
40.	นางอัญชัญ เจริมกลาง	47	3300100357191	3	9 หมู่ 15	090-8286566
41.	นายชะลอ ฉาบพุดซา	52	-	4	109 หมู่ 16	044-215221
42.	นายวิชาญ ทองดกสูง	46	3300100419731	5	282 หมู่ 17	090-1901203
43.	นายจันทร์ บุตรนนท์	55	3300100728652	1	87 หมู่ 18	089-2831048

44.	นางจิราภา ปุ่มสันเทียะ	55	3300100727389	4	23 หมู่ 18	-
45.	นายปัญญา รักพุดชา	59	3300100724231	6	271 หมู่ 18	086-2569684
46.	นายพะนอ บรรจงปฐ	36	5300100044130	3	70/2 หมู่ 18	044-215471
47.	นายนิมิต ฉายดำรงค์	50	3300100724291	5	169/1 หมู่ 18	081-0734824
48.	นายหอม ตอมพุดชา	52	3300100729438	6	113 หมู่ 18	086-3613025
49.	นายวินัย ถือพุดชา	40	3300100733141	3	14 หมู่ 18	-
50.	นายสงค์ กลิ่นพุดชา	60	3300100734971	5	270 หมู่ 18	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 62 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 15 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 16 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 13 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนด และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 56 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 10 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 982 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 88 อยู่ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง พฤศจิกายน ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากชลประทาน คิดเป็นร้อยละ 70 ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง พฤศจิกายน ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 12 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 10 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 6 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 4

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่ม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 46 เป็นที่ลุ่มและที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 34 และเป็นเฉพาะที่ดอนคิดเป็นร้อยละ 20

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 96 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 27,000 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 54 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 34,074 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี กองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 10 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 20,000 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรวย) คิดเป็นร้อยละ 48 วิธีนาหว่านน้ำตม คิดเป็นร้อยละ 48 โดยทำนา 2 ครั้ง/ปี ครั้งที่ 1 ในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึง เดือนธันวาคม และครั้งที่ 2 ในช่วงเดือน ธันวาคม ถึง เมษายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 6,175 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/ประทิว/กข.15 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 5,507 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ประทิว/กข.15 และเป็นข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 818 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ประทิว/กข.15 เช่นเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 96

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 16 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 36 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 54 และจำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 16 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 16 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 44 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 2 เข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 52 เข้าร่วมกลุ่มของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 4 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ที่การเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	5,294
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถดะ	3,191
ค่าไถแปร	2,962
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	4,534
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	6,615
ปุ๋ยอินทรีย์	559
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	888
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	278
7. ค่าฮอร์โมน	145
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	2,256
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	400
ค่าหว่านข้าว	318
ค่าดำนา	818
ค่าเกี่ยวข้าว	742
ค่าหว่านปุ๋ย	268
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	128
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	50
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	7,131
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	628
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1,744
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	38,381
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	3,034

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 38,381 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 3,034 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นข้าวพันธุ์ประทิว คิดเป็นร้อยละ 64 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 11 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 22 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 443 กิโลกรัม/ไร่

รองลงมาเป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 46 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 11 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 23 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 368 กิโลกรัม/ไร่ และเป็นพันธุ์ข้าว กข.15 คิดเป็นร้อยละ 10 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 6 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 21 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 466 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการซื้อ เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ จังหวัดนครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 56 จากการทิ้งเก็บไว้เองและซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 54 และเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 18 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 88 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 24 บาท/กิโลกรัม มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 34 และมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 32

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะปัจจุบันราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูง ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 4 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 42 ที่ลุ่มที่ดอนร้อยละ 26 และที่ดอน ร้อยละ 24

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-20-0 และ 46-0-0 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 29 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 266 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถและตรากระต่าย เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 830 บาท และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 350 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์)เฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพ (น้ำหมัก) และปุ๋ยพืชสด เพราะสามารถหาเศษวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จาก ธกส. และจากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ

ละ 78 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสู่มตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 12 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูการผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ
- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- ใส่ปุ๋ยคอกในพื้นที่ก่อนการเพาะปลูก

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ด้านแหล่งน้ำมีน้ำไม่เพียงพอ
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน
- ภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- ควรมีการตลาด เพื่อยกระดับราคาผลผลิตให้สูงขึ้น หากมีการรวมกลุ่มผลิตข้าว
- ส่งเสริมและสนับสนุนเงินทุน
- ควรมีการจัดการด้านชลประทานให้กับชุมชน

9.ตำบลบ้านยาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลบ้านยาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด

นครราชสีมา จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก	ที่อยู่	โทรศัพท์
-------	-----------	------	-------------------	--------	---------	----------

				ครัวเรือน		
1.	นายประยงค์ สีนโสง	-	-	-	120 หมู่ 6	-
2.	นายก้าน ไชแสง	44	3301700214120	5	115 หมู่ 6	-
3.	นางจันทร์ศรี สีลา	41	3301700214260	6	33 หมู่ 6	-
4.	นายชาลี ภูเขียว	-	3301700482230	6	19 หมู่ 15	081-3627010
5.	นายสมศักดิ์ อ่วมโสง	48	3301700224923	6	24 หมู่ 15	088-3590425
6.	นายอุดร รัฐนิยะ	50	3301700040245	5	52 หมู่ 7	084-8421831
7.	นายหนูแพง ฤทธิโสง	57	3301700218761	6	35 หมู่ 7	087-1562615
8.	นายอุทัย ตนพรมรัมย์	46	3301700214421	2	36 หมู่ 6	-
9.	นายสิทธิศักดิ์ พาหะชา	48	3301700218257	4	66 หมู่ 7	080-4782958
10.	นายสมศักดิ์ เทียงดี	-	3301700215061	5	45 หมู่ 6	-
11.	นายใส ลือขาม	68	-	-	8 หมู่ 6	081-9676542
12.	นายสวัสดิ์ ที่รักษ์	53	3301700232501	6	84 หมู่ 1	085-3008279
13.	นายสง่า จันทรภิรมย์	46	3301700489056	4	128 หมู่ 1	-
14.	นางสงดา มลิลลา	43	3301700224869	6	49 หมู่ 9	-
15.	นายบุญเทียม เทียงดี	53	3301700215681	3	105 หมู่ 6	-
16.	นางปวรวรรณ บุญเชียง	40	3301700224681	6	6 หมู่ 9	-
17.	นายมปอง อินทร์มา	43	-	4	71 หมู่ 9	-
18.	นายไสว ที่รักษ์	59	3110102324984	4	16 หมู่ 16	-
19.	นางสมบุญ ทับทิว	37	3301700236212	6	18 หมู่ 16	087-0513823
20.	นายอ่อน อารมณดี	59	3311000910549	6	10 หมู่ 16	-
21.	นายสมพงษ์ ที่รักษ์	58	3301700236221	5	11 หมู่ 16	-
22.	นายธง ชูศรี	55	3301700235810	7	12 หมู่ 16	-
23.	นายอนุรักษ์ รักพรา	50	3311000815881	4	102 หมู่ 10	08498267498
24.	น.ส.เด่นฤดี นิจใหม่	37	3301700235569	3	98/1 หมู่ 10	089-5854684
25.	นายภากร ศาลาแดง	55	3301700223510	6	37 หมู่ 8	-
26.	นายสมาน ศาลาแดง	-	3301700222424	8	หมู่ 8	-
27.	นายบุญมี เทียมทัน	-	-*	-	หมู่ 8	-
28.	นายบรรจง คำด้วง	52	3301700223293	3	60 หมู่ 8	-
29.	นายทวี ศรีวงษ์	51	3301700220570	3	11 หมู่ 8	082-1524404
30.	นายเจริญ มะลิรัมย์	61	3301700507259	6	23 หมู่ 4	089-1865545
31.	นายวิโรจน์ ขอบรัมย์	41	3311000120017	3	119 หมู่ 4	090-8300792
32.	นายสมบูรณ์ แสนเจ็ก	68	3301700506571	4	หมู่ 1	-
33.	นายณรงค์ มรรุวัจน์	52	3320500258432	5	35 หมู่ 4	087-8793147
34.	นายสมพงษ์ แจงโสง	47	3301700481381	4	60 หมู่ 9	084-8277467
35.	นายคำตัน เทียงดี	56	3301700213638	5	82 หมู่ 6	-
36.	นางกมล ช่างเกวียน	56	3301700235607	4	10 หมู่ 10	086-2654846
37.	นางลำไย บุญเที่ยง	63	5301700017703	3	12 หมู่ 10	081-3931834
38.	นายสงกา บุญเชียง	66	3301700234376	3	73 หมู่ 10	084-4691485
39.	นายอนุชิต บุญกอง	53	3301700220146	2	หมู่ 13	087-2492986
40.	นายทองสุข พาชัย	51	3301700500882	4	15 หมู่ 14	-
41.	นายแทน อุดทะทา	-	-	-	หมู่ 14	-

42.	นางเพ็ญ สมพงษ์พันธ์	43	3301700510225	6	7 หมู่ 14	-
43.	นายสุเทพ ลิไธสง	51	3301700509855	-	1 หมู่ 14	-
44.	นายบุญหลาย แสนโคตร	-	-	-	21 หมู่ 14	-
45.	นายรัช พันธ์สมบัติ	53	3301700230681	4	116 หมู่ 10	082-1343299
46.	นายบุญมา คังไธสง	56	-	3	หมู่ 6	-
47.	นายบุญมี เจือทอง	41	3301700224591	5	33/1 หมู่ 15	-
48.	นายทองปอน วินทไชย	61	-	4	46 หมู่ 15	-
49.	นายโยธิน พลเคน	54	3307100485261	5	36 หมู่ 15	-
50	นายแพง นาคเพชร	71	3301700217579	2	12 หมู่ 7	087-2508523

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 90 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 20 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ นส.3 ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 26 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 10 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดและ ภ.ทบ.5 ส่วนพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 10 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 12 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ ภ.ทบ.5 ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,178 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง กันยายน ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 28 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็น ร้อยละ 16 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 12 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 4

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 66 และเป็นเฉพาะที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 32

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 90 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 31,098 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 58 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 45,068 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี และสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 6 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 21,666 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 94 วิธีปักดำโดยแรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 4 และวิธีปักดำด้วยเครื่องจักร คิดเป็นร้อยละ 2 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 4,607 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105 และผลิตข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 2,237 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 3,593 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และขายข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 1,435 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ส่วนข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,512 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และข้าวเหนียวที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,513 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 86

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 20 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 2 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 42 จำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 30 และต่างจังหวัด (นอกจังหวัดนครราชสีมา) คิดเป็นร้อยละ 14 ดังนั้นจะเห็นว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 46 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 12 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 22 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 42 ดังนั้นจะเห็นว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ที่ส่งข้าวให้พ่อค้าคนกลาง

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	1,540
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	4,248
ค่าไถแปร	4,381
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	3,735
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	12,689
ปุ๋ยอินทรีย์	1,771
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	519
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	182
7. ค่าฮอร์โมน	146
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	2,043
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	2,669
ค่าหว่านข้าว	288
ค่าดำนา	193
ค่าเกี่ยวข้าว	2,416
ค่าหว่านปุ๋ย	61
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	121
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	187
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	7,793
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	774
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	660
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	45,436
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	2,910

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 45,436 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,910 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 94 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 18 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 29 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 333 กิโลกรัม/ไร่ และเป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 คิดเป็นร้อยละ 94 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 7 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 28 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 324 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 80 และจากการทิ้งเก็บไว้เองและซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 20 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 20 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 32 บาท/กิโลกรัม มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 14 และมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 6

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะปัจจุบันราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูง ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 9 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มและที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 30 ที่ดอนร้อยละ 14 และที่ลุ่ม ร้อยละ 4

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-8-8, 16-16-8 และ 18-8-8 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ยเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 38 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 50 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 50 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตรากระต่าย, ตราเกลียวเชือกและรถเข็นเป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 770 บาท และปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 450 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 8 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 30 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพ (น้ำหมัก) และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจาก ธกส. จากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จากพ่อค้าขายตรง และจากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์)

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 68 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสูบน้ำอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ปลอดภัย (GAP) คิดเป็นร้อยละ 20 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มดำเนินการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูการผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ
- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- จัดทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลตะโก อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา
จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก ครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายประนอม จุฬารมย์	58	3301600041959	5	6 หมู่ 1	089-9874539
2.	นายบุญมี ช่วงรัตน์	51	3670600398977	3	77หมู่ 1	-
3.	นายเจียม พึ่งจิต	59	3301600048490	4	88 หมู่ 1	-
4.	นายองอาจ ปะโมนะตา	59	3301600049607	4	98 หมู่ 1	090-8180115
5.	นายบุญเรียง เพ็ชรลา	60	3301600048787	5	92/1หมู่ 1	086-0414751
6.	นายสังวาล จินดางาม	52	3301600591797	4	65 หมู่ 6	084-0354238
7.	นางองอาจ ศักดิ์บุตร	62	3301600039125	5	77 หมู่ 6	089-9653947
8.	นางชื่น ปัญญารมย์	48	3570500982511	4	96 หมู่ 6	084-8487396
9.	นายประสิทธิ์ ห้ามโสง	39	3301600593145	3	145 หมู่ 6	081-3913776
10.	นายหนูคำ ชัยรินทร์	55	3301600590448	12	17 หมู่ 6	080-0017840
11.	นางมณี ไชยรินทร์	45	3301600056182	4	18 หมู่ 6	087-2538992
12.	นายสำราญ ชนะภักดิ์	44	5301600003265	4	55 หมู่ 6	080-7290514
13.	นางบังอร บัญศรี	64	5301600008249	2	54 หมู่ 6	-
14.	นายสวัสดิ์ ชัยพิมพ์	65	3301600596322	6	98 หมู่ 6	083-3736589
15.	นางจำปี ประสานโชค	52	3301600591266	4	9 หมู่ 6	091-3516892
16.	นางสาย สังข์รัมย์	54	3301600594362	4	38/1 หมู่ 6	-
17.	นางปราณี ตาโสง	34	3301600592572	5	19 หมู่ 6	085-2936826
18.	นายวน บุญมา	60	3301600622447	4	10 หมู่ 9	087-9620118
19.	นายวาทีน ประจำ	43	3301600042769	7	13 หมู่ 10	082-1309654
20.	นายกระแส โพธิ์สาร	56	3301600605780	6	24 หมู่ 2	091-3485517
21.	นายบุญมี ประภาเวสูง	64	3301600605739	6	20 หมู่ 2	-
22.	นายเฉลิม จันทะโร	54	3301600606212	3	14 หมู่ 2	-
23.	นายเฉลียว จ้อยบุญมี	54	5301690011694	4	16 หมู่ 2	085-7697350
24.	นางอุดม บุพรัง	38	3301600057529	4	94 หมู่ 3	081-1865607
25.	นายอัครเดช ศรีสุระ	35	3301600059971	4	20 หมู่ 4	-
26.	นางดวงจันทร์ ทิพย์สนิท	53	3301600583786	7	64 หมู่ 4	-
27.	นางประคอง ทวดโสง	59	3301600583832	-	65 หมู่ 4	-
28.	นายนิเวศ สอนเสนา	51	3301600586408	6	46 หมู่ 5	-
29.	นางอำพร ชินวงศ์	54	3301600346661	7	12 หมู่ 5	089-8652524
30.	นายสมวัน วาปีเน	46	3301600586599	2	89 หมู่ 5	-
31.	นายทองจันทร์ คำจันทร์วงศ์	45	330160023754	2	36 หมู่ 5	-
32.	นายอุบล วาปีโส	51	3301600588028	6	23 หมู่ 5	-
33.	นายประคอง จินปุ	68	3301600621572	6	20 หมู่ 7	-
34.	นายนิพนธ์ แสนสะอาด	61	4301600002676	5	55/1 หมู่ 7	-
35.	นายพยุง ไชแสง	47	3301600620746	4	71 หมู่ 7	087-8689977
36.	นายบุญจันทร์ ไชแสง	61	3301600271253	4	68 หมู่ 7	089-9489191
37.	นายบุญธรรม ไชแสง	54	5301690009223	5	66 หมู่ 7	-
38.	นายน้อย เจื่อนพิมาย	60	3301600679333	3	14 หมู่ 8	-

39.	นายอาจ ขำพิมาย	52	3301600040898	4	13 หมู่ 8	080-1956706
40.	นายเสกสรร พิเศษ	37	3301600051725	3	56 หมู่ 8	-
41.	นายจุล ละมุล	47	3301600050982	6	11 หมู่ 8	086-2518969
42.	นายสมพงษ์ เพ็ชรสังหาร	54	3301600049909	2	21 หมู่ 8	088-3636079
43.	นายบุญมา ปัญญารมย์	63	3310101298716	2	16 หมู่ 9	082-1322840
44.	นายอิทธิฤทธิ์ ลำสันต์	52	3301600622897	6	11 หมู่ 9	088-3507712
45.	นายพัฑฒ บัญพา	68	3301600622102	6	1 หมู่ 9	085-9106280
46.	นางยุพิน ยดแก้วทอง	42	3301600622625	8	12 หมู่ 9	087-8172584
47.	นายเม้ง สุวรรณพันธ์	62	3301600043897	4	19 หมู่ 10	-
48.	นายเพลินจิตร บุญสมัคร	52	3120100389469	7	140 หมู่ 10	-
49.	นายบุญเพ็ง สุวรรณพรรณ	62	3301600043625	5	25 หมู่ 10	-
50.	นายบุญมี บุญเพชร	52	3301600298445	3	108 หมู่ 10	087-8774369

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 98 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 21 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน และสปก. ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 18 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 11 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน และสปก. ส่วนพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 4 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 14 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็น ภ.ทบ.5 ซึ่งมีค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,500 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง พฤศจิกายน ของทุกปี นอกจากนั้นน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 10 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 48 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 44 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 4

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 70 เป็นที่ลุ่มและที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 18 และเป็นเฉพาะที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 12

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 100 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 45,318 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 10 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 18,780 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 2 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 37,000 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 100 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนธันวาคม ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 6,848 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105 และผลิตข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 1,808 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 5,127 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,823 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 เป็นข้าวเหนียวที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,808 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 96

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในตลาด คิดเป็นร้อยละ 76 และจำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 36 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในตลาดของตนเอง

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 84 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 8 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 16 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 10 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่กับการส่งข้าวให้กับพ่อค้าคนกลาง

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	-
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	7,620
ค่าไถแปร	4,692
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	2,863
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	9,018
ปุ๋ยอินทรีย์	1,233
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	225
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	15
7. ค่าฮอร์โมน	323
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	1,094
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	14
ค่าหว่านข้าว	377
ค่าดำนา	540
ค่าเกี่ยวข้าว	680
ค่าหว่านปุ๋ย	278
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	154
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	10
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	12,519
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	1,270
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1,714
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	44,676
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	2,439

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 44,676 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,439 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 100 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 21 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 22 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 318 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 คิดเป็นร้อยละ 44 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 4 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 24 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 450 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการซื้อ เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ จังหวัดนครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 62 จากการทั้งเก็บไว้เองและซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 42 และเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 38 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 66 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 27 บาท/กิโลกรัม มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 38 และไม่มีใบรับรอง คิดเป็นร้อยละ 26

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะจะได้มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีให้กับเกษตรกรอื่นๆ ได้นำไปใช้ ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้อยู่บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 3 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ตอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 52 และและที่ลุ่ม ร้อยละ 26

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 46-0-0, 16-20-0 และ 16-8-8 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ยเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 22 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 31 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราเกลียวเชือก, ตราหัววัวคันไถและตรากระต่าย เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 860 บาท และปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 372 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 1 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 1 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพ (น้ำหมัก) และปุ๋ยพืชสด เพราะสามารถหาเศษวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร และจาก ธกส. ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมัก

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 76 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสุ่มตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 78 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูการผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ
- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- อยากให้มีการส่งเสริมเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลทองหลาง อำเภोजักราช จังหวัดนครราชสีมา
จำนวน 45 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก ครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายประจวบ พุนศรี	47	-	3	119/1 หมู่ 1	080-7225692
2.	นางวารณี คันทะสาร	38	3300600132961	6	165 หมู่ 1	-
3.	นางผัค จันทองกลาง	58	3300600125965	3	61 หมู่ 1	-
4.	สนายบรรจง ธรรมนาม	45	3301401275488	5	56 หมู่ 1	086-2446379
5.	นางมะลิวรรณ หมั่นทองกลาง	36	3300600127755	4	84 หมู่ 1	081-9675029
6.	นายวีระกุล แก้วใส	46	3350300194503	4	89 หมู่ 2	-
7.	นายประกอบ เป็นพิมาย	54	3301500457444	5	26 หมู่ 2	084-4162451
8.	นางรติกานต์ กล้านรงค์	42	3300600324348	4	22 หมู่ 2	088-7102632
9.	นางโสภาพ กุมปรี	52	-	5	30 หมู่ 2	087-2462814
10.	นางณอม หนูกระโทก	40	3300600150706	5	98 หมู่ 2	086-6511748
11.	นางทรงวาทย์ เพ็ชรมน	50	3300600136371	5	66 หมู่ 3	086-2489844
12.	นายจำรัส หนานทองกลาง	51	3300600135812	7	32 หมู่ 3	085-3446375
13.	นางจิราลักษณ์ ผกกลาง	43	3300600136398	6	41 หมู่ 3	087-2468595
14.	น.ส.วรรณา แซ่เต็ง	36	3300600134239	4	31/2 หมู่ 3	087-0615013
15.	นางอำพร ท่างทองกลาง	47	-	4	7 หมู่ 3	087-8801132
16.	นายสมเกียรติ พุนพะเนา	43	3300600138684	-	21 หมู่ 4	-
17.	นางปราณี หาญธงชัย	63	-	6	60 หมู่ 4	-
18.	นายบรรยัด พิมพ์ทองกลาง	49	3300600138731	6	45 หมู่ 4	-
19.	นางแอม รอดสวัสดิ์	49	3300600137106	4	3 หมู่ 4	0801568344
20.	นายประมวล กองทองกลาง	53	3300600137483	4	7 หมู่ 4	086-0445160
21.	นายสมชาย สังข์นาค	43	3300600145362	4	129/1 หมู่ 5	086-7219405
22.	นางเสมอ โพธิ์กลาง	59	-	5	76 หมู่ 5	086-6536946
23.	นางปนัดดา พันเทศ	34	3300600147373	5	22/1 หมู่ 5	089-0481875
24.	นางวาริน พุนศรี	52	3300600528237	7	94 หมู่ 5	-
25.	นางติม พิษทองกลาง	56	3300600528300	7	97 หมู่ 5	085-8560884
26.	นายศุภกิต พลเข็ม	54	3300600330089	5	122 หมู่ 6	089-5847823
27.	นางจิราภรณ์ พิมพ์พา	43	-	4	138 หมู่ 7	-
28.	นางอร่าม หมายรอกกลาง	46	3300600327959	4	141 หมู่ 6	085-6563107
29.	นางอรุณ พิษทองกลาง	48	3300600327932	4	142 หมู่ 6	082-1512639
30.	นายกัมปนาท พุนศรี	55	3300600121145	5	183 หมู่ 10	084-5438786
31.	นายยวง บัวทองกลาง	43	3300600513591	5	45 หมู่ 7	-
32.	นางสมนึก สวงรัมย์	62	3300600513817	6	11 หมู่ 7	085-7803478
33.	นางสมหวัง เนตรนารอง	55	3300600515437	9	149 หมู่ 7	-
34.	นายยิ่ง มัวทองกลาง	40	-	4	51 หมู่ 7	088-0509533
35.	นายแสน ลาดสันเทียะ	41	3300600531505	4	230 หมู่ 8	084-2837431
36.	นายคำใส พงษ์อุดทก	51	-	5	171 หมู่ 8	081-0104139
37.	นายทองแสง ทองพรม	65	3300600132091	5	148 หมู่ 10	081-9556832
38.	นายเกษม ลาดสันเทียะ	46	3300600531483	4	183/1 หมู่ 8	088-0779972

39.	นายพนันท์ คงพุฒา	43	3300101403111	2	62/1 หมู่ 8	083-9363971
40.	นายประสิทธิ์ บุญภักดี	56	3300600604928	3	95/1 หมู่ 9	088-7054100
41.	นางลิ พิชทองกลาง	57	-	4	15 หมู่ 10	-
42.	นายเตียง เอี่ยมศรี	47	3451300066521	5	89 หมู่ 9	089-2842370
43.	นางต่วน รักพวงกลาง	45	-	-	หมู่ 10	-
44.	นายพจน์ ชะงายกลาง	43	3300600609211	4	164 หมู่ 9	090-9533905
45.	นางนงเอี้ยง มุขพิมาย	47	-	5	หมู่ 10	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 89 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 14 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ นส.3 ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 18 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 11 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ นส.3 ส่วนพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 16 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 14 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ นส.3 เช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,305 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง ตุลาคม ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากชลประทาน คิดเป็นร้อยละ 22 ระหว่างเดือน มกราคม ถึง เมษายน ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 53 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 24 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง **ลักษณะพื้นที่ทำกิน** ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 56 เป็นที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 29 และเป็นเฉพาะที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 15

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 91 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 24,193 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 40 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 43,400 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี สหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี และ ธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 22 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 50,000 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรวย) คิดเป็นร้อยละ 91 วิธีนาหว่านน้ำตม คิดเป็นร้อยละ 7 และวิธีปักดำโดยแรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 2 โดยทำนา 2 ครั้ง/ปี ครั้งที่ 1 ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนพฤศจิกายน และครั้งที่ 2 ในช่วงเดือนมกราคม ถึง เดือนเมษายน ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 7,428 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/เหลืองประทิว มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 5,827 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ประทิว และเป็นข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,492 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ประทิวเช่นเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 96

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 11 จำหน่ายในตลาดคิดเป็นร้อยละ 16 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 49 จำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอ

ของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 33 และต่างจังหวัด (นอกจังหวัดนครราชสีมา) คิดเป็นร้อยละ 4 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 40 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 24 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 4 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 69 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ในการเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	5,400
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	3,497
ค่าไถแปร	3,753
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	2,287
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	7,424
ปุ๋ยอินทรีย์	1,517
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	632
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	383
7. ค่าฮอร์โมน	251
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	2,253
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	1,902
ค่าหว่านข้าว	413
ค่าดำนา	688
ค่าเกี่ยวข้าว	1,540
ค่าหว่านปุ๋ย	200
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	264
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	574
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	8,098
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	1,552
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	966
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	42,846
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	2,483

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 42,846 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,483 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 82 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 14 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 28 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 600 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นข้าวพันธุ์ประทิว คิดเป็นร้อยละ 27 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ประทิวเฉลี่ยอยู่ที่ 12 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 24 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 495 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 58 จากการหังเก็บไว้เอง และซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 42 และจากการซื้อ เช่น กรมการข้าว จังหวัดนครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 7 ดังนั้นจะเห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 33 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 26 บาท/กิโลกรัม มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 31 และมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 18

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะปัจจุบันราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูง ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้เกี่ยวกับในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 11 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มและที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 29 ที่ลุ่ม ร้อยละ 22 และ ที่ดอน ร้อยละ 13

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-20-0, 15-15-15 และ 16-8-8 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ยเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 33 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 50 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 150 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตราทอง และตราที่ופןวัน เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 789 บาท และปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 285บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 5 กระสอบ/ครั้ง ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 1 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 3 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพ (น้ำหมัก) และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจาก ธกส. จากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง และจากพ่อค้าขายตรง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมัก

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 67 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสูบน้ำอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่สำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 22 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูกาลผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- ใช้เมล็ดพันธุ์ตามปริมาณที่กำหนด

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- มีแมลงศัตรูพืช
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- อยากให้มีการส่งเสริมเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- จัดทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

12.ตำบลคูขาด อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลคูขาด อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก ครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายเกษม ศิลากลาง	-	3300400173311	2	54 หมู่ 1	-
2.	นายโกญจนาท ศิลากลาง	46	3300400173338	2	27 หมู่ 1	-
3.	นายสมัย ดอกกระทุ้ม	-	3300400027731	3	209 หมู่ 1	-
4.	นายสุภาพ สุวรรณศรี	56	3300400271674	2	227 หมู่ 2	-
5.	นางดวงใจ หมอยา	39	3300400243204	3	41/1 หมู่ 2	-
6.	นางสายรุ้ง เศษมา	39	3300400241261	7	233 หมู่ 2	085-4902741
7.	นางสำลี เย็นสันเทียะ	49	3960900055444	3	265 หมู่ 2	081-0649526
8.	นายวิเศษ รอดวินิจ	45	3300400055688	3	55/1 หมู่ 3	-
9.	นายอนันต์ เขตไธสง	48	3302100265701	6	3382 หมู่ 3	090-1844833
10.	นายพรม แสงวิท	47	-	7	96 หมู่ 3	085-3311430
11.	นายไชโย กล้าหาญ	47	3300400218374	6	61 หมู่ 3	087-2625580
12.	นางปราณี เจริญเงิน	64	3300400057656	2	97 หมู่ 3	-
13.	น.ส.พานิช เพชรตะกั่ว	33	3300400070415	8	44 หมู่ 4	089-9885339
14.	นายสุเวช เหล่าแสนศรี	49	3400200034783	3	14 หมู่ 4	-
15.	นายไพบุลย์ ไชยนอก	45	3300400073325	4	79 หมู่ 4	089-2847067
16.	นายสังัด สมนนอก	54	3300400048648	4	3 หมู่ 6	-
17.	นายเหมา แสงมาศ	60	3300400249555	2	17 หมู่ 6	-
18.	นายธนธรณ์ พะระนะ	50	3301300173264	6	31/1 หมู่ 7	086-2492081
19.	นางบุญเลียง ทองดินนอก	56	3300400285870	3	74 หมู่ 9	089-0571884
20.	นางลำเพลิน พลโดด	45	3300400286213	3	40 หมู่ 9	086-2586779
21.	นายอรุณ การบรรจง	50	3300400303461	6	49 หมู่ 6	-
22.	นายเลียม ฉิมนอก	54	3300400330573	4	87 หมู่ 9	081-8772126
23.	นายเด่นภูมิ โตนน้ำขาว	53	3300400305595	6	16/1 หมู่ 10	085-6582527
24.	นางทุเรียน ชัยชนะ	42	3300400307059	4	64 หมู่ 10	087-9587030
25.	นายแหลม แสงนอก	61	3300400194882	3	36 หมู่ 10	081-0664726
26.	นางสุพิน ประจงจิตร	54	3300400305196	4	12 หมู่ 10	087-8769485
27.	นายสวัสดิ์ นรินทร์นอก	62	3300400288330	3	47/2 หมู่ 11	090-3725099
28.	นายจันทร์ มีศิลป์	57	3300400256195	3	99 หมู่ 11	089-9493247
29.	นายณัฐพงศ์ พรหมชาติ	51	3300400290229	3	25 หมู่ 13	087-2586720
30.	นายอดิศักดิ์ พรหมชาติ	48	3300400290083	5	4 หมู่ 13	081-3083046
31.	นางคำหาญ พิรักษา	50	3300400292299	3	51 หมู่ 14	083-3819431
32.	นายสุรัชย์ นรินทร์นอก	48	-	-	101 หมู่ 14	088-0810788
33.	นางลำยอง นรินทร์นอก	41	3300400195919	2	121 หมู่ 14	-

34.	นายเจียม นรินทร์นอก	46	-	4	36 หมู่ 14	084-8978748
35.	นายอรรถชัย พึ่งกลาง	62	3300400223408	3	3 หมู่ 6	081-0717047
36.	นายสมชาย กุลสันเทียะ	50	3300400288658	5	21 หมู่ 16	083-2950527
37.	นายสุวรรณ์ นิ้มกลาง	61	3300400217432	3	99 หมู่ 16	-
38.	นายชุม ยิงนอก	55	3300400271925	4	65 หมู่ 17	089-8454640
39.	นายสุรพล พงษ์พันธ์	43	3300400215901	-	161/1 หมู่ 17	089-2823593
40.	นายวิเชียร เหลือมทองกลาง	-	3301201185094	6	111 หมู่ 17	085-2434922
41.	นายไพรัตน์ มหาราช	45	3300400280452	4	64 หมู่ 19	091-3402296
42.	นางกาญจนา อามาศย์สมบัติ	45	3300400280894	8	69/3 หมู่ 19	082-8737803
43.	นายสี การบรรจง	69	3300400281441	-	82 หมู่ 19	-
44.	นางอำไพ การบรรจง	53	3300400280568	4	15 หมู่ 19	085-0937130
45.	นางวันเพ็ญ ไหวพริม	40	3300400251991	3	87 หมู่ 21	085-7486391
46.	นายดำรง การบรรจง	-	3300400303959	2	78 หมู่ 21	-
47.	นางคุณ ภาสนิท	40	5300400007124	4	7 หมู่ 19	089-5845304
48.	นายองอาจ มุ่งพวงกลาง	-	3302000964909	7	107 หมู่ 18	085-4904042
49.	นางเฉลียว นิกะโทก	59	3300400175110	7	120 หมู่ 18	088-3424484
50.	นางอุทัย พาลี	45	3300400049203	4	154 หมู่ 18	088-4623993

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 80 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 29 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ นส.3 ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 24 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 22 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดและ นส.3 ส่วนพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 24 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 26 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดและ นส.3 เช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 918 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง ตุลาคม ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 26 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็น ร้อยละ 20 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 16 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 4

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 58 เป็นที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 32 และเป็นเฉพาะที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 10

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 88 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 47,965 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 60 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 51,333 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี สหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี และ ธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 2 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 9,750 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 100 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้า

ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 10,005 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 7,419 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และเป็นข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,736 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105เช่นเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 96

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 12 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 88 และจำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 14 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 28 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 10 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 40 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 76 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ในการเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	4,306
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	5,696
ค่าไถแปร	7,046
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	5,452
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	13,379
ปุ๋ยอินทรีย์	3,373
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	742
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	155
7. ค่าฮอร์โมน	64
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	2,637
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	1,384
ค่าหว่านข้าว	264
ค่าดำนา	1,120
ค่าเกี่ยวข้าว	872
ค่าหว่านปุ๋ย	278
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	90
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	350
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	17,761
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	1,318
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1,390

รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	67,108
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	2,048

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 67,108 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,048 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 98 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 35 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 22 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 347 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 74 จากการทิ้งเก็บไว้เอง และซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 30 และจากการซื้อ คิดเป็นร้อยละ 6 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 22 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 24 บาท/กิโลกรัม ไม่มีใบรับรอง คิดเป็นร้อยละ 20 และมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 18

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะปัจจุบันราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูงและเพื่อใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ของตนเอง ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 20 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มและที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 36 ที่ลุ่มร้อยละ 20 และที่ดอนร้อยละ 16

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-8-8, 16-20-0 และ 16-16-8 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 25 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 50 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 41 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตราท้อปวัน และตราทอง เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 739 บาท และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 327 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 17 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 13 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) และปุ๋ยพืชสด เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตรจาก ธกส. และจากพ่อค้าขายตรง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมัก

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 82 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสู่มตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 14 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูกาลผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- มีวัชพืชและแมลงศัตรูพืชมาก

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- อยากให้มีการส่งเสริมเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้

13. ตำบลประสุข อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลประสุข อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา
จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก ครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายสมชิต อุตสาหการ	54	3301700833628	5	110 หมู่ 8	-
2.	นายอภิสิทธิ์ สุระติเมรินทร์	48	3301700834594	4	97 หมู่ 8	-
3.	นายหมั่น แก้วพิมาย	70	3301700829752	4	35 หมู่ 8	-
4.	นางเฉลียว จอดพิมาย	41	3301700828594	6	18 หมู่ 8	-
5.	นางหวล ปลอดภัย	57	3301700829728	4	34 หมู่ 8	-
6.	นางปราณี แก้วพิมาย	41	3301700831196	4	167 หมู่ 8	-
7.	นางบุญสม วชิระนุกูล	45	3301700829507	4	80 หมู่ 8	080-1754498
8.	นางกัญญา กรอบกระโทก	47	3301700830165	3	156 หมู่ 8	089-5795896
9.	นางหวาน ชนง้า	67	3301700835205	5	81 หมู่ 8	-
10.	นายลิขิต แก้วพิมาย	55	5301790021829	6	120 หมู่ 8	-
11.	นางทิม คำดี	70	3300200753331	3	47 หมู่ 8	-
12.	นางจวน สุมานมิตร	40	5301700083862	2	43 หมู่ 8	-
13.	น.ส.สงวน สวนแก้ว	57	3301700835604	5	111 หมู่ 8	-
14.	นางเจิม ทองเหล็ก	60	3301700833270	2	102 หมู่ 8	-
15.	นางแดง วงษ์สนิท	56	3301700828268	2	139 หมู่ 8	-
16.	นางจิต ชอบสาน	66	3301700831404	9	67 หมู่ 8	-
17.	นางสมหวัง บุญคุ้ม	62	3301700837402	7	84 หมู่ 8	-
18.	นางมน ปุ่มพิมาย	55	3301700830793	4	89 หมู่ 8	-
19.	นางสวน สวนแก้ว	54	5301700003265	5	147 หมู่ 8	-
20.	นางเจียว พลหมั่น	46	3301700829779	3	146 หมู่ 8	-
21.	นางสมนึก สุรท้าว	56	5301790019000	2	100 หมู่ 8	-
22.	นางสำลี ต่อพิมาย	46	3301700834764	2	51 หมู่ 8	-
23.	นายรณพงษ์ วงษ์สนิท	47	3190600048423	4	174 หมู่ 8	-
24.	นายฉลอง แก้วใหญ่	52	3301500715621	4	13 หมู่ 8	-
25.	นางสายันต์ บุญถึง	49	3301700829841	3	36 หมู่ 8	-
26.	นายจิตต์ นิสัยคำ	46	3301700831234	4	148 หมู่ 8	-
27.	นางจุไรรัตน์ สมจิตร	39	3301700833601	4	10 หมู่ 8	-
28.	นายอรุณ แผนดี	58	3301700835655	2	85 หมู่ 8	-
29.	นายอินทร์ บัตรพิมาย	48	3301700835710	3	73 หมู่ 8	-
30.	นายสุพรรณ สวนแก้ว	50	3301700827652	7	79 หมู่ 8	-
31.	นายสมยศ กล้าหาญ	45	3301700824319	4	118 หมู่ 8	-
32.	นายประเสริฐ พลหมั่น	40	3301700829981	3	184 หมู่ 8	-
33.	นายพรเทพ จันทา	54	3301700835361	2	132 หมู่ 8	-

34.	นายผัน แฝพิมาย	59	3301700832788	3	94 หมู่ 8	-
35.	นายด้วง เณลิมสุข	68	3301700828209	3	52 หมู่ 8	-
36.	นางซ้อย แฝพิมาย	55	3301700837291	2	88 หมู่ 8	-
37.	นายคง ลัดกลาง	60	3301700829655	6	126 หมู่ 8	-
38.	นายสมพล บัตรพิมาย	52	3301700835701	3	122 หมู่ 8	-
39.	นายสมศักดิ์ ตันตระกูล	52	3301500026206	4	137 หมู่ 8	-
40.	นายก้อน สร้างไร่	67	3301700833563	2	109 หมู่ 8	-
41.	นางสมควร เถาว์พิมาย	62	3301700838557	2	119 หมู่ 8	-
42.	นายประทีป จันทา	39	3301700835396	5	115 หมู่ 8	-
43.	นางป่าง ชนพิมาย	6	3301700831072	1	60 หมู่ 8	-
44.	นางโสภา สีหานาม	34	5301700031706	6	65 หมู่ 8	-
45.	นางนาแก้ว แก้ววิจิตร	45	3301700835639	4	105 หมู่ 8	-
46.	นางสุใจ พันธุ์ผล	36	3301700837542	6	152 หมู่ 8	-
47.	นางแป้น จัฒพิมาย	49	3301700833717	2	169 หมู่ 8	-
48.	นางแป้น จอดพิมาย	72	3301700830670	2	53 หมู่ 8	-
49.	นางบุญยัง บุญธุย	58	3301700835680	3	24 หมู่ 8	-
50.	นายเทียม ชนะคำ	62	3301700833245	4	101 หมู่ 8	081-9778483

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 80 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 13 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ นส.3 ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 46 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 12 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ นส.3 ส่วนพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 10 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 6 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,100 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง ตุลาคม ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 40 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็น ร้อยละ 30 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 28 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 2

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 68 เป็นที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 16 และ เป็นเฉพาะที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 12

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 82 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 21,770 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 78 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 37,128 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจาก ธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี จากกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี และสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 4 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 10,000 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 96 และวิธีปักดำโดยแรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 2 โดยทำนา 2 ครั้ง/ปี ครั้งที่ 1 ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน และ

ครั้งที่ 2 ในช่วงเดือนธันวาคม ถึง เดือนมีนาคม ในรอบการทำนาแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 7,727 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/เศรษฐกิจ/ตาแห้ง มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 4,758 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/เศรษฐกิจ/ตาแห้ง และเป็นข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,422 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/เศรษฐกิจ/ตาแห้ง เช่นเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 98

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 18 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 12 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 74 และจำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 8 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 36 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 6 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 16 เข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 54 และเข้าร่วมกลุ่มของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 6 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่กับการเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	480
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถดะ	3,720
ค่าไถแปร	5,050
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	7,675
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	6,626
ปุ๋ยอินทรีย์	473
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	317
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	189
7. ค่าฮอร์โมน	15
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	915
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	245
ค่าหว่านข้าว	746
ค่าดำนา	400
ค่าเกี่ยวข้าว	-
ค่าหว่านปุ๋ย	663
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	313
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	184
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	9,572

11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	282
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	882
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	39,454
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	2,291

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 39,454 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,291 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 92 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 14 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 24 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 468 กิโลกรัม/ไร่ และเป็นข้าวพันธุ์อื่นๆ เช่น ข้าวเสนา และข้าวตาแห้ง คิดเป็นร้อยละ 42 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 7 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 25 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 485 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 72 จากการทิ้งเก็บไว้เอง และซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 22 และจากการซื้อ เช่น สหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 10 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 20 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 26 บาท/กิโลกรัม ส่วนการซื้อเมล็ดพันธุ์โดยเงินเชื่อนั้น คิดเป็นร้อยละ 2 มีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 บาท/เดือน/ครั้ง/ปี มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 20 และมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 10

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะปัจจุบันราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูง ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 8 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มและที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 58 ที่ลุ่มร้อยละ 18 และที่ลุ่มร้อยละ 12

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ย ที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-8-8, 16-20-0 และ 18-8-8 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 27 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 52 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 38 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตราเกลียวเชือก และตรากระต่าย เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 747 บาท และปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 275 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 1 กระสอบ/ครั้ง ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 1 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 1 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพ (น้ำหมัก) และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจาก ธกส. จากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร และจากพ่อค้าขายตรง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์)

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 88 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสู่มตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ปลอดภัย (GAP) คิดเป็นร้อยละ 88 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว ผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี มีความปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูการผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้
- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- จัดทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

14.ตำบลหนองพลวง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลหนองพลวง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิกครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายพรมมา พลศรี	73	3301300403090	4	59/2 หมู่ 5	088-4697975
2.	นางโสภา ผินนอก	51	3301300401704	3	34 หมู่ 5	087-9217461

3.	นางบุปผา อาโป	47	3301300421772	3	77 หมู่ 10	-
4.	นายนิยม จันทร์รักษ์	58	3301300402379	6	39/2 หมู่ 5	087-8720721
5.	นายโสม แพงไธสง	75	3301300400350	7	18/1 หมู่ 5	-
6.	น.ส.เครือมาศ ศรีทวนอก	53	3301300404151	5	116 หมู่ 5	-
7.	นางนวลจันทร์ สมนาย	60	3301300399807	4	13/1 หมู่ 5	085-6369293
8.	นางละมัย ภูมิลำเนา	56	3301300399114	4	1 หมู่ 5	-
9.	นายบัวลา ทิบุลนีย์	71	3301300400601	2	22/1 หมู่ 5	-
10.	นางบำเพ็ญ สุโพธิ์นอก	50	3301300399742	6	12 หมู่ 5	091-6721345
11.	นางจรัส สืบศรีภูมิ	60	3301300401071	4	25/1 หมู่ 5	090-8379278
12.	นายสันติ ทองโคตร	48	3301300401020	1	25 หมู่ 5	093-5561445
13.	นางเรือน ทองโคตร	58	3301300400988	2	58 หมู่ 5	-
14.	นายบุญมี หมอกรบุรี	64	3301300401399	7	130 หมู่ 5	-
15.	นางจำปี อ้อมนอก	48	3301300403863	4	85/5 หมู่ 5	089-0916451
16.	นายทวี ทพนา	60	3301300403979	7	101/1 หมู่ 5	083-3769287
17.	นายเสถียร กังซอนนอก	56	3301300402212	3	122 หมู่ 5	089-6294559
18.	น.ส.พวงเงิน ธงชัยธนาวุฒิ	42	5301390003513	4	102 หมู่ 5	089-9461023
19.	นางแดง แผลงนอก	54	3301300399866	3	15 หมู่ 5	080-1716150
20.	นางมะลิ น้อยผล	44	5301300062213	4	33 หมู่ 5	-
21.	น.ส.อรัญญา อัครวงศ์ษา	40	3301300403774	5	85 หมู่ 5	087-5647723
22.	นายน้อย จันทุนทด	73	3301300402602	4	42 หมู่ 5	044-980439
23.	นายอรุณ รักวิชา	63	3301300403413	4	62 หมู่ 5	081-3637511
24.	นายบุญทิด นาเจริญ	67	3301300424835	6	146 หมู่ 5	-
25.	นายชิน บุตรราช	52	3301300399874	3	59 หมู่ 5	-
26.	นางหนูคล้าย สอทา	44	3301300401933	5	37/1 หมู่ 5	087-2524822
27.	นางนาง เยาว์จัตุรัส	55	3301300403103	4	59/1 หมู่ 5	091-1878829
28.	นางแพร่พลอย หวังคอนกลาง	33	3301300876818	5	132 หมู่ 5	087-2420157
29.	นายขาว ห้อยไธสง	59	3301300406072	7	27 หมู่ 5	090-1845632
30.	นายวิชัย แก้วฝ่าย	41	3417700409590	4	74 หมู่ 5	088-4664194
31.	นายชน แพงไธสง	61	3301300400295	5	18 หมู่ 5	081-1470418
32.	นายบุญ สีลาหา	74	5301300040058	6	13281 หมู่ 5	-
33.	นายพิชิต ยอดสง่า	61	3301300415951	7	61 หมู่ 9	081-9999245
34.	นายยุทธ สีแก้ว	60	3301300418178	4	16 หมู่ 10	093-3109516
35.	นายอุดม จอดนอก	54	3301300418941	6	21/2 หมู่ 10	-
36.	นายเจริญ บุตรศรีภูมิ	56	3301300418526	9	73 หมู่ 10	082-2437014
37.	นางอำนวย แสนนอก	40	3301300418208	4	91 หมู่ 10	085-4696413
38.	นางบาง ทนสีหราช	57	3301300418186	3	1 หมู่ 10	085-4696413
39.	นายทองคำ ศรีบุลราช	69	3301300420059	5	45/1 หมู่ 10	-
40.	นางวิไลย์ ทศราช	54	3301300418780	4	19/1 หมู่ 10	085-3113134
41.	นายทรงชัย พันไมตรี	53	3301300418763	8	19 หมู่ 10	088-0775474
42.	นางสมใจ ปุราชาพา	46	3301300418861	6	21 หมู่ 10	087-3631266
43.	นางกุหลาบ อาสานอก	48	3301300418542	3	14 หมู่ 10	092-1608419
44.	นางบุษกร แสงฤทธิ์	44	3401700291263	4	56 หมู่ 10	085-6351172

45.	นายอุเทน เทวีจิตร	53	3301300418267	7	25 หมู่ 10	085-4989814
46.	นายทองน้อย มาตรนอก	60	3301300417787	3	149/2 หมู่ 9	082-1448952
47.	นายสุข เทพวงศ์	72	3301300411483	5	73 หมู่ 8	083-7355882
48.	นายบุญศรี หลักคำพันธ์	55	3301300422566	3	2 หมู่ 11	084-8973358
49.	นายเกษม มาระศรี	62	3300200482663	3	122/1 หมู่ 12	091-3438458
50	นายบวรวิทย์ กองทองนอก	54	3300100276976	3	108 หมู่ 2	087-9809392

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 78 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 21 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ นส.3 ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 24 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 22 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดและ นส.3 และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 8 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 11 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 696 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง ตุลาคม ของทุกปี นอกจากนั้นน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 8 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 22 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 16 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 6

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 66 เป็นที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 24 และเป็นเฉพาะที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 8

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 72 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 31,834 บาท เป็นเงินที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 60 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 40,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี กองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี และสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 24 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 20,000 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 92 วิธีปักดำโดยแรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 6 และวิธีนาหว่านน้ำตม คิดเป็นร้อยละ 2 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 5,845 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/กข.15 และผลิตข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 2,091 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 4,476 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/กข.15 และขายข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 1,662 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ส่วนข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,462 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/กข.15 และข้าวเหนียวที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,537 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 80

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 2 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 76 และจำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 2 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 50 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 38 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 2 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 40 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่กับการส่งข้าวให้กับพ่อค้าคนกลาง

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	1,300
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	4,826
ค่าไถแปร	5,327
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	5,709
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	10,008
ปุ๋ยอินทรีย์	1,873
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	43
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	66
7. ค่าฮอร์โมน	452
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	1,094
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	732
ค่าหว่านข้าว	560
ค่าดำนา	368
ค่าเกี่ยวข้าว	1,229
ค่าหว่านปุ๋ย	499
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	21
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	44
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	6,530
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	1,086
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	549
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	43,948
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	3,937

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 43,948 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 3,937 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 80 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 18 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 34 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 366 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 คิดเป็นร้อยละ 60 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 5 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 30 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 150 กิโลกรัม/ไร่ และพันธุ์ขาวกข.15 คิดเป็นร้อยละ 2 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 7 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 26 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 347 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บไว้เองและซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 52 จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 44 และจากการซื้อ เช่น ธกส. คิดเป็นร้อยละ 16 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองและซื้อเพิ่มเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 44 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 28 บาท/กิโลกรัม และวิธีซื้อโดยเป็นเงินเชื่อ มีอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ ร้อยละ 7 บาท/เดือน/ครั้ง/ปี มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 38 และมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 22

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะต้องการผลิตข้าวให้มีคุณภาพ และสามารถขายเมล็ดพันธุ์ในราคาสูง ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้อยู่บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 5 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ดอนและที่ลุ่มในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 54 ที่ดอน ร้อยละ 10 และที่ลุ่ม ร้อยละ 6

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-8-8, 18-8-8 และ 16-16-8 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ยเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 27 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 50 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 48 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตราเกลียวเชือก, ตรารถีแต่น และกระต่าย เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 712 บาท และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 275 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) 1 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพ (น้ำหมัก) และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุ

ทางการเกษตร จาก ธกส. จากพ่อค้าขายตรง และชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์)

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 60 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสูบน้ำอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่สำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 56 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มดำเนินการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูกาลผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- เลือกใช้เมล็ดพันธุ์ตามปริมาณที่กำหนด

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- ไม่มีความรู้และหลักการที่ถูกต้องในการทำการเกษตร
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- จัดทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

15.ตำบลสามเมือง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลสามเมือง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิกครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นางทองใบ คงหัง	54	3301200196661	4	26 หมู่ 4	086-2455492
2.	นางสมทรัพย์ ประจง	62	-	3	หมู่ 3	-
3.	นายสุนทร ปะวะซัง	58	3301200191252	3	43 หมู่ 3	084-4745873
4.	นายสมพล ตำกระโทก	51	3301200663260	7	27 หมู่ 5	-
5.	นายบุญทัน ทองภูบาล	53	3411000266231	6	26 หมู่ 5	088-3759485

6.	นายประเสริฐ อดทน	57	3301200372893	4	16 หมู่ 5	-
7.	นายอนุกุล สะอาดทอง	41	3601200180754	5	151 หมู่ 5	081-1863929
8.	นายธนา ปักนอก	45	3310401123105	5	215/1 หมู่ 5	082-8752262
9.	นายเลียม กระพั่นอก	36	-	4	4 หมู่ 6	087-8775170
10.	นางจุฑามาศ ทุนฤทธิ์สระ	45	3301201375110	3	6 หมู่ 6	087-9824980
11.	นายปริญญา พันสนอก	47	3301201201103	4	67/1 หมู่ 6	084-3776385
12.	นายสิทธิชัย เผ่าผม	45	3341300122899	3	39/1 หมู่ 6	088-3519252
13.	นายทวี ช่างปลูก	63	3301201377546	3	65 หมู่ 6	082-8725635
14.	นางอำนวย ปัดไธสง	51	3301201375608	3	78 หมู่ 6	087-2479690
15.	นางวาสนา กระพั่นอก	38	3301200192178	4	256 หมู่ 5	080-7273846
16.	นางสมจิตร จำเียร	46	5301200037101	4	219 หมู่ 4	083-7413912
17.	น.ส.วิชชุดา ลุนไธสง	40	3312000193786	4	154 หมู่ 3	087-9019196
18.	นางจิงกร ประสมศรี	55	3301200194103	4	50 หมู่ 3	087-4396545
19.	นายสัมฤทธิ์ หมุยเฮมว้	58	3301200191511	3	59/1 หมู่ 3	-
20.	นางทองคำ มาปะโท	51	3301200190850	7	47 หมู่ 3	083-3801168
21.	นางจันดี ค้างบุง	68	330120018957	3	13 หมู่ 3	-
22.	นางยุพา นาดิ	45	3301200194880	4	41 หมู่ 3	084-9615027
23.	นายสมบุรณ์ จอดนอก	49	3301300484570	3	33 หมู่ 3	089-8495352
24.	นายจรรณ คงหิง	54	3301200200944	4	35/1 หมู่ 3	-
25.	นายอัศรพงษ์ จันทกล	51	3301200202378	7	29 หมู่ 3	080-7986450
26.	นายณภาพร ขาวดง	42	3301200195592	4	248/1 หมู่ 3	085-6653966
27.	นางหนูภาณ มูลสิน	44	5301200097571	5	230 หมู่ 3	087-2569176
28.	นางธีระนันท์ มาปะล้ง	46	3301200200537	5	150 หมู่ 4	087-2423261
29.	นางสมทรัพย์ แก้วแสนไชย	43	3301200194162	4	54 หมู่ 3	086-0088680
30.	นางหนูเกล ทองภูมามล	48	3301200191139	2	56 หมู่ 3	-
31.	นางสุภาภรณ์ หมุยเฮมม้ง	44	3301200200405	4	222/1 หมู่ 4	-
32.	นายสุดสาคร เสียงสอน	52	5301290018471	2	62/1 หมู่ 3	083-3850329
33.	นางวันเพ็ญ อัคระวิคุณ	47	3301200200391	5	222 หมู่ 4	-
34.	นางนิกร แก้ววันที่	46	3301200197579	3	229 หมู่ 4	089-5850175
35.	นางทองลา จันทีเทศ	53	3301200191546	8	60 หมู่ 3	081-0697113
36.	นางบุญจันทร์ พาแถด้า	44	3301200192135	4	44 หมู่ 3	-
37.	นางเบญจมาศ หลางเมือง	47	3301200201479	5	242/1 หมู่ 4	-
38.	นายนันท์ ประระกัม	59	-	-	250 หมู่ 4	-
39.	นายบุญทัน อะโน	53	-	4	216 หมู่ 4	081-1260341
40.	นายสุรินทร์ โพธิ์ผล	48	3461000227627	9	75 หมู่ 4	082-1737483
41.	นางชูศิลป์ แสนโน	46	3301200196301	2	259/2 หมู่ 4	086-0391019
42.	นางอมร แทนกุดเรือ	52	3301200197285	5	61 หมู่ 4	082-8485856
43.	นางธรรมมุกข์ มาดคำดี	44	3301200202360	3	26 หมู่ 4	080-0700549
44.	นายสมัย ชินสีนวน	64	3301200198923	3	133 หมู่ 4	086-8550827
45.	นางน้อย มาปะเม	55	3301200191082	3	53 หมู่ 3	087-8020237
46.	นายวีระ อยู่บุรี	48	3301200755563	3	212/1 หมู่ 3	086-0014212
47.	นางเกสร ขาวดง	47	3301200194081	4	40 หมู่ 3	085-2257406

48.	นายสมควร วรรณปะภา	48	5301200009353	5	136 หมู่ 4	-
49.	นางธัญญา มัดทะปะนัง	36	3301200190493	4	91 หมู่ 3	086-2538854
50	นางบุญทัน ไชยสงค์	57	3301200194073	4	186	089-7997168

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 92 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 25 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 28 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 23 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 20 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 48 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,058 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง พฤศจิกายน ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำบาดาล คิดเป็นร้อยละ 26 ระหว่างเดือน สิงหาคม ถึง ตุลาคม ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 18 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 48 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 46 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 2

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 74 เป็นที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 14 และเป็นเฉพาะที่ดอนคิดเป็นร้อยละ 12

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 90 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 53,577 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 64 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 71,595 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี และสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 4 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 38,750 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 100 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 11,961 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105 และผลิตข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 1,677 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 10,755 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และขายข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 1,287 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ส่วนข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,128 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และข้าวเหนียวที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,370 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 96

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 40 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 30 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 68 จำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 40 และต่างจังหวัด (นอกจังหวัดนครราชสีมา) คิดเป็นร้อยละ 18 ดังนั้นจะเห็นว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 18 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 14 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 18 เข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 80 และเข้าร่วมกลุ่มของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 64 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่กับการเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	4,100
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	4,973
ค่าไถแปร	5,046
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	8,655
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	133,24
ปุ๋ยอินทรีย์	2,604
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	91
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	37
7. ค่าฮอร์โมน	278
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	4,572
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	3,328
ค่าหว่านข้าว	309
ค่าดำนา	496
ค่าเกี่ยวข้าว	2,056
ค่าหว่านปุ๋ย	98
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	20
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	108
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	14,608
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	2,804
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1,006
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	66,651
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	2,561

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 66,651 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,561 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 100 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 30 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 20 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 388 กิโลกรัม/ไร่ และเป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 คิดเป็นร้อยละ 84 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 5 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 19 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 398 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เองและซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 76 จากการซื้อ คิดเป็นร้อยละ 28 และจากการเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 18 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองและซื้อเพิ่มเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 62 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 38 บาท/กิโลกรัม และซื้อแบบเงินเชื่อ ด้วยอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 บาท/เดือน/ครั้ง/ปี มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 54 และมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 54

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะปัจจุบันราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูง ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้แล้วในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 23 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มและที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 72 ที่ดอนร้อยละ 12 และ ที่ลุ่ม ร้อยละ 10

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่ นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-20-0, 16-8-8 และ 16-16-8 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 27 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 50 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราเกลียวเชือก, ตรารถอีแต่น และตราหัววัวคันไถ เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 742 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 17 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพ (น้ำหมัก) และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจาก ธกส. จากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร และจากพ่อค้าขายตรง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ

ละ 92 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสู่มตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 92 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูการผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- ภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- จัดทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

16. ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 45 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิกครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นางบุญเรือง ชะม้ายกลาง	65	3300600032754	2	23 หมู่ 12	-
2.	นายดำรงณั ด้วงช้าง	50	3300600407570	7	1 หมู่ 12	081-5486335
3.	นายสมชาย ดิษฐ์เนตร	44	3450500508152	6	30 หมู่ 12	080-0037398
4.	นางพัน ข้าโพธิ์	74	3300600031154	3	3/1 หมู่ 12	-
5.	น.ส.ละเอียด ชะม้ายกลาง	43	3300600420819	4	68 หมู่ 12	085-0168453
6.	นางเพื่องฟ้า ยินมะเร็ง	45	3300600031464	4	49/1 หมู่ 12	090-8313220
7.	นางพวง เพ็ชรมน	62	3300600032746	5	3 หมู่ 12	-
8.	นางสังวาล แสนสินธ์	58	5300090009117	5	13 หมู่ 12	086-0640764
9.	นางปราณี จันทรขุน	51	3300600034056	5	37 หมู่ 12	-
10.	นายพั้ว โพธิ์นิษฐ์	55	3300600031081	3	55 หมู่ 12	085-4917282
11.	นางบุญส่ง เสริมใหม่	44	3300600033173	6	25/2 หมู่ 12	085-6564611
12.	น.ส.ละออง ชะม้ายกลาง	45	3300600420801	4	1/2 หมู่ 12	087-6491543
13.	นางสมหมาย อาศัยป่า	-	3300600033556	6	28 หมู่ 12	044-321528
14.	น.ส.บุญช่วย ด้วงช้าง	-	3300600033408	4	26/2 หมู่ 12	-
15.	นางไพรวลัย อินทร์มะดัน	52	3460700836218	2	38 หมู่ 12	085-7688190

16.	นายชัยรัฐ อินทร์มะดัน	45	3300600031910	4	44 หมู่ 12	084-8249202
17.	นายประจักษ์ ช้อยขุนทด	51	3300600355375	4	57 หมู่ 12	086-2578235
18.	นายจรัญ อินทร์มะดัน	54	3300600354689	5	3 หมู่ 4	081-7898957
19.	นายนัด พรหมกรณ	55	3300600357343	8	33 หมู่ 4	-
20.	นางจำปี กรอกงเหลื่อม	44	3300600357203	4	32/1 หมู่ 4	-
21.	นายประจวบ ปานเกิด	43	3300600417451	6	32 หมู่ 4	-
22.	นายสุเทพ กุยก้าว	50	-	4	หมู่ 5	088-7198991
23.	น.ส.ดาราวดี ทิพย์กระโทก	37	3300600356258	-	22/1 หมู่ 4	089-7229578
24.	นางเต็มดวง พลพวก	38	3300600358404	5	73 หมู่ 5	080-8982196
25.	นางสงวษ์ สานคล่อง	56	3300600391142	4	43 หมู่ 5	-
26.	นายณภัทร สือกกลาง	59	3300600031316	2	42 หมู่ 12	087-2393686
27.	นายสอน อินทร์ช้าง	67	3300600357831	5	40 หมู่ 4	-
28.	นางบุญยืน คมตา	43	3300600354638	5	73 หมู่ 4	-
29.	นางบุญเที่ยง ไม้พลวง	61	3300600355014	6	59 หมู่ 4	-
30.	นางขจร จงฤทธิ์	49	33006003566056	4	27 หมู่ 4	-
31.	นางอำนวย นาคพิมาย	62	3300600358269	7	50 หมู่ 4	-
32.	นายพนม เทากระโทก	59	3300600358226	6	48 หมู่ 4	-
33.	นายบุญช่วย อยู่สวัสดิ์	62	3919900471484	8	49 หมู่ 4	084-3032864
34.	นางสงวษ์ อินทร์ณี	-	3300600357271	4	63 หมู่ 4	-
35.	นางแสง มีทองกลาง	58	4620500001536	-	14 หมู่ 4	-
36.	นายพิน เทากระโทก	73	3300600354905	4	7/1 หมู่ 4	-
37.	นางประภา อุตสาหการ	42	3300600357696	5	37 หมู่ 4	-
38.	นางเพิ่ม เกรงสำโรง	67	3300600356495	3	25 หมู่ 4	-
39.	นายบัญชา หรินบุรี	49	3300700479068	5	46 หมู่ 4	086-8746840
40.	นางสมหวัง พรหมแก้ว	44	3300600357289	3	77 หมู่ 4	-
41.	นางชิน จัดงเหลื่อม	58	3300600358021	4	43 หมู่ 4	-
42.	นางจรรยา ปานดับใหม่	54	3300600355162	6	11 หมู่ 4	-
43.	นางไพโรจน์ จงฤทธิ์	38	3101201595693	4	76 หมู่ 4	-
44.	นายเสริม ปานเกิด	58	3300600417419	7	61 หมู่ 4	-
45.	นายโสมนัส โสมทองกลาง	61	3300600358099	7	45 หมู่ 4	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 84 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 10 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ นส.3 ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 24 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 9 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 33 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 13 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 2,346 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 88 อยู่ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง ตุลาคม ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้น ยังใช้น้ำจากชลประทาน คิดเป็นร้อยละ 93 ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง ธันวาคม ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 53 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 10 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 8 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 2

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 60 เป็นที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 22 และเป็นเฉพาะที่ลุ่มคิดเป็นร้อยละ 17

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 88 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 23,605 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 57 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 64,134 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี สหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี และ ธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 4 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 38,333 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 16 และวิธีนาหว่านน้ำตม คิดเป็นร้อยละ 8 โดยทำนา 2 ครั้ง/ปี ครั้งที่ 1 ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนธันวาคม และครั้งที่ 2 ในช่วงเดือนธันวาคม ถึง เดือนเมษายน ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 9,393 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/ชัยนาท1/กข.15/กข.47 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 5,341 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ชัยนาท1/กข.15/กข.47 และเป็นข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,642 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ชัยนาท1/กข.15/กข.47 เช่นเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 97

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 16 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 82 จำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 33 และต่างจังหวัด (นอกจังหวัดนครราชสีมา) คิดเป็นร้อยละ 2 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 7 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 38 เข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 69 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ในการเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	1,633
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	4,445
ค่าไถแปร	2,826
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	4,164
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	9,048
ปุ๋ยอินทรีย์	553
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	1,194

6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	496
7. ค่าฮอร์โมน	573
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	2,111
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	637
ค่าหว่านข้าว	612
ค่าดำนา	822
ค่าเกี่ยวข้าว	1,326
ค่าหว่านปุ๋ย	305
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	436
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	228
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	6,754
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	1,792
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1,085
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	39,617
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	3,271

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 39,617บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 3,271 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 69 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 10 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 28 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 423 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นข้าวพันธุ์อื่นๆ เช่น กข.47 คิดเป็นร้อยละ 44 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 8 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 222 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 588 กิโลกรัม/ไร่ ข้าวพันธุ์ชัยนาท 1 คิดเป็นร้อยละ 15 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 11 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 49 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 460 กิโลกรัม/ไร่ และข้าวพันธุ์กข.15 คิดเป็นร้อยละ 4 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 16 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 25 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 580 กิโลกรัม/ไร่ ข้าว

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการซื้อ เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ จังหวัดนครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 42 จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 38 และทั้งเก็บพันธุ์ข้าวไว้เองและซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 22 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 55 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 34 บาท/กิโลกรัม มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ด

พันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 49 และมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 11

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะยังไม่มีความรู้ด้านนี้เพียงพอ และถ้าเกษตรกรคนใดสนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรพอมีความรู้อยู่บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 15 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 18 และที่ดอน ร้อยละ 2

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-20-0 และ 16-8-8 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 47 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 1 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตราแมงกูดและตราเกลียวเชือก เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่ กระสอบละ 1,104 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 10 กระสอบ/ครั้ง

การจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จาก ธกส. จากพ่อค้าขายตรง และจากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 36 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสู่มตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว ผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี มีความปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ แต่เกษตรกรยังไม่สามารถระบุเวลาที่จะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงได้

17.ตำบลช้างทอง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลช้างทอง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิกครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายสุริยะ สว่างจิตร์	57	3300600144749	5	50 หมู่ 6	-
2.	นายธงชัย เรืองทองกลาง	54	3300600395610	2	63 หมู่ 2	-
3.	นางหอย เปี่ยมมูเหลื่อม	63	3300600401059	4	87 หมู่ 2	-
4.	นางยุพิน ป้องทองกลาง	56	3300600395130	3	14 หมู่ 2	-
5.	นายจำนง แจ่มเรือน	58	3300600572856	2	14 หมู่ 3	-
6.	นายประทีป จันทะนาวี	45	3300600293957	2	112 หมู่ 6	-

7.	นางสมหมาย ตามะตัน	59	3300600401423	2	95 หมู่ 2	-
8.	นางสมจิตต์ เพ็ชรมะตัน	63	3300600394354	5	6 หมู่ 2	-
9.	นางนุ้ม จั่วใหญ่	41	-	5	80 หมู่ 6	-
10.	นายสมศักดิ์ พิรักษา	58	3300600401610	4	100 หมู่ 2	-
11.	น.ส.ภรณ์ทิพย์ มนปาน	40	3300600342761	6	5 หมู่ 1	-
12.	นางละเอียด มัดทองกลาง	33	3300600142129	5	35 หมู่ 6	-
13.	นางทรัพย์ มัดทองกลาง	40	3300600142533	-	64 หมู่ 6	089-9473196
14.	น.ส.เฉลย ดกกลาง	46	3300600346350	3	15 หมู่ 1	-
15.	นายรุ่งเรือง อยู่รอด	52	3300600347500	6	45 หมู่ 1	085-1022164
16.	นางบังอร จั่วใหญ่	42	3300600143670	4	76 หมู่ 6	089-9778855
17.	นางศรีเมือง ทิศกระโทก	43	3300600142908	4	13 หมู่ 6	-
18.	นางสมบุญ พิษณุ	65	3300600144137	3	36 หมู่ 6	-
19.	นางพรทิพย์ พงษ์พัฒน์	43	3300600144021	2	101 หมู่ 6	-
20.	นางรำพึง ดกกลาง	40	3300600343784	3	37 หมู่ 2	-
21.	นางบังอร ยุทธกลาง	42	3300600396578	3	97 หมู่ 2	-
22.	นางสมหมาย ตามะตัน	47	3300600394036	-	3/2 หมู่ 2	087-0478084
23.	นายประหยัด แมงกลาง	52	3300600401512	-	55 หมู่ 2	-
24.	นายถวิล สุขสำราญ	65	3300600143254	5	21 หมู่ 6	-
25.	นางขวัญยืน บ่อพิมาย	37	3300600144636	4	88 หมู่ 6	-
26.	นางนงนุช ดกทองกลาง	38	3300600144579	5	77 หมู่ 6	084-8889720
27.	นางสมหมาย ขอบทองกลาง	45	-	7	62 หมู่ 6	083-7458001
28.	นางอรุณศรี จันทะเนาว์	45	3300600142525	4	6 หมู่ 6	088-4696778
29.	นายชาญชัย พิษทองกลาง	58	3300600122176	4	61 หมู่ 6	-
30.	นายคุณ ทิศกระโทก	65	3300600401822	3	106 หมู่ 2	082-1358808
31.	นางวิสุดา นาคี	32	3300600395636	6	18 หมู่ 2	089-5847486
32.	นายใหญ่ จันทุน	64	3300600395482	-	17/3 หมู่ 2	-
33.	นายประมูล อัมทองกลาง	41	3300600394257	4	5/2 หมู่ 2	-
34.	นางบุญนาค ชูทองกลาง	46	3300600396136	4	31 หมู่ 2	-
35.	นางสำออง มนนา	55	3300600345698	9	113 หมู่ 2	-
36.	นางประจวบ หมู่ทองกลาง	57	3300600395920	4	21/1 หมู่ 2	-
37.	นายเพ็ง ขอนครบุรี	69	3300600394958	4	12 หมู่ 2	-
38.	นางสมหมาย ตามะตัน	65	3300600397671	7	45/1 หมู่ 2	-
39.	นายทุน มาทองกลาง	65	3300600400851	-	83 หมู่ 2	-
40.	นายทองคำ นุชกลาง	60	3300600394109	5	4 หมู่ 2	-
41.	นายประภาส สิทธิเสื่อ	56	3300600055479	4	5/3 หมู่ 2	-
42.	นายวิวัฒน์ จันทรขุน	47	3300600395458	-	17/2 หมู่ 2	-
43.	นางสุมาลี พิมพ์ทองกลาง	44	3300600401016	6	153 หมู่ 2	-
44.	นางรำพรรณ ภูมะตัน	47	3300600395377	5	56 หมู่ 2	-
45.	นายเฉียบ ทั้งทองกลาง	60	3300600401253	4	91 หมู่ 4	-
46.	นางกองสิน คำเหล็ก	59	3300101480794	4	8 หมู่ 2	-
47.	นายสุข ทรวงทองกลาง	71	3300600394613	5	7/1 หมู่ 2	-
48.	นายธัน แก้วมะตัน	45	3300600395385	5	17 หมู่ 2	-

49.	นายพจภูมิ อินมะคัน	42	5300600054703	5	27 หมู่ 2	-
50	นางนัชรี ปานมน	56	3310700449371	3	5 หมู่ 4	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 90 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 15 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ สปก. ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 20 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 9 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ นส.3 ส่วนพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 26 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 13 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 992 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง ตุลาคม ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากชลประทาน คิดเป็นร้อยละ 72 ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง ตุลาคม ยังใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 12 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 20 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 18 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 2

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 84 เป็นที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 8 และเป็นเฉพาะที่ดอนคิดเป็นร้อยละ 6

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 92 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 35,873 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 52 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 52,846 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี สหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี และ ธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี ทั้งนี้ไม่มีการกู้เงินนอกระบบมาใช้ในการทำนา

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 80 วิธีปักดำโดยแรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 14 และวิธีนาหว่านนํ้าตม คิดเป็นร้อยละ 6 โดยทำนา 2 ครั้ง/ปี ครั้งที่ 1 ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนพฤศจิกายน และครั้งที่ 2 ในช่วงเดือนมกราคม ถึง เดือนพฤษภาคม ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 10,866 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/กข.47/ชัยนาท1 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 10,510 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/กข.47/ชัยนาท1 และเป็นข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,542 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/กข.47/ชัยนาท1 เช่นเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 92

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 12 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 20 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 34 และจำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 56 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 4 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 18 เข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 72 และเข้าร่วมกลุ่มของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 14 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ในการเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	3,124
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถดะ	4,899
ค่าไถแปร	4,797
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	10,175
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	10,707
ปุ๋ยอินทรีย์	1,287
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	1,319
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	177
7. ค่าฮอร์โมน	219
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	3,140
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	181
ค่าหว่านข้าว	923
ค่าดำนา	1,276
ค่าเกี่ยวข้าว	356
ค่าหว่านปุ๋ย	783
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	851
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	765
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	11,351
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	2,584
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	3,900
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	62,290
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	3,268

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 62,290บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 3,268 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 98 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 15 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 22 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 512 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นข้าวพันธุ์ กข.47 คิดเป็นร้อยละ 26 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 13 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 20 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 742 กิโลกรัม/ไร่ และพันธุ์ข้าวชัยนาท1 คิดเป็นร้อยละ 12 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 15 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 24 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 703 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการหังเก็บไว้เองและซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 66 จากการซื้อ เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 44 และจากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 18 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองและซื้อเพิ่มเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 98 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 31 บาท/กิโลกรัม และซื้อเงินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 บาท/เดือน/ครั้ง/ปี มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 60 และมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 34

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะปัจจุบันราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูง ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 20 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มและที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 54 ที่ดอนร้อยละ 4 และที่ลุ่ม ร้อยละ 4

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-8-8, 16-20-0 และ 15-15-15 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 32 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 26 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราม้าบิน, ตรากะต่าย และตราท้อปวัน เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 795 บาท ปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 400 บาท และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 248 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 9 กระสอบ/ครั้ง ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์)เฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพ (น้ำหมัก) และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จาก ธกส. จากพ่อค้าขายตรง และจากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์)

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 94 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสูบน้ำอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่สำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 32 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรยังไม่สามารถระบุเวลาที่จะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงได้

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ไม่มีแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- ส่งเสริมและสนับสนุนเงินทุน
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้

18. ตำบลบัวลาย อำเภอบัวลาย จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลบัวลาย อำเภอบัวลาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก	ที่อยู่	โทรศัพท์
-------	-----------	------	-------------------	--------	---------	----------

				ครัวเรือน		
1.	นายสำโรย สวาทนา	58	3301200972343	6	73 หมู่ 4	-
2.	นางกัญย์รัตน์ พันสิงสอน	43	3301200973846	7	หมู่ 4	093-4603509
3.	นายคง แสนรัตน์	64	3301200480939	3	93/3 หมู่ 3	085-2928893
4.	นายนาย มัคกระมย์	64	3301200477709	2	48/2 หมู่ 3	082-3700315
5.	นายเด่นชัย เฌิมไธสง	46	3301200982918	5	หมู่ 7	-
6.	นายจรรยา ศรีระวารี	45	3301200986930	4	69/2 หมู่ 7	084-3146107
7.	นายสุทิน แสนแก้ว	58	3301200971746	7	36 หมู่ 5	082-1577096
8.	นายวินัย เทียงฮวด	36	3301200478187	3	99 หมู่ 3	090-0432181
9.	นายชาย กุลวิเศษ	64	3301200980494	3	194 หมู่ 5	082-0924098
10.	นายชำนาญ ทศมาตร	59	3301200977434	4	43 หมู่ 5	086-2500693
11.	นายเขียว ศรีสงคราม	55	3409900915282	5	30 หมู่ 5	087-1108229
12.	นายเหม็ง พลเรือง	56	3301200093366	3	6/3 หมู่ 5	081-1205025
13.	นายบุญเฮียง ฮองชัยภูมิ	53	3360100664859	5	33 หมู่ 5	087-9928540
14.	นายสุชาติ ศรีวันทา	55	3301200812940	3	12/1 หมู่ 5	-
15.	นายบุญมี สุขโค	53	3300101815435	5	62 หมู่ 5	082-3183415
16.	นายสมพงศ์ ไกลญาติ	52	3360900282055	6	198 หมู่ 5	086-0223099
17.	นายคิดชัย เทียบแสง	49	344060089288	6	35 หมู่ 5	-
18.	นายบุญชร เทียบมา	48	3100502862157	4	147 หมู่ 7	-
19.	นางสำเนียง หาญไก่อ	37	3301200986433	4	11 หมู่ 7	090-8320428
20.	นายณรงค์ ขาดีไธสง	51	3301200684813	4	179/2 หมู่ 7	-
21.	นายอภิชาติ ภูวงษ์	53	3301200861274	6	99 หมู่ 7	-
22.	นายนิพน กุลวิเศษ	48	3401000678611	4	162/2 หมู่ 7	-
23.	นางจันทร์ฉา ชำนาญการ	38	3301200986948	3	หมู่ 7	-
24.	นายนิยม พรหมมร	60	3301200985551	4	114/1 หมู่ 7	-
25.	นาวิชัย สมพงษ์	55	3301200310375	4	68/1 หมู่ 7	-
26.	นายไชยส ขำผา	-	5301200072144	3	6 หมู่ 3	081-3601272
27.	นายธเดช ชัยมงคล	56	3310200205491	3	52/1 หมู่ 4	044-495088
28.	นายสมชัย อุทัยวัง	48	3301200970898	5	25/2 หมู่ 4	-
29.	นางอำพร พันธุ์เครือ	40	3301200970928	5	25/1 หมู่ 4	-
30.	นายลำเพียร ศรีถาวร	50	3361300181208	4	145 หมู่ 1	-
31.	นางวรรายา ขาวคิมบง	39	3301200967927	4	43 หมู่ 4	085-7759771
32.	นายคำผล ขาวคิมบง	51	3301200974699	4	118 หมู่ 4	088-3175681
33.	นายพรชัย ไพธูวรรณ	53	3450600060846	-	135/1 หมู่ 13	080-4639351
34.	นายสำลี แสนน้อย	58	3301200964731	6	103/2 หมู่ 13	083-7267125
35.	นางไสว มัครมย์	57	3301200961031	3	96/1 หมู่ 13	089-2170074
36.	นายถวัลย์ ประมัสสไ	56	3301200962879	5	96 หมู่ 13	086-2518569
37.	นายบุญส่ง ชุนสอน	50	3301200988347	-	88/1 หมู่ 13	087-4598441
38.	นายสมพร วงษ์ศรี	47	3301200980826	6	81/1 หมู่ 13	084-4291582
39.	นายเขียว สมบัติไทย	55	3301200964987	4	81/2 หมู่ 13	087-2628556
40.	นายพุทรา ทะสุนทร	60	3301200961376	2	99/3 หมู่ 13	087-2573273
41.	นายแสงอาทิตย์ ภูมูล	41	3301200477857	4	54/4 หมู่ 3	081-3891872

42.	นายสงกรานต์ พงษ์พันธ์	51	3301200477458	5	48 หมู่ 3	-
43.	นายชัชวาล สมบัติไทย	52	3301200964995	3	7 หมู่ 3	-
44.	นายบุญเหลือ มาตพันธ์นา	48	3301200478985	6	71 หมู่ 3	-
45.	นายสุเทพ ภูมิ	42	3301200477954	4	46 หมู่ 3	087-6478965
46.	นายสมเด็จ บุญศรี	48	3301200980737	4	64 หมู่ 3	088-2310234
47.	นางวณิชดา ปรีวัฒนา	43	3301200970651	4	22 หมู่ 4	-
48.	นายมนู ภูมิ	49	3301200480319	4	107 หมู่ 13	-
49.	นายสาทิศ ปะกานะภูเต	42	3301200635568	4	114/5 หมู่ 13	-
50	นายทวี อาสานอก	49	3301200970600	2	123/3 หมู่ 4	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 94 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 19 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 24 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 16 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 2 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 8 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,200 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน กรกฎาคม ถึง ตุลาคม ของทุกปี นอกจากนั้นน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 10 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 64 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 58 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 6

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 62 เป็นที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 22 และเป็นเฉพาะที่ดอนคิดเป็นร้อยละ 14

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 80 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 33,057 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 64 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 59,906 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี และ ธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี ทั้งนี้ไม่มีการกู้เงินนอกระบบมาใช้ในการทำนา

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรวย) คิดเป็นร้อยละ 94 และวิธีปักดำโดยแรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 6 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 3,736 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105 และผลิตข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 2,358 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 3,190 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และขายข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 1,544 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ส่วนข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,139 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และข้าวเหนียวที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,778 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข. 6 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 80

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 66 และจำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 14 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 58 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 26 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ที่ส่งข้าวให้กับพ่อค้าคนกลาง

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	-
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	4,656
ค่าไถแปร	5,704
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	1,363
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	9,968
ปุ๋ยอินทรีย์	844
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	14
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	-
7. ค่าฮอร์โมน	-
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	1,071
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	-
ค่าหว่านข้าว	-
ค่าดำนา	680
ค่าเกี่ยวข้าว	462
ค่าหว่านปุ๋ย	-
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	-
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	-
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	9,853
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	965
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	126
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	35,821
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	1,586

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 35,821 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 1,586 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 92 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 15 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 22 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 277 กิโลกรัม/ไร่ และเป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 คิดเป็นร้อยละ 94 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 7 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 23 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 329 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 82 จากการซื้อ เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ จังหวัดนครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 16 และจากการทั้งเก็บไว้เองและซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 4 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 12 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 22 บาท/กิโลกรัม มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 8 และไม่มีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 4

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะปัจจุบันราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูง ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้แล้วในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 6 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 54 ที่ลุ่มที่ดอนร้อยละ 10 และที่ดอน ร้อยละ 8

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่ นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 18-8-8, 15-15-15 และ 16-8-8 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 29 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 36 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตรากะต่าย และตรามงกุฏ เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 847 บาท และปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 390 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 1 กระสอบ/ครั้ง

การจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จากพ่อค้าขายตรง และจาก ธกส. ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมัก

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ

ละ 60 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสู่มตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มดำเนินการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูการผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- ขาดแคลนน้ำในฤดูกาลทำนา

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- รัฐเข้ามาจัดการเรื่องน้ำให้เกษตรกร
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้

19. ตำบลหนองหว้า อำเภอบัวลาย จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลหนองหัว อำเภอบัวลาย จังหวัดนครราชสีมา
จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก ครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายมงคล เขตคาม	41	3301200826509	4	120 หมู่ 7	085-7364316
2.	นายศิริชัย สามล	45	3600600321508	3	7 หมู่ 7	081-8776004
3.	นางคำปุน อุดอามาตร์	45	5301200108815	3	51/1 หมู่ 7	088-0795007
4.	รต.ชูชาติ ปะชายะกา	54	3300101690721	3	10281 หมู่ 7	-
5.	นางศิริพร ชัยนาม	44	3301200610565	3	27 หมู่ 7	082-1499741
6.	นายหนูเจียม แสงฮาด	62	5301600013684	2	8 หมู่ 7	082-1556558
7.	นายบุญส่ง ศรีสกุล	55	3301200611618	4	139 หมู่ 7	-
8.	นายบุญเกิด คงเทียมศรี	65	3301200610093	2	หมู่ 7	-
9.	นางบุญถม เถาว์ทอง	63	3301200611448	1	86 หมู่ 7	086-8714822
10.	นางน้อย กางขอนแก่น	61	3301200611103	3	127 หมู่ 7	-
11.	นางเลิง ทังลา	56	3301200258721	2	63/1 หมู่ 3	-
12.	นายสำเนียง สาข้อง	52	5301200050213	3	69/1 หมู่ 3	-
13.	นางบัวไร ธงฤทธิ์	51	5301200032681	2	71 หมู่ 3	087-6084112
14.	นายสุนทร แสนนอก	59	3301300384109	2	81 หมู่ 3	-
15.	นางสุนันทา ปุราทะกา	45	3301200258179	6	54/1 หมู่ 3	-
16.	นางชื่น มณีทิพ	61	3301200261145	2	157 หมู่ 3	-
17.	นางนิยม ชาญสูงเนิน	49	3301200257539	3	46/1 หมู่ 3	-
18.	นายนิพนธ์ นามไธสง	57	3301200260513	-	50/1 หมู่ 3	-
19.	นายจรัส หวังท่ากลาง	59	3301200259124	-	70/1 หมู่ 3	-
20.	นายจันทา ล้านทอง	64	5301200099158	2	66 หมู่ 3	-
21.	นายนันท์พัฒน์ รวีไชย	30	3301200259451	5	75 หมู่ 3	-
22.	นางประเสริฐ แสนแก้ว	45	3301200257644	5	48 หมู่ 3	-
23.	นางสุด ศรีบุตรดา	58	3301200262028	3	175 หมู่ 3	-
24.	นายบัญญัติ ทังลา	55	3301200257199	2	179 หมู่ 3	-
25.	นางเข็มพร แห้วไธสง	59	3301200255471	6	20 หมู่ 3	-
26.	นางศิริรัตน์ นาคร	36	3301200261382	7	160/1 หมู่ 3	-
27.	นางแป ทำมิด	52	3301200258756	2	64/1 หมู่ 3	-
28.	นางนิคม จันทรกำพี	47	3301200257547	3	46 หมู่ 3	-
29.	นายสมร ชมพุทธ	66	3301200262513	3	181/2 หมู่ 3	-
30.	นางบัวเบา โจมพล	51	3571001124988	2	96/2 หมู่ 3	-
31.	นายสุพันธ์ ศรีบุตรลา	52	3301200828412	4	หมู่ 9	-
32.	นายประมวล คำหงษา	46	3301200828781	3	51 หมู่ 9	-
33.	นายบำรุง บุราณมย์	48	-	4	70 หมู่ 9	-
34.	นายสอ หอมดวง	47	3301200830611	4	3/1 หมู่ 9	-
35.	นายเคน จันทรกำพี	58	3301200829508	3	หมู่ 9	-
36.	นายสุภีร์ ทิพย์ลม	65	3301200832690	7	85 หมู่ 9	-
37.	นายเกศา แสนแก้ว	68	3301200828595	5	หมู่ 9	-
38.	นางประทีน ไทยเดิม	56	3301200833203	2	100 หมู่ 9	085-6830177

39.	นางอำพร กงชัยยา	48	3301200831447	4	133 หมู่ 9	-
40.	นายโสภา ผิวนอก	-	-	3	108 หมู่ 9	-
41.	นายจำลอง ศรีวง	-	3301200827165	3	114 หมู่ 9	-
42.	นายนิโรจน์ เสนาแสง	57	3301200926908	4	46 หมู่ 9	-
43.	นางสุวรรณ ทะคำ	57	3301200833017	4	94 หมู่ 9	-
44.	นายประนุ แทบทาม	57	3301200832932	5	92 หมู่ 9	-
45.	นางรจนา อาดี	43	3301200826894	5	2 หมู่ 9	-
46.	นายเคน ทิพย์แสง	72	3301200829761	3	39 หมู่ 9	-
47.	นางสุนันท์ พลรัตนศักดิ์	60	3301200827211	3	7 หมู่ 9	-
48.	นายเสถียร ทองนาเมือง	69	-	3	12 หมู่ 9	-
49.	นายไพบูลย์ แสนแก้ว	53	3301200828510	5	24 หมู่ 9	-
50	นายวันชัย เจริญกะจะ	-	3301200828226	4	หมู่ 9	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 84 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 25 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 22 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 16 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 12 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 20 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 667 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง ตุลาคม ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 76 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 70 เป็นที่ลุ่มและที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 24 และเป็นเฉพาะที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 4

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 100 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 43,810 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 20 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 10,362 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจาก ธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี และสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี ทั้งนี้ไม่มีการกู้เงินนอกระบบมาใช้ในการทำนา

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 100 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 7,657 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105 และผลิตข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 2,998 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 6,945 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และขายข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 2,139 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ส่วนข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,231 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และข้าวเหนียวที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,640 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในตลาดเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 96

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 96 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 40

สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 8 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 12 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาสวนใหญ่อยู่ที่ส่งข้าวให้พ่อค้าคนกลาง

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	1,610
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	4,816
ค่าไถแปร	4,007
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	1,252
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	13,541
ปุ๋ยอินทรีย์	697
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	139
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	46
7. ค่าฮอร์โมน	10
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	500
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	1,325
ค่าหว่านข้าว	51
ค่าดำนา	86
ค่าเกี่ยวข้าว	296
ค่าหว่านปุ๋ย	204
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	54
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	270
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	15,317
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	1,234
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1,753
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	48,236
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	1,855

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 48,236 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 1,855 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 96 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 20 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 235 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 386 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 คิดเป็นร้อยละ 94 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 7 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 15 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 400 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 100 จากการทิ้งเก็บไว้เอง และซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 2 และจากการซื้อ คิดเป็นร้อยละ 2 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 4 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 42 บาท/กิโลกรัม ไม่มีใบรับรองออกให้ คิดเป็นร้อยละ 4

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะปัจจุบันราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูง ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 10 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ตอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 8 และที่เฉพาะกลุ่ม ร้อยละ 2

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-8-8, 18-8-8 และ 16-20-0 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 31 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 29 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตราม้าบิน และตราเกลียวเชือก เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 780 บาท และปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 505 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 28กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 14 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยหมัก เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จาก ธกส. และจาก พ่อค้าขายตรง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมัก

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 86 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสู่มตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 44 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่

ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มดำเนินการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่
ฤดูการผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน
- ไม่มีแหล่งน้ำที่เพียงพอในการทำเกษตร

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- จัดทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

20.ตำบลเมืองพะไล อำเภอบัวลาย จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลเมืองพะไล อำเภอบัวลาย จังหวัดนครราชสีมา
จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก ครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายสุทิน หนึ่งด่านจาก	59	3301200269731	4	14/1 หมู่ 4	-
2.	นางหนูทิพย์ จำปามี	43	3301200269570	-	69 หมู่ 1	087-2727091
3.	นางวงศ์เดือน บุราณมัย	40	3301200269596	2	12 หมู่ 1	084-9531774
4.	นายไพบุลย์ นาคำ	43	3301200604166	6	153 หมู่ 1	080-0852815
5.	นางใบ นาคำ	68	3301200604140	3	169 หมู่ 1	-
6.	นางทองคำ ทุงฤทธิ์	67	3301200606029	8	210 หมู่ 1	089-6146087
7.	นายมงคล มูลแก่น	46	3301200270128	4	25/1 หมู่ 1	089-2854992
8.	นายวิรุฬห์ สิงหนกุล	50	3301200269499	9	11 หมู่ 1	085-7687210
9.	นางลำไย หนูน้อย	45	3301200603836	4	89 หมู่ 1	088-3746877
10.	นางวิไลภรณ์ ชาวเหนือ	50	3301200602180	4	91 หมู่ 1	081-9662213
11.	นางธันยาภรณ์ วิเศษธร	42	3301200622342	4	2/2 หมู่ 3	-
12.	นางเฉลียว ภักดีลุน	60	3301200622440	2	5 หมู่ 3	-
13.	นางไผ่ ฝนทอง	47	3301200622407	3	2/1 หมู่ 4	-
14.	นางเนตรมณี วิเศษธร	59	3301200628511	6	7 หมู่ 3	-
15.	นางสมบุรณ์ พลคงนอก	49	3301200625821	2	71/1 หมู่ 3	-
16.	นางหนูหิน คิดการ	58	3301200623322	3	25 หมู่ 3	-
17.	นางไหว กงชัยภูมิ	60	3301200622500	9	8 หมู่ 3	-
18.	นายสมทรัพย์ เพชรวิเศษ	57	3301200624159	7	33/2 หมู่ 3	-
19.	นางวิไล เชื้อกาว	48	3301200625074	-	15/2 หมู่ 3	-
20.	นางพวงไพร ใจดี	63	3301200626062	3	74 หมู่ 3	-
21.	นายสงวน ภิรมจิต	74	5301200115421	7	29 หมู่ 4	-

22.	นายประดิษฐ์ เลิศไสง	64	3301200627808	4	24 หมู่ 4	-
23.	นายแผ่น ระผล	63	3301200663740	4	11 หมู่ 4	-
24.	นายธีระศักดิ์ วงศ์สุริยา	44	3301200626712	5	9 หมู่ 4	-
25.	นายหนูจันทร์ ผอนนอก	57	3301200626593	2	31 หมู่ 4	-
26.	นายประภาส จันทะวงษา	54	3450600683860	2	37 หมู่ 4	-
27.	นายแก้ว ระพล	53	3301200663782	3	3 หมู่ 4	-
28.	นายคำ ผอนนอก	65	3100200835622	2	27 หมู่ 4	-
29.	นายทองลด ทินรัตน์วรกุล	63	3301200628049	2	22 หมู่ 4	-
30.	นายเซน ล้อมทองกลาง	42	3301000351850	3	15 หมู่ 4	-
31.	นายเจริญ แผงไธสง	50	5301200048715	3	4 หมู่ 6	086-2446743
32.	นางฉวี แผงไธสง	34	5411000010217	4	48 หมู่ 6	-
33.	นางอุไร ศรีชาแอน	54	3301200813644	6	59 หมู่ 6	-
34.	นายสมาน เขตคาม	55	3301200812397	7	60 หมู่ 6	-
35.	นายสมาน จันลา	44	3301200242981	4	3 หมู่ 6	-
36.	นายคำรน แสงลา	37	3301200812257	4	52/1 หมู่ 6	-
37.	นางทองบู่ วิเศษธร	55	3301200814560	9	108 หมู่ 6	-
38.	นายศักดิ์ชัย โลห์นารายณ์	40	3309700137718	4	15 หมู่ 6	085-7749735
39.	นายเจริญ แผงคำ	49	3301200811056	4	1/2 หมู่ 6	-
40.	นายโสภณ ทิพย์แสง	55	5301200048421	6	12 หมู่ 6	-
41.	นายบุญมี ระวาดชู	66	3301200820942	6	25 หมู่ 8	-
42.	นายบุญเลี้ยง สดศรี	60	3301200820438	3	15 หมู่ 8	-
43.	นางสมบุรณ์ การปลูก	70	3301200821418	2	36 หมู่ 8	-
44.	นางสุณา บุญทันเสน	48	3301200605618	5	39 หมู่ 8	083-1008733
45.	น.ส.บุญมี ดีโสพะมาต	48	3301200821183	2	29 หมู่ 8	-
46.	นายประสิทธิ์ กันเมล์	52	3300010455978	2	31 หมู่ 8	-
47.	นายสมาน แสนปาง	57	3301200820683	2	11 หมู่ 8	-
48.	นางหนู ชมโคกกรวด	61	3301200821558	7	38 หมู่ 8	-
49.	นางทองคุณ นาเจริญ	43	2301200017220	4	20 หมู่ 8	-
50.	นางบู่ สุมาลี	58	3301200820403	4	14 หมู่ 8	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 92 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 19 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ นส.3 ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 24 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 18 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนด และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 24 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 22 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 2,500 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน กรกฎาคม ถึง พฤศจิกายน ของทุกปี นอกจากนั้นน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 22 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 46 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50 เป็นที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 40 และเป็นเฉพาะที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 10

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 94 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 45,531 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 28 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 106,428 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี และสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 4 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 28,600 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 100 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 8,141 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/ประทิว และผลิตข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 2,104 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 5,517 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ประทิว และขายข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 1,090 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ส่วนข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,671 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ประทิว และข้าวเหนียวที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,691 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 92

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 2 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 98 และต่างจังหวัด (นอกจังหวัดนครราชสีมา) คิดเป็นร้อยละ 8 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 60 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 50 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 2 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 64 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ในการเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	760
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	4,200
ค่าไถแปร	4,463
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	1,603
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	11,190
ปุ๋ยอินทรีย์	1,847
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	302

6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	47
7. ค่าฮอร์โมน	96
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	3,202
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	282
ค่าหว่านข้าว	436
ค่าดำนา	2,510
ค่าเกี่ยวข้าว	752
ค่าหว่านปุ๋ย	168
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	10
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	36
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	9,887
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	2,210
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	5,046
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	48,254
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	5,557

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 48,254 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 5,557 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 100 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 25 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 30 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 297 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 คิดเป็นร้อยละ 88 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 6 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 34 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 373 กิโลกรัม/ไร่ และเป็นข้าวพันธุ์อื่นๆ เช่น กข.47 คิดเป็นร้อยละ 2 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 8 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 20 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 400 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 68 จากการทั้งเก็บไว้เอง และซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 30 และจากการซื้อ เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 6 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 26 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 25 บาท/กิโลกรัม และซื้อเชื่อในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 บาท/เดือน/ครั้ง/ปี มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่

เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 22 และมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 10

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะยังไม่มีความรู้ที่ชัดเจน แต่ถ้าเกษตรกรสนใจ เกษตรกรพอมีความรู้บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 14 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มและที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 20 ที่ดอนร้อยละ 18 และที่ลุ่ม ร้อยละ 6

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-8-8, 15-15-15 และ 16-20-0 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 26 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 70 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตรา หัววัวคันไถ, ตรากะต่าย และตราเกลียวเชือก เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 804 บาท และปุ๋ยหมักมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 681 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยพืชสด เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จาก ธกส. จากพ่อค้าขายตรง และจากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 86 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสูมตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 18 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรยังไม่สามารถระบุเวลาที่เริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงได้

21.ตำบลหนองบัวละคร อำเภอคำชะอี จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลหนองบัวละคร อำเภอคำชะอี จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 21 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก ครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายเสน่ห์ หอมขุนทด	55	3300800862271	7	23/3 หมู่ 5	089-2294288
2.	นายแหว ทิณะนุสรณ์	44	-	4	43/1 หมู่ 5	087-9610744
3.	นางสำออง อ่อนมะลิ่ง	54	-	6	130 หมู่ 5	084-4702505
4.	นายแคล้ว เลิศขุนทด	56	300800861487	8	128 หมู่ 5	-
5.	นายสำพิง ทะขุนทด	74	-	5	14 หมู่ 5	087-9623495
6.	น.ส.เด่นนภา เติ้นขุนทด	24	1300800147061	3	89 หมู่ 5	-
7.	นางปราณี ขอบเรียบร้อย	38	3300800857358	10	23/1 หมู่ 5	-
8.	นายประจักษ์ โคลงพิมาย	43	3301700286805	5	18/1 หมู่ 5	088-4775103
9.	นางสาวอาน กุณสำโรง	65	3300800857285	2	26 หมู่ 5	-
10.	นางไสว แนมขุนทด	-	-	8	127 หมู่ 5	-
11.	นายสุทัศน์ สมส่วย	36	-	4	35/1 หมู่ 8	085-7740254
12.	นายสมมุง หงขุนทด	61	3300800862211	6	150 หมู่ 5	082-8688780
13.	นางชะลอ เบกขุนทด	35	3300800859059	5	41 หมู่ 5	081-7928373
14.	นางจำลอง หอขุนทด	53	3300800863536	3	16 หมู่ 5	089-0204710
15.	นางถวิล วาขขุนทด	40	5300800094032	4	144 หมู่ 8	0883415072
16.	นางประนอม ขอบสะอาด	36	3300800857366	10	23/1 หมู่ 5	083-3681450
17.	นายตุ้ย หอมขุนทด	63	3300800860278	7	54/1 หมู่ 5	-
18.	นายเสน่ห์ ศิริบุตร	51	3300800863471	5	109 หมู่ 8	-
19.	นางระเบียบ หักขุนทด	29	1300800021059	5	180 หมู่ 8	084-4762325
20.	นายจิรศักดิ์ หงขุนทด	26	1300800109541	2	28 หมู่ 8	085-7785725
21.	นายณัฐพงศ์ รักกุดเวียน	22	-	2	178 หมู่ 8	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 95 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 16 ไร่ **ลักษณะการครอบครอง**เป็นโฉนดที่ดิน ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 33 โดยมีจำนวน

พื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 4 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 10 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 5 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 2,100 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง พฤศจิกายน ของทุกปี นอกจากนั้นน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 52 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 10 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 62 เป็นที่ลุ่มและที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 29 และเป็นเฉพาะที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 9

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 71 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 31,833 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 43 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 37,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจาก ธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี กองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี และสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี ทั้งนี้ไม่มีการกู้เงินนอกระบบมาใช้ในการทำนา

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรวย) คิดเป็นร้อยละ 95 และวิธีนาหว่านน้ำตม คิดเป็นร้อยละ 5 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 6,628 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 4,050 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และเป็นข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,564 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 เช่นเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 86

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 10 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 100 และจำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 48 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 62 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 52 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 19 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 38 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ที่การส่งข้าวให้พ่อค้าคนกลาง

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	1,238
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	3,064
ค่าไถแปร	1,519
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	2,083

4. ค่าปุ๋ย ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์	6,427 1,291
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	311
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	618
7. ค่าฮอร์โมน	90
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	1,757
9. ค่าจ้างแรงงาน ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด) ค่าหว่านข้าว ค่าดำนา ค่าเกี่ยวข้าว ค่าหว่านปุ๋ย ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	2,864 498 258 533 364 364 140
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	7,661
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	669
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	543
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	31,458
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	3,081

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 31,458 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 3,081 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 90 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 16 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 25 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 678 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เองและซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 57 จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 28 และจากการซื้อ เช่น สหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 14 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองและซื้อเพิ่มเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 38 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 30 บาท/กิโลกรัม มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 62 และมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 19

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะไม่มีเงินทุนในการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 12 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มและที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 10

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-20-0 และ 16-8-8 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 27 กิโลกรัม/ไร่ และใช้ปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 157 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 731 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 3 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 1 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยพืชสด เพราะสามารถหาเศษวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากพ่อค้าขายตรง จากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จาก ธกส. และจากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 76 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสุ่มตัวอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร การจดบันทึกรายรับ-รายจ่าย ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (IFOAM) คิดเป็นร้อยละ 5 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดไม่แน่ใจที่จะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะยังไม่เข้าใจกระบวนการและวิธีการที่ถูกต้อง แต่ถ้าเกษตรกรเข้าใจแล้วนั้น เกษตรกรก็พร้อมที่จะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูกาลผลิตหน้าเป็นต้นไป หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ
- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ขาดแคลนน้ำในฤดูกาลทำนา
- มีแมลงและวัชพืชต่างๆ มากมาย

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- จัดทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

22.ตำบลสระจะแซ อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของ**ตำบลสระจรเข้** อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 48 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิก ครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นางจวบ คงขุนทด	51	3300800635231	4	32 หมู่ 12	-
2.	นางออม จันทร์สว่าง	64	-	4	123 หมู่ 12	-
3.	นางฉลวย คล้อยสูงเนิน	54	3300800663210	3	167 หมู่ 12	-
4.	นางล่อง เสริมขุนทด	59	3300800662042	6	16 หมู่ 7	-
5.	นายสุเทพ สวยขุนทด	41	3300800629291	4	102 หมู่ 7	088-4705906
6.	นายสมัย แสไพศาล	51	3300800661909	4	77 หมู่ 7	081-7258391
7.	นายท่า สามขุนทด	59	3300800663898	5	352 หมู่ 7	-
8.	นายวิโรจน์ ช่อนพุดซา	40	5300890010976	4	62 หมู่ 5	089-5811492
9.	นายม้วน สองขุนทด	42	3300800654171	4	63 หมู่ 5	085-7756083
10.	นายปรีชา จัมลิ้ม	52	3700700365441	5	48 หมู่ 5	080-4737386
11.	นายไพบูลย์ สายจันทร์	38	3300800658941	4	89 หมู่ 5	085-6575621
12.	นายแฉล้ม สายจันทร์	47	-	4	105 หมู่ 10	086-2540295
13.	นายนิพล ศรีแสง	43	3300800658461	4	47 หมู่ 10	080-7345752
14.	นายสมชาย สายจันทร์	40	3300800658932	4	12 หมู่ 10	084-9592945
15.	นายสามารถ แสไพศาล	44	3300800649909	4	58 หมู่ 10	-
16.	นายอารี สายจันทร์	51	3300800660571	5	88 หมู่ 10	085-0281421
17.	นายถวัลย์ จันทรโชติ	59	3300800643439	4	83 หมู่ 3	087-2622023
18.	นางน้ำผึ้ง สายขุนทด	32	-	4	71 หมู่ 3	083-7407704
19.	นายเล็ก เติงขุนทา	54	3300800638303	4	102 หมู่ 2	092-5411560
20.	นางบุษยา จอมสระน้อย	46	-	4	106 หมู่ 2	-
21.	นางนุจรี เกียรติสูงเนิน	47	3300800638036	6	110 หมู่ 2	080-1579967
22.	นายช่วย แสไพศาล	47	-	2	17/1 หมู่ 2	088-0740240
23.	นายขุนทอง สอนขุนทด	57	3300800636751	2	112 หมู่ 2	-
24.	นายสำรอง แสไพศาล	54	3300800652098	5	23 หมู่ 4	-
25.	นายชอบ คงขุนทด	56	3300800648759	2	37/1 หมู่ 4	084-4726580
26.	นายบุญชู ไพเราะ	58	3300800649321	3	43/1 หมู่ 4	081-5792647
27.	นายแอ๊ด บุคคงเจริญ	51	3300800667664	-	18 หมู่ 8	-
28.	นายติมหลอด ดุนขุนทด	40	3300800203471	-	59 หมู่ 8	080-7254496
29.	นายศุภร์ เปียนขุนทด	44	3300800666323	3	51 หมู่ 8	086-5859793
30.	นายสุทิน เปียนขุนทด	60	3300800666366	5	512 หมู่ 8	088-3716455
31.	นายทวน ดุนขุนทด	-	3300800667265	4	52 หมู่ 8	085-1307830
32.	นายวิรัตน์ เด็ดขุนทด	36	3300800642106	4	131 หมู่ 3	-
33.	นายเงิน สร้อยขุนทด	41	3300800642971	5	25 หมู่ 3	-
34.	นางประเทือง สายจันทร์	52	3300800646446	6	6 หมู่ 4	-
35.	นายสำราญ ดิษฐ์ขุนทด	-	3300800653493	4	8 หมู่ 5	-
36.	นายถวิล พักสูงเนิน	64	3300800626674	4	9/1 หมู่ 1	088-3732639

37.	นายกอง สัวขุนทด	51	4100500082806	2	6 หมู่ 1	086-8753995
38.	นายใจ เนตรสูงเนิน	56	3300800631252	3	9 หมู่ 1	-
39.	นายล้วน ไหญ่สูงเนิน	57	3300800662174	8	177 หมู่ 1	-
40.	นายวิเชียร ปทุมรังสรรค์	59	3300800634260	2	-	-
41.	นายบรรจง โหมขุนทด	68	3300800109408	4	144 หมู่ 3	-
42.	นางวาริ คงขุนทด	46	3300800664517	4	30 หมู่ 12	091-3322051
43.	นางหนูคะนิง ส่วยขุนทด	44	3300800628154	5	บ้านไทรทอง หมู่ 12	082-7676753
44.	นายวิชา สันขุนทด	46	3300800655698	6	90/1 หมู่ 6	-
45.	นายสมพร โสภาสีธี	41	1300800217123	5	29/1 หมู่ 6	080-1630082
46.	นายพิเชษฐ สร้างขุนทด	41	3300800658658	4	46 หมู่ 6	090-8205498
47.	นายสุนทร เขียงนอก	52	3300400329419	4	108 หมู่ 6	081-0738724
48.	นายสุรพล จำรัสประเสริฐ	49	3300800660465	5	101 หมู่ 6	080-1729798

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 66 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 17 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 38 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 13 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 10 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 20 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,220 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 96 อยู่ระหว่างเดือน กรกฎาคม ถึง ตุลาคม ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 10 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็น ร้อยละ 14 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 12 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 2

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 46 เป็นที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 40 และเป็นเฉพาะที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 10

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 74 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 20,867 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 50 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 39,680 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี และกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี ทั้งนี้ไม่มีการกู้เงินนอกระบบมาใช้ในการทำนา

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 88 วิธีปักดำโดยแรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 6 และวิธีนาหว่านน้ำตม คิดเป็นร้อยละ 2 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 5,283 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/ประทิว มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 3,420 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ประทิว และข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 3,078 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ประทิวเช่นเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 92

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 10 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 8 และจำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 44 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 14 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 30 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 20 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงสีข้าว

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	1,040
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	4,048
ค่าไถแปร	2,787
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	2,111
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	7,701
ปุ๋ยอินทรีย์	876
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	228
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	179
7. ค่าฮอร์โมน	112
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	1,746
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	1,912
ค่าหว่านข้าว	350
ค่าดำนา	842
ค่าเกี่ยวข้าว	2,330
ค่าหว่านปุ๋ย	44
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	49
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	64
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	6,318
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	268
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1,512
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	34,435
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	2,046

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 34,435บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,046 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 86 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 18 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 24 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 369 กิโลกรัม/ไร่ และเป็นข้าวพันธุ์ประทิว คิดเป็นร้อยละ 22 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ประทิว เฉลี่ยอยู่ที่ 12 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 25 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 400 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 52 จากการหังเก็บไว้เอง และซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 26 และจากการซื้อ เช่น สหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 22 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 48 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 29 บาท/กิโลกรัม และวิธีซื้อโดยเป็นเงินเชื่อ มีอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ ร้อยละ 7 บาท/เดือน/ครั้ง/ปี มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 22 และไม่มีใบรับรอง คิดเป็นร้อยละ 18

เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะปัจจุบันราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูง ทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 9 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มและที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 22 ที่ลุ่มร้อยละ 22 และที่ดอน ร้อยละ 6

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15, 16-20-0, 16-8-8 และ 46-0-0 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 69 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 100 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตรากะต่าย และตราท้อปวัน เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 810 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 5 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพ (น้ำหมัก) ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจาก ธกส. จากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร และจากพ่อค้าขายตรง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมัก

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 48 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสูบน้ำอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (IFOAM) คิดเป็นร้อยละ 50 โดยที่เกษตรกรไม่แน่ใจที่จะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวที่มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะอาจจะยังไม่ได้รับความรู้และเข้าใจกระบวนการและวิธีการที่ถูกต้องอย่างแท้จริง ซึ่งเกษตรกรจะยังไม่สามารถระบุเวลาในการเปลี่ยนแปลงได้

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ
- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- ส่งเสริมและสนับสนุนเงินทุน
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้

23.ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 23 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิกครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นางนราพร แก้วพวง	-	-	5	72 หมู่ 9	081-0728818
2.	นางศิริพรรณ เสือทะเล	-	-	3	13 หมู่ 9	086-2501292
3.	นายสุข น้ากระโทก	55	3300600009779	4	119 หมู่ 9	-
4.	นายนคร หนูนกระโทก	-	3300600006362	4	61/1 หมู่ 9	087-4437289
5.	นางสายทอง จุฑามณี	51	3300600006214	5	60 หมู่ 9	090-9542392
6.	นางหวาน สุขมะดัน	46	3300600334378	4	132 หมู่ 7	083-1009667
7.	นายสมควร ไกรพะเนา	56	3300600333983	5	126 หมู่ 7	-

8.	นางสำรวม เสนโพร้กลาง	42	3300600336273	5	22 หมู่ 7	087-4435805
9.	นางลำไย เข้มทิศ	48	3300600334726	4	34 หมู่ 7	-
10.	นายทองดี ตรวจุเหลื่อม	-	3300600275223	5	146 หมู่ 7	084-9583818
11.	นางประไพศรี หาญกลาง	44	3300600271961	5	73 หมู่ 10	-
12.	นายถ่วง บุตรกระโทก	54	3300600274669	2	6 หมู่ 5	-
13.	นายเต็ม บุตรกระโทก	44	3300600021329	3	79 หมู่ 1	-
14.	นายทองดี เมืองอินทร์	53	3300600296766	4	50 หมู่ 5	-
15.	นายบุญรอด นาคเม้า	54	5300600015554	6	146 หมู่ 1	-
16.	นายบุญพร้อม หนูนกระโทก	62	3300600274821	3	11 หมู่ 5	-
17.	นายสุพรรณ เสนดีพะเนา	64	3300600014845	2	44 หมู่ 2	-
18.	นายวิสุทธิ พลพันธ์	-	3301500360084	3	203 หมู่ 2	-
19.	นางน้อม ตากกระโทก	66	3300600013881	5	140 หมู่ 2	-
20.	นายสุชาติ เอี่ยมล้ำ	43	3710500745704	4	226 หมู่ 2	083-7324491
21.	นายเหมือน แดนกระโทก	76	3300600003525	4	136 หมู่ 2	-
22.	นายฉลวย กรวยสวัสดิ์	51	3302200077752	8	40 หมู่ 2	085-3009083
23.	นางสำรวย ปลิงกระโทก	45	3300600272305	2	16 หมู่ 10	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 65 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 8 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ นส.3 ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 39 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 8 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดินและ นส.3 ส่วนพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 13 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 15 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 667 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 91 อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง พฤศจิกายน ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากชลประทาน คิดเป็นร้อยละ 65 ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง พฤศจิกายน ยังใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 8 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 17 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 13 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 4

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 43 เป็นที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 26 และเป็นเฉพาะที่ดอนคิดเป็นร้อยละ 26

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 87 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 15,125 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 34 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 35,625 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจาก ธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี กองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี และสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี และ ทั้งนี้ไม่มีการกู้เงินนอกระบบมาใช้ในการทำนา

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรวย) คิดเป็นร้อยละ 69 วิธีนาหว่านน้ำตม คิดเป็นร้อยละ 17 และวิธีปักดำโดยแรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 8 โดยทำนา 2 ครั้ง/ปี ครั้งที่ 1 ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนธันวาคม และครั้งที่ 2 ในช่วงเดือนมกราคม ถึง เดือนเมษายน ในรอบการทำนาในแต่ละปี

สามารถผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 5,161 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/ประทิว/ชัยนาท1 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 3,788 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ประทิว/ชัยนาท1 และเป็นข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,844 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105/ประทิว/ชัยนาท1 เช่นเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ

95

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 44 จำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 47 และต่างจังหวัด (นอกจังหวัดนครราชสีมา) คิดเป็นร้อยละ 4 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 26 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 4 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 4 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 56 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ในการเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	1,065
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถดะ	2,861
ค่าไถแปร	1,646
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	804
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	11,045
ปุ๋ยอินทรีย์	4,394
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	587
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	84
7. ค่าฮอร์โมน	295
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	1,492
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	439
ค่าหว่านข้าว	782
ค่าดำนา	-
ค่าเกี่ยวข้าว	691
ค่าหว่านปุ๋ย	50
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	156
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	15
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	6,113

11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	330
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	369
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	25,029
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	2,816

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 25,029 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,816 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดข้าวพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 61 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 9 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 21 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 555 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นข้าวพันธุ์ประทิว คิดเป็นร้อยละ 43 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ประทิว เฉลี่ยอยู่ที่ 8 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 44 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 741 กิโลกรัม/ไร่ และเป็นข้าวพันธุ์ชัยนาท1 คิดเป็นร้อยละ 8 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 13 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 22 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 450 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 82 จากการทิ้งเก็บไว้เอง และซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 8 และจากการซื้อ เช่น กรมการข้าว จังหวัดนครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 4 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 31 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 28 บาท/กิโลกรัม มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 13 และมีการรับประกันการงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 8

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะยังไม่มีความรู้เรื่องเมล็ดพันธุ์ข้าว

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-20-0, 16-8-8, 15-15-15 และ 46-0-0 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 39 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตราเกลียวเชือก และตรากระต่าย เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 839 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 2 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยพืชสด เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จาก ธกส. จากพ่อค้าขายตรง และจากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 39 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสูบน้ำอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่สำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 4 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรยังไม่สามารถระบุเวลาที่จะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงได้

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ขาดแคลนน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน
- ภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- จัดกิจกรรมการเรียนรู้

24.ตำบลเมืองยาง อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของตำบลเมืองยาง อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 50 ราย ตามรายการดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	เลขที่บัตรประชาชน	สมาชิกครัวเรือน	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายใช้ แดริรัมย์	-	5301700010218	4	21 หมู่ 6	-
2.	นายสมจิตร สารการ	46	3301701123454	4	18 หมู่ 6	-
3.	นายชื่น นาคพวง	-	3301700354401	4	92 หมู่ 6	-

4.	นายสังคม กัณหาโธสง	54	3301700350031	3	57 หมู่ 6	092-1629957
5.	นายประภาส ลินโธสง	51	5301700021026	2	194 หมู่ 1	088-4711346
6.	นายสำราญ พนมไส	61	3301700209622	6	130 หมู่ 1	087-2536641
7.	นายประยูร ลันโธสง	61	3301700207557	3	72 หมู่ 1	083-7971141
8.	นายชาติชาย เดชนอก	-	3301700205708	2	44 หมู่ 1	090-6646993
9.	นายสังเวียน มากพูน	64	3301700395582	2	30 หมู่ 2	-
10.	นายแป เหมพรมมา	55	5301790005459	3	3 หมู่ 6	-
11.	นายอำพร ชุมโธสง	54	3301700399073	2	11 หมู่ 2	-
12.	นายมงคล นามวงศ์	71	3301700395027	2	20 หมู่ 2	-
13.	นายสง่าศิลป์ อำโธสง	56	3301700400705	4	125 หมู่ 2	-
14.	นายนิคม ชวนนอก	54	3301700400730	2	126 หมู่ 2	-
15.	นายพรภิรมย์ เข้มแก้ว	55	3301700340125	6	161 หมู่ 3	-
16.	นายพิชัย สืบสำราญ	56	-	1	134/1 หมู่ 3	-
17.	นางสุภาพ ตรีไส	42	3301700339313	4	156 หมู่ 3	-
18.	นายประไพ เกียดนอก	58	3301700304366	4	66 หมู่ 4	-
19.	นายพงศธร ยิ้มโธสง	51	3301700304234	2	24 หมู่ 4	-
20.	นายจำนง เกียดนอก	58	3300300026228	6	14 หมู่ 4	-
21.	นางทองมา ยงโธสง	64	3301700304650	4	31 หมู่ 4	-
22.	นายสมชาย เกียรตินอก	55	3301700304391	3	77 หมู่ 4	-
23.	นายสมพร ศิลาทอง	49	3301700356501	5	175 หมู่ 8	080-7178053
24.	นายล้อม พุนโธสง	66	3301700346310	4	213 หมู่ 3	084-4104689
25.	นายสุรชัย ศิลาทอง	55	3301700356471	3	26 หมู่ 8	081-9673587
26.	นายอนัน โตน้ำ	42	3301700795165	3	36 หมู่ 8	084-8312487
27.	นายผดุง ลินอยู่	37	3301710125258	3	77 หมู่ 8	087-2434775
28.	นายคำพา บุญหอม	60	3301700358482	6	64 หมู่ 8	086-2648174
29.	นางสาวลำแพน แด้มต่อ	36	5301700083447	5	25 หมู่ 9	-
30.	นางทองสุข ไวโธสง	63	3310900472687	6	29 หมู่ 3	-
31.	นางกาฝาก สารกาญจน์	36	3301700401396	5	62 หมู่ 9	-
32.	นางสาวหัต แก้วนิล	42	3301700401868	4	86 หมู่ 9	-
33.	นางสาวลักขณา นาคปลา	36	3301700401477	2	16 หมู่ 9	-
34.	นายวงศ์ประสิทธิ์ แก้วนิล	47	3301700401167	4	81 หมู่ 9	-
35.	นายทำนอง พุงศิริวัฒนา	57	3301700351119	8	4 หมู่ 10	-
36.	นายประสพ เขียวอ่อน	57	3301700353081	8	36 หมู่ 10	-
37.	นางโสภา บุญใหญ่	37	3301700351411	5	9 หมู่ 10	-
38.	นายสมาบ ยศคำเหลือ	54	3301700354151	2	43 หมู่ 10	-
39.	นายละเอียด มากคงดี	52	3301700239947	4	72 หมู่ 10	-
40.	นายชาติชาย พิชัยสงค์	45	3311000624732	6	44 หมู่ 11	082-3797655
41.	นางประสิทธิ์ วงศ์โธสง	39	3301700203098	4	81 หมู่ 11	-
42.	นางบุญตา มีภักดี	52	3301700301693	4	67 หมู่ 11	-
43.	นายชวด พลทามูล	54	3301700301065	3	56 หมู่ 11	080-4870966
44.	นางรจนา เชื่อมกลาง	52	3301700031138	2	50/1 หมู่ 11	086-8881292
45.	นางจันทน์ สายดี	38	3301700302142	5	21 หมู่ 11	085-6351953

46.	นายมนี ทังไธสง	57	3430700214837	5	51 หมู่ 12	-
47.	นายศักดิ์ ภูมิไธสง	53	3401500434494	3	41 หมู่ 12	-
48.	นายบุญชู ด้อยไธสง	50	3301700342535	4	90 หมู่ 12	-
49.	นายวิโรจน์ สุวรรณรักษ์	33	3301700704011	3	34 หมู่ 12	-
50	นางสุใจ ศรีคำเวียง	43	3301700332475	3	9 หมู่ 7	-

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 96 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 25 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 22 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 11 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน และพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 6 โดยมีจำนวนพื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 10 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดเช่นเดียวกัน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,000 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง ตุลาคม ของทุกปี นอกจากน้ำฝนตามฤดูกาลแล้วยังใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 18 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 40 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28 และบ่อน้ำสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 12

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 56 เป็นที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 38 และเป็นเฉพาะที่ดอนคิดเป็นร้อยละ 4

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 68 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 31,853 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 70 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 56,543 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจากธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี จากกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี และสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 2 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 10,000 บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำร่าย) คิดเป็นร้อยละ 100 โดยทำนา 1 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 94 ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิตได้ทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ซึ่งผลิตข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 10,084 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์มะลิ 105 และผลิตข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 2,432 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 มีข้าวเจ้าและข้าวเหนียวสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 8,106 กิโลกรัม/ปี และ 2,450 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105 และข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ส่วนข้าวเจ้าและข้าวเหนียวที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,823 กิโลกรัม/ปี และ 1,160 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ105และข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 เช่นเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 96

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8 จำหน่ายในตลาดคิดเป็นร้อยละ 54 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 64 จำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของ

ตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 20 และจำหน่ายต่างจังหวัด (นอกจังหวัดนครราชสีมา) คิดเป็นร้อยละ 2 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 58 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 38 สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 10 และเข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 86 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ในการเข้าร่วมโครงการกับรัฐ

ตารางค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของการผลิตข้าวในรอบปี สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการผลิต (บาท/ปี)
1. ค่าเช่าที่ดิน	620
2. ค่าเตรียมที่ดิน	
ค่าไถตะ	6,287
ค่าไถแปร	6,534
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	4,967
4. ค่าปุ๋ย	
ปุ๋ยเคมี	15,797
ปุ๋ยอินทรีย์	410
5. ค่ายาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	709
6. ค่ายาปราบศัตรูข้าว (ฆ่าแมลง)	432
7. ค่าฮอร์โมน	100
8. ค่าน้ำมัน (รถไถ/เครื่องสูบน้ำ)	1,720
9. ค่าจ้างแรงงาน	
ค่าเตรียมดิน (ไถ/คราด)	1,287
ค่าหว่านข้าว	2,340
ค่าดำนา	-
ค่าเกี่ยวข้าว	340
ค่าหว่านปุ๋ย	944
ค่าฉีดพ่นยาคุมหญ้า/ฆ่าแมลง	114
ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	245
10. ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	12,288
11. ค่าขนส่ง/ขนย้าย	1,927
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	672
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	57,190
สรุปค่าใช้จ่ายต่อไร่	2,148

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 57,190 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,148 บาท

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 100 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 26 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 30 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 387 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 70 จากการทิ้งเก็บไว้เอง และซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 30 และจากการซื้อ เช่น ธกส. ตามต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 6 เท่านั้น ดังนั้นจะเห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 26 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 25 บาท/กิโลกรัม มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยทางร้านหรือส่วนราชการที่เกษตรกรติดต่อซื้อจะมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 14

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะพื้นที่ในการเพาะปลูกมีน้อยและไม่มีความรู้เพียงพอ แต่ถ้าเกษตรกรสนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์นั้น เกษตรกรเองพอมีความรู้อยู่บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 17 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 22

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 18-12-6, 18-18-6 ,และ 16-8-8 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 36 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 300 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 70 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตรารถอีแต่น, ตรากว้าวคันไถ และตราทอพาน เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 790 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 17 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เฉลี่ยอยู่ที่ 28 กระสอบ/ครั้ง

การจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จาก ธกส. ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 90 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสูบน้ำอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คิดเป็นร้อยละ 12

โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูการผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- หาความรู้เพิ่มเติมด้านเทคโนโลยีการเกษตร

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ขาดแคลนน้ำที่ใช้ในการทำการเกษตร
- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- ส่งเสริมและสนับสนุนเงินทุน
- อยากให้มีการส่งเสริมเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว
- จัดโครงการศึกษาดูงานจากสถานที่จริงเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการเกษตรปลอดภัย

แบบบันทึก

การผลิตข้าวปลอดภัยสำหรับเกษตรกร

โครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหาร และรายได้ของ

ครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา

แปลงที่.....ปีที่ดำเนินการ.....พื้นที่นา.....ไร่

เลขที่บัตรประจำตัวเกษตรกร □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

เลขที่ประจำแปลง

รหัสการตรวจประเมิน RD-RICE GG ☐☐ ☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐

1.ชื่อ-สกุล เกษตรกร.....

ที่อยู่เลขที่..... หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน..... ตรอก/ซอย.....

ตำบล/แขวง.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... e-mail.....

2.ที่ดัดแปลง หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....

3.แผนที่ดัดแปลง แสดงเส้นทางคมนาคม และสถานที่สำคัญใกล้เคียงเพื่อการเดินทางเข้าไต้ังแปลงและแสดงการใช้ประโยชน์ของแปลงข้างเคียงพร้อมแหล่งน้ำที่นำมาใช้ปลูกข้าว

ทิศเหนือ

4.แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์

ชื่อพันธุ์	พื้นที่(ไร่)	แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์	วันหว่าน/ วันตกกล้า	วันปักดำ	อัตราที่ใช้(กก./ไร่)

วิธีการปลูก ☐ ปักดำ ☐ หว่านน้ำตม ☐ หว่านข้าวแห้ง ☐ นาโยน

5.แหล่งน้ำที่ใช้ ☐ น้ำฝน ☐ น้ำชลประทาน ☐ สระ/บ่อขุด ☐ บ่อน้ำบาดาล ☐ คลอง/แม่น้ำ/ลำธาร

6.ประเภทของดิน ☐ ดินเหนียว ☐ ดินร่วน ☐ ดินร่วนปนทราย ☐ ดินทราย

วิธีการเตรียมดิน ☐ ใช้เครื่องจักรกล ☐ ใช้แรงงานสัตว์

☐ ไถ หว่าน คราด ภายในวันเดียว ☐ ไม่มีการเตรียมดินแต่ใช้สารเคมีควบคุมหรือ
ฆ่าวัชพืช

การปฏิบัติ	วัน เดือน ปี	วิธีปฏิบัติ
1.ไถดะ		
2. ไถแปรครั้งที่ 1		
ไถแปรครั้งที่ 2		
3. คราด/ทำเทือก		
4. ใช้สารคุมวัชพืช		
5. ใช้สารฆ่าวัชพืช		

7.การตัดข้าวปน

วัน เดือน ปี ที่ ตัดข้าวปน	ระยะที่ตัดข้าวปน	ลักษณะข้าวปน
	☐ ระยะแตกกอ	☐ สูงกว่าข้าวปลูก ☐ เตี้ยกว่าข้าวปลูก ☐ สีต้นข้าวอ่อนกว่าข้าวปลูก ☐ สีต้นข้าวเข้มกว่าข้าวปลูก
	☐ ระยะออกดอก ถึงระยะโน้มรวง	☐ ลักษณะรวงข้าวต่างจากข้าวปลูก ☐ ข้าวหาง ☐ ข้าวแดง
	☐ ระยะสุกแก่ ถึงก่อนเก็บเกี่ยว	☐ ลักษณะรวงข้าวต่างจากข้าวปลูก ☐ ข้าวหาง ☐ ข้าวแดง

8.ศัตรูข้าวที่สำคัญและการจัดการ (หากไม่พบศัตรูพืช ไม่ต้องทำเครื่องหมาย หรือกรอกข้อมูล)

1.โรค

โรคไหม้ ความรุนแรง ☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก ป้องกันกำจัดโดย.....

โรคใบจุดสีน้ำตาล ความรุนแรง ☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก ป้องกันกำจัดโดย.....

โรคขอบใบแห้ง ความรุนแรง ☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก ป้องกันกำจัดโดย.....

โรคใบหงิก ความรุนแรง ☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก ป้องกันกำจัดโดย.....

โรคเมล็ดด่าง ความรุนแรง ☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก ป้องกันกำจัดโดย.....

โรคดอกกระถิน ความรุนแรง ☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก ป้องกันกำจัดโดย.....

โรค..... ความรุนแรง ☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก ป้องกันกำจัดโดย.....

โรค..... ความรุนแรง ☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก ป้องกันกำจัดโดย.....

2.แมลง

เพี้ยไป	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
ด้วงดำ	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
เพี้ยกระโดดฯ	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
สีน้ำตาล/หลังขาว					
หนอนปลอก	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
หนอนห่อใบข้าว	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
หนอนกอ	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
แมลงบัว	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
แมลงห่อ	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
แมลงสิง	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
อื่นๆ.....	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....

3.วัชพืช.....

ครั้งที่ 1	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
ครั้งที่ 2	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
ครั้งที่ 3	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....

4.สัตว์ศัตรูข้าว

นก	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
หนู	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
ปู	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
หอยเชอร์รี่	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....
อื่นๆ.....	ความรุนแรง	☐ น้อย	☐ ปานกลาง	☐ มาก	ป้องกันกำจัดโดย.....

9.การใช้ปุ๋ยและวัตถุอันตรายทางการเกษตร

9.1 การใช้ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์/สารควบคุมการเจริญเติบโต และอื่นๆ

รายการปัจจัยการผลิต	ชนิด/สูตร/ชื่อสาร	วัน เดือน ปี ที่ซื้อ	แหล่งที่ซื้อ	อัตราที่ใช้ (กิโลกรัม/ไร่)	ชื่อผู้หว่านปุ๋ย/สารควบคุมการเจริญเติบโต
1.ปุ๋ยเคมี					
ใส่ครั้งที่ 1 ว/ด/ป.....					
ใส่ครั้งที่ 1 ว/ด/ป.....					
ใส่ครั้งที่ 1 ว/ด/ป.....					
2.ปุ๋ยอินทรีย์					
ใส่ครั้งที่ 1 ว/ด/ป.....					
ใส่ครั้งที่ 1 ว/ด/ป.....					
ใส่ครั้งที่ 1 ว/ด/ป.....					
3.สารควบคุมการเจริญเติบโต*					
ใส่ครั้งที่ 1 ว/ด/ป.....					
ใส่ครั้งที่ 1 ว/ด/ป.....					
ใส่ครั้งที่ 1 ว/ด/ป.....					
4.อื่นๆ (ระบุ).....					
ใส่ครั้งที่ 1 ว/ด/ป.....					
ใส่ครั้งที่ 1 ว/ด/ป.....					
ใส่ครั้งที่ 1 ว/ด/ป.....					

หมายเหตุ *สารควบคุมการเจริญเติบโต เช่น ฮอร์โมน

9.2 การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร : สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ชนิดศัตรูพืช	ชื่อการค้า*	ชื่อสามัญ	ทะเบียนวัตถุ อันตราย*	วัน เดือน ปี ที่ ผลิต/วัน เดือน ปี ที่หมดอายุ*,**	แหล่งที่ซื้อ	วัน เดือน ปี ที่ใช้สารเคมี	อัตราที่ใช้ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ต่อพื้นที่ 1 ไร่**	ปริมาณรวมทั้ง แปลง (ลิตร) / จำนวนไร่	ชื่อผู้พ่น สารเคมี
1.โรคข้าว									
-โรคไหม้									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-โรคใบจุดสีน้ำตาล									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-โรคขอบใบแห้ง									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-โรคใบหงิก									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									

หมายเหตุ * ดูจากฉลากภาชนะบรรจุ และกรณีที่มิใช่สารเคมีให้ระบุในช่องชื่อการค้าว่า “ไม่ใช่”

** ชี้ข้อความที่ไม่ต้องการออก

ชนิดศัตรูพืช	ชื่อการค้า*	ชื่อสามัญ	ทะเบียนวัตถุ อันตราย*	วัน เดือน ปี ที่ ผลิต/วัน เดือน ปี ที่หมดอายุ*,**	แหล่งที่ซื้อ	วัน เดือน ปี ที่ใช้สารเคมี	อัตราที่ใช้ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ต่อพื้นที่ 1 ไร่**	ปริมาณรวมทั้ง แปลง (ลิตร) / จำนวนไร่	ชื่อผู้พ่น สารเคมี
-โรคมดต่าง									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-โรคดอกกระถิน									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-โรค.....									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-โรค.....									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-โรค.....									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									

หมายเหตุ * ดูจากฉลากภาชนะบรรจุ และกรณีที่ผู้ใช้สารเคมีให้ระบุในช่องชื่อการค้าว่า “ไม่ใช่”

** ขีดข้อความที่ไม่ต้องการออก

ชนิดศัตรูพืช	ชื่อการค้า*	ชื่อสามัญ	ทะเบียนวัตถุ อันตราย*	วัน เดือน ปี ที่ ผลิต/วัน เดือน ปี ที่หมดอายุ*,**	แหล่งที่ซื้อ	วัน เดือน ปี ที่ใช้สารเคมี	อัตราที่ใช้ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ต่อพื้นที่ 1 ไร่**	ปริมาณรวมทั้ง แปลง (ลิตร) / จำนวนไร่	ชื่อผู้พ่น สารเคมี
2.แมลง									
-เพลี้ยไฟ									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-ด้วงดำ									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-เพลี้ยกระโดด สีน้ำตาล									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-เพลี้ยกระโดด หลังขาว									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									

หมายเหตุ * ดูจากฉลากภาชนะบรรจุ และกรณีที่ผู้ใช้สารเคมีให้ระบุในช่องชื่อการค้าว่า “ไม่ใช่”

** ขีดข้อความที่ไม่ต้องการออก

ชนิดศัตรูพืช	ชื่อการค้า*	ชื่อสามัญ	ทะเบียนวัตถุ อันตราย*	วัน เดือน ปี ที่ ผลิต/วัน เดือน ปี ที่หมดอายุ*,**	แหล่งที่ซื้อ	วัน เดือน ปี ที่ใช้สารเคมี	อัตราที่ใช้ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ต่อพื้นที่ 1 ไร่**	ปริมาณรวมทั้ง แปลง (ลิตร) / จำนวนไร่	ชื่อผู้พ่น สารเคมี
-หนอนปลอก									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-หนอนห่อใบข้าว									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-แมลง.....									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-แมลง.....									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-แมลง.....									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									

หมายเหตุ * ดูจากฉลากภาชนะบรรจุ และกรณีที่ผู้ใช้สารเคมีให้ระบุในช่องชื่อการค้าว่า “ไม่ใช่”

** ขีดข้อความที่ไม่ต้องการออก

ชนิดศัตรูพืช	ชื่อการค้า*	ชื่อสามัญ	ทะเบียนวัตถุ อันตราย*	วัน เดือน ปี ที่ ผลิต/วัน เดือน ปี ที่หมดอายุ*,**	แหล่งที่ซื้อ	วัน เดือน ปี ที่ใช้สารเคมี	อัตราที่ใช้ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ต่อพื้นที่ 1 ไร่**	ปริมาณรวมทั้ง แปลง (ลิตร) / จำนวนไร่	ชื่อผู้พ่น สารเคมี
3.วัชพืช									
3.1 วัชพืชทั่วไป									
ชนิด.....									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
ชนิด.....									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
ชนิด.....									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
3.2 ข้าววัชพืช									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									

หมายเหตุ * ดูจากฉลากภาชนะบรรจุ และกรณีที่มิใช่สารเคมีให้ระบุในช่องชื่อการค้าว่า “ไม่ใช่”

** ชี้ข้อความที่ไม่ต้องการออก

ชนิดศัตรูพืช	ชื่อการค้า*	ชื่อสามัญ	ทะเบียนวัตถุ อันตราย*	วัน เดือน ปี ที่ ผลิต/วัน เดือน ปี ที่หมดอายุ*,**	แหล่งที่ซื้อ	วัน เดือน ปี ที่ใช้สารเคมี	อัตราที่ใช้ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ต่อพื้นที่ 1 ไร่**	ปริมาณรวมทั้ง แปลง (ลิตร) / จำนวนไร่	ชื่อผู้พ่น สารเคมี
4.สัตว์									
-หอยเชอรี่									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-นก									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-หนู									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-ปู									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									
-อื่นๆ.....									
ครั้งที่ 1									
ครั้งที่ 2									

หมายเหตุ * ดูจากฉลากภาชนะบรรจุ และกรณีที่มิใช่สารเคมีให้ระบุในช่องชื่อการค้าว่า “ไม่ใช่”

** ขีดข้อความที่ไม่ต้องการออก

10. การเก็บเกี่ยว การนวด และการขนย้ายข้าวเปลือก

10.1 การเก็บเกี่ยวและนวดข้าว

กรณีที่ 1 ใช้คนเกี่ยว/เครื่องเกี่ยววางราย แล้วใช้คนนวด/เครื่องนวด

รายการ	ข้อสังเกต	วัน เดือน ปี
1.วันที่ข้าวออกดอก 80%		
2.วันที่ระบายน้ำออกจากนา	(ระบายน้ำก่อนเก็บเกี่ยว.....วัน)	
3.ลักษณะรวงข้าวที่เก็บเกี่ยว	☐ เหลืองทั้งรวง ☐ เหลืองสามในสี่ของรวง ☐ เกี้ยวกรอบ	
4.เก็บเกี่ยวด้วย ☐ คน ☐ เครื่อง	สภาพนา ☐ แห้ง ☐ ชื้น/น้ำขัง	
5.ตากสุมซึ่งในนา.....วัน	สภาพแดด ☐ แดดจัด ☐ ปานกลาง ☐ ฝนตก	
6.รวมกองข้าว	ได้จำนวน.....กอง	
7.นวดข้าวด้วย ☐ คน ☐ เครื่อง	สภาพเครื่องนวด ☐ สะอาด ☐ นวดพันธุ์เดียวกัน ☐ นวดล้างเครื่องก่อน	

กรณีที่ 2 ใช้รถเกี่ยวนวดข้าว

รายการ	ข้อสังเกต	วัน เดือน ปี
1.วันที่ข้าวออกดอก 80%		
2.การระบายน้ำออกจากนา	☐ ระบายก่อนเก็บเกี่ยว 7-10 วัน ☐ ระบายก่อนเกี่ยวมากกว่า 10 วัน ☐ ไม่สามารถระบายน้ำออกได้ เพราะ	
3.ลักษณะรวงข้าวที่เก็บเกี่ยว	☐ เหลืองทั้งรวง ☐ เหลืองสามในสี่ของรวง ☐ เกี้ยวกรอบ	
4.วันเก็บเกี่ยว	สภาพนา ☐ แห้ง ☐ ชื้น/น้ำขัง	
5.สภาพรถเกี่ยว	☐ ทำความสะอาดก่อนเกี่ยว ☐ เกียนวดพันธุ์เดียวกัน ☐ เกียนวดรอบนอกออกก่อน ☐ ไม่มีการทำความสะอาด	
6.ขายสด.....ตัน เก็บไว้ทำพันธุ์/บริโภค.....ตัน		

ผลผลิตที่ได้.....ตัน/ไร่ ราคาขาย.....บาท/ตัน

10.2 การขนย้ายข้าวเปลือกเพื่อขายและเก็บรักษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

รายการ	ข้อสังเกต
1.สภาพรถขนย้าย	☐ ไม่ทำความสะอาด ☐ ทำความสะอาด โดยวิธี..... ☐ ใช้วัสดุรองพื้น (กวาด นิดล้างด้วยน้ำ.....) ☐ มีวัสดุคลุมมิดชิดขณะขนย้าย
2.การบรรจุข้าวเปลือกขณะขนย้าย	☐ บรรจุภาชนะ (เช่น กระสอบป่าน,ถุงพลาสติกสาน ฯลฯ) ☐ ไม่บรรจุภาชนะ
3.การขนย้าย	☐ แยกตามพันธุ์ข้าว ☐ ขนย้ายร่วมกับข้าวพันธุ์อื่น และ/หรือวัสดุการเกษตรอื่นๆ

11.การลดความชื้นข้าวเปลือก (กรณีขายสด ไม่ต้องกรอกข้อมูล)

วันที่เริ่มตากข้าว..... วันที่ตากเสร็จ.....

รายการ	ข้อสังเกต
1.ลักษณะลานตาก ☐ พื้นดิน ☐ คอนกรีต ☐ ขางมะตอย	☐ ตากข้าวหนาน้อยกว่า 5 ซม. ☐ ตากข้าวหนาน้อยกว่า 5-10 ซม. ☐ ตากข้าวหนามากกว่า 10 ซม.
2.การใช้ลานตากก่อนหน้านี้เมื่อ.....	☐ ตากผลิตผลพืชอื่นๆ..... ☐ ตากข้าวพันธุ์..... ☐ ใช้กิจกรรมอื่น.....
3.วัสดุรองพื้นตาก	☐ ไม่มี ☐ ผ้าใบ/พลาสติก ☐ ตากาย/ผ้าลี่/ผ้าแย่งฟ้า ☐ อื่นๆ.....
4.การทำความสะอาดลานตาก	☐ ไม่ทำ ☐ กวาด ☐ วิธีอื่นๆ.....
5.สภาพแดด (โดยเฉลี่ย)	☐ แดดจัด ☐ แดดปานกลาง ☐ ครึ้มฝน ☐ ฝนตก ☐ อื่นๆ.....
6.การเกลี่ยข้าวระหว่างการตาก	จำนวนครั้งในการเกลี่ย.....ครั้ง/วัน
7.จำนวนวันที่ตากข้าว	จำนวนวันตากข้าว.....วัน

รายการ	ข้อสังเกต
8.วัสดุคลุมกองข้าวระหว่างวันตาก	☐ ไม่คลุม ☐ คลุมด้วย.....
9.เครื่องอบลดความชื้น (ถ้าใช้)	☐ ก่อนหน้านี้อบข้าวพันธุ์..... ☐ กำจัดข้าวค้างเครื่อง โดย..... เริ่มอบข้าว เวลา.....น. ถึง.....น. จำนวน.....ชั่วโมง

12.การเก็บรักษาข้าวเปลือก (กรณีขายสด ไม่ต้องกรอกข้อมูล)

ปริมาณผลผลิตที่ได้รวม.....ตัน/ไร่

ปริมาณผลผลิตที่จำหน่าย.....ตัน ราคาที่ขาย.....บาท/ตัน

แปลงที่	ปริมาณข้าว (กก.)	ลักษณะบรรจุข้าวเปลือก หลังเก็บเกี่ยว	วิธีทำความสะอาดภาชนะ บรรจุและยุงดาง	สถานที่เก็บรักษา ข้าวเปลือก

13.แหล่งที่มาของผลผลิต (กรณีขายสด ไม่ต้องกรอกข้อมูล)

- ☐ แยกเก็บข้าวเปลือกที่ได้จากแปลงรับรอง ออกจากผลิตผลจากแปลงอื่น
- ☐ มีการติดเครื่องหมายแสดง
- ☐ ไม่มีการติดเครื่องหมายแสดง
- ☐ ไม่แยกเก็บข้าวเปลือกที่ได้จากแปลงรับรอง ออกจากผลิตผลจากแปลงอื่น

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้บันทึก

วันที่.....เดือน.....ปี.....

เอกสารประกอบการอบรมเกษตรกรเป้าหมาย องค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย (GAP)

กัญญาวีร์ เปลี่ยนพิจิตร
ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา

วัตถุประสงค์คุณภาพข้าว

การผลิตข้าวภายใต้ “ระบบการจัดการคุณภาพ: GAP ข้าวเพื่อใช้รับประทานและแปรรูป” ของกรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดวัตถุประสงค์คุณภาพข้าว ดังนี้

1. ผลิตข้าวเปลือกที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง
2. ผลิตข้าวเปลือกคุณภาพตรงตามพันธุ์ ดังนี้
กลุ่มข้าวทั่วไป มีพันธุ์ปนได้ไม่เกิน 5% ในจำนวนนี้มีเมล็ดข้าวแดงไม่เกิน 2%
กลุ่มข้าวหอมมะลิ มีพันธุ์ปนได้ไม่เกิน 2% ในจำนวนนี้มีเมล็ดข้าวแดงไม่เกิน 0.5%
3. ผลิตข้าวเปลือกที่มีคุณภาพการสีดี ดังนี้
กลุ่มข้าวทั่วไป ได้ปริมาณต้นข้าวและข้าวเต็มเมล็ดไม่น้อยกว่า 34%
กลุ่มข้าวหอมมะลิ ได้ปริมาณต้นข้าวและข้าวเต็มเมล็ดไม่น้อยกว่า 30 %

การผลิตข้าว ภายใต้ “ระบบการจัดการคุณภาพ: GAP ข้าวเพื่อใช้รับประทานและแปรรูป” ของกรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์คุณภาพ โดยการปฏิบัติตามมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว มกอช.4401 – 2551

ข้อกำหนด และแผนควบคุมในการตรวจประเมินระบบการผลิตข้าว GAP

เกณฑ์ที่กำหนดและวิธีการตรวจประเมิน

1. แหล่งน้ำ

เกณฑ์ที่กำหนด : - น้ำที่ใช้ปลูกต้องได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุอันตราย

วิธีตรวจประเมิน : - ตรวจพินิจสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสภาวะเสี่ยงให้เก็บตัวอย่าง ส่งตรวจสอบ และ วิเคราะห์คุณภาพน้ำ

2. พื้นที่ปลูก

เกณฑ์ที่กำหนด : - ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีวัตถุอันตรายที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในข้าว

วิธีตรวจประเมิน : - ตรวจพินิจสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสภาวะเสี่ยงให้เก็บตัวอย่าง ส่งตรวจสอบ และวิเคราะห์คุณภาพดิน

3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร

เกณฑ์ที่กำหนด : - ให้ใช้ตามคำแนะนำของกรมการข้าว หรือกรมวิชาการเกษตร และคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- ห้ามใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้

ห้ามใช้ - ในกรณีที่เกิดเพื่อส่งออก ห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประเทศคู่ค้า

วิธีตรวจประเมิน : - ตรวจบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร
- ตรวจสอบที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายทางการเกษตร
- กรณีที่มีข้อมูลหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรไม่ตรงตามคำแนะนำให้สุ่มข้าวเปลือกไปวิเคราะห์สารพิษตกค้าง

4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว

4.1 การผลิตเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกตรงตามพันธุ์

เกณฑ์ที่กำหนด : - กลุ่มข้าวทั่วไป จำนวนต้นของข้าวพันธุ์อื่นปนที่ยอมให้มีได้ไม่เกิน 3%
- กลุ่มข้าวหอมมะลิ จำนวนต้นของข้าวพันธุ์อื่นปนที่ยอมให้มีได้ไม่เกิน 2%

วิธีตรวจประเมิน : - สุ่มตรวจจำนวนต้นของข้าวพันธุ์อื่นปนในแปลงนา
- กรณีมีข้อสงสัยหลังเก็บเกี่ยวให้สุ่มข้าวเปลือกไปวิเคราะห์การปน

4.2 การป้องกันการกำจัดศัตรูพืช และความเสียหายของผลิตผลจากศัตรูพืช

เกณฑ์ที่กำหนด : - สำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืชที่มีผลต่อข้าว
- ป้องกันกำจัดศัตรูพืชและข้าววัชพืชอย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธีที่เหมาะสมตามคำแนะนำของกรมการข้าว หากใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ให้ใช้ตามข้อกำหนดที่ 3

วิธีตรวจประเมิน : - ผลิตผลที่ได้ต้องไม่มีโรคพืชและการทำลายของแมลงมากกว่า 10%
- ตรวจบันทึกข้อมูลการสำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืชและการจัดการ
- ตรวจบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร
- สำรวจและตรวจพินิจ ต้นของข้าววัชพืชในแปลงข้าว
- ตรวจวินิจฉัยการเกิดโรค หรือตรวจพินิจการทำลายของแมลงบนผลิตผล

5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

5.1 การจัดการเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกที่มีคุณภาพการสีที่ดี

เกณฑ์ที่กำหนด : - เก็บเกี่ยวในระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกมีคุณภาพการสีที่ได้ข้าวเต็มเมล็ดและต้นข้าวตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติสำหรับข้าวแต่ละชนิด โดยเก็บเกี่ยวที่ระยะการเก็บเกี่ยวเมื่อ

- รวงข้าวมีอายุ 25-35 วัน หลังวันข้าวออกดอก
- รวงข้าวอยู่ในระยะพลับพลึง ซึ่งเมล็ดข้าวเปลือกในรวงสุกเหลืองไม่น้อยกว่าสามในสี่ส่วนของรวง

วิธีตรวจประเมิน : - ตรวจบันทึกข้อมูลการเก็บเกี่ยวและการนวดข้าว

- ในกรณีที่จำเป็นให้ตรวจพิจารณาการปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวและนวดข้าว และ/หรือตรวจพิจารณาผลิตผล
- กรณีมีข้อสงสัย ให้สุ่มข้าวเปลือกไปตรวจคุณภาพการสีข้าวเปลือก

5.2 การเก็บเกี่ยวและการนวด

- เกณฑ์ที่กำหนด :
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยวต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตผล และต้องเก็บเกี่ยวอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดการปนของข้าวพันธุ์อื่น
- เกณฑ์ที่กำหนด :
- กรณีนวดด้วยเครื่องหรือเก็บเกี่ยวด้วยเครื่องเกี่ยวนวด ต้องรักษาความสะอาดของเครื่องเกี่ยวนวด และต้องปฏิบัติตามอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดการปนของข้าวพันธุ์อื่น ถ้าเกี่ยวข้าวพันธุ์อื่นมาก่อนต้องกำจัดข้าวพันธุ์อื่นที่ตกค้างในเครื่องออก
- วิธีตรวจประเมิน :
- ตรวจบันทึกข้อมูลการเก็บเกี่ยวและการนวดข้าว

5.3 ความชื้นของข้าวเปลือกและการลดความชื้น

- เกณฑ์ที่กำหนด :
- หากไม่ได้จำหน่ายเป็นข้าวเปลือกสด ให้ลดความชื้นภายใน 24 ชม. หลังการเก็บเกี่ยว
 - วิธีการลดความชื้นต้องไม่ทำให้เมล็ดข้าวเปลือกเกิดการแตกหัก จนสีได้ข้าวเต็มเมล็ดและต้นข้าวน้อยกว่าข้อกำหนดคุณภาพการสีตามมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สำหรับข้าวแต่ละชนิด
 - ให้ลดความชื้นของเมล็ดข้าวเปลือกสำหรับการซื้อขายต้องไม่เกิน 15% และสำหรับเก็บรักษาต้องไม่เกิน 14%
- วิธีตรวจประเมิน :
- ตรวจบันทึกข้อมูลการลดความชื้นข้าวเปลือก
 - กรณีมีข้อสงสัย ให้สุ่มข้าวเปลือกไปตรวจวัดความชื้น และ/หรือ คุณภาพการสีข้าวเปลือก

6. การขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลิตผล

- เกณฑ์ที่กำหนด :
- อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และพาหนะที่ใช้ในการขนย้ายและการเก็บรักษา ต้องสะอาด สามารถป้องกันการปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่งแปลกปลอมที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค รวมทั้งไม่ให้เกิดการปนของข้าวพันธุ์อื่น
 - สถานที่เก็บรวบรวม และสถานที่เก็บรักษาต้องถูกสุขลักษณะ สะอาดและมีการถ่ายเทอากาศดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนผลิตผลและป้องกันการปนของข้าวพันธุ์อื่นได้
 - วิธีการเก็บรักษา และรวบรวมผลิตผล ต้องไม่ทำให้ผลิตผลเสียหาย และให้เกิดการปนของข้าวพันธุ์อื่น และป้องกันและลดความเสียหายจากแมลงและสัตว์ศัตรูในโรงเก็บ

- ต่างพันธุ์ได้
- กรณีผลิตข้าวหลายพันธุ์ ต้องมีการจัดการเพื่อป้องกันการปนข้ามข้าว
- วิธีตรวจประเมิน :
- ตรวจสอบที่การบรรจุข้าวเปลือก การขนย้าย และการเก็บรักษา
 - ตรวจพินิจ อุปกรณ์และภาชนะบรรจุในการเก็บรักษา สถานที่เก็บรักษา และรวบรวม และสภาพการเก็บรักษา
 - ตรวจพินิจการปฏิบัติในการเก็บรักษา และรวบรวมผลิตผล
 - ตรวจพินิจฉลาก

7. การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล

- เกณฑ์ที่กำหนด :
- ต้องมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ แหล่งน้ำใช้ การเตรียมดิน การกำจัดต้นของข้าวพันธุ์อื่นปน การสำรวจและการเข้าทำลายของศัตรูพืชและการจัดการ การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การเก็บเกี่ยวและการนวดข้าว การลดความชื้นข้าวเปลือก การบรรจุข้าวเปลือก และการเก็บรักษา และแหล่งที่มาของผลิตผล
- เกณฑ์ที่กำหนด :
- ผลิตผลที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนย้าย ต้องมีการระบุข้อมูลให้สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของผลิตผลได้
- วิธีตรวจประเมิน :
- ตรวจผลการบันทึกข้อมูล
 - ตรวจรหัส หรือเครื่องหมาย หรือบันทึกข้อมูลที่แสดงแหล่งที่มาของผลิตผล

แผนควบคุมการผลิตข้าว

เพื่อให้บรรลุตามนโยบายคุณภาพข้าว “เราจะผลิตข้าวที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของคู่ค้าและผู้บริโภค” และบรรลุตามวัตถุประสงค์คุณภาพ ดังนี้

1. ผลิตข้าวเปลือกที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง

2. ผลิตข้าวเปลือกคุณภาพตรงตามพันธุ์ มีพันธุ์ปนได้ไม่เกินร้อยละ 5 คุณภาพการสีดีได้ปริมาณต้นข้าวไม่น้อยกว่าร้อยละ 36

การผลิตข้าว ภายใต้ “ระบบการจัดการคุณภาพ: GAP ข้าวเพื่อใช้รับประทานและแปรรูป” ของกรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีแผนควบคุมการผลิต ดังในรายละเอียดต่อไปนี้

1. การผลิตข้าวเปลือกที่มีคุณภาพตรงตามพันธุ์

การเตรียมเมล็ดพันธุ์ การเตรียมดิน และการป้องกันข้าวปน

อันตราย : พันธุ์อื่นปน

มาตรการควบคุม : ใช้เมล็ดพันธุ์ตรงตามพันธุ์ ไถตะ 1 ครั้ง แล้วไถแปร 2 ครั้งเว้นระยะห่างประมาณ 15 วันและตัดข้าวปน

CP/CCP : CCP

ค่าควบคุม : ไม่มีเมล็ดพันธุ์อื่นปนหรือปนได้ไม่เกินร้อยละ 5 มีข้าวเรือไม่เกิน 40 ต้นต่อไร่และข้าวปนไม่เกิน 40 ต้นต่อไร่

การเฝ้าระวัง	:	ใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ได้มาตรฐานของกรมการข้าว หรือกรมส่งเสริมการเกษตร
		หรือจากแหล่งเมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานดังกล่าว
		ตรวจสอบข้าวเรือในแปลงนาและตรวจสอบข้าวปนในระยะแตกกอระยะออกดอกและระยะโน้มรวง
การแก้ปัญหา	:	ใช้เมล็ดพันธุ์ปลูกจากแหล่งที่เชื่อถือได้
		ถ้ายังพบข้าวเรือให้กำจัดข้าวเรือทิ้ง
		หากพบข้าวปนให้ตัดออก การกำจัดข้าวปน
สิ่งที่ต้องบันทึก	:	แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์
		วัน/เดือน/ปี และจำนวนครั้งที่ไถตะ และไถแปร
		วิธีปฏิบัติในการกำจัดข้าวปน

2. การจัดการเพื่อผลิตข้าวเปลือกที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง

2.1 การใช้สารป้องกันกำจัดโรคที่สำคัญตั้งแต่ข้าวเริ่มปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว

อันตราย	:	มีสารพิษตกค้างเกินค่าความปลอดภัยผลด้อยคุณภาพ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์คุณภาพ
มาตรการควบคุม	:	สำรวจชนิดและประเมินความเสียหายจากการทำลายของโรคข้าวทุก 7- 10 วัน ตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึง 2 สัปดาห์ก่อนเก็บเกี่ยวเมื่อพบอาการโรคป้องกันกำจัดตามคำแนะนำ
CP/CCP	:	CCP
ค่าควบคุม	:	เมื่อพบโรค ทำลายถึงระดับเศรษฐกิจ (economic threshold level) ให้ใช้สารเคมี
		ชนิด อัตรา และระยะเวลาตามคำแนะนำของทางราชการ
การเฝ้าระวัง	:	บันทึกชนิด อัตรา ปริมาณสารเคมี และวันเดือนปีที่พ่นสาร
การแก้ปัญหา	:	กรณีสงสัยเกี่ยวกับชนิด อัตรา ปริมาณสารเคมี และช่วงเวลาพ่นสาร
		ดำเนินการ
		ดังนี้ สุ่มตัวอย่างตามมาตรฐาน Codex และส่งตัวอย่างให้ห้องปฏิบัติการที่ได้รับความเชื่อถือตรวจวิเคราะห์
สิ่งที่ต้องบันทึก	:	ชนิด อัตราปริมาณสารเคมี และวัน/เดือน/ปีที่พ่นสารเคมี
		บัญชีแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต

2.2 การใช้สารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูข้าวที่สำคัญตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว

อันตราย	:	มีสารพิษตกค้างเกินค่าความปลอดภัยผลด้อยคุณภาพ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์คุณภาพ
มาตรการควบคุม	:	สำรวจชนิดและประเมินความเสียหายจากการทำลายของแมลงศัตรูข้าวทุก 7-10 วัน ตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึง 2 สัปดาห์ก่อนเก็บเกี่ยวเมื่อพบแมลงป้องกันกำจัดตามคำแนะนำ
CP/CCP	:	CCP

ค่าควบคุม	:	เมื่อพบแมลงทำลายถึงระดับเศรษฐกิจ (economic threshold level) ให้ใช้
การเฝ้าระวัง	:	สารเคมี ชนิด อัตรา และระยะเวลาตามคำแนะนำของทางราชการ
การแก้ปัญหา	:	บันทึกชนิด อัตรา ปริมาณสารเคมีและวันเดือนปีที่พ่นสาร
	:	กรณีสงสัยเกี่ยวกับชนิด อัตรา ปริมาณสารเคมี และช่วงเวลาพ่นสาร
	:	ดำเนินการ
	:	ดังนี้ สุ่มตัวอย่างมาตรฐาน Codex และส่งตัวอย่างให้ห้องปฏิบัติการที่ได้รับความเชื่อถือตรวจวิเคราะห์
สิ่งที่ต้องบันทึก	:	ชนิด อัตราปริมาณสารเคมี และวัน/เดือน/ปีที่พ่นสารเคมี
	:	บัญชีแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต

3. การจัดการเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกที่มีคุณภาพการสีได้ปริมาณต้นข้าวไม่น้อยกว่าร้อยละ 36

3.1 เก็บเกี่ยวเมื่อรวงข้าวมีอายุที่เหมาะสม

อันตราย	:	มีข้าวเต็มเมล็ดหรือต้นข้าวน้อย
มาตรการควบคุม	:	ตรวจสอบวันออกดอก
CP/CCP	:	CCP
ค่าควบคุม	:	เมล็ดข้าวในรวงสุกเหลืองไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ส่วน ของรวงสังเกตเห็นรวงข้าวโน้มลง
	:	หรือขณะที่เมล็ดมีความชื้นร้อยละ 22 -25 รวงข้าวมีอายุประมาณ 28 วัน หลังจากต้นข้าวร้อยละ 80 ในแปลงนาออกดอก
การเฝ้าระวัง	:	ระบายน้ำออกจากแปลงนาก่อน 7 – 10 วัน และสำรวจแปลงนาเพื่อบันทึกวันที่ต้น
	:	ข้าวร้อยละ 80 ในแปลงนาออกดอกและกำหนดวันเก็บเกี่ยว
การแก้ปัญหา	:	นัดหรือเลือกแรงงานที่มีความชำนาญในการเก็บเกี่ยวล่วงหน้า
	:	เลือกใช้อุปกรณ์ที่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน
สิ่งที่ต้องบันทึก	:	วันออกดอก
	:	วันระบายน้ำออก
	:	วันเก็บเกี่ยว

3.2 การลดความชื้น

อันตราย	:	ข้าวเปลือกมีความชื้นสูงได้ปริมาณต้นข้าวน้อยกว่าร้อยละ 36
มาตรการควบคุม	:	ตากฟ่อนข้าวบนลานที่สะอาดและแห้ง 2 – 3 แดด และ/หรือตากข้าวที่
นวดแล้ว 1 -	:	2 แดด หรือจนข้าวแห้ง ความหนา ของกองข้าวที่ตากประมาณ 5- 10 เซนติเมตร พลิกกลับกองข้าววันละ 4-5 ครั้ง
CP/CCP	:	CCP
ค่าควบคุม	:	ความชื้นข้าวเปลือกประมาณร้อยละ 14
การเฝ้าระวัง	:	มีวัสดุคลุมป้องกันฝน หรือน้ำค้าง หรือเก็บข้าวในที่ร่ม

การแก้ปัญหา : ตากฟ่อนข้าวและ/หรือข้าวที่นวดแล้วตามคำแนะนำ หากสงสัยสุมตัวอย่าง
เพื่อ

ตรวจสอบความชื้น
สิ่งที่ต้องบันทึก : วิธีปฏิบัติลดความชื้นข้าวเปลือก
จำนวนวันที่ตากข้าวและสภาพภูมิอากาศ

หมายเหตุ : CP คือ จุดควบคุม (Control Point), CCP คือ จุดวิกฤติที่ต้องทำการควบคุม (Critical Control Point) เป็นการจัดการด้านการควบคุมกระบวนการผลิต โดยจะทำการวิเคราะห์และประเมินอันตรายในขั้นตอนการผลิตทั้งหมดว่า ขั้นตอนใดหรือจุดใดมีความเสี่ยงต้องควบคุม ถ้าปราศจากการควบคุมที่จุดนั้น จะทำให้ผลผลิตนั้นไม่มีคุณภาพ และไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค เรียกจุดหรือขั้นตอนนั้นๆ ว่าจุดวิกฤติที่ต้องควบคุม

การบันทึกข้อมูล

การผลิตข้าวปลอดภัย (GAP) เกษตรกรที่ยื่นขอรับการรับรองคุณภาพข้าว ต้องมีการจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ 1.แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์, 2.แหล่งน้ำ, 3.การเตรียมดิน, 4.การกำจัดต้นของข้าวพันธุ์อื่นปน, 5.การสำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืชและการจัดการ, 6.การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร, 7.การเก็บเกี่ยวและการนวด, 8.การลดความชื้นข้าวเปลือก, 9.การบรรจุข้าวเปลือกและการเก็บรักษา และ 10.แหล่งที่มาของผลผลิต เพื่อให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ โดยใช้แบบบันทึก ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP ข้าว สำหรับเกษตรกร (GAP-02)

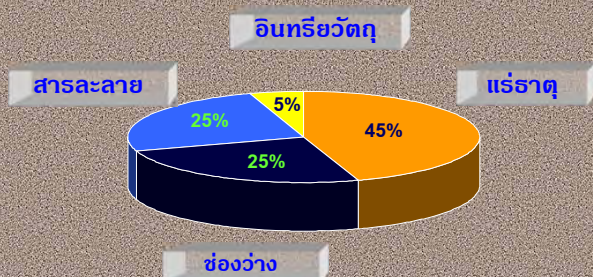
การปรับปรุงบำรุงดิน

นาย สิทธิชัย โคตรมา

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

ส่วนประกอบของดินที่เหมาะสมในการปลูกพืช

พืชปุ๋ยสด (Green manure crops)

ชนิดพืชที่ปลูกไว้สำหรับการไถกลบ
หรือสับกลบลงดิน เพื่อประโยชน์ในการ
ปรับปรุงบำรุงดิน

ปุ๋ยพืชสด (Green manure)

ปุ๋ยอินทรีย์ชนิดหนึ่งที่ได้จากการตัดสับ
หรือไถกลบพืชที่ยังเขียวอยู่ลงดิน ใน
ระยะที่พืชออกดอกหรือยังสด และต้อง
ทิ้งไว้ในดินประมาณ 7-15 วัน เพื่อให้
พืชสลายตัวอย่างสมบูรณ์ แล้วจึงปลูก
พืชหลักอื่นๆ ตามหลัง

ลักษณะที่ดีของพืชที่ปลูกเป็นพืชปุ๋ยสด

1. ปลูกง่าย โตเร็ว และออกดอกในระยะเวลาสั้น
2. ให้น้ำหนักสดสูง
3. เป็นพืชทนแล้ง และทนต่อสภาพน้ำขัง 2-3 วัน
4. ปลูกได้ทุกฤดู
5. ลำต้น กิ่งก้านง่ายต่อการไถกลบลงดิน
6. ย่อยสลายได้รวดเร็ว
7. ต้านทานโรคและแมลงได้ดี
8. ผลิตเมล็ดพันธุ์ได้มาก และขยายพันธุ์ได้รวดเร็ว

ประโยชน์ของพืชปุ๋ยสด

1. ช่วยเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดิน
2. ช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน
3. ช่วยปรับปรุงคุณสมบัติทางกายภาพของดินให้ดีขึ้น
4. ลดการสูญเสียหน้าดินจากการชะล้าง
5. ช่วยในการควบคุมวัชพืช
6. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ปุ๋ยเคมี

ข้อดีของปุ๋ยพืชสด เมื่อเทียบกับปุ๋ยดอกและปุ๋ยหมัก

ปุ๋ยพืชสด

1. ใช้ปริมาณน้อย
2. ขนย้ายสะดวก
3. หาง่าย
4. ราคาถูก
5. ใช้ในพื้นที่มาก ๆ ได้

ปุ๋ยดอกและปุ๋ยหมัก

1. ใช้ปริมาณมาก
2. ขนย้ายไม่สะดวก
3. ทายาก
4. ราคาค่อนข้างแพง
5. ใช้ในพื้นที่ได้ไม่มาก

ข้อพิจารณาก่อนการปลูกพืชปุ๋ยสดที่สำคัญ คือ

1. ลักษณะของดิน
2. เวลาและฤดูกาลที่ปลูก
3. วิธีการปลูก มี 3 วิธี คือ
 - ปลูกแบบหว่าน
 - ปลูกแบบโรยเมล็ดเป็นแถว
 - ปลูกแบบหยอดเป็นหลุม

ตารางปริมาณอินทรีย์วัตถุที่ใช้ในพื้นที่ปลูก 1 ไร่

ดินเดิมมี อินทรีย์วัตถุ (%)	ปริมาณอินทรีย์วัตถุ ในดินเดิม (ตัน)	ปริมาณอินทรีย์วัตถุ ที่ต้องเพิ่ม (ตัน)	น.น.แห้งของ โสณ (กก.)
0	ไม่มี	7.80	8,615
0.5	1.56	6.24	6,892
1.0	3.12	4.68	5,169
1.5	4.68	3.12	3,446
2.0	6.24	1.56	1,723
2.5	7.80	0	0

พืชที่ไม่ใช่พืชตระกูลถั่ว เช่น พืชตระกูลหญ้า

พืชตระกูลถั่ว

ที่ลุ่ม

1. โสนอัฟริกัน
 2. โสนอินเดีย
 3. โสนดางคก
 4. โสนจีนแดง
- ฯลฯ

ที่ดอน

1. ถั่วพริ้ว
 2. ถั่วพุ่ม
 3. ปอเทือง
 4. ถั่วมะแฮะ
- ฯลฯ

พืชน้ำ

จอก แหน พักติบชวา

การใช้ประโยชน์พืชปุ๋ยสด

การปลูกพืชหมุนเวียน

การปลูกพืชแซม

การปลูกพืชคลุมดิน

พืชปุ๋ยสดที่เหมาะสมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โสนอัฟริกัน (*Sesbania rostrata*)

- ✳ ลักษณะลำต้นตั้งตรง สูงประมาณ 2-3.5 เมตร มีกิ่งก้านสาขา
- ✳ ชอบที่ดอนและที่ลุ่ม ทนเค็ม
- ✳ เกิดปมที่ลำต้น และราก
- ✳ ปลุกช่วงเดือน พ.ค. โดยการหว่าน อัตราเมล็ด 5 กก./ไร่ ต้องแช่น้ำร้อนก่อน
- ✳ ไถกลบเมื่ออายุ 50-65 วัน

ถั่วพริ้า (*Canavalia ensiformis*)

- ★ ลักษณะลำต้นเป็นทรงพุ่ม สูงประมาณ 0.5-1.0 เมตร
- ★ ชอบที่ดอน มีการระบายน้ำดี
- ★ ทนต่อความแห้งแล้ง และดินกรด
- ★ ปลุกต้นหรือปลายฤดูฝน โดยหว่าน อัตราเมล็ด 10 กก./ไร่
- ★ ไถกลบอายุ 50-65 วัน

ปอเทือง (*Crotalaria juncea*)

- ★ ลักษณะลำต้นตั้งตรง มีกิ่งก้านสาขา สูงประมาณ 1.5-3 เมตร
- ★ ชอบที่ดอน มีการระบายน้ำดี ทนแล้ง
- ★ ปลุกต้นหรือ ปลายฤดูฝน โดยหว่าน อัตราเมล็ด 5 กก./ไร่
- ★ ไถกลบอายุ 50-60 วัน

ถั่วพุ่ม (*Vigna spp.*)

- ★ ลักษณะลำต้นเป็นทรงพุ่มเตี้ย สูง 40-50 ซม. บางชนิดเลื้อย
- ★ ชอบที่ดอน มีการระบายน้ำดี ทนแล้ง
- ★ ปลุกต้นและปลายฤดูฝน โดยหว่าน อัตราเมล็ด 8 กก./ไร่
- ★ ไถกลบอายุ 45-50 วัน

ถั่วแปบ (*Lablab purpureus*)

- ★ ลักษณะลำต้นทรงพุ่มถึงเลื้อย สูง ประมาณ 100-180 ซม.
- ★ ชอบดินดอน มีการระบายน้ำดี ทนแล้ง
- ★ ปลุกต้นฤดูฝน หรือปลายฝน โดยการหว่านใช้อัตราเมล็ด 8 กก./ไร่
- ★ ไถกลบอายุ 60-70 วัน

พืชปุ๋ยสดสำหรับใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงดินนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สภาพพื้นที่นา	ชนิดพืชปุ๋ยสด	ปริมาณน้ำหมักสด (ตัน/ไร่)
1. พื้นที่นาดอน	ถั่วพุ่ม	2.5 - 3.5
	ปอเทือง	2.4 - 3.5
	โสนอัฟริกัน	3.5 - 4.5
	ถั่วพุ่ม	1.6 - 2.0
2. พื้นที่นาลุ่ม	โสนอัฟริกัน	4.0 - 5.0
3. พื้นที่นาข้าว ดินเดิม	โสนอัฟริกัน	3.5 - 4.5

ที่มา : ชุมพล 2539

พืชปุ๋ยสดสำหรับใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงดินไร่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สภาพพื้นที่ไร่	ชนิดพืชปุ๋ยสด	อัตราปลูก (กก./ไร่)
1. พื้นที่เหมาะสม สำหรับพืชไร่ ทั่วไป	ถั่วพุ่ม	8 - 10
	ปอเทือง	5 - 7
	โสนอัฟริกัน	6 - 8
	ถั่วพุ่ม	6 - 8

ที่มา : ชุมพล 2539

สภาพพื้นที่ไร่	ชนิดพืชปุ๋ยสด	อัตราปลูก (กก./ไร่)
2.พื้นที่ไม่เหมาะสม สำหรับพืชไร่ทั่วไป		
2.1พื้นที่ดินทรายจัด	ถั่วพุ่ม	10 - 12
	ปอเทือง	5 - 7
	ถั่วพุ่ม	6 - 8
	ถั่วแปบ	6 - 8
2.2 พื้นที่ดินตื้น	ถั่วพุ่ม	10 - 12
	ปอเทือง	5 - 7
	ถั่วแปบ	6 - 8

ที่มา : ขุมพล 2539

ปริมาณธาตุอาหารที่สำคัญในพืชปุ๋ยสด				
ชนิดพืช	C/N	ปริมาณธาตุอาหาร (%)		
		N	P ₂ O ₅	K ₂ O
โสนอัฟริกัน	18.30	2.87	0.42	2.06
ปอเทือง	19.96	2.76	0.22	
ถั่วพุ่ม	21.11	2.72	0.51	2.14
ถั่วพุ่ม	19.51	2.68	0.39	2.46
ถั่วมะแฮะ	27.33	2.34	0.25	1.11
ถั่วแปบ	---	2.60	0.22	2.40

หมายเหตุ น้ำหนักสดของพืชปุ๋ยสดมีความชื้นเฉลี่ย 72-80 % (สุภาพร; 2549)

การประเมินเปรียบเทียบพืชปุ๋ยสดกับปุ๋ยชนิดต่าง ๆ (กก./ไร่)			
ชนิดพืช	ยูเรีย (kg)	ทริปเปอร์ซูเปอร์ฟอสเฟต (kg)	โพแทสเซียมคลอไรด์ (kg)
โสนอัฟริกัน	24.96 - 69.87	3.65 -10.22	13.73 - 38.45
ปอเทือง	30.00 - 50.39	2.39 - 4.02	20.00 - 33.60
ถั่วพุ่ม	17.48 - 39.15	5.87 - 9.87	12.80 - 28.67
ถั่วพุ่ม	29.57 - 49.67	2.54 - 5.70	17.83 - 29.97
ถั่วมะแฮะ	20.35 - 35.61	2.17 - 3.80	7.40 - 12.95

การเลือกพื้นที่

- ดินมีลักษณะร่วนปนทราย
- มีการระบายน้ำดี
- มีความเป็นกรดเป็นด่าง 6-7
- ดินขาดธาตุอาหาร ต้องใช้ปุ๋ยเคมี ช่วยในระยะแรก โดยเฉพาะธาตุฟอสฟอรัส เช่น หินฟอสเฟต อัตรา 20 กก./ไร่

ฤดูปลูกที่เหมาะสม

ในเขตเกษตรน้ำฝน ต้องพิจารณาถึงช่วงปริมาณฝนที่ไม่ทิ้งช่วง และมีฝนมากเพียงพอต่อการเจริญเติบโต

- ภาคกลาง ควรปลูกประมาณเดือน ส.ค. - ก.ย.
- ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรปลูกประมาณเดือน ก.ค. - ส.ค.

การเตรียมดิน

- ไถตะให้ลึก แล้วทิ้งไว้ 1 สัปดาห์ (เพื่อทำลายวัชพืช)
- ไถแปรตามอีกครั้ง
- เมื่อความชื้นของดินพอเหมาะ จึงปลูกได้

การเตรียมเมล็ดพันธุ์

- ควรหาเปอร์เซ็นต์ความงอก ก่อนนำไปปลูก (ควรหามาเปอร์เซ็นต์ความงอกมากกว่า 80 %)
- เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดบางชนิด ต้องมีการจัดการก่อนนำไปปลูก เช่น ไสนอฟริกัน ต้องลวกน้ำร้อนที่ 80 °C นาน 1-2 นาที เพื่อกระตุ้นความงอก ล้างน้ำเย็นแล้วผึ่งให้แห้ง หรือแช่น้ำเย็น 1 คืน ก่อน
- ควรมีการคลุมเชื้อโรโซเบียม เพื่อช่วยให้พืชมีการตรึงไนโตรเจน

อัตราเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด และระยะปลูกเพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์

ชนิดพืช	ระหว่างต้น (ซม.)	ระหว่างแถว (ซม.)	น้ำหนักเมล็ด กก./ไร่
ไสนอฟริกัน	50	100	3
ปอเทือง	30 - 50	100	3
ถั่วพราง	25	50	8
ถั่วพุ่ม	20 - 30	50	4 - 5

ที่มา : สุภาพร (2549)

วิธีการปลูกเพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์

- ปลูกแบบโรยเมล็ดเป็นแถว
- ปลูกแบบหยอดเป็นหลุม

โดยเว้นทางเดินไว้สำหรับดูแลรักษา และถ้าเมล็ดมีขนาดเล็ก ไม่ควรหยอดให้ลึก แต่ถ้าเมล็ดใหญ่ หยอดลึกได้ โดยกลบด้วยดินหนา 1 ซม.

การดูแลรักษา

- ควรมีการพรวนดิน กลบโคนต้น กำจัดวัชพืช
- กอนต้นไม่สมบูรณ์ออก หลังงอก 7-10 วัน เหลือหลุมละ 2-3 ต้น

การใช้ปุ๋ย

- ใส่ปุ๋ยคอกฟอสเฟตอัตรา 20 กก./ไร่ ตอนเตรียมดิน เพราะพืชตระกูลถั่วในระยะเริ่มงอก ต้องการธาตุฟอสฟอรัสในปริมาณสูง
- ถ้าดินเป็นกรด จำเป็นต้องใส่ปูนขาวอัตราตามความต้องการของดิน เพื่อปรับสภาพให้ดินเป็นกลาง
- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 20 กก./ไร่ เมื่อพืชปุ๋ยสดมีอายุ 30 วัน

การป้องกันและกำจัดวัชพืช

- ควรฉีดพ่นยาปราบศัตรูพืชทันที เมื่อพบการระบาดของ
ของหนอนและแมลง กัดกินใบและยอดอ่อน โดย
ใช้อะซิโดรินหรือแลนแนท ตามอัตราแนะนำ
- ถ้าเกิดโรคราบาด ไม่ควรปลูกซ้ำที่เดิมติดต่อกัน

การเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์

ชนิดพืช	อายุเก็บเกี่ยว (วัน)	ผลผลิต (กก./ไร่)	วิธีเก็บเกี่ยว
โสนอัฟริกัน	120 - 150	120 - 250	เก็บเฉพาะฝักแก่ หรือเก็บทั้งต้นและกิ่ง
ปอเทือง	120 - 150	80 - 150	เก็บทั้งกิ่งหรือต้น
ถั่วพราง	120 - 150	200 - 250	เก็บเฉพาะฝักแก่
ถั่วพุ่ม	65 - 80	80 - 120	เก็บเฉพาะฝักแก่
ถั่วมะแฮะ	180 - 270	300 - 400	เก็บเฉพาะฝักแก่

ที่มา: สุภาพร (2549)

การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

1. เก็บไว้ในภาชนะที่สามารถปิดได้มิดชิด และอย่าเก็บในที่ที่มีความชื้น
2. ก่อนเก็บเมล็ดพันธุ์ควรตากเมล็ดพันธุ์กับอากาศเพื่อป้องกันแบคทีเรีย เช่น ไทแลบ เบนซิล และแอสเพอร์เกิล อัตรา 2 กก. ต่อเมล็ด 1,000 กก.

สวัสดี

รายงานการประชุมระดับตำบล

การประชุมระดับตำบล เป็นการประชุมของคณะกรรมการตำบล ครอบครัวเกษตรกรเป้าหมาย และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันต่อแนวทางการดำเนินโครงการ การสนับสนุนและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เครื่องมือในการดำเนินโครงการ เพื่อกำหนดแผนปฏิบัติงานโครงการร่วมกันของตำบลเป้าหมาย การประชุมนี้ จัดขึ้นร่วมกันระหว่างคณะกรรมการระดับจังหวัด คณะทำงานโครงการระดับอำเภอ ดำเนินการประชุมร่วมกับตำบลเป้าหมาย 30 ตำบล แต่ละตำบลใช้เวลาในการประชุมครั้งละ 1 วัน โดยมีเนื้อหาการประชุม ประกอบด้วย (๑)ความรู้เรื่อง กระบวนการผลิตข้าวปลอดภัย :GAPข้าว โดยมีนักวิชาการเกษตรจากหน่วยงานภาคีโครงการ เช่น จากสำนักงานเมล็ดพันธุ์ข้าวพระราชสีมา หรือจากศูนย์วิจัยข้าวพระราชสีมา หรือนักวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจากสำนักงานเกษตรอำเภอ ที่รับผิดชอบ เป็นวิทยากร (๒)ความรู้เรื่องปรับปรุงบำรุงดิน โดยวิทยากร นักวิชาการเกษตรจาก สถานีพัฒนานครราชสีมา เป็นวิทยากร (๓)ความรู้เรื่องกระบวนการบัญชีครัวเรือน โดยวิทยากรจาก คณะทำงานโครงการผู้มีประสบการณ์ (๔)การพบปะกันของคณะกรรมการและเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การดำเนินโครงการ การสื่อสารเรื่องต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

การประชุมระดับตำบลนี้ได้ดำเนินการประชุมตั้งแต่วันที่ 9 ตุลาคม 2555 ถึง วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2556 รวมประชุมทั้งหมด 33 ครั้ง การประชุมนี้มีผู้เข้าร่วมการประชุม รวมทั้งหมด 1,810 คน เป็นเกษตรกรเป้าหมาย เข้าร่วมการประชุม รวมทั้งหมด 1,472 คน ทั้งนี้โดยเป็นเกษตรกร จาก 201 หมู่บ้าน 30 ตำบล 15 อำเภอ เป้าหมาย จังหวัดนครราชสีมารายงานการประชุมนี้ เพื่อรายงานให้คณะกรรมการสนับสนุนโครงการ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และตำบลเป้าหมาย ซึ่งเป็นคณะผู้ขับเคลื่อนการดำเนินโครงการ ได้รับรู้ความเคลื่อนไหวการดำเนินโครงการร่วมกัน เพื่อที่จะได้พบทวนงานและร่วมกันพิจารณาแผนการดำเนินโครงการร่วมกันในขั้นตอนต่อไป.

ส่วนที่ 1 แสดงรายงานการประชุมแต่ละตำบล

1. อำเภอสีดา

ลำดับที่	ชื่ออำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป.ประชุม	สถานที่ประชุม	จำนวนเกษตรกรเป้าหมาย	จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด	วิทยากรกระบวนการผลิตข้าวปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากรความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน	วิทยากรความรู้เรื่องกระบวนการบัญชีครัวเรือน	หมายเหตุเกี่ยวกับเกษตรกรเป้าหมาย	หมายเหตุเกี่ยวกับการจัดการของตำบล/อำเภอ
1	สีดา	สามเมือง	หมู่ 3,4,5,6	9 ต.ค.55	ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านแฝกโนนสำราญ	50 คน	54 คน	นายมนิตย์ สอพิมาย เกษตรอำเภอ นายชัชวาลย์ พระเมเด นักวิชาการเกษตร ผู้รับผิดชอบตำบล	นายสิทธิชัย โคตรมา ผู้อำนวยการ นายนภดล การดี นักวิชาการเกษตร สถานีพัฒนาที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญเสริม นางพิมพ์พรรณ บุญเสริม	เกษตรกรเป้าหมาย จาก 4 หมู่บ้าน คัดเลือกจากเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการ มีเกษตรกรหลายท่าน เคยผ่านการอบรม และมีความรู้เรื่อง:GAPข้าว ตำบลมีศูนย์ข้าวชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด สถานที่ประชุมเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ	เกษตรอำเภอ/เกษตรตำบลมีความโดดเด่น มีความรอบรู้ในกระบวนการผลิตข้าวปลอดภัย และกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว สำนักงานเกษตรอำเภอมีศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ กระบวนการการผลิตข้าวปลอดภัย

											พอเพียง ให้บริการแก่ เกษตรกรและ หน่วยงานใน พื้นที่จังหวัด มีเกษตรกร หลายท่านผลิต เมล็ดพันธุ์ข้าว ส่งศูนย์เมล็ด พันธุ์ข้าว ปีการผลิต 55นี้ ในพื้นที่ตำบล ประสบกับ ภาวะแห้งแล้ง ข้าวได้ผลผลิต น้อย	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--

2. อำเภอชุมพวง

ลำดับ ที่	ชื่อ อำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป. ประชุม	สถานที่ ประชุม	จำนวน เกษตรกร เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม ประชุม ทั้งหมด	วิทยากร กระบวนการ ผลิตข้าว ปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากร ความรู้เรื่อง การปรับปรุงบำรุง ดิน	วิทยากร ความรู้เรื่อง กระบวนการบัญชี ครัวเรือน	หมายเหตุ เกี่ยวกับ เกษตรกร เป้าหมาย	หมายเหตุเกี่ยวกับ การจัดการของ ตำบล/อำเภอ
1	ชุมพวง	ประสุข	หมู่ 8	10 ต.ค. 55	ศาลา ประชา คม บ้านเข ว่า หมู่ 8	50 คน	55 คน	นายประเสริฐ เถียรหนู นักวิชาการ เกษตร ผู้รับผิดชอบ ตำบล นายสมพร ประภาวิชา เกษตรอำเภอ นายอาคม จันท พันธ์ ประมง อำเภอ	นายวินิต วารี อุดมทรัพย์ นักวิชาการ เกษตร สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญ เสริฐ นางพิมพ์พรณ บุญเสริฐ	เกษตรกร เป้าหมาย จาก 1 หมู่บ้าน คัดเลือกจาก เกษตรกรสมัคร ใจเข้าร่วม โครงการ มีเกษตรกรที่ เข้าร่วมการ ประชุม มี ความรู้เรื่องการ ใช้สมุนไพร ปราบโรคข้าว เกษตรกร กลุ่มเป้าหมาย หลายท่านเป็น ผู้ผลิตเมล็ด พันธุ์ข้าวส่ง ศูนย์เมล็ดพันธุ์ ข้าว	นายอำเภอเกษตร อำเภอ และ คณะทำงานระดับ อำเภอทำงานร่วมกัน เป็นทีมงานที่เข้มแข็ง สำนักงานเกษตร อำเภอมียุทธวิธีเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรอำเภอ มี ความสามารถด้าน การฝึกอบรม นักวิชาการเกษตรมี ความชำนาญงาน เกษตรปลอดภัย

											สถานที่ประชุม เป็นอาคาร เอนกประสงค์ ตั้งอยู่ใน หมู่บ้าน เกษตรกรรม ความสะดวกใน การเดินทางเข้า มาร่วมการ ประชุม ติด อาคารเป็น สถานที่ตั้ง ตลาดนัดชุมชน	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. อำเภอฟิมา

ลำดับ ที่	ชื่อ อำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป. ประชุม	สถานที่ ประชุม	จำนวน เกษตรกร เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม ประชุม ทั้งหมด	วิทยากร กระบวนการ ผลิตข้าว ปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากร ความรู้เรื่องการ ปรับปรุงบำรุง ดิน	วิทยากร ความรู้เรื่อง กระบวนการบัญชี ครัวเรือน	หมายเหตุ เกี่ยวกับ เกษตรกร เป้าหมาย	หมายเหตุเกี่ยวกับการ จัดการของตำบล/ อำเภอ
1	พิมาย	กระเปือย ใหญ่	หมู่ 1,6,9	11 ต.ค. 55	ศูนย์ เรียนรู้ เศรษฐกิจ พอเพียง บ้านเตย	50 คน	58 คน	นายสมเกียรติ จันทร์โพธิ์ นักวิชาการ เกษตร รับผิดชอบตำบล (ได้รับตำแหน่ง ใหม่เป็น เกษตร อำเภอลำทะเล สอ) นายสุชาติ บุญ ล้ำพู เกษตร อำเภอ	นายวินิต วารี อุดมทรัพย์ นักวิชาการ เกษตร สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	นายสมบัติ เข้มขุกกลิ่น ผช. ผจก.ธกส.พิมาย นายสมศักดิ์ บุญ เสรีรัฐ	เกษตรกร เป้าหมายจาก 3 หมู่บ้านที่ สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ มี หลายท่าน เคย ผ่านการอบรม และมีความรู้ เรื่องแนว ปฏิบัติ:GAP ข้าว มีผู้รู้และมีกลุ่ม เกษตรกรผู้ผลิต ปุ๋ยอินทรีย์ที่ เข้มแข็ง สถานที่ประชุม เป็นศูนย์เรียนรู้ และศูนย์ ฝึกอบรม เศรษฐกิจ	

											พอเพียง บริการการ ฝึกอบรมแก่ เกษตรกร สำหรับ หน่วยงาน ธกส. และ หน่วยงานอื่น ในพื้นที่จังหวัด	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--

4. อำเภอประทาย

ลำดับ ที่	ชื่อ อำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป. ประชุม	สถานที่ ประชุม	จำนวน เกษตรกร เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม ประชุม ทั้งหมด	วิทยากร กระบวนการ ผลิตข้าว ปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากร ความรู้เรื่องการ ปรับปรุงบำรุง ดิน	วิทยากร ความรู้เรื่อง กระบวนการบัญชี ครัวเรือน	หมายเหตุ เกี่ยวกับ เกษตรกร เป้าหมาย	หมายเหตุเกี่ยวกับ การจัดการของ ตำบล/อำเภอ
1	ประทาย	หนอง พลวง	หลายหมู่ (ขอข้อมูล เกษตรกร เพิ่ม)	31 ส.ค.55 และ 12 ต.ค. 55	อาคาร ประชุม อบต. หนอง พลวง	46 คน	20 คน + 55 คน	นายธนศิลป์ พรหมทองแสน นักวิชาการ เกษตร ผู้รับผิดชอบงาน ข้าว สนง. เกษตร อำเภอ นายธีรพงศ์ เลียดกระโทก เกษตรอำเภอ	นายสิทธิชัย โคตรมา ผู้อำนวยการ นายนภดล การ ดี นักวิชาการ เกษตร สถานี พัฒนาที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญ เสรีฐ นางพิมพ์พรณ บุญเสรีฐ	เกษตรกร เป้าหมาย จำนวน หมู่บ้าน คัดเลือกจาก คณะกรรมการ ศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยี การเกษตร ที่ สนใจเข้าร่วม เป็น	มีทีมงานสำนักงาน เกษตรอำเภอ และ ทีมงาน อบต.ที่ เข้มแข็ง นายก อบต. เป็น ประธานศูนย์ ถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรฯ มีความโดดเด่นใน

											เป้าหมาย โครงการ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มี ความรู้เรื่องการ ผลิตข้าว ปลอดภัย ปีการผลิต 55 นี้เกษตรกร ประสบปัญหา ภัยแล้งรุนแรง ไม่ได้ผลผลิต ข้าวเสียหาย เกือบทั้งหมด .	การประสานงาน ระหว่างสำนักงาน เกษตรอำเภอ และ ทีมงานอบต.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	---

5. อำเภอลำทะเมนชัย

ลำดับ ที่	ชื่อ อำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป. ประชุม	สถานที่ ประชุม	จำนวน เกษตรกร เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม ประชุม ทั้งหมด	วิทยากร กระบวนการ ผลิตข้าว ปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากร ความรู้เรื่อง การปรับปรุงบำรุง ดิน	วิทยากร ความรู้เรื่อง กระบวนการบัญชี ครัวเรือน	หมายเหตุ เกี่ยวกับ เกษตรกร เป้าหมาย	หมายเหตุเกี่ยวกับการจัดการของ ตำบล/อำเภอ
1	ลำทะ เมนชัย	บ้านยาง	หมู่ 1,4,6,7,8, 9,10,13,1 4,	18 ต.ค. 55	วัดศิริจุ มาภิรมย์ ต.บ้าน ยาง	59 คน	67 คน	นายฉลาด ศรีทา น้อย เกษตรอำเภอ	นายวินิต วารี อุดมทรัพย์ นักวิชาการ เกษตร	นายไส ลื่อนาม ผู้ใหญ่บ้านหินแร่ นายไสว ธีรักษ์	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก 11หมู่บ้านที่	นายอำเภอ ให้การ สนับสนุนการ ดำเนินโครงการ เกษตรเป็นเป็น

			15,16					นายกษิต์เดช อัมเต็ม นักวิชาการ สำนักงานเกษตร อำเภอ	สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	ประธานสภา อบต.บ้านยาง นายสมศักดิ์ บุญ เสริม	สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ ตำบลนี้มีความ โดดเด่นเรื่อง ผู้นำมี ประสบการณ์ กระบวนการ บัญชีครัวเรือน และการดำเนิน โครงการ เศรษฐกิจ พอเพียง มีกลุ่มผลิตปุ๋ย อินทรีย์ ปีการผลิต 55นี้ ในพื้นที่ตำบล ประสบกับ ภาวะแห้งแล้ง ข้าวได้ผลผลิต น้อย	อย่างดี เกษตรอำเภอนำ คณะเป็นวิทยากร ส่งเสริมการผลิต ข้าวปลอดภัยแก่ ตำบลเป้าหมาย โครงการ ทีมงาน อบต.มี ความเข้มแข็ง ใน การขับเคลื่อนงาน ในพื้นที่และการ ประสานงานกับ ภายนอก
2	ลำทะ เมนชัย	ช่องแมว	หมู่ 1,2,3,4,5, 6,7,9,10, 11, 12,13, 16,17, 19,21	21 ม.ค. 56	ห้อง ประชุม อบต. ช่องแมว	44 คน	59 คน	นายฉลาด ศรีทา น้อย เกษตร อำเภอ นายกษิต์เดช อัมเต็ม นักวิชาการ เกษตร	นายสมาน อุตสาหกรรม หมอดินอาสา อำเภอ	นายไสว ที่รักษ ประธานสภา อบต.บ้านยาง นายสมศักดิ์ บุญ เสริม	เกษตรกร เป้าหมาย เป็น ครอบครัวผู้นำ และอกม. จาก 16หมู่ที่สมัคร ใจเข้าร่วม โครงการ	นายอำเภอ ให้การ สนับสนุนการ ดำเนินโครงการ เกษตรเป็นเป็น อย่างดี เกษตรอำเภอนำ คณะเป็นวิทยากร

								สำนักงานเกษตร อำเภอ			นายสมาน อุตสาหกรรม หมอดินอาสา อำเภอ เป็น เกษตรกรใน พื้นที่ตำบลช่อง แมว เป็น เกษตรกร กลุ่มเป้าหมาย โครงการความ รอบรู้และ ประสบการณ์ การทำเกษตร คุณภาพ ปีการผลิต 55นี้ ในพื้นที่ตำบล ประสบกับ ภาวะแห้งแล้ง ข้าวได้ผลผลิต น้อย	ส่งเสริมการผลิต ข้าวปลอดภัยแก่ ตำบลเป้าหมาย โครงการ นายก อบต.และ ทีมงาน อบต.มี ความเข้มแข็ง ใน การประสานงาน กับภายนอก
--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	---

6. อำเภอบัวใหญ่

ลำดับ ที่	ชื่อ อำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป. ประชุม	สถานที่ ประชุม	จำนวน เกษตรกร เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม ประชุม ทั้งหมด	วิทยากร กระบวนการ ผลิตข้าว ปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากร ความรู้เรื่อง ปรับปรุงบำรุง ดิน	วิทยากร ความรู้เรื่อง กระบวนการ บัญชี ครัวเรือน	หมายเหตุ เกี่ยวกับ เกษตรกร เป้าหมาย	หมายเหตุเกี่ยวกับ การจัดการของ ตำบล/อำเภอ
--------------	---------------	----------	---------	----------------	-------------------	------------------------------	---	---	--	---	--	---

1	บัวใหญ่	ขุนทอง	หมู่ 1,2,8,9,1 0,11 (ขอรายชื่อ เกษตรกร เป้าหมาย เพิ่ม)	19 ต.ค. 55	ศูนย์ เรียนรู้ ตามแนว พระราช ดำริ (บ้าน หนอง หว้า เอน)	41 คน (วันที่ ประชุม ตรงกับวัน อำเภอ เคลื่อนที่ที่ ต.ขุนทอง เจ้าหน้าที่ และ เกษตรกร ต้องแยก ร่วม กิจกรรม)	47 คน	นายสาคร สุวรรณรัตน์ นักวิชาการ เกษตร ผู้รับผิดชอบ ตำบล	นายสิทธิชัย โคตรมา ผู้อำนวยการ นายณภดล การ ดี นักวิชาการ เกษตร สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญ เสริม	เกษตรกร เป้าหมายจาก 6 หมู่บ้าน คัดเลือกจาก สมาชิกศูนย์ ข้าวชุมชน ที่ สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ เกษตรกรหลาย คน ผ่านการ รับรองผู้ผลิต ข้าวปลอดภัย จากกรม วิชาการเกษตร (ตั้งแต่ปีผลิต 54) สถานที่ประชุม เป็นศูนย์เรียนรู้ ระดับจังหวัด ของสถานี พัฒนาดิน มี กลุ่มเกษตรกร และปราชญ์ ชุมชนสามารถ ถ่ายทอดความรู้ การปรับปรุง บำรุงดิน การ ทำปุ๋ยอินทรีย์	นายเอียรชัย อัจฉริยพันธุ์ นายอำเภอบัวใหญ่ เป็นประธานเป็น การประชุมและ พบปะเกษตรกร ท่านให้กำลังใจ เกษตรกรทุกท่าน ในการเป็นผู้ผลิต ข้าว อ.บัวใหญ่ เป็น แหล่งผลิตข้าว คุณภาพดีของ จ. นม. นายอำเภอ/เกษตร อำเภอ ให้การ สนับสนุนการ ดำเนินโครงการ เกษตรเป็นเป็น อย่างดี ในพื้นที่อำเภอมี่ โรงตั้งฮั่วรับซื้อ ข้าวเปลือกGAPโดย ให้ราคาเพิ่มจาก ปกติกก.ละ 1 บาท
---	---------	--------	--	---------------	--	---	-------	---	--	--------------------------	---	--

											การจัดการ แปลงเกษตร ในปีการผลิต 55นี้ในพื้นที่ ตำบลประสบ กับภาวะแห้ง แล้งข้าวได้ ผลผลิตน้อย ในพื้นที่อำเภอ มีตลาดสี่เขียว จำหน่ายสินค้า เกษตร ปลอดภัยของ เกษตรกรทุก ครัวเรือนที่ ตลาดเช้าของ อำเภอ	
2	บัวใหญ่	ห้วยยาง	หมู่ 1,12	11 ธ.ค.55	ห้อง ประชุม ศาลา กลาง บ้าน หนองไผ่ งาม หมู่ 12	53 คน	62 คน	นายสาคร สุวรรณรัตน์ นักวิชาการ เกษตร นายสหรัฐ นิ รันตสุข นักวิชาการ เกษตร ผู้รับผิดชอบ ตำบล	นายอนุวัฒน์ ปาริเวส หมอดินอาสา อำเภอ	นายสมศักดิ์ บุญ เสริม นางพิมพ์พรณ บุญเสริม	เกษตรกร เป้าหมาย จาก 2 หมู่บ้าน คัดเลือกจาก สมาชิกศูนย์ ข้าวชุมชน ที่ สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ สถานที่ประชุม เป็นอาคาร	นายอำเภอ/เกษตร อำเภอ ให้การ สนับสนุนการ ดำเนินโครงการ เกษตรเป็นเป็น อย่างดี ในพื้นที่อำเภอมี โรงสีตั้งฮั่วรับซื้อ ข้าวเปลือกGAPโดย ให้ราคาเพิ่มจาก

											อเนกประสงค์มี กิจกรรมพัฒนา ของชุมชน เช่น ฉางข้าวชุมชน ร้านค้าชุมชน ภายในชุมชนมี แปลงเกษตร ของชุมชน(ที่วัด ป่าของชุมชน) มีกิจกรรม ร่วมกันปลูกผัก ต่างๆ เพาะเห็ด ปลูกไม้ผล มีเกษตรกร บันทึกบัญชี ครัวเรือน ต่อเนื่อง สามารถเป็น ตัวอย่างได้ 1 ครอบครัว ปีการผลิต 55นี้ ในพื้นที่ตำบล ประสบกับ ภาวะแห้งแล้ง ข้าวได้ผลผลิต น้อย	ปกติกก.ละ 1 บาท ในพื้นที่อำเภอมี ตลาดสี่เขียว จำหน่ายสินค้า เกษตรปลอดภัย ของเกษตรกรทุก เช้าวันพุธที่ตลาด เช้าของอำเภอ
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	---

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7. อำเภอกง

ลำดับ ที่	ชื่อ อำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป. ประชุม	สถานที่ ประชุม	จำนวน เกษตรกร เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม ประชุม ทั้งหมด	วิทยากร กระบวนการ ผลิตข้าว ปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากร ความรู้เรื่องการ ปรับปรุงบำรุง ดิน	วิทยากร ความรู้เรื่อง กระบวนการบัญชี ครัวเรือน	หมายเหตุ เกี่ยวกับ เกษตรกร เป้าหมาย	หมายเหตุ เกี่ยวกับการ จัดการของ ตำบล/อำเภอ
1	กง	คูขาด	หมู่ 1,3,4,5,6, 7,8,9,10, 11, 13, 14,16, 17,18, 19,21,	22 ต.ค. 55	อาคาร ประชุม อบต.คู ขาด	43 คน (รายชื่อ เกษตรกร เป้าหมาย รวม 54 คน)	52 คน	นางกัญญาวิรี เปลี่ยนพิจิตร นักวิชาการ ศูนย์วิจัยข้าว นครราชสีมา นายชาญชัย กัน แก้ว นายวสันต์ พรมแพง นักวิชาการ เกษตร สำนักงานเกษตร อำเภอ นางวรรณา ยิ่ง นอก อบต.คูขาด	นายระพีพงศ์ หน่วยจันทิก นักวิชาการ เกษตร สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	นางคำหาญ พิ รักษา ประธาน อสม. ต.คูขาด นางสาวสมคิด ทองติตรัมย์ อบต.คูขาด นายสมศักดิ์ บุญ เสริม	เกษตรกร เป้าหมาย จาก 17 หมู่บ้าน คัดเลือกจาก ผู้สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล เป้าหมายมี ประสบการณ์ การจัดทำบัญชี ครัวเรือน มี ผู้นำสามารถ เป็นวิทยากร ถ่ายทอด กระบวนการ บัญชีครัวเรือน แก่ผู้สนใจและ	นายอำเภอ/ เกษตรอำเภอให้ การสนับสนุนการ ดำเนินโครงการ เป็นอย่างดี ทีมงานสำนักงาน เกษตรอำเภอมี่ บรรายภาค ทีมงานที่เข้มแข็ง การประสานงาน ในทีมงานพื้นที่ ตำบลมี บรรยาภาค ทีมงานที่เข้มแข็ง

											หมู่บ้านอื่นได้ ปีการผลิต 55นี้ ในพื้นที่ตำบล ประสบกับ ภาวะแห้งแล้ง ข้าวได้ผลผลิต น้อย	
2	คง	เทพาลัย	หมู่ 5	10 ม.ค. 56	ศาลา ประชุม ศูนย์ เรียนรู้ เศรษฐกิจ พอเพียง บ้าน กระถิ่น	61 คน	76 คน	นางกัญญาวรรีร์ เปลี่ยนพิจิตร นักวิชาการ ศูนย์วิจัยข้าว นครราชสีมา นายสุฤทธิ์ เข้ม ทอง นายชาญชัย กัน แก้ว นักวิชาการ เกษตรอำเภอ	นายชริน วีรชาติ อานุกูล หมอดินอาสา อำเภอ	นางคำหาญ พิริक्षा ประธาน อสม. ต.คูขาด นางสาวสมคิด ทองติตรัมย์ อบต.คูขาด นายสมศักดิ์ บุญ เสริม	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก สมาชิกศูนย์ ข้าวชุมชน บ้าน กระถิ่น หมู่ 5 สถานที่ประชุม เป็นศูนย์เรียนรู้ ของกลุ่มตั้งอยู่ ในบริเวณวัด บ้านกระถิ่น และมีแปลงผัก สำหรับให้ สมาชิกมาใช้ สถานที่ในการ ปลูกผักสำหรับ การบริโภคและ จำหน่าย หมู่บ้านนี้มี แปลงนารวม	การจัด บรรยายภาคและ จัดการประชุมที่มี ส่วนร่วมในทุก ระดับ(อำเภอ/ อบต./กลุ่ม/ เกษตรกร)มี ทีมงานที่เข้มแข็ง เป็นศูนย์ข้าว ชุมชนที่มีความ เข้มแข็งแห่งหนึ่ง ของอำเภอ/ จังหวัด ปีการผลิต 55นี้ ในพื้นที่ตำบล ประสบกับภาวะ แห้งแล้งข้าวได้ ผลผลิตน้อย

											พื้นที่ประมาณ 56 ไร่ เป็นแปลงรวมสำหรับการผลิตเมล็ดพันธุ์	
											สถานที่ตั้งหมู่บ้านนี้อยู่ติดทางหลวงแผ่นดินแยกเข้าอำเภอโนนแดงและอำเภอประทาย	

8. อำเภอห้วยแถลง

ลำดับที่	ชื่ออำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป.ประชุม	สถานที่ประชุม	จำนวนเกษตรกรเป้าหมาย	จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด	วิทยากรกระบวนการผลิตข้าวปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากรความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน	วิทยากรความรู้เรื่องกระบวนการบัญชีครัวเรือน	หมายเหตุเกี่ยวกับเกษตรกรเป้าหมาย	หมายเหตุเกี่ยวกับการจัดการของตำบล/อำเภอ
1	ห้วยแถลง	จี้ว	หมู่ 1,2,3,4,5, 6,8,9,10, 11, 14	26 ต.ค. 55	อาคารประชุม อบต.จี้ว	50 คน	61 คน	นางกัญญาวิร์ เปลี่ยนพิจิตร นักวิชาการ เกษตรศูนย์วิจัยข้าววนครราชสีมานายมานพ ผินงู เหลื่อม เกษตร	นายวินิต วาริ อุดมทรัพย์ นักวิชาการ เกษตร สถานีพัฒนาที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญ เสริฐ นางพิมพ์พรณ บุญเสริฐ	เกษตรกรเป้าหมาย คัดเลือกจาก 11หมู่ ที่ เกษตรกรสมัครใจ พบว่ามี	นายก อบต.เป็น ประธานเปิดการประชุม เกษตรอำเภอและ ทีมงานสำนักงาน เกษตรอำเภอทุก ตำบลเข้าร่วมการ

								อำเภอ นายจุลเจิม สิทธิ เวช นักวิชาการ เกษตร รับผิดชอบตำบล			เกษตรกรหลาย คนเคยผ่านการ ฝึกอบรมการ ผลิตข้าว ปลอดภัย เกษตรกรบาง คนมี ประสบการณ์ ผลิตเมล็ดพันธุ์ ข้าวส่งศูนย์ เมล็ดพันธุ์ มีเกษตรกรภูมิ ปัญญาผลิตข้าว คุณภาพดี มีเกษตรกร บันทึกบัญชี ครัวเรือน ต่อเนื่อง สามารถเป็น ตัวอย่างได้ 1 ครอบครัว	ประชุม เกษตรกรอำเภอพบปะ กับเกษตรกร เป้าหมาย ผู้นำกลุ่มเกษตรกรมี ความเข้มแข็ง
2	ห้วย แถลง	ตะโก	หมู่ 1,2,3,4,6, 7,8,9,10	17 ธ.ค.55	อาคาร ประชุม โรงเรียน บ้าน หนองไผ่	51 คน	64 คน	นางกัญญาวิรี เปลี่ยนพิจิตร นักวิชาการ เกษตรศูนย์วิจัย ข้าววนครราชสีมา	นายวินิต วารี อุดมทรัพย์ นักวิชาการ เกษตร สถานีพัฒนา	นายสมศักดิ์ บุญ เสริมรัฐ	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก 9 หมู่บ้านที่สมัคร ใจเข้าร่วม	รองนายก อบต.เป็น ประธานเปิดการ ประชุม เกษตรกรอำเภอและ

					ต.ตะโก			นายมานพ ผินงู เหลื่อม เกษตร อำเภอ	ที่ดิน นครราชสีมา		โครงการ สถานที่ประชุม โรงเรียนบ้าน หนองไผ่ เป็นโรงเรียนใน พื้นที่ตำบล เป้าหมาย เกษตรกร สะท้อนปัญหา เรื่องการขาย ข้าว โครงการ จำนำข้าว เกษตรกรถูกหัก ราคาจาก สิ่งเจือปน ความขึ้น เปรียบเทียบ แล้วได้ราคา เท่ากับขายให้ โรงสียากให้ รัฐบาล ช่วยเหลือ เกษตรกรได้ยื่น เรื่องเพื่อขอ เป็นผู้ผลิตเมล็ด พันธุ์แบบกลุ่ม เสนอต่อศูนย์	ทีมงานสำนักงาน เกษตรอำเภอ ร่วม การประชุม เกษตรอำเภอพบปะ กับเกษตรกร เป้าหมาย ตำบลตะโกมีกลุ่ม เกษตรกรทำนาที่ เข้มแข็ง มีนางข้าว เพื่อรับซื้อข้าวเปลือก จากเกษตรกรทั่วไป ในพื้นที่ อ.ห้วยแถลง
--	--	--	--	--	--------	--	--	---	----------------------	--	---	--

											เมล็ดพันธุ์ข้าว	
3	ห้วย แกลง	หลุ่งประดู่	หมู่ 2,7,9, 11,13, 14	18 ธ.ค. 55	ศาลา อเนกปร ะสงค์ หมู่ 1 ต.หลุ่ง ประดู่	50 คน	63 คน	นางกัญญาวีร์ เปลี่ยนพิจิตร นักวิชาการ เกษตรศูนย์วิจัย ข้าวนครราชสีมา นายมานพ ผินงูเหลือม เกษตรอำเภอ	นายวินิต วารี อุดมทรัพย์ นักวิชาการ เกษตร สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญ เสริม	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก 6 หมู่บ้าน ที่ สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ ในหมู่บ้านมี ศูนย์เรียนรู้การ ปลูกหม่อน เลี้ยงไหมของ กลุ่มจังหวัด นครชัยบุรินทร์ พื้นที่ตำบล หลายหมู่บ้านมี การปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย มัน สำปะหลัง มาก มีการทำ การเกษตรโดย ใช้สารเคมีมาก	นายก อบต.เป็น ประธานเปิดการ ประชุม เกษตรอำเภอและ ทีมงานสำนักงาน เกษตรอำเภอ ร่วม การประชุมเกษตร อำเภอพบปะกับ เกษตรกรเป้าหมาย เป็นตำบลที่มี กลุ่มเกษตรกรที่ เข้มแข็งด้านการปลูก หม่อนเลี้ยงไหม
4	ห้วย แกลง	หินดาด	หมู่ 1,2,9	25 ธ.ค. 55	ศาลา ชุมชน อเนก ประสงค์ หมู่ 2 ต.หิน ดาด	51 คน	63 คน	นางกัญญาวีร์ เปลี่ยนพิจิตร นักวิชาการ เกษตรศูนย์วิจัย ข้าวนครราชสีมา นายมานพ ผินงู	นายสุรพล คำดี หมอดินอำเภอ นายตฤพล สอน จินดา หมอดิน ตำบล/ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 2	นายสมศักดิ์ บุญ เสริม	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก 3 หมู่บ้านที่สมัคร ใจเข้าร่วม โครงการ	นายก อบต.เป็น ประธานเปิดการ ประชุม เกษตรอำเภอและ ทีมงานสำนักงาน เกษตรอำเภอ ร่วม

								เหลื่อม เกษตร อำเภอ นายสุภาพ วงศ์ นักวิชาการ เกษตร รับผิดชอบตำบล นายสรคุปต์ สินธุวิช นักวิชาการ เกษตร สำนักงานเกษตร อำเภอ			นายสุรพล คำดี หมอดินอำเภอ เป็นเกษตร ม.1 ตำบลหินดาด เป็นที่ตั้งศูนย์ เรียนรู้ของ สถานีพัฒนา ที่ดิน มี เครือข่าย เกษตรกรผลิต ข้าวคุณภาพ พื้นที่ตำบลมี การปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย มัน สำปะหลัง มาก มีการทำ การเกษตรโดย ใช้สารเคมีมาก ที่หมู่บ้าน เป้าหมาย มีเกษตรกรปลูก มันสำปะหลัง ในแปลงนาใน ฤดูแล้งจำนวน หลายแปลง	การประชุมเกษตร อำเภอบปะกับ เกษตรกร นายก อบต.มีความ สนใจ ที่จะดำเนิน โครงการส่งเสริม เมล็ดข้าวพันธุ์ดีแก่ เกษตรกรครอบคลุม พื้นที่ อบต.
--	--	--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	---

9. อำเภอด่านขุนทด

ลำดับ ที่	ชื่อ อำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป. ประชุม	สถานที่ ประชุม	จำนวน เกษตรกร เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม ประชุม ทั้งหมด	วิทยากร กระบวนการ ผลิตข้าว ปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากร ความรู้เรื่อง การปรับปรุง บำรุง ดิน	วิทยากร ความรู้เรื่อง กระบวนการ บัญชี ครัวเรือน	หมายเหตุ เกี่ยวกับ เกษตรกร เป้าหมาย	หมายเหตุเกี่ยวกับ การจัดการของ ตำบล/อำเภอ
1	ด่านขุน ทด	สระจรเข้	หมู่ 1,2,3,4,5, 7,8, 10,12	6 พ.ย.55	อาคาร ประชุม อบต. สระ จรเข้	49 คน	55 คน	นายวีระพล วงศ์ คำสาย นักวิชาการ เกษตร รับผิดชอบตำบล สำนักงานเกษตร อำเภอ	นายดาวรุ่ง วิสุทธ์ นักวิชาการ เกษตร สำนักงานพัฒนา ที่ดิน	นายชอบ คงขุน ทตสมาชิกสภา อบต.สระจรเข้ นายสมศักดิ์ บุญ เสรีฐ	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก ผู้สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ จาก 9 หมู่ เกษตรกรใน พื้นที่ตำบล เป้าหมายมี ประสบการณ์ การจัดทำบัญชี ครัวเรือน มี ผู้นำสามารถ ถ่ายทอดความรู้ การจัดทำบัญชี ครัวเรือนแก่ หมู่บ้านอื่นได้ ปีการผลิต 55นี้ ในพื้นที่ตำบล ประสบกับ	นายอำเภอ/เกษตร อำเภอ/ นายก อบต./ ผู้นำท้องที่/ ผู้นำท้องถิ่น มี บรรยายภาค การ ทำงานเป็นทีมงาน ที่เข้มแข็งให้การ สนับสนุนการ ดำเนินโครงการ เป็นอย่างดี ในพื้นที่ตำบลมีวัด สระจรเข้มีพระเป็น ศูนย์รวมจิตใจและ พัฒนาชุมชน อบต.มีโรงปุ๋ย อินทรีย์แต่ปัจจุบัน หยุดดำเนินการ

											ภาวะแห้งแล้ง ข้าวได้ผลผลิต น้อย	
2	ด้านขุน ทด	หนองบัว ละคร	หมู่ 5,8	28 ม.ค. 56	ศาลา ประชุม ศูนย์ เรียนรู้ เศรษฐกิจ พอเพียง บ้าน เขื่อน หมู่ 5	45 คน	51 คน	นายวีระพล วงศ์ คำสาย นักวิชาการ เกษตร ผู้รับผิดชอบ ตำบล	นายอุดม รอด กลาง นักวิชาการ เกษตร สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	นายชอบ คงขุน ทดสมาชิกสภา อบต.สระจรเข้ นางพิมพ์พรณ บุญเสริม	เกษตรกร เป้าหมาย จาก 2 หมู่บ้าน คัดเลือกจาก สมาชิกศูนย์ ข้าวชุมชน ที่มี ความสมัครใจ เข้าร่วม โครงการ สถานที่ประชุม เป็นศาลา กลางบ้าน และศูนย์เรียนรู้ ชุมชน บ้าน เขื่อน หมู่ 5 เกษตรกรให้ ความร่วมมือ และให้ความ สนใจต่อการ ประชุมอยู่ใน เกณฑ์ดี ปีการผลิต 55นี้ ในพื้นที่ตำบล ประสบกับ	เกษตรตำบล ผู้รับผิดชอบเป็น ประธานเปิดการ ประชุม ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 2 หมู่ และคณะผู้นำ อคม. เป็นผู้ดูแล จัดการประชุม เป็นตำบลที่มีศูนย์ ข้าวชุมชนเข้มแข็ง

											ภาวะแห้งแล้ง ข้าวได้ผลผลิต น้อย	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------------------------	--

10. อำเภอจักราช

ลำดับ ที่	ชื่อ อำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป. ประชุม	สถานที่ ประชุม	จำนวน เกษตรกร เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม ประชุม ทั้งหมด	วิทยากร กระบวนการ ผลิตข้าว ปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากร ความรู้เรื่อง ปรับปรุงบำรุง ดิน	วิทยากร ความรู้เรื่อง กระบวนการ บัญชี ครัวเรือน	หมายเหตุ เกี่ยวกับ เกษตรกร เป้าหมาย	หมายเหตุเกี่ยวกับการจัดการของ ตำบล/อำเภอ
1	จักราช	ทองหลาง	หมู่ 1,2,3,4,5, 6,7,8,9,1 0	6 พ.ย.55	ห้อง ประชุม อบต. ทองหลา ง	50 คน	66 คน	นางกัญญาวิรี เปลี่ยนพิจิตร นักวิชาการ เกษตรศูนย์วิจัย ข้าววนครราชสีมา นางยุพวัลย์ ชมชื่นดี เกษตรอำเภอ นักวิชาการ เกษตร รับผิดชอบตำบล	นายวินิต วารี อุดมทรัพย์ นักวิชาการ เกษตร สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญ เสริมฐ	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก ผู้สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ จาก 10 หมู่ ในพื้นที่ตำบล เคยเป็นพื้นที่ ส่งเสริมการ ผลิตข้าว ปลอดภัยGAP ข้าว การประชุมได้ ใช้สถานที่ อบต.เป็น	นายอำเภอ/เกษตร อำเภอ/ นายก อบต./ ผู้นำท้องที่/ ผู้นำท้องถิ่น หมอ ดินอาสา มีบรรยาย ภาค การทำงาน เป็นทีมงานที่ เข้มแข็งให้การ สนับสนุนการ ดำเนินโครงการ เป็นอย่างดี อบต. มีโครงการ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำ จากการหมักหอย เชอร์ ที่ซื้อจาก เกษตรกรที่มีปัญหา

											สถานที่ประชุม เป็นสถานที่ที่มี ความสะดวกใน การเดินทางเข้า ร่วมการประชุม ของเกษตรกร	การระบาดของ หอยเชอร์รี่ศัตรู ต้นข้าวเมื่อปีที่ผ่านมา
2	จักราช	หนองขาม	หมู่ 5,8,9, 10,14	16 ม.ค. 56	วัดบ้าน โนนเต็ง หมู่ 5	53 คน	70 คน	นายสุฤดี พูน สังข์ นักวิชาการ เกษตรศูนย์ เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา นางยุพวัลย์ ชม ชื่นดี เกษตร อำเภอบ้าน นายสามารถ พรมงูเหลื่อม นักวิชาการ เกษตรรับผิดชอบ ตำบล	นายแยม บรรจง ปรุ หมอดิน อาสาอำเภอบ้าน	นายสมศักดิ์ บุญ เสริมรัฐ	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก เกษตรกรที่ สมัครใจ 5 หมู่บ้าน สถานที่ประชุม เป็นอาคาร ประชุมของวัด บ้านโนนเต็ง เป็นวัด ที่มี ความสงบร่มรื่น เป็นศูนย์รวม จิตใจของ ชาวบ้านและผู้ มาเยือน เกษตรกรให้ ความร่วมมือ และให้ความ สนใจต่อการ ประชุมอยู่ใน	นายอำเภอ/เกษตร อำเภอ/ นายก อบต./ ผู้นำท้องที่/ ผู้นำท้องถิ่น หมอ ดินอาสา มีบรรยาย ภาค การทำงาน เป็นทีมงานที่ เข้มแข็งให้การ สนับสนุนการ ดำเนินโครงการ เป็นอย่างดี

											เกณฑ์ดี	
											ปีการผลิต 55 ในพื้นที่ตำบล ประสบกับ ภาวะแห้งแล้ง ข้าวได้ผลผลิต น้อย	
3	จักราช	หินโคน	หมู่ 1,2,3,4,5, 6,7,8,9,1 0,11	29 ม.ค. 56	ห้อง ประชุม อบต.หิน โคน	50 คน	61 คน	นางยุพวัลย์ ชม ชื่นดี เกษตร อำเภอ นายสามารถ พรมงเหลื่อม นักวิชาการ เกษตรรับผิดชอบ ตำบล	นายวินิต วารี อุดมทรัพย์ นักวิชาการ เกษตร สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญ เสริม	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก ผู้สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ จาก 12 หมู่บ้าน การประชุมได้ ใช้สถานที่ อบต.เป็น สถานที่ประชุม เป็นสถานที่ที่มี ความสะดวกใน การเดินทางเข้า ร่วมการประชุม ของเกษตรกร เกษตรกรให้ ความร่วมมือ และให้ความ สนใจต่อการ	เกษตรอำเภอ เป็น ประธานการ ประชุมแทน นายอำเภอ ทีมงานเกษตร อำเภอ/ นายก อบต./ ผู้นำท้องที่/ ผู้นำท้องถิ่น หมอ ดินอาสา มีบรรยาย ภาคการทำงานเป็น ทีมงานที่เข้มแข็ง ให้การสนับสนุน การดำเนิน โครงการเป็นอย่างดี

											ประชุมอยู่ใน เกณฑ์ดี	
											ปีการผลิต 55นี้ ในพื้นที่ตำบล ประสบกับ ภาวะแห้งแล้ง ข้าวได้ผลผลิต น้อย	

11. อำเภอบัวลาย

ลำดับ ที่	ชื่อ อำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป. ประชุม	สถานที่ ประชุม	จำนวน เกษตรกร เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม ประชุม ทั้งหมด	วิทยากร กระบวนการ ผลิตข้าว ปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากร ความรู้เรื่องการ ปรับปรุงบำรุง ดิน	วิทยากร ความรู้เรื่อง กระบวนการบัญชี ครัวเรือน	หมายเหตุ เกี่ยวกับ เกษตรกร เป้าหมาย	หมายเหตุเกี่ยวกับ การจัดการของ ตำบล/อำเภอ
1	บัวลาย	หนองหว้า	หมู่ 3,7,9	8 พ.ย.55	อาคาร ประชุม ศาลา เอนกประ สงค์ บ้าน หนอง หว้า หมู่ 7	50 คน	56 คน	นางกัญญาวิรี เปลี่ยนพิจิตร นักวิชาการ ศูนย์วิจัยข้าว นครราชสีมา นายภิมย์ รอด ย้อยนักวิชาการ เกษตร รับผิดชอบตำบล สำนักงานเกษตร	นายสิทธิชัย โคตรมา ผู้อำนวยการ นายนภดล การ ดี สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญ เสริมฐ	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก 3 หมู่บ้าน ที่ สนใจเข้าร่วมโครงการ ในพื้นที่ตำบล เคยเป็นพื้นที่ ส่งเสริมการ ผลิตข้าว ปลอดภัยGAP	นายวิรัตน์ อรรถธีระ พงษ์ นายอำเภอ เป็น ประธานการประชุม อำเภอบัวลายมี นโยบายพัฒนาเป็น เขตปลูกข้าวหอม มะลิคุณภาพดีที่มี ชื่อเสียงและ เกษตรกรมีรายได้ เพิ่มจากการทำงาน ในท้องถิ่น

								อำเภอ			ข้าว การประชุมได้ ใช้สถานที่ ศาลา เอนกประสงค์ บ้านหนองหัว เป็นสถานที่ที่มี ความสะดวกใน การเดินทางเข้า ร่วมการประชุม ของเกษตรกร นายก อบต. ท่านเดิมเป็น ประธานศูนย์ ข้าวชุมชน ระดับจังหวัดที่ เป็น คณะกรรมการ ประกวดข้าว ของจังหวัดเมื่อ ปี 54	นายอำเภอ/ สำนักงานเกษตร อำเภอ ./ ผู้นำท้องที่/ เกษตรกร มีบรรยาย ภาค การทำงานเป็น ทีมงานที่อบอุ่น การเลือกตั้ง นายก อบต.ได้ผู้บริหารชุด ใหม่
2	บัวลาย	เมืองพะไล	หมู่ 1,3,4, 6,8	17 ม.ค. 56	อาคาร ศูนย์ ประสาน งาน อบจ.น ม. อ.บัว	29 คน (รายชื่อ เกษตรกร เป้าหมาย 50 คน)	44 คน	นางกัญญาวิรี เปลี่ยนพิจิตร นักวิชาการ เกษตรศูนย์วิจัย ข้าวนครราชสีมา	นายดาวรุ่ง วิสุทธิ นายณภดล การ ดี สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญ เสริม	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก 5 หมู่บ้าน ที่ สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ	นายวิรัตน์ อรรถธีระ พงษ์ นายอำเภอ เป็น ประธานการประชุม อำเภอบัวลายอยู่ใน กลุ่มอำเภอ ที่มี นโยบายสนับสนุน

					ลาย			นางนวลละออง คล้ายสงคราม นักวิชาการ เกษตร รับผิดชอบตำบล สำนักงานเกษตร อำเภอ	(ได้เปลี่ยนแปลง หัวหน้าหน่วย สถานีพัฒนา ที่ดินรับผิดชอบ พื้นที่ท่านใหม่ เนื่องจากท่าน เดิมได้รับ ตำแหน่งใหม่ เป็น ผู้อำนวยการ สถานีพัฒนา ที่ดินจังหวัด นครราชสีมา		การประชุมได้ ใช้สถานที่ ศูนย์ ประสานงาน อบจ.นม. อ.บัว ลาย เป็น สถานที่ที่มี ความสะดวกใน การเดินทางเข้า ร่วมการประชุม ของเกษตรกร ปีการผลิต 55นี้ ในพื้นที่ตำบล ประสบกับ ภาวะแห้งแล้ง ข้าวได้ผลผลิต น้อย	เป็นพื้นที่ปลูกข้าว หอมมะลิคุณภาพดี และเป็นแหล่งผลิตผ้า ไหมคุณภาพดี เกษตรกรมีรายได้ เพิ่มจากการทำงาน ในท้องถิ่น
3	บัวลาย	บัวลาย	หมู่ 3,4,5,7,1 3	18 ม.ค. 56	ห้อง ประชุม อบต.บัว ลาย	50 คน	61 คน	นางกัญญาวิรี เปลี่ยนพิจิตร นักวิชาการ เกษตรศูนย์วิจัย ข้าวนครราชสีมา นายโกวิทย์ เพียรแก้ว นักวิชาการ เกษตร สำนักงานเกษตร อำเภอ	นายดาวรุ่ง วิสุทธิ์ นายณภดล การ ดี นักวิชาการ เกษตร สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญ เสริม	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก 5 หมู่บ้าน ที่ สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ การประชุมได้ ใช้สถานที่ ห้อง ประชุม อบต. บัวลาย เป็น สถานที่ที่มี	เกษตรกรอำเภอเป็น ประธานการประชุม แทนนายอำเภอ ทีมงานสำนักงาน เกษตรอำเภอ และ คณะอบต.เป็น ทีมงานที่เข้มแข็ง ร่วมกันดูแลการ จัดการประชุมเป็น อย่างดี

											ความสะดวกในการเดินทางเข้าร่วมการประชุมของเกษตรกร ปีการผลิต 55 นี้ในพื้นที่ตำบลประสบกับภาวะแห้งแล้งข้าวได้ผลผลิตน้อย	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--

12. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ลำดับที่	ชื่ออำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป.ประชุม	สถานที่ประชุม	จำนวนเกษตรกรเป้าหมาย	จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด	วิทยากรกระบวนการผลิตข้าวปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากรความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน	วิทยากรความรู้เรื่องกระบวนการบัญชีครัวเรือน	หมายเหตุเกี่ยวกับเกษตรกรเป้าหมาย	หมายเหตุเกี่ยวกับการจัดการของตำบล/อำเภอ
1	เฉลิมพระเกียรติ	ช้างทอง	หมู่ 1,2,4,6	9 พ.ย.55	อาคารประชุมศาลาชุมชนบ้านหนองป่าโอบ หมู่ 2	54 คน	63 คน	นางกัญญาวิรี เปลี่ยนพิจิตร นักวิชาการเกษตร ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา นางวิณา ทวี สัตย์นักวิชาการเกษตร	นายธรรมรัตน์ กังวาลสิงหนาท นักวิชาการเกษตร สถานีพัฒนาที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญเสริมฐู	เกษตรกรเป้าหมายคัดเลือกจาก 4 หมู่บ้าน ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ เป็นพื้นที่ส่งเสริมการ	นายเกียรติพงษ์ ทิพย์เสนา นายอำเภอเป็นประธานการประชุม อำเภอเฉลิมพระเกียรติเป็นแหล่งผลิตข้าวคุณภาพดีของ จ.นม. เพราะมีแหล่งน้ำและดินและเกษตรกรดีแข่งขัน

								รับผิดชอบตำบล สำนักงานเกษตรอำเภอ			ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวส่งจำหน่ายให้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว การประชุมได้ใช้สถานที่ศาลาเอนกประสงค์บ้านหนองป่าโอบ หมู่ 2 เป็นสถานที่ประชุม เพราะมีความสะดวกในการเดินทางเข้าร่วมการประชุมของเกษตรกร หมู่บ้านหนองป่าโอบมีเกษตรกร ผลิตข้าวขาวหอมมะลิคุณภาพดี ส่งเข้าประกวดและได้รับรางวัลที่ 1-3 ของจ.นม. เมื่อปี 54 และปีอื่นๆย้อนหลัง	เป็นชื่อเสียงของอำเภอ ต่อไปจะพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่อ้างอิงแหล่งผลิต เกษตรกรให้ความสนใจต่อองค์ความรู้เรื่องข้าวมาก อยากให้รัฐบาลช่วยเหลือเรื่องราคาขายให้เกษตรกรมีกำไรจากการทำนาเพราะปัจจุบันชาวนามีรายได้น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

											ปีการผลิต 55 ในพื้นที่ตำบล ประสบกับ ภาวะแห้งแล้ง ข้าวได้ผลผลิต น้อย	
2	เฉลิม พระ เกียรติ	ท่าช้าง	หมู่ 4, 5,12	8 ม.ค.56	อาคาร ประชุม วัดโพธิ์ ทอง เจริญ ต. ท่าช้าง	50 คน	63 คน	นายกฤษฎิน คำ ตัน นายสฤษฎี พูน สังข์ นักวิชาการ เกษตร ศูนย์ เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา	นายธรรมรัตน์ กังวลสิงหนาท นักวิชาการ เกษตร สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญ เสริม	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก 3 หมู่บ้าน ที่ สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ การประชุมได้ ใช้สถานที่ อาคารประชุม วัดโพธิ์ทอง เจริญ เป็น สถานที่ที่มี ความสงบ เป็น วัดพัฒนาที่เป็น ศูนย์รวมใจของ ประชาชนใน ท้องถิ่นและผู้ มาเยือน พบว่า เกษตรกรต้อง เข้าที่นาหลาย	นายสมชาย ปัญโญธี กุล ปลัดอาวุโส แทน นายอำเภอ เป็น ประธานการประชุม อำเภอเฉลิมพระ เกียรติ เป็นอำเภอที่ อยู่ในทำเลที่ดี สามารถทำงานหา รายได้เหมือนคน เมืองมีชีวิต สิ่งแวดล้อมที่ดีแบบ สังคมชนบทให้รักษา สิ่งดีนี้ไว้ โดยเฉพาะ เป็นแหล่งปลูกข้าว แหล่งผลิตพืชผักที่ สำคัญเพราะมีดินที่ อุดมสมบูรณ์ ตำบลท่าช้างเป็น สังคมกึ่งเมือง ที่มี เกษตรกรประกอบ อาชีพทำนา ปลูกผัก ขายที่ตลาดในเมือง

											รายและมี ชวานาหลาย ครอบครัวได้ ขายที่นาเพราะ ปัญหาความ ยากจน รายได้ จากการทำนามี น้อยไม่เพียงพอ กับรายจ่ายทำ ให้มีหนี้พอกพูน และเกษตรกร ต้องขายนาของ ตนเอง	จ.นม. กำลังถูกรุกคืบ ที่ดินจากนายทุน เพราะรายได้ไม่ เพียงพอกับรายจ่าย ในชีวิตประจำวันของ เกษตรกร
3	เฉลิม พระ เกียรติ	หนองยาง	หมู่ 1,2,3,4,5, 6,7,9,10	9 ม.ค.56	อาคาร ประชุม อบต. หนอง ยาง	59 คน	78 คน	นายสฤทธิ์ พูน สังข์ นักวิชาการ เกษตร ศูนย์ เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา นายพงษ์ศักดิ์ เริ่มสูงเนิน เกษตรอำเภอ นางสุพัตรา อนุ ไพรวัลย์ นักวิชาการ เกษตร รับผิดชอบตำบล	นายธรรมรัตน์ กังवालสิงหนาท นักวิชาการ เกษตร หัวหน้าหน่วย สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญ เสริม	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก 9 หมู่บ้าน ที่ สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ การประชุมได้ ใช้สถานที่ อาคารประชุม อบต.หนองยาง เป็นสถานที่ที่มี ความสะดวกใน การเดินทางเข้า ร่วมการประชุม ของเกษตรกร	นายสมชาย ปัญโญธี กุล ปลัดอาวุโส แทน นายอำเภอ เป็น ประธานการประชุม อำเภอเฉลิมพระ เกียรติ อยู่ในทำเลที่ดี เป็นแหล่งปลูกข้าว แหล่งผลิตพืชผักที่ สำคัญเป็นแหล่งครัว ที่สำคัญของจังหวัด เกษตรอำเภอท่าน เพี้ยายเข้ามารับ ตำแหน่งใหม่พบปะ เกษตรกรเพื่อแจ้ง เรื่องการทำนาปรังไม่ มีค่าชดเชยภัยแล้ง

											นายกอบต.พบปะเกษตรกรอบต.มีโครงการสนับสนุนหมุนเวียนซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวนาปีและนาปรัง ปีการผลิต 55นี้ในพื้นที่ตำบลประสบกับภาวะแห้งแล้งข้าวได้ผลผลิตน้อย	และให้ไปขึ้นทะเบียนในกระบวนการโครงการจำนำข้าว ต.หนองยางเป็นแหล่งผลิตผักหลายชนิดอนาคตจะได้สนับสนุนให้เป็นแหล่งปลูกผักปลอดภัยที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัด
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	---

13. อำเภอโนนสูง

ลำดับที่	ชื่ออำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป.ประชุม	สถานที่ประชุม	จำนวนเกษตรกรเป้าหมาย	จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด	วิทยากรกระบวนการผลิตข้าวปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากรความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน	วิทยากรความรู้เรื่องกระบวนการบัญชีครัวเรือน	หมายเหตุเกี่ยวกับเกษตรกรเป้าหมาย	หมายเหตุเกี่ยวกับการจัดการของตำบล/อำเภอ
1	โนนสูง	มะค่า	หมู่ 4,9,11,15	14 ม.ค. 56	อาคารประชุม อบต.มะค่า	51 คน (วันประชุมมีกิจกรรม	66 คน	นางกัญญาวิรี เปลี่ยนพิจิตร นักวิชาการ ศูนย์วิจัยข้าว	นายสมส่วน เพ็งกลาง หมอдинอาสาอำเภอ	นางคำหาญ พิรักษา ประธาน อสม. ต.คูขาด นางสาวสมคิด	เกษตรกรเป้าหมาย จาก 4 หมู่บ้านที่สมัครใจเข้า	นายสุชาติกิตต์ สุทธิศาสนิธร อำเภอโนนสูง เป็นประธานเป็นการ

						รณรงศ์ไถ กลบตอซึ่ง ของ จ. นม.ที่อ. โนนสูง และ กิจกรรม รณรงศ์ พญา ปราบ ยุงลาย ของ อบต. มะค่า ทำ ให้ จนท. และ เกษตรกร ต้อง แยกกัน เข้าร่วม กิจกรรม)		นครราชสีมา นายไพรัช แก้ว น้ำใส นักวิชาการ เกษตร รักษาการ เกษตรอำเภอ		ตองติธรรมย์ อบต.คูขาด นายสมศักดิ์ บุญ เสรีฐ	ร่วมโครงการ เกษตรกรหลาย ท่าน เคยผ่าน การอบรมและ มีความรู้เรื่อง การผลิตเมล็ด พันธุ์ข้าวส่ง ศูนย์เมล็ดพันธุ์ ข้าว เกษตรกร ผู้เข้าร่วมการ ประชุมมีความ ตั้งในการรับรู้ ข้อมูลจากการ ประชุมและมี ระเบียบวินัยใน การประชุมดี ใช้สถานที่ อบต. เป็นที่ ประชุม เป็น สถานที่ที่มี ความพร้อมใน การบริการ อบรมแก่ เกษตรกรและ หน่วยงานต่าง ๆ ที่ขอใช้สถานที่	ประชุมและพบปะ เกษตรกร ท่านให้ กำลังใจเกษตรกร ทุกท่านในการเป็น ผู้ผลิตข้าวอ.โนนสูง เป็นแหล่งผลิตข้าว คุณภาพดี มีพื้นที่ ผลิตข้าวมากที่สุด ของ จ.นม. นายไพรัช แก้วน้ำ ใส รักษาการ เกษตรอำเภอ พบปะเกษตรกร และให้ความรู้เรื่อง โรคและศัตรูข้าวที่ สำคัญ
--	--	--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	---

											จัดกิจกรรม ปีการผลิต 55นี้ ในพื้นที่ตำบล ประสบกับ ภาวะแห้งแล้ง ข้าวได้ผลผลิต น้อย	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--

14. อำเภอเมืองยาง

ลำดับ ที่	ชื่อ อำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป. ประชุม	สถานที่ ประชุม	จำนวน เกษตรกร เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม ประชุม ทั้งหมด	วิทยากร กระบวนการ ผลิตข้าว ปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากร ความรู้เรื่องการ ปรับปรุงบำรุง ดิน	วิทยากร ความรู้เรื่อง กระบวนการบัญชี ครัวเรือน	หมายเหตุ เกี่ยวกับ เกษตรกร เป้าหมาย	
1	เมือง ยาง	เมืองยาง	หมู่ 1,2,3,4,6, 7,8,9,10, 11, 12	20 ก.ย.55 และ22 ม.ค.56	ศูนย์ ประสาน งาน อบจ.น ม. อ. เมือง ยาง	67 คน	72 คน+84 คน	นายคุณ ลาน้ำ เที้ยว นักวิชาการ เกษตร สำนักงานเกษตร อำเภอ นายเจษฎา วัฒนาวงศ์ดอน นักวิชาการ เกษตร ทต.เมืองยาง	นายวินิต วารี อุดมทรัพย์ นายธีระพัฒน์ จันทะกา นักวิชาการ เกษตร สำนักงานพัฒนา ที่ดิน	นายพิศาล เกิดมะเริง รองปลัด ทต. เมืองยาง นายสมศักดิ์ บุญ เสริม	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก ผู้สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ จาก 11 หมู่ เกษตรกรใน พื้นที่ตำบล เป้าหมายมี ประสบการณ์ การจัดทำบัญชี	นายประโยชน์ เลี้ยวสมบูรณ์ นายอำเภอ ประธานเปิดการ ประชุม นางนิภาภรณ์ สนิพพันธ์ เกษตร อำเภอ พบปะ เกษตรกร นายบุญมี กล่อม

								นายสวาท ไป นาน นักวิชาการ สุขาภิบาล ทต.เมืองยาง			ครัวเรือน มีผู้นำสามารถ ถ่ายทอดความรู้ การจัดทำบัญชี ครัวเรือนแก่ หมู่บ้านอื่นได้ มีการเลือกตั้ง ได้ผู้บริหารชุด ใหม่ของ เทศบาลตำบล เมืองยาง	ใจ นายกเทศมนตรี พบปะเกษตรกร อำเภอเมืองยาง เป็นอำเภอที่มี ทำเลดี สำหรับ การทำนาแต่ต้อง พบปัญหาน้ำท่วม เพราะเป็นที่รับ น้ำของจังหวัดที่ ไหลมารวมกัน และมีสถานที่ ท่องเที่ยวที่ สามารถพัฒนา เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติและ วัฒนธรรมได้
2	เมือง ยาง	โนนอุดม	หมู่ 1,2,4,6,7, 8,9	23 ม.ค. 56	อาคาร ประชุม อบต. โนนอุดม	34 คน (วันที่ ประชุม ตรงกับวัน อำเภอ เคลื่อนที่ที่ ต.โนน อุดม เจ้าหน้าที่ และ เกษตรกร	46 คน	นางกัญญาวิร เปลี่ยนพิจิตร นักวิชาการ เกษตรศูนย์วิจัย ข้าวนครราชสีมา	นายวินิต วาริ อุดมทรัพย์ นายธีระพัฒน์ จันทะกา นักวิชาการ เกษตร สถานีพัฒนา ที่ดิน นครราชสีมา	นายสมศักดิ์ บุญ เสริม	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก 9 หมู่ที่สมัครใจ เข้าร่วม โครงการ สถานที่ประชุม เป็นอาคาร ประชุม อบต. โนนอุดม เป็น	นายประธาน คง เรืองราช นายก อบต.เป็น ประธานและเปิด การประชุม คณะ ผู้บริหาร และ จนท. อบต.ดูแล การจัดการ ประชุม ตำบลโนนอุดม

						ต้องแยก ร่วม กิจกรรม)					สถานที่ที่มี ความสะดวกใน การเข้าประชุม ของเกษตรกร เกษตรกรให้ ความสนใจให้ ความสนใจต่อ การประชุมอยู่ ในเกณฑ์ดี นายก อบต. และคณะ ผู้บริหาร อบต. เป็นผู้อยู่ดูแล การประชุมและ เป็นผู้ที่จะ รับผิดชอบ ขับเคลื่อนงาน	เคยมีเกษตรกร เข้าร่วมโครงการ ผลิตข้าว ปลอดภัยGAP ข้าว
--	--	--	--	--	--	-----------------------------	--	--	--	--	--	---

15. อำเภอเมืองนครราชสีมา

ลำดับ ที่	ชื่อ อำเภอ	ชื่อตำบล	หมู่ที่	วตป. ประชุม	สถานที่ ประชุม	จำนวน เกษตรกร เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม ประชุม ทั้งหมด	วิทยากร กระบวนการ ผลิตข้าว ปลอดภัย GAP ข้าว	วิทยากร ความรู้เรื่องการ ปรับปรุงบำรุง ดิน	วิทยากร ความรู้เรื่อง กระบวนการบัญชี ครัวเรือน	หมายเหตุ เกี่ยวกับ เกษตรกร เป้าหมาย	หมายเหตุเกี่ยวกับการ จัดการของตำบล/ อำเภอ
1	เมือง	พุดซา	หมู่	24 ม.ค.	อาคาร	32 คน	47 คน	นายกฤษฎิน คำ	นายธรรมรัฐ	นายจันทร์	เกษตรกร	นายสุชาติ ตาโพธิ์ ปลัด

	นครราชสีมา		1,3,4,5,7, 8,9, 10,12, 13,17, 18	56	ประชุม ทต. พุด ซา		ต้น นักวิชาการ เกษตร ศูนย์ เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา	กังวานสิงหนาท นักวิชาการ สำนักงานพัฒนา ที่ดิน	บุตรนันท์ ประธานกลุ่ม เกษตรกร ผู้ผลิตเมล็ด พันธุ์ข้าว ต. พุดซา นายสมศักดิ์ บุญเสริม	เป้าหมาย คัดเลือกจาก ผู้สมัครใจเข้าร่วม โครงการจาก 12 หมู่บ้าน สถานที่ประชุม ใช้ห้องประชุม ทต.พุดซา เนื่องจาก เกษตรกรเดินทาง สะดวกและมี ความคุ้นเคยกับ สถานที่ประชุม ของ ทต. พุดซา เกษตรกรในพื้นที่ ตำบลเป้าหมายมี ประสบการณ์การ จัดทำบัญชี ครัวเรือน มีผู้นำ สามารถถ่ายทอด ความรู้การจัดทำ บัญชีครัวเรือนแก่ หมู่บ้านอื่นได้ ปีการผลิต 55 กลุ่มเกษตรกรได้ เริ่มผลิตเมล็ด พันธุ์ ได้รับการ	ทต.แทนนายก ทต. เป็นประธานเปิดการ ประชุม นายกิตติ วัฒนกลีการ ผู้แทนสำนักงาน เกษตรอ.เมือง พบปะ เกษตรกร ทีมงาน ทต.พุดซา บรรยายภาค การ ทำงานเป็นทีมงานที่ เข้มแข็ง ให้การ สนับสนุนการดำเนิน โครงการเป็นอย่างดี อบต.ได้เปลี่ยนแปลง สถานะเป็น ทต. และ เลือกตั้งได้ผู้บริหารชุด ใหม่เข้าบริหาร
--	------------	--	--	----	-------------------------	--	--	--	--	--	---

											สนับสนุนจาก ทต.พุดซา มีการ อบรมตลอด กระบวนการผลิต 4 ครั้ง แต่ประสบ กับปัญหาภัยแล้ง ได้ผลผลิตน้อย	
2	เมือง นครราชสีมา	ตลาด	หมู่ 1,2,3,4,5, 6,7,8	5 ต.ค.55 และ 28 ม.ค. 56	อาคาร ประชุม อบต. ตลาด	50 คน (วัน ประชุมมี กิจกรรม อบรม ออ ม.ของอ. เมือง จึง ทำให้ จนท.และ เกษตรกร แยกกัน ร่วม กิจกรรม)	75 คน+ 63 คน	นายกฤษฎิน คำ ตัน นักวิชาการ เกษตร ศูนย์ เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา	นายธรรมรัฐ กังวานสิงหนาท นักวิชาการ สำนักงานพัฒนา ที่ดิน	นายสมศักดิ์ บุญเสริมรัฐ	เกษตรกร เป้าหมาย คัดเลือกจาก สมาชิกที่สนใจ รวม 8 หมู่ สถานที่ประชุม เป็นอาคาร ประชุม อบต. ตลาด ผู้บริหาร อบต. และเกษตรกรให้ ความร่วมมือและ ให้ความสนใจต่อ การประชุมอยู่ใน เกณฑ์ดี เนื่องจาก ต. ตลาด เป็นสังคม ชาวนาเมือง จำนวน กลุ่มเป้าหมาย ที่ เป็นเกษตรกรตัว จริง อาจมีจำนวน	นายอดิ ไทงูเหลื่อม นายกอบต.เป็น ประธานเปิดการ ประชุม นายสันติ ทองพั นักวิชาการเกษตรแทน เกษตรอำเภอพบปะ เกษตรกรเป้าหมาย ทีมงานและผู้บริหาร อบต.ตลาด เป็นทีมงาน ที่เข้มแข็งเป็นผู้ดูแล การขับเคลื่อนโครงการ ร่วมกับสำนักงาน เกษตรอำเภอ

											หนึ่ง	
											ปีการผลิต 55นี้ ในพื้นที่ตำบล ประสบกับภาวะ แห้งแล้งข้าวได้ ผลผลิตน้อย	

ส่วนที่ 2 รายงานสรุปการประชุมระดับตำบล

สรุปการประชุมระดับตำบล

โครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา

ระหว่าง วันที่ 9 ตุลาคม 2555 ถึง วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2556

ลำดับ	ชื่ออำเภอ	ชื่อตำบล	วันเดือนปี ดำเนินการ ประชุม	จำนวนผู้ร่วม การประชุม ทั้งหมด(คน)	จำนวนเกษตรกร เข้าร่วมการ ประชุม(คน)	จำนวนหมู่บ้านของ เกษตรกรเป้าหมาย (หมู่บ้าน)	สถานที่จัดการประชุม	หมายเหตุ
1	สีดา	สามเมือง	9 ต.ค.55	54	50	4	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านโนนสำราญ	
2	ชุมพวง	ประสุข	10 ต.ค.55	55	50	1	ศาลาอเนกประสงค์บ้านเขว้า หมู่ 8	
3	พิมาย	กระเบื้องใหญ่	11 ต.ค.55	58	50	3	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านเตย	
4	ประทาย	หนองพลวง	12 ต.ค.55	55	46	-	อาคารประชุม อบต.หนอง พลวง	
5	ลำทะเมนชัย	บ้านยาง	18 ต.ค.55	67	59	11	วัดศิริจุมภีร์มัย บ้านยาง	
6	ลำทะเมนชัย	ช่องแมว	21 ม.ค.56	59	44	16	ห้องประชุม อบต.ช่องแมว	

7	บัวใหญ่	ขุนทอง	19 ต.ค.55	47	41	6	ศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริฯ(บ้านหนองหัวเอน)	
8	บัวใหญ่	ห้วยยาง	11 ธ.ค.55	62	53	2	ศูนย์เรียนรู้ชุมชน บ้านหนองไผ่งาม หมู่ 12	
9	คง	คูขาด	22 ต.ค.55	52	43	17	อาคารประชุม อบต.คูขาด	
10	คง	เทพาลัย	10 ม.ค.56	76	61	1	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านกระถิน หมู่ 2	
11	ห้วยแถลง	จิ้ว	26 ต.ค.55	61	50	11	ห้องประชุม อบต.จิ้ว	
12	ห้วยแถลง	ตะโก	17 ธ.ค.55	64	51	9	อาคารประชุม โรงเรียนบ้านหนองไผ่	
13	ห้วยแถลง	หลุ่งประดู่	18 ธ.ค.55	63	50	6	ศาลาอเนกประสงค์บ้านหลุ่งประดู่ หมู่ 1	
14	ห้วยแถลง	หินดาด	25 ธ.ค.55	63	51	3	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านตะคร้อเหนือ หมู่ 2	
15	ด่านขุนทด	สระจรเข้	6 พ.ย.55	55	49	9	อาคารประชุม อบต.สระจรเข้	
16	ด่านขุนทด	หนองบัวละคร	28 ม.ค.56	51	45	2	ศูนย์เรียนรู้ชุมชน บ้านเขื่อน หมู่ 5	
17	จักราช	ทองกลาง	7 พ.ย.55	66	50	10	ห้องประชุม อบต.ทองกลาง	
18	จักราช	หนองขาม	16 ม.ค.56	70	53	5	วัดบ้านโนนเต็ง หมู่ 5	
19	จักราช	หินโคน	29 ม.ค.56	61	50	12	ห้องประชุม อบต.หินโคน	
20	บัวลาย	หนองหัว	8 พ.ย.55	56	50	3	ศาลาอเนกประสงค์บ้านหนองหัว หมู่ 7	
21	บัวลาย	เมืองพะไล	17 ม.ค.56	44	29	5	ศูนย์ประสานงาน อบจ.นม. อ.บัวลาย	
22	บัวลาย	บัวลาย	18 ม.ค.56	61	50	5	อาคารประชุม อบต.บัวลาย	
23	เฉลิมพระเกียรติ	ช้างทอง	9 พ.ย.55	63	54	4	ศาลาชุมชนบ้านหนองป่าโอบ หมู่ 2	
24	เฉลิมพระเกียรติ	ท่าช้าง	8 ม.ค.56	63	50	3	วัดโพธิ์ทองเจริญ ต.ท่าช้าง	

25	เฉลิมพระเกียรติ	หนองยาง	9 ม.ค.56	78	59	9	อาคารประชุม อบต.หนองยาง	
26	โนนสูง	มะค่า	14 ม.ค.56	66	51	4	อาคารประชุม อบต.มะค่า	
27	เมืองยาง	เมืองยาง	22 ม.ค.56	84	67	11	ศูนย์ประสานงาน อบจ.นม. อ. เมืองยาง	
28	เมืองยาง	โนนอุดม	23 ม.ค.56	46	34	9	อาคารประชุม อบต.โนนอุดม	
29	เมืองนครราชสีมา	พุทซา	24 ม.ค.56	47	32	12	ห้องประชุมเทศบาลตำบลพุ ซา	
30	เมืองนครราชสีมา	ตลาด	6 ก.พ.56	63	50	8	อาคารประชุม อบต.ตลาด	
				1,810 คน	1,472 คน	201 หมู่บ้าน		

ภาคผนวก ง 3 ร่วมจัดนิทรรศการให้ความรู้

งานมหกรรมสินค้าเกษตรคุณภาพ อตก.จังหวัดนครราชสีมา ปี 2557 ระหว่างวันที่ 5-9 มีนาคม 2557

ณ ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี โดยเป็นการพัฒนาглоความรู้ต่อยอดขยายผลจากงานวิจัย

ที่ กษ ๒๒๒๐/ ๐๖๔๒

องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
๑๐๑ ถนนย่านพหลโยธิน กทม. ๑๐๕๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง การจัดงานมหกรรมสินค้าเกษตรคุณภาพ อ.ต.ก.จังหวัดนครราชสีมา ปี ๒๕๕๗

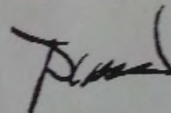
เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ด้วยองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) รัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานภายใต้โครงการพัฒนาการจัดการระบบการตลาดสินค้าเกษตรคุณภาพในระดับพื้นที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเชื่อมโยงระบบการผลิตกับระบบตลาด สร้างช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ดำเนินการจัดงาน "มหกรรมสินค้าเกษตรคุณภาพ อ.ต.ก.จังหวัดนครราชสีมา ปี ๒๕๕๗" ณ บริเวณลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ระหว่างวันที่ ๕-๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ บูรณาการร่วมกันระหว่างส่วนราชการจังหวัดนครราชสีมา/หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์/อ.ต.ก. ตลอดจนภาคสภาเกษตรกร รวมทั้งภาคเอกชนหลายแขนง โดยภายในงานจะมีการจำหน่ายสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูป จากเกษตรกร สถาบันเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และจัดให้มีนิทรรศการให้ความรู้ด้านการเกษตร นวัตกรรม การสาธิต และกิจกรรมต่างๆ นั้น

ในการนี้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ใ้ขอความอนุเคราะห์และประสานความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ร่วมจัดกิจกรรมในด้าน การให้ความรู้ด้านการเกษตร นวัตกรรม การสาธิตและกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างวันที่ ๕-๙ มีนาคม ๒๕๕๗ และขอความอนุเคราะห์ใช้ห้องประชุมของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นเวทีในการจัดงานแถลงข่าว ในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ทั้งนี้ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรได้ประสานงานกับผู้ช่วยศาสตราจารย์วาสนา ภาณุรักษ์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในเบื้องต้นแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนกพล ชนบุญวัฒน์)
ผู้อำนวยการองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

คณะกรรมการดำเนินงาน
โครงการตลาดสินค้าเกษตรระดับพื้นที่
โทร/โทรสาร ๐๒ - ๒๗๐-๑๖๗๕

ข้าว วิถีชีวิตไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วาศนา ภานุรักษ์ และคณะทำงานโครงการ
ศูนย์ศึกษาและพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา *

ข้าว เป็นพืชจำพวกเดียวกันกับหญ้า สามารถขึ้นได้ดีทั้งในพื้นที่น้ำท่วมขังและพื้นที่ดอน เป็นพืชที่ปลูกกันมายาวนานในเขตภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งประเทศไทย ข้าวที่ปลูกกันทั่วโลกจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ข้าวปลูก และข้าวป่า ข้าวปลูกเป็นข้าวที่มนุษย์ใช้สำหรับเพาะปลูก ส่วนข้าวป่าเป็นข้าวที่เกิดขึ้นและมีอยู่เองตามธรรมชาติ สันนิษฐานว่าบรรพบุรุษของข้าวป่า และข้าวปลูกน่าจะมาจากบรรพบุรุษเดียวกันกลุ่มของข้าวปลูกยังจำแนกย่อยได้อีก คือ ข้าวเอเชีย และข้าวแอฟริกา สำหรับข้าวเอเชียจำแนกย่อยได้อีก 3 กลุ่มคือ

1. ข้าวสายพันธุ์แรกเรียกว่าสายพันธุ์ Senica หรือ Japonica ปลูกบริเวณแม่น้ำเหลืองของจีน แพร่ไปยังเกาหลีและญี่ปุ่น เมื่อประมาณ 300 ปีก่อนคริสตศตวรรษ เป็นข้าวเมล็ดป้อม

2. ข้าวสายพันธุ์ที่สอง เรียกว่า Indica เป็นข้าวเมล็ดยาวปลูกในเขตร้อนแพร่สู่ตอนใต้ของอินเดีย ศรีลังกา แหลมมาลายู หมู่เกาะต่าง ๆ และลุ่มแม่น้ำแยงซีของจีนประมาณคริสต์ศักราช 200

3. ข้าวสายพันธุ์ที่สาม คือข้าวขวา (Javanica) ปลูกในอินโดนีเซีย ประมาณ 1,084 ปีก่อนคริสตศักราช จากนั้นแพร่ไปยังฟิลิปปินส์และญี่ปุ่น ในข้าวเอเชียแพร่เข้าไปในยุโรปและแอฟริกา ลูเอเรียใต้ อเมริกากลาง เข้าสู่สหรัฐอเมริกาครั้ง

แรกประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 17 โดยนำเมล็ดพันธุ์ไปจากหมู่เกาะมาดากัสกา

เริ่มแรก มนุษย์ค้นพบวิธีปลูกข้าวแบบทำไร่เลื่อนลอย ดังปรากฏหลักฐานในวัฒนธรรมลุงชาน ประเทศจีนและวัฒนธรรมฮัวบิเนียน ประเทศเวียดนาม เมื่อประมาณ 10,000 ปีมาแล้ว ต่อมา มนุษย์ค้นพบการทำนาหว่าน ดัง ปรากฏหลักฐานในวัฒนธรรมยางเซา บริเวณลุ่มแม่น้ำเหลืองในวัฒนธรรมลุงชาน ประเทศจีน และวัฒนธรรมฮัวบิเนียน ประเทศเวียดนาม เมื่อ 5,000 - 10,000 ปี มาแล้ว ภูมิปัญญาด้านการปลูกข้าวพัฒนาสู่การปักดำ พบหลักฐานวัฒนธรรมข้าว ในประเทศไทย เมื่อไม่ต่ำกว่า 5,600 ปีมาแล้ว ในประเทศไทย ตามหลักฐาน พบเมล็ดข้าวที่เก่าแก่ที่สุดมีลักษณะคล้ายข้าวปลูก ของชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ อายุราว 3,000 - 3,500 ปีก่อนคริสตศักราช ได้แก่ รอยแกลบข้าว ซึ่งเป็นส่วนผสมของดินที่ใช้ปั้นภาชนะดินเผาที่โนนนกทา ตำบลบ้านโคก อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น เป็นหลักฐานที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเก่าแก่ที่สุด คือ ประมาณ 3,500 ปีก่อนคริสตศักราช แต่หลักฐานอื่น ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นแหล่งปลูกข้าวมาแต่โบราณ อาทิ เมล็ดข้าวที่ขุดพบที่ถ้ำปุงฮุง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แสดงว่ามีการปลูกข้าวในบริเวณนี้เมื่อ 3,000 - 3,500 ปีก่อนคริสตศักราชหรือราว 7,000 ปีมาแล้ว โดยแกลบข้าวที่ถ้ำปุงฮุง มีทั้งลักษณะของข้าวเหนียวเมล็ดใหญ่ที่เจริญงอกงามอยู่ในที่สูงเป็นข้าวไร่และข้าวเจ้า แต่ไม่พบลักษณะของข้าว

* อาจารย์ประจำ โปรแกรมวิชาภูมิสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

เหนียวเมล็ดป้อมหรือข้าวพวง Japonica เลย แหล่งโบราณคดีที่บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี พบ รอยแกลบข้าวผสมอยู่กับดินที่นำมาปั้นภาชนะดินเผา กำหนดอายุได้ใกล้เคียงกับแกลบข้าวที่เก่าแก่ที่สุด คือ ประมาณ 2,000 - 3,500 ปีก่อนคริสต์ศักราช ลักษณะเป็นข้าวเอเชีย (*Oryza sativa*) หลักฐาน การค้นพบเมล็ดข้าวเก่าแก่ในดินและรอบแกลบ บนเครื่องปั้นดินเผา ที่โคกพนมดี อำเภอพนมส นิคม จังหวัดชลบุรี แสดงให้เห็นถึงชุมชนปลูกข้าว สมัยก่อนประวัติศาสตร์ชายฝั่งทะเล นอกจากนี้ยัง พบหลักฐานคล้ายดอกข้าวป่าเมืองไทยที่ถ้ำเขา ทะลุ จังหวัดกาญจนบุรี อายุประมาณ 2,800 ปี ก่อนคริสต์ศักราช (อาจก่อนหรือหลังจากนั้น ประมาณ 300 ปี) ซึ่งเป็นช่วงรอยต่อยุคหินใหม่ ตอนปลายกับยุคโลหะตอนต้น การขุดพบในหลุม ขุดค้นทางโบราณคดี บ้านโนนวัด ตำบลพล สงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา อายุ ไม่น้อยกว่า 2,000 ปี ส่วนหลักฐานภาพเขียนบน ผืนผ้าหรือผืนหินอายุไม่น้อยกว่า 2,000 ปี ที่ผา เหมือนน้อย บ้านตาบ่ม ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี บันทึกการปลูกธัญพืช อย่างหนึ่งที่มีลักษณะเหมือนข้าว ภาพควายในแปลง พืชคล้ายข้าว อาจตีความได้ว่ามนุษย์สมัยนั้นรู้จัก ข้าวหรือการเพาะปลูกข้าวแล้ว ศาสตราจารย์ชิน อยู่ดี สรุปไว้เมื่อปี พ.ศ. 2535 ว่า "ประเทศไทย ทำ นาปลูกข้าวมาแล้วประมาณ 5,471 ปี ผลของการ ขุดค้นที่โนนนกทา สนับสนุนสมมติฐานที่ว่า ข้าว เริ่มปลูกในทวีปเอเชียอาคเนย์ ในสมัยหินใหม่ จากนั้นแพร่ขึ้นไปประเทศอินเดีย จีน ญี่ปุ่น และ เกาหลี

ข้อมูลเบื้องต้นนี้ อาจไม่ใหม่สำหรับใครที่รู้ มาก่อนแล้ว แต่ยังคงมีคุณค่าเสมอ ถ้าเราจะนำสิ่ง ที่รู้ไปบอกต่อ เพราะข้าวที่เราบริโภคอยู่ทุกวันนี้

ทำไม ต้องให้ความสำคัญกันนัก แต่ที่แน่ๆ จะมี ชาวนาสักกี่คนในโลกใบนี้ ที่จะเคยสังเกต รายละเอียดของข้าว หรือรู้จักข้าวอย่างแท้จริง กระบวนการเรียนรู้ของเรื่องข้าวจึงจำเป็นสำหรับ ชาวนา ที่มองข้ามไม่ได้ เพราะถ้าจะปรับเปลี่ยน แนวคิดหรือรูปแบบการผลิตเพื่อความยั่งยืนอย่าง แท้จริงแล้ว ชาวนาสายพันธุ์ใหม่ในปัจจุบันจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องเข้าถึงธรรมชาติของข้าวให้ได้มากที่สุด

เนื่องจากข้าวเป็นอาหารหลักของคนใน สังคมไทยคนไทยส่วนใหญ่ที่เรียกว่าชาวนาจึงมีวิถี ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับข้าวตั้งแต่เกิดจนตาย จนอาจ กล่าวได้ว่าข้าวเป็นพืชที่มีความสำคัญกับสังคมไทย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และ วัฒนธรรม มาช้านาน ข้าวที่บริโภคกัน ภายในประเทศเกือบทั้งหมดมาจากการเพาะปลูก ของชาวนาไทย และแม้ว่าประเทศไทยจะได้พัฒนา ทางด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีไปมาก แต่ การทำนาปลูกข้าวยังถือว่ามีความสำคัญในการ ผลิตภาคการเกษตรเป็นอันดับต้นๆ

การทำนาปลูกข้าวของชาวนาจากอดีต จนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องเทคโนโลยี การทำนาไปจากเดิม จากเทคโนโลยีการทำนาแบบ พื้นบ้านได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการทำนาด้วย เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ เน้นการใช้ปุ๋ยเคมีและ สารเคมีเกษตรจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อระบบ การผลิตและวิถีชีวิตของชาวนา ดังเช่นกรณีของ การพัฒนาพันธุ์ข้าวสมัยใหม่ เพื่อให้ตอบสนองต่อ ระบบการตลาด การพัฒนาพันธุ์ข้าวจึงเน้นผลผลิต ต่อไร่สูงสุดและสามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี ทำให้ ชาวนาต้องใช้ปุ๋ยในปริมาณสูงขึ้น ขณะที่ราคา ปุ๋ยเคมีก็เพิ่มขึ้นสูงทุกปี อีกทั้งพันธุ์ข้าวสมัยใหม่ที่

พัฒนาขึ้นก็มักจะมีคามอ่อนแอต่อโรค ขาวนาในระบบเกษตรสมัยใหม่ก็มักจะจัดการปัญหาด้วยการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชควบคู่กันไป ส่งผลต่อสุขภาพและค่าใช้จ่ายที่มากขึ้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือการพัฒนาพันธุ์ข้าวตามระบบเกษตรสมัยใหม่ ที่แม้จะได้ข้าวพันธุ์ดี แต่ก็ได้ทำให้ต้นทุนเรื่องเมล็ดพันธุ์ข้าวของขาวนาเพิ่มขึ้น เพราะมีส่วนส่งเสริมให้ขาวนาหันไปซื้อพันธุ์ข้าวปลูกแทนการเก็บพันธุ์ไว้ใช้เองที่เคยทำมาแต่เดิม สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ทำให้ต้นทุนการผลิตของขาวนาสูงขึ้นเป็นเงาตามตัวการพัฒนาพันธุ์ข้าวในลักษณะนี้จึงมุ่งตอบสนองต่อความต้องการของตลาด และระบบที่เป็นเกษตรเคมี มากกว่าให้ตอบสนองต่อความต้องการของขาวนา ยิ่งไปกว่านั้นในปัจจุบันการทำธุรกิจเมล็ดพันธุ์ข้าว ภาคเอกชนบริษัทธุรกิจเมล็ดพันธุ์กำลังเข้ามามีบทบาทในการทำตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าว ที่มุ่งจะผูกขาดเทคโนโลยีเมล็ดพันธุ์และทำกำไรจากการขายเมล็ดพันธุ์รวมทั้งปัจจัยการผลิตอื่นๆ ในลักษณะครบวงจร ทำให้ขาวนามีทางเลือกที่จำกัดในการผลิต และนับวันจะทำให้ขาวนาพึ่งตนเองได้น้อยลง

ความสำคัญของการเรียนรู้เรื่องเทคนิคการปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์ข้าวที่ใหขาวนามีส่วนร่วม จึงเป็นงานที่มีความท้าทายต่อขาวนาทุกคนที่มีความสนใจ เพราะเป้าหมายของการปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์ข้าวก็เพื่อให้เกิดการฟื้นฟูความรู้ของขาวนา และพัฒนาความรู้ เทคนิคต่างๆ ในการพัฒนาพันธุ์ข้าวที่มาจากขาวนาเอง ให้ตอบสนองต่อระบบการผลิตของขาวนาได้อย่างเหมาะสม สามารถลดต้นทุนการทำนา ขาวนามีทางเลือกในการพึ่งตนเองจากอาชีพการทำนา มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถเป็นขาวนาได้อย่างมีศักดิ์ศรี

จากความสำคัญของข้าว กับขาวนาไทย ที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคนไทยเราได้มีภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทำนาข้าวสืบทอดมาถึงปัจจุบันไม่ต่ำกว่า 7,000 ปี ซึ่งก่อให้เกิดความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม เกี่ยวกับข้าวตลอดทั้งปี เป็นอัตลักษณ์ ของวิถีไทยของแต่ละท้องถิ่น โดยผู้เขียนจะขอยกตัวอย่างประเพณีที่เกี่ยวกับข้าวของคนไทยทั้งประเทศของแต่ละภูมิภาค ดังนี้ ประเพณีบุญเดือนหก(เดือนพฤษภาคม-เดือนมิถุนายน)

ภาคกลาง ประกอบพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

ภาคเหนือ จะมีพิธีแหกนา และพิธีเลี้ยงผีขุนน้ำ

ภาคอีสาน มีประเพณีบุญบั้งไฟ บูชาแมงเพื่อขอฝน และพิธีบวงสรวงตาแขก(พระภูมินา)

ภาคใต้ ประเพณีแรกนาขวัญ และประเพณีล่าซัง บวงสรวงเจ้าที่นา

ประเพณีบุญเดือนเก้า(เดือนสิงหาคม)

ภาคกลาง มีพระราชพิธีพืชมงคลเพื่อขอฝน พิธีทำขวัญข้าว ทำขวัญพระแม่โพสพ เทพธิดาตุแลตันข้าว

ภาคเหนือ พิธีบูม้างแม่โพสพและพิธีสู่ขวัญควาย

ภาคอีสาน พิธีบุญข้าวประดับดิน เพื่ออุทิศให้กับผู้ตาย

ภาคใต้ พิธีทอดขวัญข้าว คือ ทำขวัญข้าวเมื่อข้าวเริ่มตั้งท้อง และอัญเชิญขวัญแม่โพสพ

ประเพณีบุญเดือนสิบ(เดือนกันยายน)

ภาคกลาง พระราชพิธีสารทกับพิธีกว่นข้าวทิพย์

ภาคเหนือ ประเพณีทานขันข้าวแด่ผู้เฒ่า
จำศีล

ภาคอีสาน ประเพณีบุญข้าวสารท(สลากภัต)

ประเพณีบุญเดือนสิบสอง(เดือนพฤศจิกายน)

ภาคกลาง เทศน์มหาชาติ

ภาคเหนือ ประเพณีใส่บาตรข้าวพระเจ้า
หลวง(ถวายข้าวมธุปายาส)

ภาคอีสาน ประเพณีบุญข้าวแม่ถวายสงฆ์

ประเพณีบุญเดือนยี่(เดือนธันวาคม)

ภาคกลาง มีพิธีเจริญพระโคกนเรศวร

ภาคเหนือ พิธีเอาหม้อหรือลงแขก พิธีสู่
ขวัญข้าว เอาข้าวขึ้นหลอง(ยัง)

ภาคอีสาน พิธีทำลาดติ(นวดข้าว)พิธีสู่
ขวัญข้าว เอาข้าวขึ้นเล้า(ยังฉาง)

ภาคใต้ พิธีรวบข้าว ตั้งเครื่องพลีกรรมทำ
ขวัญข้าวก่อนเก็บเกี่ยว

ประเพณีบุญเดือนยี่(เดือนมกราคม) ช่วงพิธีฉลอง
หลังการเก็บเกี่ยวข้าว

ภาคกลาง พิธีทำขวัญลานนวดข้าวและ
ยังเก็บข้าว

ภาคเหนือ พิธีทานข้าวก็ ทานข้าวหลาม
ทานข้าวลั่นบาตร ทานข้าวดอย ทานข้าวทางน้ำ
(การบูชาเทวดาประจำทางน้ำเข้านา)

ภาคอีสาน พิธีปลงลอมข้าว นำตะกร้า
ขวัญข้าว เชิญแม่โพสพออกจากลานนวดข้าว พิธี
บุญคูณลาน พิธีขนข้าวขึ้นเล้า(ยังฉาง)

ภาคใต้ พิธีทำบุญลานและพิธีเชิญขวัญ
ข้าวขึ้นสู่ยังฉาง

ประเพณีบุญเดือนสาม (เดือนกุมภาพันธ์)

ภาคกลาง พิธีธำเนยเทาะหรือพิธีเผาข้าว
(สมัยกรุงศรีอยุธยา)

ภาคเหนือ พิธีเลี้ยงผีตาแฮก พิธีสู่ขวัญ
ข้าว

ภาคอีสาน พิธีเลี้ยงผีตาแฮก และพิธี
ทำบุญข้าวก็

ประเพณีบุญเดือนสี่ (เดือนมีนาคม)

ภาคกลาง พิธีถวายข้าวบิณฑ์ และพิธี
ตีข้าวบิณฑ์

ภาคเหนือ พิธีบอยข้าวสังข์

ภาคอีสาน พิธีแห่ข้าวพันก้อนใน วันบุญ
พระเวสส์

ภาคใต้ พิธีบุญแจกข้าวแปดพลี

จะเห็นว่าลักษณะของประเพณีพิธีกรรม
เกี่ยวกับข้าวแต่ละภูมิภาคก็มีความแตกต่างกัน
ไปตามลักษณะนิเวศวัฒนธรรมของท้องถิ่น แต่ใน
ยุคปัจจุบันนี้ วิถีชีวิตของชาวนาไทยประเพณี
พิธีกรรมต่างๆได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมแทบ
ทั้งหมดตามครรลองของคำว่า วัฒนธรรม ไม่ว่าจะ
เป็นการอาศัยแรงงานที่เรียก ว่า การลงแขก หรือ
พิธีกรรมต่างๆที่เคยทำในช่วงฤดูการทำนา หาดู
แทบไม่มีแล้ว เนื่องจากการดำเนินชีวิตประจำวัน
ของชาวนาไทยยุคโลกาภิวัตน์ ต้องพึ่งพา
เทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่หลังไถลเข้าสู่ชนบทแบบ
“เอาไม่อยู่” ตามกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป วิถี
การทำนาแบบมือถือ ผู้จัดการนา เข้ามาแทนที่
ชนบทไทยวันนี้ มองไปทางไหนก็เห็นแต่รถมอเตอร์
ไซด์ รถปิกอัพ รถไถนา รถเกี่ยวข้าว วิ่งกันให้วุ่น
แข่งกันปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สู่อากาศใน
แต่ละวันประมาณค่าไม่ได้ ถามว่าวันนี้มีใครเคย
เห็นเกวียน เห็นควาย เห็นรอยไถ ในแต่ละหมู่บ้าน
หรือเปล่า คงมีแต่รอยไถที่เกิดจากคนกับควายใน
อดีต ที่เป็นรอยประวัติศาสตร์ที่นับวันจะลบเลือน

เพราะมีสิ่งที่เรียกว่าเครื่องจักร และเทคโนโลยีเข้ามาแทนที่ วิถีชีวิตของคนไทยที่เกี่ยวกับข้าวก็คงจะ

เหลือไว้เป็นเพียงตำนานจัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์ และผู้เฒ่าผู้แก่เล่าขานให้ลูกหลานฟังเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ โครงการวิจัยความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา ,ผศ.วาสนา ภาณุรักษ์ และคณะ,สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (กำลังดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม 2555-กันยายน2556)

1. ตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายอุไร พาณิชนอก
2	นางพะยอม ไผ่โพธิ์
3	นายเหมือน ทิศรักษ์
4	นางสำเนียง กรวยสวัสดิ์
5	นายศิริศักดิ์ ท่วมนอก
6	นางสี นุ่มพิมาย
7	นางสำราญ นิทา
8	นางรวยรินทร์ นวลผ่อง
9	นายจิตร ประสานกลาง
10	นางไพล่ ช่างแก้ว
11	นางทวี แชนพิมาย
12	นางสงวน แข็งกระโทก
13	นางสมสมัย ยั่งดี
14	นางสุวรรณ รัตนวิชัย
15	นางสมควร ยิ่งยง
16	นายอนงค์ ยอดยาน
17	นายทิม ชุระสุข
18	นางสถาพร กิจจา
19	นายฉ่ำ ทิศรักษ์
20	นางบุญเรือน ระวังโค
21	นางอุไร หมั่นสุจริต
22	นางอำพร ตู่สะกาด
23	นางสมส่วน ต่างกลาง
24	นางสมจิตร คิดเห็น

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
25	นางปราณี บุญสาลี
26	นางทองม้วน พาจันทิก

27	นางจันทร์ ยั่งดี
28	นางสุนทร แซจอหอ
29	นางถนอม หาญสงคราม
30	นางเชบ ทองสุขกลาง
31	นายวินัย ทิศรักษ์
32	นางดวง แก้วระวัง
33	นางนรินทร์ เทียงสันเทียะ
34	นางเป้า ม่วงกลาง
35	นางบุญส่ง คำงเหลื่อม
36	นางคำไร ระวังโค
37	นางชโลม เรืองมะเริง
38	นางสุนันท์ กสิประกอบ
39	นายฉลอง เฉลี่ยกลาง
40	นายเจริญ ขวนพิมาย
41	นางตุ่น ศรีวิชา
42	นางเต็ม ศรีวิชา
43	นายเจริญ พุฒนอก
44	นางยุวดี พาจันทิก
45	นางประกอบ งามจันอัด
46	นางเฉลิม ทิศรักษ์
47	นางปราณี มาปะโท
48	นางอิง เข้มพิมาย
49	นางระวิทย์ ดวงมาลา
50	นายบุญหลาย งอกโพธิ์

2. ตำบลคูขาด อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นางบุญ ชนิดมนตรี
2	นายคำไมล์ การบรรจง
3	นายสุวรรณ นิ้มกลาง
4	นายจันทร์ มีศิลป์
5	นายแหยม แสงนอก

6	นายสวัสดิ์ นรินทรนอก
7	นายไพบูลย์ ไชยนอก
8	นางอุทัย พาลี
9	นางสายพิน พลโชด
10	นายพรม แสงริต
11	นายวิเศษ สอดวินิจ
12	นายอดิศักดิ์ พรหมชาติ
13	นายสี การแจง
14	นายวิเชียร เหลื่อมตอเหลน
15	นายอนงค์ พึ่งนอก
16	นางเฉลียว พิกระโทก
17	นางทุเรียน ชัยชนะ
18	นางกาญจนา เพียนนอก
19	นายธนธรณ์ พะธนะ
20	นายไชโย กล้าหาญ
21	นางปราณี เจริญเงิน
22	นางกาญจนา อามาศย์สมบัติ
23	นายสมัย ดอกกระทุ่ม
24	นายสุเวช เหล่าแสนศรี
ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
25	นายเลี่ยม ฉิมนอก
26	นายกลม ไพรเมียว
27	นายโกญจนาท ศิลากลาง
28	นางคำหาญ พิรักษา
30	นางสุภาพ อ่อนคง
31	นางสมร ทองดินนอก
32	นางสำลี เย็นสันเทียะ
33	นางสาวดวงใจ หมอยา
34	นางลำยวง นรินทรนอก
35	นายคำรงค์ การบรรจง
36	นายไพรัตน์ มหาราช

37	นายภานุมาส การบรรจง
38	นางบุญเลี้ยง ทองดินนอก
39	นางกัญญาศรี เปลี่ยนทิศ
40	นายสุรัชย์ ทรัพย์ปาน
41	นายรพีพงศ์ หน่วยจันทิก
42	นายวสันต์ พรหมแพง
43	นางอ้อมเดือน คล่องแคล่ว

3. ตำบลเมืองยาง อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายประยูร ลั่นไธสง
2	นายประชากร จำทอง
3	นายสำรวย พนมไส
4	นายประภาส ลั่นไธสง
5	นายชาติชาย เดชนอก
6	นายสง่าศิลป์ อำไธสง
7	นายนิคม ชวนนอก
8	นายอำพร ชุมไธสง
9	นายสังเวียน มากพูน
10	นายมงคล นามวงศ์
11	นายพิชัย สืบสำราญ
12	นายล้อม พูนไธสง
13	นางสุภาพ ตรีโส
14	นายพรภิรมย์ เข้มแก้ว
15	นายทองสุข ไวไธสง
16	นางสาวสุดใจ ศรีคำเวียง
17	นางพันธ์ หนูหล้า
18	นางสมจิตร จำกลาง
19	นางอมร แก้วนิล
20	นางสาวนงคราญ พนมไส
21	นางรัญธิญา อนันตเพชร

22	นายคำพา บุญหอม
23	นายผดุง สีนอยู่
24	นายอนัน โตน้า
25	นายสมพร ศิลาทอง
26	นายสุรัชย์ ศิลาทอง
27	นางสาวหัต แก้วนิล
28	นางสาวลักขณา นาคปลา
29	นางกาฝาก สารกาญจน์
30	นางสาวลำแพน แท้มต่อ
31	นายวงศ์ประสิทธิ์ แก้วนิล
32	นายทำนอง ทุงศิริวัฒนา
33	นายสมาน ยศคำเหลือ
34	นางละเนียด มากคงดี
35	นางโสภา บุญใหม่
36	นายประสพ เขียวอ่อน
37	นายชวด พลทามูล
38	นายชาติชาย พิชัยสงค์
39	นางบุญตา มีภักดี
40	นางประสิทธิ์ วงศ์ไธสง
41	นางจันทนี สายดี
42	นางรจนา เชื้อมกลาง
43	นายมณี ทั้งไธสง
44	นายบุญชู ต้อยไธสง
45	นายวิโรจน์ สุวรรณรักษ์
46	นายศักดิ์ ภูมิไธสง
47	นายอัม เจียมใจ
48	นายสังคม กัณหาไธสง
49	นายชั้น นาคพวง
50	นายใช้ แตรรัมย์
51	นายสมจิตร สารการ
52	นายแป เหมพรมมา
53	นายทองมา ยงไธสง
54	นายจำนงค์ เกียดนอก

55	นายประไพ เกียนนอก
56	นายพงศธร ยิ้มไธสง
57	นายสมชาย เกียรตินอก
58	นายวงศ์ประสิทธิ์ แก้วนิล
59	นายเลิศศักดิ์ ต้อยไธสง
60	นายศักดิ์ ภูมิไธสง
61	นายณรงค์ ท่งไธสง
62	นายประคองศิลป์ เอื้องจันทิก
63	นางจินตนา ลานน้ำเที่ยง
64	นางกาญจนา ลองพิศ
65	นายมงคล จันทร์นวล
66	นางสาวชุณี ต้อยไธสง
67	นางสาวสายฝน رایณะสุข

4. ตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นางบัวลอย พันธุ์มี
2	นางมี แก้วสิงวน
3	นางรารวรรณ พรบุรา
4	นางอุทัยรัตน์ แก้วอุดร
5	นางอำนวย สุดชาติ
6	นายชรินทร์ นาคา
7	นางบุญเพียร พันธุ์มี
8	นายพิเวช ลุ่มลี
9	นายมา สันพินิจ
10	นายโต๊ะ คำหลง
11	นายทองสิทธิ์ เสดาดอน
12	นายทองสา ทัดไธสง
13	นายวัชร แสงสุข
14	นางหม่อน ขำป่า
15	นายอุดม ประมาคะโม
16	นายเหรียญ เสดาคร

17	นางมนิจ กลอุปชาด
18	นางนาง มัจจุราช
19	นางกล หงษ์พรหม
20	นายสถิต มาตรโพนทอง
21	นายบุญเสริมฐ์ บรรดาศักดิ์
22	นายประเวศ สุมาลี
23	นายธรรมมา พัดไธดา
24	นางทองพูล ฉิมนอก
25	นายสุนทรี พรหมนิมิตร
26	นางทองแดง เซนชาลี
27	นางลัย ทัพอาสา
28	นายสุข สันพิณิจ
29	นายสมพงษ์ ภิรมย์จิต
30	นายทองสุข ทัมชา
31	นายเดชา มากมูล
32	นายบุญเลิศ ปะตังพลึง
33	นางลัดดา อภัยใส
34	นายสังทอง ดังชัยภูมิ
35	นางพนิดา ทัพพิติชา
36	นางสาวสุมาลี สันพิณิจ
37	นางจำปี ทะสุนทร
38	นายสหพจน์ เพ็งทา
39	ยายสกัต กิ่งมะริด
40	นายอนุวัฒน์ ปาวิวาส

5.ตำบลจั่ว อำเภอยางตลาด จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายประวิทย์ ดาแก้ว
2	นายสุดใจ พรยา
3	นายสุนทร เครือฟิล
4	นายเนียม พิมการ
5	นายสนอง แก้วไชย
6	นางหนูกราย ตาไธสง
7	นายทองใส ปักกาเวส
8	นายศิริ ชอบสุข
9	นายสมชาย ปะพะลา
10	นายรุ่งรัตน์ คล่องการ
11	นางน้อย สัจธรรมย์
12	นายจำลอง สอนสีลา
13	นางบุญเรือน อินทร์วิเชียร
14	นายกฤษฎา แมนกลาง
15	นายชุม พุทนา
16	นายมิตร ไสวกลาง
17	นายถั่วแระ กรรบัตทอง
18	นายณัฐกมล กรรบัตทอง
19	นางสำรวย ชินโคกกรวด
20	นายสุวรรณ ลำจำปา
21	นายอุดร ธรรมนิล
22	นายธนชัย สีมาสง
23	นายทองคูณ เหลลาคำ
24	นายสุดตา จำปาพัก
25	นางฐิติรัตน์ พรธไพร
26	นายสุดใจ แสงจันทร์
27	นายอืด อินทรเศษ
28	นายจำรัส ชอบหาญ
29	นายปุ่น แก้วโลมา

30	นางหนึ่ง ชัยชนะ
31	นางเสน่ ร่มสบาย
32	นายชอบ สัตว์น้ำ
33	นายอรุณ อุ่ณฑาน
34	นายทัน ลาวดี
35	นายประดิษฐ์ หนาไชย
36	นางอัมพร ลีหล่น
37	นายสดีต ปลิงเวลา
38	นายณรงค์ชัย แหลมทองกลาง
39	นายเสน่ห์ เข้มทอง
40	นายทองสุข กานฟ่อง
41	นายพิไชย สายปัญญา
42	นายสมเกียรติ กลุ่มประภา
43	นางไพรัตน์ วีรพิท
44	นางสมจิตร เครือฝื่อ
45	นายเนียร คำกองแค
46	นายวินัย จุติตรี
47	นายอุทัย รักมณู
48	นายธนโชติ มะรัตศรี
49	นายอำนาจ เนื่อนา
50	นายบัวไม เมืองนา

6.ตำบลช่องแมว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายชัยบุตร ศรีมาตร
2	นายบุญบุตร ศรีมาตร
3	นางคำเพ็ง แอนจันลา
4	นางสมศรี ตอรัมรัมย์
5	นายสุวิทย์ คัดภักดี
6	นายประมวล พางเกต
7	นางจรัสศรี มากศรี

8	นางเจียว ชุขนุ่น
9	นายเสมียน พิมพ์จันทร์
10	นายสำเภา จำหนั้น
11	นางมัลลย์ สีดี
12	นางสาวอนงค์ น้ำคำ
13	นางเนาว์ ประทุมศรี
14	นางพิสมัย สุวรรณลุน
15	นายบริหา บุตรศรีภูมิ
16	นายทองสี เทียมทัน
17	นายปกน ยวงโปงแก้ว
18	นายสมประสงค์ ทองประดับ
19	นายสงวน ปัจจยตา
20	นายสนิท สารมัย
21	นายสมโชค ประสานศรี
22	นายเส็ง ทองฮะ
23	นายสมาน อุตสำหังาน
24	นายติลวิชัย ทองก้อน
25	นายสงัน เลไธสง
26	นางทองกาญจน์ เหมาเหล้ง
27	นายสมพงษ์ วาปีเน
28	นายสยัณชัย เลไธสง
29	นายสมปอง แยมวงศ์
30	นายหนูเทียน เดชบริวาร
31	นายบุญมา ยศหลวงทุม
32	นางบุญเลิศ พูนสวัสดิ์
33	นางบัวภา ทับที
34	นายคำปน อุปทา
35	นายแสง เพ็ชรตะกั่ว
36	นางผัน สามารถ
37	นางคุณศิริ ปะกายะ
38	นางวาสนา เดือนแจ้งรัมย์
39	นายถนอม บุญเที่ยง
40	นายสังอี คงภักดี

41	นางปราณี ประทุมศิริ
42	นางศิริมา สิวังราช
43	นายอำนาจ คำด้วง
44	นายไชยวัฒน์ เอื้องจันทิก

7.ตำบลช้างทอง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นางสาวเฉลย ตกกกลาง
2	นางสาวพรทิพย์ มนปาน
3	นางกองสิน คำเหล็ก
4	นางบุญนาค ชูทองกลาง
5	นายทองคำ ยุทธกลาง
6	นายประภาส สิทธิเสื่อ
7	นายจรัส นะสี
8	นางหวย เปลือมมูเหลื่อม
9	นายประมูล อัมทองกลาง
10	นางบังอร ยุทธกลาง
11	นายพลภูมิ อินทร์ดับ
12	นายสุข ทรวงทองกลาง
13	นางสมหมาย ตมเต็ม
14	นายเพ็ญ ชอนครบุรี
15	นายคุณ ทิศกระโทก
16	นางอรุณศรี จันทงเพาว์
17	นายวิวัฒน์ จันทรขุน
18	นางวิสุตา นาคี
19	นางสมหมาย ธนมะกัน
20	นางราพรรณ ภูมะดิน
21	นายสมศักดิ์ พิรัก
22	นายทุน มาทองกลาง
23	นางศรีเมือง ทิศกระโทก

24	นางสมบุญ พิษณุ
25	นางสมหมาย ตามจันทร์
26	นายธงชัย เรืองทองกลาง
27	นายใหญ่ จันรด
28	นายรุ่งเรือง อยู่รอด
29	นางสมลักษณ์ ไสกิจ
30	นายสุริยะ สว่างจิตร
31	นางแจ่ม แจ่มเรือน
32	นางนงนุช กกทองกลาง
33	นางทรัพย์ มัดทองกลาง
34	นายถวิล สุขสำราญ
35	นางนุ่น จัวใหญ่
36	นางพรทิพย์ พงษ์พัฒน์
37	นายประทีป จันพะเนา
38	นางละเอียด มัดทองกลาง
39	นายชาญชัย พิษทองกลาง
40	นางสมหมาย ชอบทองกลาง
41	นายไกรภพ จัวใหญ่
42	นางขวัญยืน ช่อพิมาย
43	นางสมบูรณ์ บุญประเสริฐ
44	นางบังอร จัวใหญ่
45	นางสาวยุพิน หนูกระโทก
46	นายเฉียบ ทั้งทองกลาง
47	นางนัชรีย์ ปานมน
48	นางสุมาลี พิมพ์ทองกลาง
49	นางประหยัด แมงกลาง
50	นางรำพึง ดกกลาง
51	นายธพัท แก้วมะดัน
52	นางสำออง มนมา
53	นางประจวบ หมู่ทองกลาง
54	นางสมจิตต์ แพ้มะดัน

8.ตำบลตลาด อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายจันทร์ แขจ่อหอ
2	นายวิชากรณ์ ชวนโพธิ์
3	นางซื่อน ไชโพธิ์
4	นางอมรรัตน์ ฉิ่งดั่ง
5	นายเที่ยง จิตรพัฒน์
6	นางอุดม จงจ่อหอ
7	นายชิต ศักดา
8	นางลำพอง พันโพธิ์
9	นางเลื่อน อ้วนสันเทียะ
10	นางธีรภรณ์ ทิพย์วงศ์ษา
11	นางอำ เชื้อนโพธิ์
12	นางจำรัส นิจจ่อหอ
13	นางเอี่ยม หรั่งนางรอง
14	นายวัน งามโพธิ์
15	นายบุญเชิด พันโพธิ์
16	นางสมศรี สุทธิ
17	น.ส.สมควร ดองโพธิ์
18	นางนัตตา ตอนจ่อหอ
19	นางจิต ศรีอภัย
20	นางสำรอง อ่างโพธิ์
21	นางบุญเกิด เงินโคกสูง
22	นายชนะ นิจจ่อหอ
23	นางวรรณญา จงจ่อหอ
24	นางเชื่อง ศิริปฐ
25	นางประมวล ทือเกาะ
26	นายชื่น ทือเกาะ
27	นายวินัย ขอนโพธิ์
28	นางแสง เขยโพธิ์
29	นายสมศักดิ์ สนใหม่
30	นางบุญเลื่อน สอดโคกสูง

31	นางประสิทธิ์ อาจอนงค์
32	นางสนมุก จนโพธิ์
33	นายสำเริง แซจอหอ
34	นายมานพ ชัยโพธิ์
35	นายผาน อ่อนวงศ์
36	นางเพียร วรรณมาลา
37	น.ส.กิงแก้ว แดงหมื่นไวย
38	นายมานพ ชิมกลาง
39	นางวรรณวิมล รัตนวิริยะนุกูล
40	นายวสันต์ จีบจอหอ
41	นางประเสริฐม เชียนโพธิ์
42	นางชวนโพธิ์
43	นายพงศ์พิพัฒน์ อุบลโพธิ์
44	นายฉลอง ปรามงูเหลือม
45	นางละมัย อินรัมย์
46	นางนารถยา กลมเกลี้ยง
47	นางสุดใจ แม้นประเสริฐ
48	นางละเอียด
49	นายสร้อย จำโพธิ์
50	นายบัญญัติ อินรัมย์

9.ตำบลตะโก อำเภอห้วยแถลงจังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายประนอม จุฬารมย์
2	นายบุญมี ช่วงรัตน์
3	นายองอาจ ปะโมนะตา
4	นายเจียม พึ่งจัด
5	นายบุญเฮียง เพ็ชรลา
6	นายกระแส โพธิสาร
7	นายบุญมี ประภาเวสูง
8	นายเฉลิม จันทะโร
9	นายเฉลียว จ้อยบุญมี
10	นางอุดม บุพรัง

11	นางดวงจันทร์ ทิพย์สนิท
12	นางประคอง หวดไธสง
13	นายอัครเดช ศรีสุระ
14	นางอำพร ชินวงศ์
15	นายทองจันทร์ คำจันทร์วงศา
16	นายนิเวทย์ สอนเสนา
17	นายอุบล วาปีโส
18	นายสมวัน วาปีเน
19	นายองอาจ ศักดิ์บุตร
20	นายประสิทธิ์ ห้ามไธสง
21	นายสำราญ ชนะภักดิ์
22	นางปราณี ตาไธสง
23	นางมณี ไชยรินทร์
24	นายหนูคำ ไชยรินทร์
25	นายสวัสดิ์ ชัยพิมพ์
26	นายสังวาลย์ จันดางาม
27	นางจำปี ประสานโชค
28	นางบังอร บุตรศรี
29	นางสาย สังข์รัมย์
30	นางชื่น ปัญญารมย์
31	นายพยุ่ง ไชแสง
32	นายนิพนธ์ แสนสะอาด
33	นายบุญจันทร์ ไชแสง
34	นายบุญธรรม ไชแสง
35	นายประคอง จินปฐ
36	นายจุล ละมูล
37	นายอาจ ขำพิมาย
38	นายน้อย เงื่อนพิมาย
39	นายเสกสรร พิเศษ
40	นายสมพงษ์ เพ็ชรสังหาร
41	นายอิทธิฤทธิ์ ลำสัน
42	นายวน บุญมาก
43	นางยุพิน ยดแก้วกอง
44	นายบุญมา ปัญญารมย์
45	นายพัต บุญพา
46	นายวาทีน ประจำ
47	นายบุญมี บุญเพชร
48	นายเพลินจิตร บุญสมัคร

49	นายเม้ง สุวรรณพันธ์
50	นายบุญเพ็ง สุวรรณพรรณ
51	นางประนอม จงสูงเนิน

10.ตำบลทองหลาง อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นางวรรณิ์ กันทะสาร
2	นายบรรจง ธรรมนาม
3	นางผัด จันทองหลาง
4	นางมลิวรรณ หมั่นทองหลาง
5	นายประจวบ พุนศรี
6	นายประกอบ เป็นพิมาย
7	นางวีรกุล แก้วใส
8	นายถนอม หนูกระโทก
9	นางโสภาพ กุ่มปรุ
10	นางรติกานต์ กล้าณรงค์
11	นางวันณา แซ่ตั้ง
12	นางอำพร แท่งทองหลาง
13	นางจิราลักษณ์ คบกลาง
14	นางทรงวาทย์ เพ็ชรมน
15	นางจำรัส หนานทองหลาง
16	นายบัญญัติ พิมพ์ทองหลาง
17	นายสมเกียรติ พุนพะเนา
18	นางเอม รอดสวัสดิ์
19	นางปราณี หาญชัย
20	นายประมวล กองทองหลาง
21	นางติม พิชทองหลาง
22	นางวาริน พุนศรี
23	นางเสมอ โพธิ์งาม
24	นายสมชาย สังข์นาค
25	นางปนัดดา พันเทศ
26	นายศุภกิจ พลเข้ม

27	นางอร่าม หมายรอกกลาง
28	นางอรุณ พืชทองกลาง
29	นางประมูล จั่นกลาง
30	นางนิตยา คล่องกลาง
31	นายยิ่ง มัวทองกลาง
32	นายนิยม มัวทองกลาง
33	นางจิราพร พิมพ์
34	นางสมนึก สวงรัมย์
35	นางสมหวัง เนตรนางรอง
36	นายคำใส พงษ์อุทธา
37	นางเกสร คงพุดซา
38	นายอิทธิชัย สนทองกลาง
39	นางแสน ลาดสันเทียะ
40	นายเกษม ลาดสันเทียะ
41	นายสุพจน์ ชะงายกลาง
42	นายสุนทร สนทองกลาง
43	นายเตี้ยง เอี่ยมศรี
44	นายสุวิทย์ สมอเมือง
45	นายประสิทธิ์ บุญภักดี
46	นายทองแสง ทองพรม
47	นายกัมปนาท พุนศรี
48	นางต่วน รักพวกกลาง
49	นางลิ พืชทองกลาง
50	นางนกเอี้ยง मुखิมา

11.ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นางเพิ่ม เกรงสำโรง
2	นางประภา อุตสาหการ
3	นางแสง มีทองกลาง
4	นางสมหมาย อาศัยป่า
5	นางบุญเที่ยง ไม้พลวง

6	นางพัน ชำโพธิ์
7	นางบุญเรือน ชะหม้ายกลาง
8	นางสังวาล แสนสินธุ์
9	นางสมหวัง พรหมแก้ว
10	นางสงฆ์ อินทร์มณี
11	นางจำปี กรองงูเหลื่อม
12	นางจรจร จงฤทธิ์
13	นางอำนวย นาคพิมาย
14	นางบุญยืน คมตา
15	นายนัด พรหมกรณ์
16	นางปราณี จันทร์ขุน
17	นางไพรวลัย อินทร์มะดัน
18	นางสำเรียม พุ่มพฤษ
19	นางจรรยา ปานดับใหม่
20	นางชิน จัดงูเหลื่อม
21	นางสงฆ์ สานคล่อง
22	นายพิน เทากระโทก
23	นายบุญช่วย อยู่สวัสดิ์
24	นางดาราวดี ทิพย์กระโทก
25	นางสาวละออง ชะม้ายกลาง
26	นายอภัยจิต คงฤทธิ์
27	นายร่อน อินทร์ช้าง
28	นายชัชณิจ อินทร์มะดัน
29	นายพนม เทากระโทก
30	นายโสมนัส โสมทองหลาง
31	นายสมชาย ดิษฐมนการ
32	นายประจวบ บ้านเกิด
33	นายเสริม ปานเกิด
34	นางขาม แกนงูเหลื่อม
35	นายประจักษ์ อ้อยขุนทด
36	นายเสาร์ เข้มทิพย์
37	นายพั่ว โพธิ์นิษฐ์
38	นายจรรยา ทินกระโทก

39	นายบัญชา หวินครบุรี
40	นายณภัทร สื่อกลาง
41	นางลำยอง สุพรรณกลาง
42	นายจรรุญ อินทร์มะกตัน
43	นายสุเทพ กุยก้าว
44	นางสาวละเอียด ชะม้ายกลาง
45	นางสาวบุญช่วย ด้วงช้าง
46	นางเฟื่องฟ้า ยินมะเร็ง
47	นางบุญส่ง เสริมใหม่
48	นางพวง เพ็ชรมน
49	นางเต็มดวง พลพวก
50	นางดำรงณ์ ด้วงช้าง

12.ตำบลเทพาลัย อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายอนันต์ คุ่มปากผิง
2	นางอันใจ เชื่อมพงษ์
3	นายศิริ ลำเภางหงส์
4	นางมณี เกิดโมลี
5	นางผิง นาทรัพย์
6	นางมะลิสรา กลิ่งดำนกลาง
7	นางยุภา ตูระภาค
8	นายเยื้อง ศักดิ์วอก
9	นางสมบูรณ์ อุดม
10	นายวินัย รอบไธสง
11	นายสามารถ อุทรคล้า
12	นางเปลี่ยว เทียนโคกกรวด
13	นางทองใบ คำภูเมือง
14	นางแสงจันทร์ อักษร
15	นางน้ำอ้อย ออกมา
16	นายคำภา ชัยชนะ
17	นางเรณู ขุนจงกลาง

18	นางจิต ไพรแดน
19	นางชุชีพ ปลงเสน
20	นางบุญจันทร์ พิมพ์รัตน์
21	นางนงลักษณ์ ออกมา
22	นายถาวร พิมพ์อุบล
23	นางธิดารัตน์ คำอนุพันธ์
24	นายหวั่น ไพรแดน
25	นายจรัส วงศ์คำ
26	นายไพล ขอรรมชาติ
27	นายสงวน เชื้อมพงษ์
28	นางปราณี เทพนอก
29	นางสมคิด ดีเลือก
30	นายฉลวย สิงห์ทอง
31	นางปัญจพร บรรดาศักดิ์
32	นายชริน วีระาติคุณกุล
33	นายชาติ เพชรแสน
34	นางบุญเลิศ กองขึ้น
35	นางไพไลวรรณ พิลาลี
36	นางขึ้น ลีลา
37	นายแฉล้ม สีโพธิ์
38	นางบุญชู จงกลาง
39	นางสมบูรณ์ เกิดโมลี
40	นายอนันต์ สีใส
41	นางชนนี ขุนจงกลาง
42	นายถาวร ขำขัน
43	นางทองเลี่ยน คำขึ้น
44	นางสมจิตร กงกลาง
45	นายสว่าง สาสาน
46	นางโฉมฉลา ไพรแดน
47	นายคุณ นาคดี
48	นางนวล ศรีนอก
49	นางชิน บุญภิญโญ
50	นางโรม อินทสิงห์

51	นางบุญโรม สียงนอก
52	นางธัญญรัตน์ เพชรแสน
53	นางทุเรียน เกิดโมลี
54	นายชม นาคดี
55	นายวิชัย กองคำ
56	นางชิด เย็นสูงเนิน
57	นายเกิด ชัยชนะ
58	นางคำนาง พูนมานอก
59	นางโสภี หาญสงคราม
60	นายญวน หมื่นตง
61	นางประณีต เทพเกาะ

13.ตำบลโนนอุดม อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นางบัวใบ ปานแก้ว
2	นางสาวนงคณาฏ กองช่าง
3	นางจิว ชอบการไร่
4	นางทุเรียน เตาะไธสง
5	นางบัวริน หลงพิมาย
6	นายมงคล ผลไธสง
7	นายสุนทร นาคสุข
8	นายธนายุทธ ทองสง่า
9	วิจิตร ศรีสุขกลาง
10	วอน หอมบุญมา
11	ประนอม ปัตถานั่ง
12	ประนอม เดียวกลาง
13	สุนัย ทองสุข
14	บุญช่วย กล้านา
15	สมาน จิวไธสง
16	ทองคำ พลวิเศษ
17	ทองสุข โขลกนอก

18	ช่วง ทองม่วง
19	ขึ้น ทองม่วง
20	จำเริญ จันดา
21	ธนวัฒน์ จันทบุรี
22	บรรจง บัฏฐมิ
23	เตือน กาบชุม
24	วีณา จิตรนอก
25	อภิญา อุมเกตุ
26	รันดร กิจการ
27	แสวง ชนะคำ
28	กิตติศักดิ์ กิ่งม่วงคราม
29	พุด จันทผาม
30	ประนอม ประหุศรี
31	บุญช่วย แสงสุข
32	จันทร์มี ไชยชนะ

14.ตำบลบัวลาย อำเภอบัวลาย จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายไชยา ขำผา
2	นายชัชวาล สมบัติไทย
3	นายสมเด็จ บุญศรี
4	นายสงกรานต์ พงษ์พันธ์
5	นายนาย มัคกระมย์
6	นายแสงอาทิตย์ ภูมูล
7	นายสุเทพ ภูมูล
8	นายวินัย เทียงฮวด
9	นายบุญเหลือ มาตพันธ์นา
10	นายคง แสนรัตน์
11	นายคำพล ชาวคิมบง
12	นายลำเพียร ศรีถาวร
13	นางวณิชดา ปรีวันตา

14	นางกัณยรัตน์ พันสิงสอน
15	นายทวี อาสานอก
16	นายสำโรย สวาทนา
17	นายธนเดช ชัยมงคล
18	นายสมชัย อุมัยชะวัง
19	นางอำพร พันธุ์เครือ
20	นางวรรณยา ชาวคิมบง
21	นายชำนาญ ทศมาตร
22	นายเชียว ศรีสงคราม
23	นายเหม็ง พลเรือง
24	นายสุทิน แสนแก้ว
25	นายสุชาติ ศรีวันทา
ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
26	นายคิตชัย เทียบแสง
27	นายสมพงศ์ ไกลญาติ
28	นายบุญเฮียง ฮองชัยวุฒิ
29	นายชาย กุลวิเศษ
30	นายบุญมี สุคะโต
31	นายเด่นชัย เลิศไธสง
32	นายจรรณ ศรีระวารี
33	นายณรงค์ ชาติไธสง
34	นายภิกพ กุลวิเศษ
35	นายอภิชาติ ภูวงศ์
36	นายนิยม พรหมมร
37	นายวินัย สมพงษ์
38	นางจันทร์ฉา ชำนาญการ
39	นางสำเนียง หาญไก่อ
40	นายบุญชร เทียบมา
41	นายสำลี แสนน้อย
42	นายสมพร วงษ์ศรี
43	นางไสว มัครมย์
44	นายเชียว สมบัติไทย

45	นายพุทธา ทะสุนทร
46	นายมนูล ภูมิูล
47	นายบุญส่ง ชุนสอน
48	นายพรชัย ไพรสุวรรณ
49	นายสาทิศ ปะกานะภูเต
50	นายถวัลย์ ประมัสโส

15.ตำบลบ้านยาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นางจันทลี อำไธสง
2	นางรจนา มุ่งไธสง
3	นางสงวน เนียนไธสง
4	นายสวัสดิ์ ที่รักษ
5	นางสง่า จันทร์ภิรมย์
6	นายสมบูรณ์ แสนแจ็ก
7	นายเจริญ มะลิรัมย์
8	นายณรงค์ มธูรวัจน์
9	นายอรัญ นิลดวงดี
10	นายวิโรจน์ ชอบรัมย์
11	นายอุดร รัฐนิจ
12	นายสิทธิศักดิ์ พาหะชา
13	นายสมดี ก้อนจันดา
14	นายแพง นาคเพชร
15	นายหนูแพง ฤทธิไธสง
16	นายสมาน ศาลาแดง
17	นายทวี ศรีวงษ์
18	นายภากร ศาลาแดง
19	นายบรรจงคำดั่ง
20	นายบุญมี เทียมทัน
21	นายสมปอง อินทร์มา
22	นางสงกา มลิลา

23	นายสมพงษ์ แจบไธสง
24	นางปวรวรรณ บุญเชื้อ
25	นางดอกจันทร์ กุศลรงค์
26	นายธรัช พันธสมบัติ
27	นายกมล ช่างเกวียน
28	นายอนุรักษ รักพรา
29	นายปั่น บุญเที่ยง
30	นายสงกา บุญเชื้อ
31	นางเด่นฤดี นิยมใหม่
32	นายบุญหลาย แสนโคตร
33	นายแทน อุดทะกา
34	นางเพ็ญ สมพงษ์พันธ์
35	นายสุเทพ ลิไธสง
36	นายทองสุข พาชัย
37	นายชาติ ภูเขียว
38	นายบุญมี เจือทอง
39	นายสุนทร แสนมณี
40	นายสมศักดิ์ อ่วมไธสง
41	นายโยธิน พลเคน
42	นายทองปอน วินทไชย
43	นางประไพร ป้องไธสง
44	นายไสว ที่รักษ
45	นายสมพงษ์ ที่รักษ
46	นายอ่อน อารมณดี
47	นางสมบุญ ทับที่
48	นายธง ชูศรี
49	นายใส ลือนาม
50	นายอนุชิต บุญกอง
51	นายบุญมา ดังไธสง
52	นายคำตัน เทียงตรง
53	นายสมศักดิ์ เทียงตรง
54	นายถ่าน ไชแสง
55	นางจันศรี สีลา

56	นายอุทัย ตนรมรัมย์
57	นายประยงค์ สิ้นโธสง
58	นายเป้า จรรยา
59	นายบุญเทียม เทียงดี

16.ตำบลประสุข อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายสมจิต อุตสาหการ
2	นายอภิสิทธิ์ สุรชาติเมธีธ
3	นายหมื่น แก้วพิมาย
4	นางเฉลียว จอดพิมาย
5	นางหวล ปลอดภัย
6	นางปราณี แก้วพิมาย
7	นางมุกเสมอ วชิรสุกุล
8	นางกัญญากรอกระโทก
9	นางหวาน ชนะถ้ำ
10	นายลิขิต แก้วพิมาย
11	นางทิม คำดี
12	นางจวบ สมานมิตร
13	นางสาวสงวน สอนแก้ว
14	นางเจิม ทองเล็ก
15	นางสดง วงษ์สนิต
16	นางจิต ชอบสาน
17	นางสมหวัง บุญคุ้ม
18	นางมน พุ่มพิมาย
19	นางสวน สอนแก้ว
20	นางเขียว พลหมั่น
21	นางสมนึก สุรท้าว
22	นางสำลี ต่อพิมาย
23	นายธราพงษ์ วงษ์สนิต
24	นายฉลอง แก้วใหญ่

25	นางสายันต์ บุญถึง
26	นางจิตร นิสินคำ
27	นางจุไรรัตน์ สมจิตร
28	นายอรุณ แผนดี
29	นายอินทร์ พัตร์พิมาย
30	นายสุพรรณ สงวนแก้ว
31	นายสมยศ กล้าหาญ
32	นายประเสริฐ พลหมั่น
33	นายพรภพ จันทา
34	นายผั่น แผนพิมาย
35	นายด้วง เฉลิมสุข
36	นางซ้อย แผนพิมาย
37	นางคง ลัดกลาง
38	นายสมพล พัตร์พิมาย
39	นายสมศักดิ์ ต้นตระกูล
40	นายก้อน สร้างไร
41	นางสมควร เถารพิมาย
42	นายประทีป จันทา
43	นางบาง ชนพิมาย
44	นางโสภา สีหานาม
45	นางนกแก้ว แก้ววิจิตร
46	นางสุใจ พันธุ์ผล
47	นางแป้น จันพิมาย
48	นางแป้น จอดพิมาย
49	นายบุญยัง บุญชุม
50	นายเทียม ชนะคำ

17.ตำบลพุดซา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายจันทร์ บุตรนันท์
2	นายปัญญา รักพุดซา

3	นายสมาน ท่อมพุดซา
4	นายทองสุข พิระแนว
5	นายนิมิต ฉายดำรง
6	นายหลุย ต้นพุดซา
7	นายสวัน เจริญทนต์
8	นางวิภา รัตนพันธ์
9	นางจันทร์ ทำดี
10	นายสมคิด ขุนจิตรพัตร
11	นายมลเทียน เติตขุนทด
12	นายเซนชัย เต็มพุดซา
13	นางสาวบุญมา ปรางปรุ
14	นางละนอง แนมพลกรัง
15	นางฉลิ้ม กองโคกสูง
16	นางหล้า ยศากลาง
17	นางกิ่งแก้ว จ้อยพุดซา
18	นางจิราภา ปูนสันเทียะ
19	นายวิชาญ ทองโคกสูง
20	นายจันทร์ ฤทธิเดช
21	นางแสง ก้านพุดซา
22	นางสาววันดี ทิมสันเทียะ
23	นางกล้วย สากลาง
24	นายหนูแดง รัตนรักษ์
25	นายพวง หาดขุนทด
26	นายประยูร เขียวหมื่นไวย
27	นายสมชาติ เมินกลาง
28	นางเรไร งามอบ
29	นางชฎากาญจน์ เข้มพุดซา
30	นายสมาน รักดีพุดซา
31	นายทิง เติตขุนทด
32	นายมานะ เหนือกระโทก
33	ประสิทธิ์ รัตนรักษ์

18.ลำดับค่า อำเภอนोनสูง จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายสนอง แจ่มกลาง
2	นางลัดดา ไกลค้ำพลู
3	นายจันท์ เขาทอง
4	นางบัวผัน รากายิ่ง
5	นางชูน ข้าศรี
6	นายสายัณห์ โกแสนต่อ
7	นายทวี คงใหญ่
8	นางบุญหลาย นิ่มนวน
9	นางสาวบัวชุม จงปลงกลาง
10	นางแต้ว จงห้วงกลาง
11	นางชูชีพ ทางอ้อม
12	นางสาวสุพัตรา คนโทนิมพาลี
13	นางอบเชย ด่านเสลา
14	นายสนาน ลี้มกลาง
15	นางทองพูน โพนนอก
16	นายประสงค์ แจกเกาะ
17	นายสุพจน์ พลสาคุ
18	นายบุญส่ง ชาวหมื่นไวย
19	นางสาวมานิชย์ จรกลาง
20	นายวาทีตย์ อินทร์นอก
21	นางประจบ เยื่อนพิมาย
22	นายชาติ นัยวิกุล
23	นางบุญธรรม เกือบกลาง
24	นางลอย สนคองนอก
25	นางบัวผัน หวังคุ้มกลาง
26	นางทองย้อย รอดกลาง
27	นายคอง เยื่อนพิมาย
28	นายสง่า โชตินอก
29	นางสมพร โด่งดั่ง

30	นางปราณี ชัดนอก
31	นางปราณี จงปลวกกลาง
32	นางสุตารัตน์ อินทร์กลาง
33	นายร่วม ช้อนกลาง
34	นายจรัส ขอชัดกลาง
35	นางสุภาพร กลั่นโนนสูง
36	นายจร ชาคาลา
37	นางจำลอง ตะไกรกลาง
38	นายอนุโรธ มานอก
39	นายบุญ น้อยกลาง
40	นางสาวเปล่ง ขอดวงกลาง
41	นายมงคล น้อยกลาง
42	นายพร ขอยืดกลาง
43	นายสุพันธ์ คำมะปะนา
44	นางพัน พลสาคุ
45	นายอนุชา ขอยืดกลาง
46	นายคมสัน แลบัว
47	นางสาวติ่ม ร่วมกลาง
48	นางทองม้วน แมนอภัย
49	นางประจวบ มานอก
50	นายประสงค์ แจกเกาะ
51	นายเฉลียว คิดการ

19.ตำบลสระจะแซ่ อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายสุทิน เปื่อนขุนทด
2	นายสามารถ แสไพศาล
3	นายบุญชู ไพเราะ
4	นายหลอด ดุนขุนทด
5	นายอารี สายจันทร์
6	นายวิโรจน์ ช่อนพุดชา

7	นายสมชาย สายจันทร์
8	นายกอง สัวขุนทด
9	นายวิเชียร ปทุมรังสรรค์
10	นายปรีชา จิมลิม
11	นายสำรอง แสไพศาล
12	นายรวม ใหญ่สูงเนิน
13	นายแอ๊ด บุคคงเจริญ
14	นางลออ แสไพศาล
15	นางอภิศรา โสตขุนทด
16	นายนิพล ศรีแสง
17	นางนิล ชัดสูงเนิน
18	นางออน จันทรสว่าง
19	นางจวบ จงขุนทด
20	นายสุทธิ ดุนขุนทด
21	นางหนูคณะนึ่ง ส่วยขุนทด
22	นางสาวบุญโรม คล้อยสูงเนิน
23	นางประเทือง สายจันทร์
24	นายเล็ก เดิมขุนทด
25	นายวิรัตน์ คล้อยสูงเนิน
26	นายช้อย แสไพศาล
27	นายจำนง สายบุพรด
28	นายเงิน สร้อยขุนนา
29	นายวิรัตน์ เต็ดขุนทด
30	นายสมัย แสไพศาล
31	นายท่า สามขุนทด
32	นายตุ้ เสียนขุนทด
33	นายจรัส สามขุนทด
34	นายถวัลย์ จันทรโชติ
35	นายวัง แสงดขุนทด
36	นางสาวธนิศา ห่อมกระโทก
37	นายวิชา สันขุนทด
38	นายสมพงศ์ โสภาวัด
39	นายสุรพล จำรัสประเสริฐ

40	นางวารี คงขุนทด
41	นายไพบูลย์ สายจันทร์
42	นางบุษบา จงสระน้อย
43	นายเพชร ศรีแสง
44	นายสำราญ ดิษฐขุนทด
45	นายพิเชฐ สร้างชนิด
46	นายศุภร์ เปี่ยมขุนทด
47	นายชัยชนะ เตียนขุนทด
48	นายชอบ คอขุนทด
49	นางอดิสร่า โสดขุนทด

20.ตำบลสามเมือง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	น.ส.วิชชุดา ลุนไธสง
2	นางจิงกร ประสมศรี
3	นายสัมฤทธิ์ หมุยเฮบัว
4	นางทองคำ มาปะโท
5	นางจันดี ด้วงบั้ง
6	นางทองคำ มาปะโท
7	นางจันดี ด้วงบั้ง
8	นางยุพา นาคี
9	นางสมบูรณ์ จอดนอก
10	นายจรูญ ดงหิ๊ง
11	นายอัศวพงษ์ จันทกล

12	นายณพภาพร ชาวตง
13	นางหนุภาณู มูลสิน
14	นางธีระนันท์ มาปะรัง
15	นางสมทรัพย์ แก้วแสนไชย
16	นางหนูเกล ทองภูบาล
17	นางสุภาภรณ์ หมู่เฮบัว
18	นายสุตสาคร เอียงสอน
19	นางทองลา จันทรีเทศ
20	นางบุญจันทร์ พาแก้ดำ
21	นายสุนทร ปะวะซัง
22	นายอนันท์ ประกะม
23	นางวันเพ็ญ อัคระวิคุณ
24	นางนิกร แก้วจันทร์
25	นางชุศิลป์ แสนโน
26	นางธรรมมุกว มาตคำมี
27	นางอมร แทนกุดเรือ
28	นายสุริทร์ โพธิ์วงศ์
29	นางน้อย มาปะเม
30	นางธัญญา มัดทะปะนัง
31	นายสมัย ชินสินวน
32	นางเมญจมาศ หลวงเมือง
33	นายสมควร วรรณปะกา

34	นางเกสร ชาวดง
35	นายบุญทัน อะโน
36	นางทองใบ ดงหึ่ง
37	นายวีระ อยู่บุรี
38	นายสมจิตร จำเนียร
39	นายบุญทัน ไชยสงค์
40	นายบุญทัน ทองภูบาน
41	นายอนุกุล สอาดทอง
42	นายสมพร ตำกระโทก
43	นายธนา ปักนอก
44	นายประเสริฐ อดทน
45	นางจุฑามาศ ทุนฤทธิสระ
46	นางเลี่ยม กระพั่นนอก
47	นายปริญญญา พันธ์นอก
48	นายทวี ช่างปลูก
49	นายสิทธิชัย เผ่าผม
50	นายสมทรัพย์ ประจง

21.ตำบลหนองขาม อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นางยวง พุนศรี
2	นางสมบุญ ดงกระโทก
3	นางพุด ทิศกระโทก
4	นางเลี่ยม ชูเกียรติมัน

5	นางสาวจันทร์ทา ทศกร
6	นางดวง จันวิสุข
7	นางปาน ทัดวงศ์
8	นางไล ทานนท์
9	นางด้วง โคไธสง
10	นางจุล ชารีผาย
11	นางลวด นนกระโทก
12	นางแจ้จ ทิศกระโทก
13	นางปราณี ในกระโทก
14	นางบุญชู ถิ่นทองกลาง
15	นางวิไลพร ทิศกระโทก
16	นางอาด เปียดนอก
17	นางดำ นมัสการ
18	นางไพบูลย์ สารนอก
19	นางสาวหนึ่งฤทัย ร่มเรือง
20	นางทองอยู่ ตานา
21	นางสาวน้ำอ้อย แตรพิมาย
22	นางสาวปวีณา บุขวงค์
23	นางดวน ศรีชุม
24	นายมนตรี วังหอม
25	นางเสกสิทธิ์ สารนอก
26	นางพูนศรี นนกระโทก
27	นางวิไล แสงศรี
28	นายทองดี กุดซังนอก
29	นายลิขิต มนกลาง
30	นายศักดิ์ชัย อิ่มดุนอก
31	นายปิยวัฒน์ แสนคำดง
32	นายสมพร คำละกอ
33	นางสาวสายพิน สาระสังข์
34	นางอรุณสวัสดิ์ อบทอง
35	นางสมพร นิยมการ
36	นายลอย ดินจิงหรีด
37	นางหย่า ศิริปรุ

38	นายเศรษฐพล ฉันท์ลาภบุญ
39	นายเนียม นาคากิตมะดัน
40	นายบุญญาลักษณ์ นนกระโทก
41	นายบุญเพิ่ม เกตุทองกลาง
42	นายมานะ ตากงเหลื่อม
43	นายสมาน จิตตกุล
44	นางละมุล เพ็ชรภักดี
45	นางไล ด้วงใต้
46	นางกัลยานี นนกระโทก
47	นายธนพล ขุนโยธา
48	นายทศพร ย่านงเหลื่อม
49	นายสมศักดิ์ เสมอพิมาย
50	นายประหยัด พันธุ์รัตน์
51	นายเนียม สารนอก
52	นายธนกรน วันนอก
53	นางบุญยิ่ง ขุนทอง

22. ตำบลหนองบัวละคร อำเภอคำชะโนด จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายเสน่ห์ หอมขุนทด
2	นางชะลอ เบกขุนทด
3	นายโสภณ สุวัฒน์ชาติ
4	นางประนอม ชอบสะอาด
5	นางระเบียบ หิตขุนทด
6	นายประจักษ์ โคลงพิมาย
7	นายสมมั่ง หงขุนทด
8	นางสำอางค์ อ่อนมะสัง
9	นายแคล้ว เลิศขุนทด
10	นายปราณี ชอบเรียบร้อย
11	นายผาย หารขุนทด
12	นายลำดวน ดาขุนทด

13	นายสมศักดิ์ อยู่พันธุ์
14	นายเกษมสุข หงษ์ขุนทด
15	นายสำเริง หะขุนทด
16	นายบุญเกิด มิ่งสันเทียะ
17	นายสุทัศน์ สมสวย
18	นายเอี่ยม หอมขุนทด
19	นายจำนงค์ เจือจันทิก
20	นายรีน เกื้อนสันเทียะ
21	นางต๋ม หีกขุนทด
22	นางสำเนียง ฤาชา
23	นางมัย สิทธิสูงเนิน
24	นางสมใจ วงศ์ศรีพรหม
25	นางภัสรา วิจารณ์เกาะ
26	นางบุญทิ้ง ชอบขยัน
27	นางสาวเด่นนภา เตินขุนทด
28	นางทองม่อ เกษค้ำพลู
29	นายเสงี่ยม สือขุนทด
30	นางไสว แนมขุนทด
31	นางทองอุ่น หาญขุนทด
32	นางจำลอง หอขุนทด
33	นายแวว หิตะนุสรณ์
34	นางชา ทองคลี
35	นางสว่าง หุงขุนทด
36	นายเจริญ แก้วพลกรัง
37	นางสายจันทร์เพ็ญ แก้วพลกรัง
38	นางสมถวิล ฉางขุนทด
39	นายจิระศักดิ์ หุงขุนทด
40	นางสาวเสน่ห์ ศิริบุตร
41	นายสมเกียรติ ชอบสอาด
42	นางระเบียบ หีกขุนทด
43	นายสงวน เดชขุนทด
44	นางสาวอุทัย หุ้งคำ
45	นายโสภณ สุวัฒนชาติ

23.ตำบลหนองพลวง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นางบัวลอง นิชขุนทา
2	นายน้อย จันขุนทด
3	นายปราทิต ฤทธา
4	นายนิยม จันทรรักษ์
5	นางเครือมาศ ศรีท้วนอก
6	นางโสภา ผินนอก
7	นางหุมา แพงไธสง
8	นางเรื่อน ทองโคตร
9	นางชิ้น ยุตราช
10	นางนวลจันทร์ สมนาม
11	นายพรมมา พนาศรี
12	นางมะลิ น้อยผล
13	นายทวี ทบนา
14	นางลมัย ภูมิลำเนา
15	นางแดง แผลงนอก
16	นายจรัส สืบศรีภูมิ
17	นายสันติ ทองโคตร
18	นายบุญทิศ นาเจริญ
19	นายบัวลา ทิมมูล
20	นางหนูคล้าย รอทา
21	นายเสถียร กังขอนแก่น
22	นายสมบูรณ์ จันทรขุนทด
23	นายขาว หอมไธสง
24	นายเกษม มารศรี
25	นายพิชิต ยอดสง่า
26	นายยุทธ สีแก้ว
27	นายอุเทน เทวีจิตร
28	นางทรงชัย ทันไมตรี

29	นายอุดม จอดนอก
30	นายอรุณ รักวิชา
31	นางวิไลย์ ทศราช
32	นายทองน้อย มาตรนอก
33	นายบุญธรรม แดนชัยภูมิ
34	นายสุพล ขาลไธสง
35	นางเพชร จอดนอก
36	นายขาว ขาวนอก
37	นายทองคำ ศิริมูลราช
38	นายเจริญ บุตรศรี
39	นายสุเวท แก้วนอก
40	นายสำนวน งามวงษา
41	นางรัตน์ บุญเหมาะ
42	นายไพโรจน์ หนองคา
43	นายปรีชา บุญเหมาะ
44	นายบุญศรี หลักคำพันธ์
45	นายประมาณ วรคเชิด
46	นางสมใจ ปุราชาพา

24.ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายบุญรอด นาคเม้า
2	นายเต็ม บุตรกระโทก
3	นายวิสุทธิ์ พลพันธ์
4	นายถนัด เปล่งกระโทก
5	นายสมศักดิ์ แนมกระโทก
6	นางสำรวม เสนโพนีกลาง
7	นางลำไย เข้มทิศ
8	นายคง รอดสวัสดิ์
9	นางสายทอง จุฑามะณี
10	นางทองใบ นาคพัฒน์

11	นายสมการ ไกรพะเนา
12	นางหวาน สุ่มะดิน
13	นายไว ถอยกระโทก
14	นายกำพล เนียนกระโทก
15	นายสมปอง แน่นกระโทก
16	นายบุญส่ง รัตน์ะ
17	นายทองดี ตรวจุเหลืออม
18	นายเหมือน แถนกระโทก
19	นายนคร หนุนกระโทก
20	นางประกาย นามกระโทก
21	นางเจริญ นันกระโทก
22	นายโชคชัย หนุนกระโทก
23	นางสมหมาย แตนกระโทก
24	นางแสง นวลมะเริง
25	นางนราพร แก้วพวง
26	นางสำรวม ปลิงกระโทก
27	นายร่วง บุตรกระโทก
28	นายสุชาติ เอี่ยมล้ำ
29	นายบุญมี ทั้งทอง
30	นายปนัดดา ด้วงช้าง
31	นายสัน ด้วงช้าง
32	นายสิทธิพร แตนกระโทก
33	นายจำรัส ทั้งทองมะลิน
34	นายลอย ด้วงช้าง
35	นายสยาม ขาวมะเริง
36	นางประทุม ควดกระโทก
37	นางน้อม ตากกระโทก
38	นายสุพรรณ สบดีพะเนา
39	นางจรรย์ เนินกระโทก
40	นางเปลี่ยน ฐานกระโทก
41	นางดวงจันทร์ เพราะกระโทก
42	นายช่วย นิ้มกระโทก
43	นางมน ทั้งทอง

44	นายเชิด นึกกระโทก
45	นายชม นงกระโทก
46	นายเพิ่ม จิมะเริง
47	นายแฉล้ม นัคกระโทก
48	นายสมบุรณ์ ศรีรินทร์
49	นางสมพร ช่างทองมะถิน
50	นางศิริพรรณ เคื้อทะเล
51	นายบุญพร้อม หนุนกระโทก
52	นางประไพศรี หาญกลาง
53	นายทองม้วน นงกระโทก
54	นางคำเรียง หอมขุนทด
55	นายสุข น้ำกระโทก
56	นางฉลวย กรวยสามัคคี
57	นางสมพงษ์ แน่นกระโทก
58	นายทองดี บัวกลาง
59	นายสำรวย มากสง
60	นายสำรวย ปลิงกระโทก
61	นางประทุม ดอดกระโทก
62	นายแสวง นวลมะเริง
63	สิทธิพร แदनกระโทก
64	นางปนัดดา ด้านช่วย
65	นายสิน ดวงช้าง
66	นายลอย ดวงช้าง
67	นายจำรัส ทั้งทองมะถิน
68	สยาม ชาวมะเริง
69	นายเปลี่ยน ฐานกระโทก
70	นางน้อม ตากกระโทก
71	นายเหมือน แदनกระโทก
72	นางดวงจันทร์ เปาะกระริ
73	นายสมบุรณ์ ศรีจันทร์

25.ตำบลหนองหว้า อำเภอบัวลาย จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายเถิง ทั้งลา
2	นายสำเนียง สาข้อง
3	นางบัวไร่ ทุงฤทธิ์
4	นายสุนทรพิทักษ์ แสนนอก
5	นางสนั่นหา ปุราทะกา
6	นางชื่น มณีทัพ
7	นางนิยม ชาญสูงเนิน
8	นายบนิพนธ์ นามไธสง
9	นายจรัส หวังทากลาง
10	นายจันทา ลั่นทอง
11	นายฉันทพัทธ์ รั่วไชย
12	นางประเสริฐ แสนแก้ว
13	นางสุก ศรีบุตรดา
14	นายบัญญัติ ทั้งลา
15	นางเข็มทอง แห้วไธสง
16	นางแป ทำมิด
17	นายนิคม จันทรกำพี
18	นางศิริรัตน์ นาค
19	นายสมร ชมพุทธ
20	นางบัวเงา โจมพล
21	นายสุพันธ์ ศรีบุตรดา
22	นายประมวล คำหงษา
23	นายบำรุง บุราณรมย์
24	นายสอ หอมดวง
25	นายสุภีร์ ทิพย์ลม
26	นายเกศา แสนแก้ว
27	นางประทีน ไทยเดิม
28	นางอมร กงชัยยา
29	นายโสภา ผิวนอก

30	นายจำลอง ศรีวอ
31	นายนิโรจน์ เสนาแสง
32	นางสุวรรณ ทะคำ
33	นายปะนู แทบตาม
34	นางรจนา อาดี
35	นายเคน ทิพย์แสง
36	นางสุนันท์ พลรัตน์ศักดิ์
37	นายเสถียร ทองนาเมือง
38	นายไพบูลย์ แสนแก้ว
39	นายวันชัย เจริญกะแจะ
40	นายมงคล เขตคาม
41	นายศิริชัย สามล
42	นางคำปุน อุอามาตร์
43	ร.ต.ชูชาติ ปะชายะกา
44	นางศิริพร ชัยนาม
45	นายหนูเจียม แสงฮาด
46	นายบุญส่ง ศรีสกุล
47	นายบุญเกิด คงเทียมศรี
48	นางบุญถม เถาว์ทอง
49	นางนางน้อย กางขอนแก่น

26.ตำบลหูล่งประตู อำเภอยะรัง จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นางบุญแก้ว อุปถัมภ์
2	นางกัณหา ชุ่มบุญนางรอง
3	นางจิรพรรณ เจริญกิจ
4	นางมลวัลย์ หมั่นจิตร
5	นางวงเดือน บุญแต่ง
6	นางภาวิดา ล้อมไธสง
7	นางผ่องศรี ชินหัวดง
8	นางมาลี หุ้มไธสง

9	นายทอง รินลำหงา
10	นายสุรียา ชานะนอก
11	นางบุญธรรม แสนเมือง
12	นางสุภา หาคุ่มคลัง
13	นางทองวรรณ นามมูลตรี
14	นางผ่องศรี ชินหัวดง
15	นางเกสร ลำปางาม
16	นายสุวรรณ ชัยสิทธิ์
17	นายพุด รุ่งเฝ้า
18	นางเดือนเพ็ญ สังฆะมณี
19	นายสมพงษ์ ชินรา
20	นางสังวาล คมไธสง
21	นางคราด พรหนองแสง
22	นายจันดี โคตรสมบัติ
23	นายจำเรียง สกุลสี
24	นายสามารถ โอโลรัมย์
25	นางหนูพิศ กลางสวัสดิ์
26	นางธนาภา ปิธีธรรม
27	นายประยูร ชินโคตร
28	นายศักดิ์ธัช กลางสวัสดิ์
29	นายสุพล ทัพเหนือ
30	นางปอนใจ สุทธิสิน
31	นางวันดี ชุ่มไธสง
32	นางสาวลวันรัตน์ สลับสี
33	นางหนูกัน จุลทัศน์
34	นายสกล กองพินิจ
35	นางบุญแถว รามจะตุ
36	นางสุระ เปรมไธสง
37	นางลำภาส ไหญ่นอก
38	นายประดิษฐ์ คงอุทัย
39	นายคุณ บุตรช่วง
40	นายบุญจันทร์ โคตรสมบัติ
41	นายจำลอง กลางสวัสดิ์

42	นางแสงจันทร์ คัมสูง
43	นายศรศักดิ์ พลแสน
44	นางรุจจิรา โอโลรัมย์
45	นางดวงเดือน แก้วฝ้ายนอก
46	นายอุดร สิงห์ทอง

27.ตำบลห้วยยาง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	รัตน์ สีหามาศย์
2	ฉวี โสดก
3	พันธ์ จิตละม่อม
4	บุญเทียม ศรีนอก
5	ณัฐพร ผิวจันทิก
6	เดชา นาคี
7	สมวิทย์ อาพัฒนอก
8	ไพรัตน์ คงรัตน์
9	ประกอบ หินบุตรดี
10	ยุแพ เจริญดี
11	แก้ว ไม้กลท
12	ถาวร ขอเสริมกลาง
13	หวัด ขอเสริมกลาง
14	หนูนา ทองมา
15	อุดร ชานอง
16	ฉวีวรรณ กอเงิน
17	ประภา ทัพละคร
18	หนูเจียง เกงนอก
19	สมหมาย ประพลศรี
20	บุญเดิม ตัวสระเกษ
21	หอม ดีพิศ
22	ทองจันทร์ ลามนอก
23	วันนัท สาอุด์

24	ขุน จิตรพวก
25	หนูเถิด ขอเสริมกลาง
26	ทองจันทน์ สอนสา
27	ประเสริฐ คงเสริมกลาง
28	ชูชาติ ชญากลาง
29	ประพันธ์ อุ่่นอก
30	บัวรอง จันทะเกษ
31	น้อย นาคี
32	สุภาพ วังหอม
33	ดอน เทพนอก
34	วิไล รัตสุจิริต
35	สมเดช ลายนอก
36	ทองใบ ช้อนตา
37	ทิมสง คชเวตร
38	สุดใจ จันทรภิรม
39	บุญสวน พลศรีราช
40	หนูเลียบ คงรินทร์
41	คง ลามนอก
42	สำลี ราชคม
43	อัม ตะวัน
44	สุชิน จันทะนาม
45	สมศรี กงศรี
46	ถ้วน นาเส็ด
47	สมถวิล โนนติवाल
48	บุญหนา อินทรีย์
49	มะลิ ชัยลาด
50	ทุมมา ลมสูงเนิน
51	ศิริพงษ์ ขอเสริมกลาง
52	เขียน โสตก
53	ไมย์ แอบบัว

28.ตำบลหินโคน อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายณัฐวัตร อ่อนสุวรรณ
2	นายสุรชัย วัฒนากาวรกุล
3	นายหาญณรงค์ คุณสาร
4	นายน้อย พิมสงเคราะห์
5	นายบุญถม นิมาหาชาติ
6	นายคำฟอง ผุยเถิง
7	นายบอย พันธุ์วิลัย
8	นายชม ยืนคำพะเนา
9	นายเสวย เยี่ยงอย่าง
10	นางเพียร มาตรนอก
11	นางสำราญ ทวยไธสง
12	นายสงวน จันทบุรี
13	นายพิทยาบล ใจสว่าง
14	นายศักดิ์ศรี อ่อนสุวรรณ
15	นายดา ทารยางนอก
16	นายปราโมทย์ พรหมมา
17	นายบรรพจน์ โพธิ์คำ
18	นายเกริกฤทธิ์ เวียนรัมย์
19	นายชาติรี สุดตานา
20	นายโฮม หารี
21	นายสว่าง แพนไธสง
22	นายวิเชียร นานอก
23	นางไกร เทพพระ
24	นางบุญล้วน เทียงเดช
25	นายทองคำ สารคาม
26	นางบุบผา ลาสุตตา
27	นายบุญช่วย ชะอุมกลาง
28	นางน้ำ กลิ้งสะลุง
29	นายไพศาล ทิศกระโทก

30	นางเทียมจันทร์ ลาสุดตา
31	นายอ่วม คมทองกลาง
32	นายทับ สุดจะบก
33	นายลอย ภัยโยลา
34	นายประเสริฐ ยนต์ทองกลาง
35	นายบุญเที่ยง ม้วนสูงเนิน
36	นายวิเชียร ชั่งหนอง
37	นายสงค์ ก้านทองกลาง
38	นายสมหมาย มนทองกลาง
39	นายพวง อยู่มะเริง
40	นายอำนาจ เพียงซ้าย
41	นายบุญเชิด สารกลาง
42	นายสังคม เวียกไธสง
43	นายฝ่าย จุ่นทองกลาง
44	นายจันทร์ กลั่นสาร
45	นายกล้า หลงกลาง
46	นายจำรัส อะโน
47	นายประสาท พันไธสง
48	นายสมหมาย แดนทองกลาง
49	นายบุญชู กุตรังนอก
50	นายอนิรุทธิ์ ศรีหาโคตร

29.ตำบลหินดาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายชัยวัฒน์ พลทองมาก
2	นางรอง ลำไธสง
3	นายเฉลิมพล ทองปอ
4	นางสาวนงนุช คุ่มไพฑูรย์
5	นายบุญเลิศ พิมปรี
6	นายคำกอง แก้วคุนออก
7	นางสุนทรี สุทธิ

8	นางเสาร์ ชนะอุดม
9	นางเครือวัล สมนาม
10	นางวิภา ตั้งชาลี
11	นายทองคำ พรหมสว่าง
12	นายวัง ภูคำศักดิ์
13	นายทองม้วน ปัดไธสง
14	นายไพศาล วรรณลาด
15	นายบุญล้อม ปัดยสา
16	นายบุญลบ ทวนไธสง
17	นายเจริญ จันตะเฒ่า
18	นายบุญโฮม สร้างนอก
19	นางบุตตี ปัจจัยโคถา
20	นายสมพร สุมิตร
21	นายน้อย จันทะโยธา
22	นางหนูจำ โคตรศักดิ์
23	นายสุวรรณชัย คำสอนพันธ์
29	นางคำเผย คุณสาร
30	นางปราณี พลทวน
31	นายสำรอง แอบจิหาด
32	นางบุญส่ง สายทองทิพย์
33	นายบุญรอด ประจันเต
34	นางบังอร มอญสีลา
35	นางละม้าย สารรัมย์
36	นางกรองแก้ว โพธามาศย์
37	นางแสงจันทร์ กิ่งสีดา
38	นายไพร ทุมนาหาด
39	นายมนตรี โพธามาศย์
40	นางสาวอารดา โสชนะ
41	นางสำลี ปานพรหมมา
42	นางบุญถม ลาสุดตา
43	นายดนูพล สอนจันดา
44	นายบุตตี สังชนะ
45	นายลำพึง บุตรศรีภูมิ

46	นายบัวภา ศรีภูมิวงศ์
47	นายกลม สมนาม
48	นายสุรพล คำดี

30.ตำบลเมืองพะไล อำเภอบัวลาย จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
1	นายสุทิน หนึ่งด่านจาก
2	นางหนูทิพย์ จำปามี
3	นางวงเดือน บุราณรัมย์
4	นายไพบูลย์ นาคำ
5	นางใบ นาคำ
6	นางทองคำ ทุ่งฤทธิ์
7	นายมงคล มูลแก่น
8	นายวิรุฬห์ สิงหนกุล
9	นางลำไย หนูน้อย
10	นางวิไลพรรณ ชาวเหนือ
11	นางธันยาภรณ์ วิเศษธร
12	นางเฉลียว รักดีลุน
13	นางไผ่ ฝนทอง
14	นางเนตรมณี วิเศษธร
15	นางสมบุรณ์ พลดงนอก
16	นางหนูทิน คิดการ
17	นางไหว กงชัยภูมิ
18	นายสมทรัพย์ เพชรวิเศษ
19	นางวิไล เชื้อกาว
20	นางพวงไพร ใจดี
21	นายสงวน ภิรมจิต
22	นายประดิษฐ์ เลิศไธสง
23	นายแผ่น ระพล
24	นายธีระศักดิ์ วงศ์สุริยา
25	นายหนูจันทร์ ผอนนอก

26	นายประภาส จันทะวงษา
27	นายแก้ว ระพล
28	นายคำ ผอนนอก
29	นายทองลด ทินรัตน์กุล
30	นายเชน ล้อมทองกลาง
31	นายเจริญ แผงไธสง
32	นางฉวี แผมไธสง
33	นายอุไร ศรีชาแอน
34	นายสมาน เขตคาม
35	นายสมาน จันลา
36	นายคำรณ แสงลา
37	นางทองปู้ วิเศษธร
38	นายศักดิ์ชัย โฉนารายณ์
39	นายเจริญ แผงคำ
40	นายโสภณ ทิพย์แสง
41	นายบุญมี ะวาดชู
42	นายบุญเลี้ยง สดศรี
43	นางสมบูรณ์ การปลุก
44	นางสุณา บุญทันเสน
45	นางสาวบุญมี ดีโสพะมาต
46	นายประสิทธิ์ กันเมล์
47	นายสมาน แสนปาง
48	นางหนู ชมโคกกรวด
49	นางคุณ นาเจริญ
50	นางปู้ สุมาลี

1. การจัดตั้งศูนย์ประสานงานโครงการ

2. การประสานงานหน่วยงานภาคีหลักในจังหวัดนครราชสีมา

สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา

ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าววนครราชสีมา

สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา

3. การประสานงานภาคีเครือข่ายโครงการ

วันที่ 11-12 พ.ค 55 ค่ายพัชรินทร์ จ.ขอนแก่น

วันที่ 23 มิ.ย 55 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วันที่ 24 มิ.ย 55 เมืองทองธานี

วันที่ 25-26 ส.ค 55 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

4.การประชุมคณะทำงานระดับจังหวัด

5. การประชุมคณะกรรมการระดับอำเภอ

6.การประชุมคณะทำงานระดับตำบล

ภาพกิจกรรมในระยะ 6 เดือนที่ 2 (รอบ12 เดือน)

1.การประชุมคณะทำงานระดับจังหวัดในระยะ 6 เดือนที่ 2 (รอบ12 เดือน)

2.การประชุมคณะทำงานและเกษตรกรเป้าหมายระดับตำบล (เดือนตุลาคม 55- เดือนกุมภาพันธ์ 56)

3. ประชุมนำเสนอรายงานความก้าวหน้า 6 เดือนแรก (วันที่ 5 พฤศจิกายน 2555)

ภาพกิจกรรมในระยะ 18 เดือน

กิจกรรมการปรับปรุงเครื่องมือสำหรับปิดโครงการ

กิจกรรมเยี่ยมแปลงและประเมินศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล

กิจกรรมค้นหาอบต.ต้นแบบและครัวเรือนต้นแบบ

กิจกรรมเปิดศูนย์ข้อมูลการเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยจังหวัดนครราชสีมา

ภาพกิจกรรมในระยะ 6 เดือนที่ 2 (รอบ12 เดือน)

1.การประชุมคณะทำงานระดับจังหวัดในระยะ 6 เดือนที่ 2 (รอบ12 เดือน)

2.การประชุมคณะทำงานและเกษตรกรเป้าหมายระดับตำบล (เดือนตุลาคม 55- เดือนกุมภาพันธ์ 56)

3. ประชุมนำเสนอรายงานความก้าวหน้า 6 เดือนแรก (วันที่ 5 พฤศจิกายน 2555)

